

Aprobat în ședința Guvernului din _____ 2026

Decizia protocolară nr. _____/2026

Proiect

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

L E G E

privind participarea publică în procesul decizional

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Scopul legii

Prezenta lege are drept scop consolidarea democrației participative și asigurarea participării părților interesate în procesul decizional al autorităților publice, în vederea exercitării dreptului de a participa la administrarea treburilor publice și a asigurării transparenței.

Articolul 2. Obiectul și domeniul de aplicare

(1) Prezenta lege stabilește cadrul general privind formele, etapele și condițiile participării publice în procesul decizional, drepturile părților interesate, precum și obligațiile autorităților publice.

(2) Prezenta lege se aplică procesului decizional desfășurat de următoarele autorități publice:

- a) Parlamentul;
- b) Președintele Republicii Moldova;
- c) Guvernul;
- d) autoritățile publice autonome;
- e) autoritățile administrației publice centrale de specialitate;
- f) autoritățile administrației publice locale;
- g) autoritățile unităților teritoriale autonome cu statut special.

(3) Autoritățile publice asigură participarea publică în procesul decizional privind elaborarea, adoptarea, modificarea și actualizarea:

a) actelor normative, în sensul Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative;

b) documentelor de politici.

(4) Prezenta lege nu aduce atingere reglementărilor speciale privind participarea publică în procesul decizional, care se conțin în alte legi.

Articolul 3. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:

participare publică – implicare a părților interesate în procesul decizional;

proces decizional – proces de inițiere, de elaborare și de adoptare a deciziilor, desfășurat de către autoritățile publice-autor;

decizie – orice act prevăzut la art. 2 alin. (3);

parte interesată – orice persoană fizică sau juridică, care este afectată sau poate fi afectată de o decizie a autorităților publice, sau care manifestă un interes legitim față de obiectul acesteia;

grupuri de interes – clasificare a părților interesate în funcție de domeniile de competență ale autorităților administrației publice sau interesul acestora în procesul decizional, utilizată pentru informarea direcționată privind procesele decizionale prin portalul de participare publică;

grupuri specifice – grupuri de persoane subreprezentate sau aflate în risc de marginalizare sau excluziune, determinate prin caracteristici sociale sau demografice, inclusiv copii, tineri, femei, populație din mediul rural, minorități naționale, persoane cu venituri reduse, persoane cu dizabilități, străini, refugiați, vârstnici sau alte categorii relevante;

impact al deciziei – efecte potențiale sau reale ale unei decizii asupra interesului public, a drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor, a mediului, a economiei sau a societății;

autoritate publică-autor – autoritatea publică prevăzută la art. 2 alin. (2), responsabilă de inițierea, elaborarea, promovarea spre adoptare sau adoptarea proiectului de decizie, după caz;

recomandare – orice sugestie sau opinie cu caracter consultativ, exprimată de către o parte interesată în cadrul procesului decizional;

inițierea procesului decizional – etapă de consultare publică prealabilă elaborării proiectului de decizie, scopul acesteia fiind identificarea necesităților, a problemelor publice și a priorităților pentru definirea posibilelor opțiuni de soluții în proiectul de decizie;

consultare publică – mecanism democratic prin care autoritatea publică-autor asigură informarea și implicarea părților interesate în procesul decizional, inclusiv la etapa de inițiere și în etapa de elaborare a proiectului de decizie, prin colectarea, examinarea și valorificarea recomandărilor acestora;

ședință de consultare publică – exercițiul de dialog larg și deschis tuturor părților interesate, desfășurat în format fizic, online sau mixt, pentru a discuta

intenția de elaborare a proiectului de decizie sau pentru a consulta public proiectul de decizie elaborat;

consultare publică repetată – organizarea unei noi runde de consultare publică asupra unui proiect de decizie, în cazul modificării substanțiale a acestuia sau al necesității reevaluării opțiunilor propuse;

platformă consultativă permanentă a autorității administrației publice centrale de specialitate – unul sau mai multe grupuri de lucru permanente cu participarea părților interesate, constituite pe lângă autoritatea administrației publice centrale de specialitate, în cadrul cărora se examinează și se consultă proiecte de decizii, precum și se discută subiecte de interes public sporit;

consiliu de participare/consiliu de transparență – organ consultativ și de dialog permanent înființat pe lângă autoritățile administrației publice locale, în scopul asigurării participării publice a părților interesate în procesul decizional;

adunare cetățenească – mecanism deliberativ de participare publică, constituit dintr-un grup de cetățeni selectați în mod reprezentativ, care analizează o problemă de interes public și formulează recomandări în baza unui proces structurat de informare și deliberare;

dialog național – proces structurat de consultare și deliberare la nivel național, care implică autoritățile publice și părțile interesate, în vederea identificării soluțiilor privind politici publice sau reforme de interes major;

inițiativă civică – acțiune prin care cetățenii Republicii Moldova, printr-un demers colectiv, pot propune de a iniția elaborarea deciziilor la nivel național sau local.

Articolul 4. Principiile participării publice

Participarea publică se bazează pe următoarele principii:

a) *accesibilitate și incluziune* – asigurarea participării tuturor părților interesate, fără discriminare, prin eliminarea barierelor de acces și utilizarea unor forme și mijloace adecvate de comunicare în cadrul procesului decizional;

b) *continuitate* – asigurarea caracterului sistematic și previzibil al participării publice în toate etapele relevante ale procesului decizional, după caz, și în etapele ulterioare adoptării deciziilor, în condițiile cadrului normativ aplicabil;

c) *integritate* – desfășurarea procesului decizional cu respectarea normelor de etică, imparțialitate și prevenirea conflictelor de interese, precum și în baza unui comportament bazat pe respect reciproc între autoritățile publice și părțile interesate;

d) *participare* – implicarea efectivă a părților interesate în procesul decizional, prin posibilitatea de a formula, prezenta și transmite recomandări;

e) *proporționalitate* – adaptarea formelor și intensității participării publice la natura, complexitatea și impactul deciziei;

f) *responsabilitate* – asumarea de către autoritățile publice a obligației de a examina și valorifica recomandările primite, precum și de a justifica deciziile adoptate;

g) *transparență* – asigurarea accesului deschis și continuu la informațiile privind procesul decizional, în condițiile legii.

Articolul 5. Dreptul la participare publică

(1) Orice parte interesată are dreptul la participare publică în procesul decizional, în formele și condițiile prevăzute de prezenta lege.

(2) În exercitarea dreptului la participare publică, părțile interesate au dreptul:

a) să participe la procesul decizional, inclusiv la etapa de inițiere și în cadrul consultării publice;

b) să solicite și să obțină informații referitoare la procesul decizional, în condițiile legii;

c) să propună inițierea elaborării unor decizii privind problemele de interes public;

d) să prezinte recomandări asupra proiectelor de decizii supuse consultării publice;

e) să fie informate despre rezultatele consultărilor publice.

(3) Participarea publică se asigură prin incluziunea tuturor părților interesate, inclusiv a grupurilor specifice.

(4) Participarea copiilor la procesul decizional se asigură în conformitate cu Legea nr. 370/2023 privind drepturile copilului.

Articolul 6. Condiții generale pentru asigurarea participării publice

(1) Autoritatea publică-autor consultă opinia părților interesate și asigură participarea publică în procesul decizional aferent proiectelor de decizii, în condițiile prezentei legi.

(2) Autoritatea publică-autor comunică în formate ușor accesibile și reutilizabile, informațiile necesare pentru participarea publică la procesul decizional prin informare generală, destinată publicului larg, precum și, după caz, prin informare direcționată, adresată părților interesate identificate în condițiile prezentei legi.

(3) Comunicarea privind procesul decizional se realizează cu utilizarea unui limbaj simplu, clar și concis.

(4) Autoritatea publică-autor asigură proactiv accesul părților interesate la următoarele categorii de informații:

1) privind organizarea procesului decizional, actualizate la necesitate:

a) reglementările interne privind procedurile de asigurare a participării publice în procesul decizional;

b) persoana sau subdiviziunea responsabilă de coordonarea și monitorizarea participării publice în procesul decizional și datele de contact: telefon, adresă de e-mail;

c) informații privind formatele de lucru de implicare a părților interesate, după caz, platforme consultative permanente, consilii pentru participare, consilii de transparență sau alte organe consultative: componența și regulamentul de funcționare;

d) raportul privind participarea publică în procesul decizional al autorității publice-autor pentru anul precedent;

2) privind desfășurarea și finalizarea procesului decizional:

a) inițierea elaborării proiectelor de decizii;

b) consultarea publică a proiectelor de decizii;

c) rezultatele consultărilor publice: sinteza la proiect (denumită în continuare *sinteză*), nota ședinței de consultare publică și, după caz, referința (hyperlinkul) la înregistrarea video sau audio a ședinței, dacă aceasta a fost realizată;

d) dosarele proiectelor deciziilor definitive înainte de adoptare: proiectul deciziei, nota de fundamentare, sinteza;

e) după caz, informațiile privind:

1. organizarea ședințelor de consultare publică: data desfășurării, ordinea de zi, locația, părțile invitate și alte informații relevante;

2. retragerea proiectului de decizie din procesul decizional, cu indicarea motivului;

3. referința (hyperlink) la proiectul de lege transmis spre adoptare Parlamentului;

f) finalizarea procesului decizional prin referința (hyperlink) la decizia adoptată din Registrul de stat al actelor juridice legis.md sau Registrul de stat al actelor locale actelocale.gov.md;

(5) Autoritățile publice menționate la art. 2 alin. (2) lit. a), b), d) și g) asigură publicarea informațiilor privind organizarea și desfășurarea procesului decizional pe site-ul web oficial al autorității și, după caz, pe alte platforme electronice utilizate în acest scop. Pentru informarea direcționată a părților interesate, acestea utilizează mijloacele de comunicare disponibile autorității publice.

(6) Autoritățile publice menționate la art. 2 alin. (2) lit. c), e) și f) asigură publicarea informațiilor privind organizarea și desfășurarea procesului decizional prin intermediul portalului de participare publică particip.gov.md. Informarea direcționată a părților interesate se realizează prin intermediul mecanismelor de abonare și notificare disponibile pe portal.

(7) Pentru organizarea participării publice în procesul decizional, autoritatea publică-autor:

a) desemnează, prin act administrativ, persoana sau subdiviziunea responsabilă de coordonarea și monitorizarea participării publice în procesul decizional al autorității;

b) elaborează și aprobă reglementări interne privind procedurile de asigurare a participării publice în procesul decizional, inclusiv proceduri speciale privind accesibilitatea și suportul, adaptate necesităților speciale de participare a grupurilor specifice;

c) asigură planificarea și utilizarea resurselor necesare participării publice în procesul decizional al autorității, inclusiv pentru facilitarea participării grupurilor specifice, în limitele competențelor și bugetelor aprobate.

(8) Autoritatea publică-autor adaptează formele și conținutul participării publice în funcție de natura proiectului de decizie, de nivelul de impact al acestuia și de caracteristicile părților interesate vizate.

(9) Autoritatea publică-autor asigură, la cerere sau din oficiu, măsuri de suport și adaptări rezonabile pentru participarea efectivă a persoanelor cu dizabilități, în condițiile legislației privind nediscriminarea, incluziunea socială și accesul la informațiile de interes public.

Articolul 7. Formele participării publice

Participarea publică în procesul decizional se realizează prin:

a) informare, care prevede accesul părților interesate la informațiile relevante privind procesul decizional;

b) consultare publică, care permite exprimarea opiniilor, formularea recomandărilor și participarea la fundamentarea deciziilor, în modul prevăzut la capitolul II;

c) participarea prin inițiativă civică, care permite înaintarea propunerilor de inițiere a elaborării deciziilor, în modul prevăzut la capitolul III.

Articolul 8. Portalul de participare publică

(1) Portalul de participare publică (particip.gov.md) este platforma digitală centralizată care reprezintă punctul principal de acces al părților interesate la procesele decizionale ale autorităților administrației publice centrale și locale și care facilitează participarea publică în formele prevăzute de prezenta lege.

(2) Modul de funcționare și utilizare a portalului de participare publică este stabilit de către Guvern.

Articolul 9. Platforma de susținere a democrației participative e-Democrație

(1) Platforma de susținere a democrației participative e-Democrație (denumită în continuare *platforma e-Democrație*) este instrumentul digital care facilitează implicarea cetățenilor în procesul de luare a deciziilor, inclusiv prin inițierea și susținerea inițiativelor civice, și prin participarea la alte forme de participare publică.

(2) Modul de funcționare și utilizare a platformei e-Democrație este stabilit de către Guvern.

Capitolul II

CONSULTAREA PUBLICĂ

Articolul 10. Modalitățile de realizare a consultării publice

(1) Consultarea publică este realizată de autoritățile publice-autor prin:

1) solicitarea recomandărilor în formă scrisă de la părțile interesate pentru toate proiectele de decizii menționate la art. 2 alin. (3);

2) desfășurarea ședințelor de consultare publică, inclusiv în forme precum: ședințe publice deschise, grupuri de lucru organizate în cadrul platformelor consultative permanente, consilii de participare sau consilii de transparență, grupuri de lucru ad-hoc, ateliere, mese rotunde, pentru proiectele de decizii menționate la art. 2 alin. (3) lit. b), precum și pentru alte proiecte de decizii cu impact semnificativ, în condițiile art. 14;

3) în completarea modalităților prevăzute la pct. 1) și 2), după caz:

a) efectuarea sondajelor de opinie;

b) desfășurarea formelor inovative de dialog cu cetățenii, precum: adunare cetățenească, dialog național;

c) organizarea altor forme de consultare publică, cu respectarea principiilor participării publice prevăzute de prezenta lege.

(2) La organizarea consultării publice, autoritatea publică-autor:

a) identifică părțile interesate relevante, grupurile specifice potențial afectate și comunitățile locale direct afectate de decizie, în funcție de domeniul și obiectul proiectului de decizie, și facilitează implicarea acestora în procesul de consultare publică;

b) asigură măsuri pentru informarea și participarea grupurilor specifice, inclusiv a celor subreprezentate sau aflate în situații de vulnerabilitate;

c) elaborează și diseminează informațiile într-un limbaj clar, simplu și accesibil, adaptat diferitelor niveluri de înțelegere și nevoi de comunicare ale părților interesate, inclusiv ale persoanelor cu dizabilități, utilizând, după caz, formate și canale adecvate;

d) poate atrage experți externi pentru facilitarea și moderarea dialogurilor, precum și pentru desfășurarea formelor alternative de dialog cu cetățenii.

(3) Selectarea părților interesate pentru grupuri de lucru și consilii de participare sau de transparență se realizează în cadrul unei proceduri deschise, cu publicarea criteriilor de selectare, stabilite în funcție de scopul procesului de consultare publică, fără a limita dreptul altor părți interesate de a transmite recomandări în cadrul procesului de consultare publică.

(4) Selectarea formei și intensității consultării publice se realizează proporțional impactului, complexității și interesului public aferent proiectului de decizie, luând în considerare, după caz:

a) amploarea efectelor asupra drepturilor fundamentale;

b) impactul asupra grupurilor specifice;

c) relevanța socioeconomică a deciziei;

d) gradul de interes public.

(5) Ghidurile metodologice privind organizarea și desfășurarea diferitelor forme de consultare publică pentru autoritățile administrației publice se aprobă prin ordinul Secretarului general al Guvernului. Autoritățile publice care nu se află în subordinea Guvernului pot utiliza ghidurile metodologice în organizarea și desfășurarea proceselor de participare publică.

Articolul 11. Inițierea elaborării proiectului de decizie

(1) Autoritatea publică-autor anunță intenția de elaborare a deciziei prin publicarea, corespunzător prevederilor art. 6 alin. (5) sau (6), a anunțului privind inițierea elaborării proiectului de decizie, care cuprinde următoarele elemente:

- 1) data plasării anunțului;
- 2) obiectul și scopul elaborării proiectului de decizie;
- 3) termenul și modalitatea de înaintare a recomandărilor;
- 4) datele de contact ale persoanei responsabile de elaborarea proiectului de decizie;
- 5) alte informații relevante, în funcție de caz:
 - a) materiale aferente inițierii elaborării proiectului de decizie;
 - b) mențiunea despre constituirea unui format de lucru de implicare a părților interesate la elaborarea proiectului de decizie;
 - c) mențiunea despre realizarea unui sondaj de opinie;
 - d) mențiunea despre aplicarea art. 16 alin. (1) și argumentarea de rigoare.

(2) Anunțul privind inițierea elaborării proiectului de decizie este transmis de autoritatea publică-autor direcționat prin modalitatea aplicabilă conform art. 6.

(3) Autoritatea publică-autor poate utiliza, suplimentar, și alte căi de informare precum: afișarea anunțului la sediul său într-un spațiu accesibil publicului, difuzarea în mass-media centrală sau locală, publicarea pe profilul oficial al autorității pe rețelele de socializare, după caz.

(4) Termenul pentru înaintarea recomandărilor este de minimum:

- a) 10 zile lucrătoare de la publicarea anunțului – în cazul proiectelor de decizii menționate la art. 2 alin. (3) lit. a);
- b) 15 zile lucrătoare de la publicarea anunțului – în cazul proiectelor de decizii menționate la art. 2 alin. (3) lit. b).

(5) În funcție de complexitatea obiectului, impactul și scopul proiectului de decizie, autoritatea publică-autor poate extinde termenul de înaintare a recomandărilor.

(6) După expirarea termenului stabilit pentru înaintarea recomandărilor, autoritatea publică-autor întocmește sinteza, în conformitate cu art. 13 alin. (5)-(7) și în formatul stabilit în anexa nr. 2 la Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

Articolul 12. Consultarea publică a proiectului de decizie

(1) După elaborarea versiunii inițiale a proiectului de decizie, autoritatea publică-autor publică, conform art. 6, anunțul privind consultarea publică a proiectului de decizie, care cuprinde următoarele elemente:

- a) data plasării anunțului;
- b) proiectul de decizie;
- c) nota de fundamentare;
- d) materialele aferente proiectului de decizie, inclusiv, dacă este cazul, sinteza și tabelul comparativ;
- e) domeniul de politică;
- f) descrierea succintă a scopului proiectului de decizie;
- g) datele de contact ale persoanei responsabile de elaborarea proiectului de decizie;
- h) termenul și modalitatea de înaintare a recomandărilor;
- i) după caz, mențiunea despre aplicarea art. 16 alin. (1) și argumentarea de rigoare.

(2) Anunțul privind consultarea publică a proiectului de decizie este transmis de către autoritatea publică-autor direcționat prin modalitatea aplicabilă conform art. 6.

(3) Termenul pentru înaintarea recomandărilor este minimum:

- a) 15 zile lucrătoare de la publicarea anunțului – în cazul proiectelor de decizii menționate la art. 2 alin. (3) lit. a);
- b) 20 de zile lucrătoare de la publicarea anunțului – în cazul proiectelor de decizii menționate la art. 2 alin. (3) lit. b).

(4) În funcție de impactul, scopul și complexitatea proiectului de decizie supus consultării publice, autoritatea publică-autor poate extinde termenul de înaintare a recomandărilor.

(5) Procedurile prevăzute la art. 11 alin. (3) și (6) se aplică în mod corespunzător.

Articolul 13. Înaintarea și examinarea recomandărilor

(1) Orice parte interesată înaintează recomandări autorității publice-autor în cadrul procesului decizional:

- a) în formă scrisă – prin intermediul portalului de participare publică, la adresa poștală, adresa electronică sau la sediul autorității publice-autor;
- b) în formă verbală – în ședințele de consultare publică, organizate de autoritatea publică-autor pentru consultarea publică în procesul decizional.

(2) Recomandările în formă scrisă, formulate în mod individual sau colectiv, se transmit cu menționarea datei trimiterii și a datelor de contact ale expeditorului și sunt înregistrate de către autoritatea publică-autor conform legislației.

(3) Recomandările formulate verbal în cadrul ședințelor de consultare publică se consemnează de către autoritatea publică-autor în nota ședinței și sunt examinate în aceleași condiții ca și recomandările prezentate în scris.

(4) Recomandările recepționate de autoritatea publică-autor în condițiile alin. (1) sunt incluse în sinteză.

(5) Autoritatea publică-autor examinează recomandările recepționate și, cu referire la conținutul lor, decide acceptarea sau neacceptarea acestora, totală sau parțială.

(6) Rezultatul examinării recomandării se indică în sinteză, iar în cazul acceptării parțiale sau neacceptării recomandării, se indică și argumentarea acestei decizii.

(7) Recomandările recepționate după expirarea termenului stabilit nu sunt obligatorii pentru examinare, dar pot fi luate în considerare de către autoritatea publică-autor.

Articolul 14. Ședința de consultare publică

(1) La orice etapă a procesului decizional, până la aprobarea proiectului de decizie, autoritatea publică-autor poate organiza ședințe de consultare publică pentru a supune discuției intenția de elaborare a deciziei sau a pune în dezbatere proiectul de decizie.

(2) Ședința de consultare publică se organizează obligatoriu pentru proiectele de decizii care pot avea un impact semnificativ asupra interesului public, asupra exercitării drepturilor și libertăților persoanelor ori asupra dezvoltării economice, sociale, culturale sau de mediu. Se consideră că au impact semnificativ proiectele ce vizează deciziile care întrunesc cel puțin unul dintre următoarele criterii:

a) afectează în mod semnificativ exercitarea drepturilor și libertăților persoanelor sau condițiile de acces la servicii, beneficii sau resurse publice;

b) produc efecte economice, sociale, culturale sau de mediu semnificative asupra unei comunități, a unui sector de activitate sau a unei categorii largi de populație;

c) vizează stabilirea, modificarea sau revizuirea obiectivelor strategice, priorităților sau programelor de dezvoltare la nivel național, sectorial sau local.

(3) Autoritatea publică-autor publică, conform prevederilor art. 6, anunțul privind organizarea ședinței de consultare publică, cu minimum 5 zile lucrătoare înainte de desfășurarea acesteia, care cuprinde următoarele elemente:

a) data plasării anunțului;

b) formatul ședinței de consultare publică (cu prezență fizică, online sau mixt);

c) data și locul ședinței de consultare publică;

d) în cazul ședinței de consultare publică desfășurată online sau mixt – modalitatea de conectare;

e) modul de înregistrare a participanților;

f) ordinea de zi a ședinței de consultare publică;

g) proiectul de decizie și materialele aferente care vor fi supuse discuției, dacă ședința se desfășoară la etapa consultării publice a proiectului;

h) datele de contact ale persoanei responsabile de elaborarea proiectului de decizie.

(4) Anunțul privind desfășurarea ședinței de consultare publică este transmis de către autoritatea publică-autor direcționat prin modalitatea aplicabilă conform art. 6.

(5) Procedura prevăzută la art. 11 alin. (3) se aplică în mod corespunzător.

(6) Pentru formatele online și mixte se asigură posibilitatea efectivă a intervenției părților interesate participante online, inclusiv prin măsuri de accesibilitate, după caz.

(7) Părțile interesate sunt informate despre regulile de dialog aplicabile ședinței de consultare publică, stabilite în conformitate cu ghidurile metodologice prevăzute la art. 10 alin. (5), precum și, după caz, cu reglementările interne ale autorității publice, și despre obligația respectării acestora.

(8) Regulile de dialog asigură tratamentul egal al participanților și posibilitatea efectivă a fiecăruia de a prezenta recomandările.

(9) Autoritatea publică-autor asigură desfășurarea ordonată a ședinței și poate dispune măsuri necesare respectării regulilor de dialog.

(10) Ședințele de consultare publică pot fi transmise sau difuzate prin mijloace accesibile publicului, inclusiv prin intermediul platformelor digitale, în condițiile legii.

(11) În termen de 5 zile lucrătoare de la desfășurarea ședinței de consultare publică, autoritatea publică-autor întocmește nota ședinței de consultare publică, o transmite participanților și o publică în condițiile art. 6.

(12) Nota ședinței de consultare publică cuprinde minimum următoarele:

- a) data, formatul și subiectul ședinței;
- b) informații privind participarea la ședință;
- c) principalele aspecte discutate;
- d) recomandările formulate verbal în cadrul ședinței sau lipsa acestora;
- e) referința la recomandările prezentate în scris, după caz;
- f) referința la înregistrarea audio sau video a ședinței, după caz.

Articolul 15. Consultarea publică repetată

(1) În cazul în care, după finalizarea etapei de consultare publică, a avizării sau a expertizării, proiectul de decizie a fost modificat substanțial, prin introducerea unor elemente noi sau prin revizuirea semnificativă a soluțiilor normative inițiale, acesta se supune consultării publice repetate.

(2) Consultarea publică repetată se desfășoară în conformitate cu art. 12 și 13, cu aplicarea corespunzătoare a acestora.

(3) Autoritatea publică-autor decide asupra organizării unei ședințe de consultare publică în cadrul consultării repetate, în funcție de natura, impactul și amploarea modificărilor operate, cu aplicarea corespunzătoare a prevederilor art. 14 la organizarea acesteia.

(4) Termenul pentru înaintarea recomandărilor este de minimum:

a) 5 zile lucrătoare de la publicarea anunțului – în cazul proiectelor de decizii menționate la art. 2 alin. (3) lit. a);

b) 10 zile lucrătoare de la publicarea anunțului – în cazul proiectelor de decizii menționate la art. 2 alin. (3) lit. b).

(5) După expirarea termenului-limită stabilit pentru înaintarea recomandărilor, autoritatea publică-autor actualizează sinteza, cu reflectarea recomandărilor recepționate în cadrul consultării publice repetate.

Articolul 16. Procesul decizional accelerat

(1) Cu titlu de excepție, autoritatea publică-autor poate desfășura procesul decizional fără efectuarea consultării publice sau cu reducerea termenelor prevăzute de prezenta lege, în cazul în care o astfel de măsură este necesară și proporțională în una dintre următoarele situații:

a) prevenirea sau gestionarea situațiilor de criză sau a altor situații reglementate de legislația specială, precum și limitarea sau înlăturarea consecințelor acestora;

b) protejarea împotriva amenințărilor iminente la viața sau sănătatea persoanelor ori la siguranța publică;

c) asigurarea securității naționale, în condițiile legii;

d) adoptarea actelor de către Comisia Electorală Centrală în perioada electorală.

(2) Autoritatea publică-autor publică dosarul proiectului de decizie care urmează a fi adoptat conform prevederilor art. 6 alin. (5) sau (6), cu indicarea motivelor care au stat la baza aplicării alin. (1), inclusiv descrierea circumstanțelor, analiza necesității și proporționalității măsurii și justificarea imposibilității desfășurării consultării publice în condiții obișnuite. În cazuri excepționale, în care adoptarea imediată a deciziei este impusă de circumstanțele prevăzute la alin. (1) și nu permite respectarea acestei obligații, autoritatea publică-autor publică de îndată decizia adoptată, însoțită de dosarul proiectului de decizie și de justificarea aplicării procedurii prevăzute la alin. (1).

(3) Prevederile prezentului articol nu se aplică proiectelor de decizii incluse în planurile anuale de activitate ale autorității publice-autor și proiectelor de decizii menționate la art. 2 alin. (3) lit. b) și la art. 14 alin. (2).

(4) În cazul în care decizia a fost adoptată fără efectuarea consultării publice și produce efecte cu caracter continuu, autoritatea publică-autor inițiază o procedură de consultare publică ex-post, în termen de 30 de zile de la adoptare, în vederea evaluării efectelor deciziei și colectării opiniilor părților interesate.

(5) În baza rezultatelor consultării prevăzute la alin. (4), autoritatea publică-autor poate decide, după caz, inițierea unui nou proces decizional de modificare a deciziei, în condițiile prezentei legi.

(6) Prevederile alin. (4) nu se aplică deciziilor cu caracter individual sau măsurilor operative ale căror efecte sunt consumate la momentul adoptării.

(7) Autoritatea publică-autor include informațiile despre cazurile de aplicare a procedurii prevăzute de prezentul articol în raportul anual al autorității privind participarea publică în procesul decizional, inclusiv temeiurile invocate.

Articolul 17. Definitivarea și adoptarea proiectului de decizie

(1) După finalizarea consultării publice și definitivarea proiectului de decizie, precum și în cazul prevăzut la art. 16, autoritatea publică-autor plasează, corespunzător prevederilor art. 6 alin. (5) sau (6):

- a) proiectul definitivat al deciziei care urmează să fie adoptat;
- b) nota de fundamentare;
- c) sinteza;
- d) notele ședințelor de consultare publică, în cazul în care acestea au fost desfășurate, precum și alte materiale relevante aferente participării publice.

(2) Materialele aferente participării publice care conțin date cu caracter personal se publică, dacă este cazul, în versiune redactată, cu excluderea datelor care nu sunt necesare pentru asigurarea transparenței procesului decizional. Informațiile ce permit identificarea autorului recomandării sau a reprezentantului acestuia, inclusiv numele, prenumele și funcția se redactează doar în cazurile în care legea prevede un regim special de protecție.

(3) După adoptarea de către autoritatea competentă a deciziei, autoritatea publică-autor publică, corespunzător prevederilor art. 6 alin. (5) sau (6), referința la decizia adoptată, înregistrată în Registrul de stat al actelor juridice legis.md sau Registrul de stat al actelor locale actelocale.gov.md.

(4) În cazul proiectelor de decizii transmise spre adoptare Parlamentului, autoritatea publică-autor publică, corespunzător prevederilor art. 6 alin. (5) sau (6), referința (hyperlinkul) la proiectul de decizie publicat pe site-ul web al Parlamentului.

(5) Aparatul Președintelui Republicii Moldova asigură publicarea pe portalul de participare publică, în dosarul electronic al legii, a informațiilor aferente exercitării atribuțiilor Președintelui Republicii Moldova în procesul de legiferare, inclusiv:

- a) recepționarea legii spre promulgare, cu indicarea datei recepționării;
- b) după caz, transmiterea legii spre reexaminare Parlamentului, cu indicarea datei transmiterii;
- c) promulgarea legii, cu indicarea datei promulgării.

(6) În caz de retragere a unui proiect de decizie din procesul decizional, autoritatea publică-autor publică, corespunzător prevederilor art. 6 alin. (5) sau (6), anunțul privind retragerea proiectului de decizie, însoțit de argumentarea retragerii.

Articolul 18. Remedierea nerespectării procedurilor de participare publică

(1) În cazul în care o parte interesată consideră că procedurile de participare publică prevăzute de prezentul capitol nu au fost respectate, aceasta poate înainta

autorității publice-autor o solicitare scrisă și motivată privind remedierea deficiențelor procedurale, inclusiv, după caz, organizarea unei ședințe de consultare publică sau prelungirea termenului pentru înaintarea recomandărilor.

(2) Autoritatea publică-autor examinează solicitarea în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la data înregistrării și decide, motivat, asupra admiterii sau respingerii acesteia, comunicând solicitantului decizia adoptată.

(3) Admiterea solicitării poate determina, după caz, reluarea sau completarea etapelor procedurale afectate, în măsura necesară asigurării respectării principiilor participării publice.

(4) Solicitarea poate fi respinsă în cazul în care este neîntemeiată, repetitivă, abuzivă sau vizează aspecte care au fost deja supuse consultării publice.

(5) Depunerea solicitării în temeiul prezentului articol nu suspendă procesul decizional, cu excepția cazului în care autoritatea publică-autor decide altfel, în mod motivat.

(6) Respingerea solicitării poate fi contestată în conformitate cu legislația privind contenciosul administrativ.

Capitolul III **INIȚIATIVA CIVICĂ**

Articolul 19. Înaintarea, înregistrarea și retragerea inițiativei civice

(1) Cetățenii Republicii Moldova pot propune autorităților publice inițierea elaborării unei decizii, inclusiv de modificare sau actualizare a deciziilor în vigoare.

(2) Înaintarea inițiativei civice se realizează prin cerere de înregistrare:

a) depusă prin intermediul platformei e-Democrație, cu autentificarea prin mijloace de autentificare electronică a autorilor;

b) înaintată autorității publice în formă electronică, expediată prin poștă sau depusă la sediul autorității publice.

(3) Cererea de înregistrare a inițiativei civice, depusă în condițiile alin. (2), conține următoarele elemente obligatorii:

a) numele și prenumele solicitantului;

b) adresa poștală a solicitantului, precum și adresa poștei electronice dacă se solicită răspuns pe această cale;

c) conținutul inițiativei civice;

d) semnătura olografă sau electronică, după caz.

(4) Cererea de înregistrare a inițiativei civice recepționată de către autoritatea publică în condițiile alin. (2) lit. b) se înregistrează de către aceasta pe platforma e-Democrație.

(5) Inițiativa civică conține următoarele elemente:

a) descrierea problemei care urmează a fi soluționată;

b) propunerea de soluție sau direcțiile principale ale intervenției propuse;

c) nivelul de acțiune a inițiativei, național sau local, cu indicarea unității administrativ-teritoriale;

d) după caz, un proiect de decizie sau propuneri pentru formularea acesteia;

e) după caz, alte informații și materiale relevante.

(6) Inițiativa civică trebuie să corespundă următoarelor criterii:

1) conține elementele obligatorii prevăzute la alin. (5) lit. a)-c);

2) poate face obiectul unei decizii în sensul art. 2;

3) ține de competența unei autorități publice;

4) nu conține limbaj necenzurat sau ofensator;

5) nu conține amenințări la securitatea națională, la ordinea publică sau la viața și sănătatea persoanelor;

6) nu este identică cu o altă inițiativă civică aflată în proces de colectare a semnăturilor sau în curs de examinare de către o autoritate publică;

7) nu vizează:

a) suprimarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora;

b) alegerea, numirea, demiterea, evaluarea, promovarea sau răspunderea disciplinară a persoanelor în/din anumite funcții publice, precum și alte proceduri individuale care țin de competența autorităților publice, inclusiv a autorităților publice autonome;

c) subiecte care aduc atingere independenței justiției și imparțialității acesteia;

d) influențarea sau impunerea de instrucțiuni în exercitarea atribuțiilor autorităților publice autonome, în condițiile legii;

e) subiecte ce aduc atingere normelor constituționale.

(7) La recepționarea inițiativei civice, autoritatea publică vizată efectuează examinarea prealabilă a conformității acesteia cu cerințele prevăzute la alin. (5) și (6), a nivelului de acțiune declarat cu obiectul inițiativei și cu competențele autorității și decide, în termen de cel mult 10 zile lucrătoare, validarea pentru publicarea acesteia pe platforma e-Democrație sau respingerea motivată a publicării.

(8) În cazul în care se constată că inițiativa civică nu îndeplinește cerințele prevăzute la alin. (5) și (6), nu corespunde nivelului de acțiune declarat și competențelor autorității, aceasta nu este publicată pe platforma e-Democrație, iar autorul este notificat în mod motivat, cu indicarea elementelor neconforme.

(9) Autorul inițiativei civice, în termen de 15 zile lucrătoare, poate depune repetat cererea de înregistrare a inițiativei civice, reformulată în conformitate cu cerințele prevăzute la alin. (5) și (6) și alte elemente indicate în notificare.

(10) Autorul inițiativei civice poate retrage inițiativa printr-o solicitare adresată autorității publice până la inițierea procedurii de examinare prevăzute la art. 21. În acest caz, procedurile aferente prezentei inițiative civice încetează.

Articolul 20. Colectarea semnăturilor

(1) După publicarea inițiativei civice în conformitate cu art. 19, părțile interesate pot să se alăture inițiativei prin susținerea acesteia în format electronic, prin platforma e-Democrație, inclusiv prin intermediul punctelor de acces asistat prevăzute la alin. (5).

(2) Inițiativele civice pot fi susținute de cetățenii Republicii Moldova care au atins vârsta de 16 ani.

(3) Susținerea inițiativelor civice se realizează prin intermediul platformei e-Democrație, cu autentificarea utilizatorilor prin serviciile electronice guvernamentale de autentificare și control al accesului, în condițiile legislației aplicabile.

(4) Datele utilizate pentru autentificarea și validarea susținerii inițiativelor civice se prelucrează exclusiv în scopul verificării identității și asigurării unicității susținerii, nu se fac publice în mod individualizat și sunt accesibile doar persoanelor autorizate, în condițiile legii.

(5) Pentru cetățenii care nu dispun de echipamente sau competențe digitale, accesul la platforma e-Democrație se asigură prin:

- a) centrele unificate de prestare a serviciilor publice;
- b) biblioteci publice, primării, oficii poștale sau alte puncte de acces asistat desemnate de autoritățile publice competente, dotate cu tehnică de calcul și conexiune la internet.

(6) Termenul pentru colectarea semnăturilor este stabilit de autorul inițiativei civice, însă nu poate fi mai mic de o lună și mai mare de 6 luni.

(7) Pragul minim de susținere pentru inițiativa civică este stabilit după cum urmează:

- a) la nivel național – 10 000 de semnături;
- b) în unități administrativ-teritoriale cu o populație peste 500 000 de locuitori – 5 000 de semnături;
- c) în unități administrativ-teritoriale cu o populație de la 100 000 până la 499 999 de locuitori – 4 000 de semnături;
- d) în unități administrativ-teritoriale cu o populație de la 50 000 până la 99 999 de locuitori – 2 000 de semnături;
- e) în unități administrativ-teritoriale cu o populație de la 20 000 până la 49 999 de locuitori – 1 000 de semnături;
- f) în unități administrativ-teritoriale cu o populație de la 5 000 până la 19 999 de locuitori – 500 de semnături;
- g) în unități administrativ-teritoriale cu o populație de la 2 000 până la 4 999 de locuitori – 200 de semnături;
- h) în unități administrativ-teritoriale cu o populație de până la 1 999 de locuitori – 100 de semnături.

(8) La expirarea termenului de colectare a semnăturilor, în cazul în care inițiativa civică nu a atins pragul minim de susținere prevăzut la alin. (7), procedura de susținere a inițiativei încetează de drept. Pe platforma e-Democrație,

inițiativei civice i se atribuie statutul „nesusținută”, iar aceasta rămâne pentru informare publică în arhiva platformei.

(9) Inițiativa civică prevăzută la alin. (8) poate fi depusă repetat, cu respectarea condițiilor stabilite de prezenta lege.

Articolul 21. Examinarea inițiativelor civice de către autoritățile publice

(1) În termen de 30 de zile de la data atingerii pragului de susținere, constatată prin platforma e-Democrație, autoritatea publică vizată organizează o ședință de consultare publică privind inițiativa civică, publicând, conform prevederilor art. 6 alin. (5) sau (6), anunțul aferent, care conține următoarele elemente:

- a) referința la inițiativa civică supusă dezbaterii;
- b) formatul ședinței (cu prezență fizică, online sau mixt);
- c) data și locul ședinței;
- d) modalitatea de conectare în cazul ședinței desfășurate online sau mixt;
- e) modul de înregistrare a participanților;
- f) datele de contact ale persoanei responsabile de organizarea ședinței.

(2) Autoritatea publică asigură informarea semnatarilor inițiativei cu privire la organizarea ședinței de consultare publică prin intermediul platformei e-Democrație și/sau prin alte mijloace disponibile, în funcție de condițiile tehnice ale acesteia.

(3) Autoritatea publică poate, după caz, informa publicul și prin alte căi de comunicare precum informarea direcționată prin e-mail, afișarea anunțului la sediul său într-un spațiu accesibil publicului, difuzarea în mass-media centrală sau locală, publicarea pe profilul oficial al autorității pe rețelele de socializare.

(4) În cadrul ședinței de consultare publică, autoritatea publică prezintă inițiativa civică și o supune discuției, urmată de intervențiile verbale ale părților interesate înregistrate pentru participare la ședință.

(5) Participanții la ședința de consultare publică sunt informați despre timpul alocat intervențiilor individuale, luând în considerare necesitatea asigurării posibilității fiecărui participant de a prezenta opinia.

(6) În termen de 10 zile lucrătoare de la desfășurarea ședinței de consultare publică, autoritatea publică întocmește și publică, conform prevederilor art. 6 alin. (5) sau (6):

- 1) nota ședinței de consultare publică;
- 2) un comunicat privind decizia adoptată în privința inițiativei civice examinate, care cuprinde:
 - a) referința la inițiativa civică examinată;
 - b) decizia autorității publice: de acceptare sau de respingere a propunerii de inițiere a elaborării deciziei;
 - c) argumentarea deciziei.

(7) O inițiativă civică care are același obiect și care a fost examinată în condițiile prezentului articol nu poate fi înregistrată pe platforma e-Democrație în termen de 12 luni de la publicarea comunicatului privind decizia adoptată.

(8) Comunicatul cu privire la decizia autorității publice privind inițiativa civică este publicat concomitent și pe platforma e-Democrație.

(9) În cazul în care decizia autorității publice este de a accepta inițierea elaborării deciziei, inițiativa civică este preluată în procesul decizional al autorității publice, care se inițiază și se desfășoară conform prevederilor prezentei legi.

Capitolul IV RĂSPUNDEREA JURIDICĂ

Articolul 22. Răspunderea juridică

(1) Încălcarea dreptului de participare a cetățenilor la administrarea treburilor publice nemijlocit, precum și prin reprezentanții lor, atrage răspunderea disciplinară și contravențională, conform legislației.

(2) Constituie încălcări ale legislației privind participarea publică nerespectarea de către autoritatea publică, prin persoanele cu funcții de răspundere sau funcționarii publici responsabili cu atribuții în domeniul participării publice, a următoarelor obligații:

- a) asigurarea condițiilor generale pentru participarea publică;
- b) garantarea accesului persoanelor la ședințele de consultare publică;
- c) asigurarea posibilității de implicare a părților interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizie;
- d) asigurarea posibilității de înaintare a inițiativelor civice;
- e) examinarea solicitărilor de remediere;
- f) examinarea inițiativelor civice;
- g) motivarea deciziilor de respingere a inițiativelor civice.

Capitolul V RAPORTAREA ȘI MONITORIZAREA

Articolul 23. Raportarea și evaluarea generală a autorităților publice privind participarea publică în procesul decizional

(1) Persoana responsabilă de coordonarea și monitorizarea participării publice în procesul decizional al autorității publice-autor, desemnată prin act intern, întocmește anual și prezintă Cancelariei de Stat, până la data de 20 februarie, un raport privind participarea publică în procesul decizional pentru anul precedent. Raportul este făcut public, în format deschis și reutilizabil, conform art. 6 alin. (5) sau (6).

(2) Raportul prevăzut la alin. (1) cuprinde cel puțin următoarele informații:

- a) numărul de proiecte de decizii inițiate, dezagregat pe tipul deciziei;

b) numărul de proiecte de decizii consultate public, dezagregat pe tipul deciziei și formele de consultare;

c) numărul de ședințe de consultare publică organizate de autoritatea publică-autor, dezagregat pe formate;

d) numărul recomandărilor recepționate, acceptate, acceptate parțial și respinse în cadrul procesului decizional;

e) numărul de decizii adoptate de autoritatea publică-autor sau promovate spre aprobare autorității publice împuternicite, dezagregat pe tipul deciziei;

f) numărul de decizii aprobate sau promovate spre aprobare autorității publice împuternicite în proces decizional accelerat;

g) numărul de proiecte de decizii retrase din procesul decizional;

h) numărul cererilor de înregistrare a inițiativelor civice recepționate;

i) numărul cererilor de înregistrare a inițiativelor civice examinate;

j) numărul inițiativelor civice acceptate;

k) numărul solicitărilor de remediere recepționate;

l) numărul solicitărilor de remediere acceptate;

m) numărul cazurilor în care acțiunile autorității publice au fost contestate pentru încălcarea prevederilor prezentei legi, dezagregat pe tipul de răspundere juridică aplicată.

(3) Raportul poate include și indicatori calitativi privind desfășurarea procesului de participare publică.

(4) La solicitarea Cancelariei de Stat, autoritatea publică-autor prezintă și alte informații aferente procesului decizional.

(5) Anual, până la sfârșitul lunii aprilie, Cancelaria de Stat elaborează și publică, pe site-ul web oficial al Guvernului și pe portalul de participare publică, raportul anual consolidat privind participarea publică în procesul decizional al autorităților publice, care constă în analiza datelor statistice generalizate, prezentate de autoritățile publice conform alin. (2).

(6) La fiecare trei ani de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Cancelaria de Stat efectuează evaluarea periodică a calității participării publice în procesul decizional al autorităților publice-autor, conform metodologiei aprobate prin ordinul Secretarului general al Guvernului, care ține cont de particularitățile competențelor și cadrului normativ aplicabil diferitelor categorii de autorități publice.

(7) Raportul de evaluare periodică și recomandările acestuia sunt consultate cu autoritățile publice și organizațiile societății civile ce desfășoară evaluări alternative ale participării publice în procesele decizionale ale autorităților publice.

(8) Raportul de evaluare periodică poate include recomandări formulate în cadrul evaluărilor alternative realizate de organizațiile societății civile, instituțiile de cercetare sau alți actori relevanți.

(9) Raportul de evaluare periodică se publică pe site-ul web oficial al Guvernului și pe portalul de participare publică până la data de 1 iulie a anului desfășurării evaluării.

(10) Autoritățile publice examinează recomandările Raportului de evaluare periodică și, în termen de 90 de zile de la publicarea acestuia, aprobă măsuri de implementare sau motivează nepreluarea totală sau parțială a acestora. Informația privind măsurile aprobate sau motivele nepreluării se publică și se transmite Cancelariei de Stat.

Capitolul VI

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 24. Dispoziții finale

(1) Prezenta lege intră în vigoare la 1 ianuarie 2027, cu excepția prevederilor capitolului III, care intră în vigoare la 1 ianuarie 2028.

(2) Se abrogă Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr. 215-217, art. 798), cu modificările ulterioare.

(3) Guvernul, până la intrarea în vigoare a prezentei legi:

- a) va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislației în concordanță cu prezenta lege;
- b) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege;
- c) va întreprinde măsurile necesare pentru implementarea prevederilor prezentei legi.

Articolul 25. Dispoziții tranzitorii

Transparența decizională și consultările publice privind proiectele de decizii inițiate până la data intrării în vigoare a prezentei legi se desfășoară în conformitate cu reglementările în vigoare la data inițierii acestora.

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul de Lege privind participarea publică în procesul decizional

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul de lege privind participarea publică în procesul decizional a fost elaborat de Direcția drepturile omului și cooperarea cu societatea civilă a Cancelariei de Stat, cu suportul, la etapă incipientă, a experților Consiliului Europei (prin proiectul Consiliului Europei „Promovarea libertății media în Moldova”) și cu asistența Grupului de lucru (53 persoane din autorități publice centrale și din societatea civilă) instituit pentru modificarea cadrului legal privind transparența în procesul decizional prin [Ordinul nr. 45/2025 al Secretarului general al Guvernului](#).

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Proiectul legii privind participarea publică în procesul decizional urmărește realizarea:

- acțiunii nr. 9 Cluster 1 Valori fundamentale, Criteriul politic, Funcționarea Instituțiilor Democratice din Programul național de aderare al Republicii Moldova la Uniunea Europeană, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 306/2025;
- acțiunii nr. 10.1 din Foaia de parcurs privind „Funcționarea Instituțiilor Democratice”, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 276/2025;
- acțiunii nr. 5.1 din Foaia de parcurs „Reforma administrației publice”, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 274/2025
- acțiunii nr. 11 din Planul de acțiuni pentru implementarea Programului de dezvoltare a organizațiilor societății civile pentru 2024-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 845/2023;
- acțiunii nr. 2.7.4. a Angajamentului „Transparența procesului decizional” din Planul de acțiuni pentru guvernare deschisă, aprobat prin Dispoziția Guvernului nr. 158/2023.

De asemenea prezentul proiect de lege vine să alinieze legislația națională în materie de participare publică la procesele decizionale ale autorităților publice la principiile și standardele europene, în mod special la Recomandarea (UE) 2023/2836 a Comisiei din 12 decembrie 2023 referitoare la promovarea implicării și a participării efective a cetățenilor și a organizațiilor societății civile la procesele de elaborare a politicilor publice.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Transparența autorităților publice și participarea publicului în procesul decizional al acestora constituie piloni ai guvernării democratice eficiente, având rolul de a asigura o relație deschisă între autoritățile publice și cetățeni și de a pregăti și aproba acte normative și politici ce răspund necesităților cetățenilor, cu participarea cetățenilor.

Constituția Republicii Moldova și un șir de legi naționale oferă un cadrul general care susține participarea publică, prin garantarea și protejarea drepturilor fundamentale.

Constituția Republicii Moldova:

Articolul 32: protejează libertatea de exprimare, permițând organizațiilor societății civile să comunice liber idei, să critice politicile guvernamentale și să mobilizeze opinia publică.

Articolul 39: consacră dreptul cetățenilor de a participa la administrarea treburilor publice, aspect fundamental al rolului societății civile în guvernare.

Articolul 41: garantează libertatea de asociere în partide politice și alte organizații social-politice, care reprezintă componente esențiale ale societății civile.

Articolul 42: garantează dreptul de constituire și aderare la sindicate, asigurând lucrătorilor o platformă pentru apărarea colectivă a drepturilor lor.

Articolul 109: promovează autonomia locală și descentralizarea, obligând autoritățile administrației publice locale să consulte cetățenii în problemele de interes local, implicând astfel societatea civilă în guvernarea locală.

Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional are drept scop asigurarea implicării organizațiilor societății civile în procesul de elaborare a politicilor publice. Aceasta obligă autoritățile publice să informeze, să consulte și să implice societatea civilă în toate etapele procesului decizional, de la elaborarea inițială a politicilor până la adoptarea finală a actelor normative. Legea prevede mecanisme specifice de transparență, precum consultările publice, audierile și publicarea proiectelor de acte normative, permițând astfel societății civile să contribuie la influențarea politicilor publice.

Legea nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare garantează exercitarea libertății de exprimare și urmărește realizarea unui echilibru între această libertate și protecția onoarei, demnității și vieții private. Legea stabilește cadrul juridic pentru mass-media și alte canale de comunicare publică, asigurând societății civile libertatea de a difuza informații și opinii fără restricții nejustificate.

Hotărârea Guvernului nr. 967/2016 cu privire la mecanismul de consultare cu societatea civilă în procesul decizional stabilește proceduri concrete pentru asigurarea transparenței și a consultării publice în procesul decizional. Aceasta obligă autoritățile publice să consulte societatea civilă în procesul de elaborare a politicilor, instituționalizând astfel participarea cetățenilor în guvernare. Totodată, regulamentul prevede constituirea platformelor consultative permanente în cadrul autorităților administrației publice centrale, care funcționează ca mecanisme formale de dialog continuu între Guvern și societatea civilă.

În aplicarea prevederilor prezentului proiect de lege se asigură delimitarea clară față de mecanismele de dialog social instituționalizat. Reglementările propuse nu substituie și nu aduc atingere cadrului juridic privind dialogul social, inclusiv mecanismelor de consultare și negociere tripartită între partenerii sociali.

Participarea publică reglementată prin prezentul proiect are caracter complementar și nu afectează drepturile și prerogativele organizațiilor reprezentative ale salariaților și angajatorilor de a participa la procesele decizionale prin mecanismele specifice de dialog social, în condițiile legislației aplicabile. Totodată, proiectul creează un cadru mai larg de implicare, care permite și partenerilor sociali să participe, în mod suplimentar, la procesele de consultare publică organizate de autoritățile publice.

Standarde internaționale privind participarea publică la procesul de luare a deciziilor de către autoritățile publice

Nu există tratate internaționale dedicate, în mod specific, stabilirii de standarde obligatorii pentru participarea publică la procesele de luare a deciziilor gestionate de autoritățile publice. Totuși, acest subiect reprezintă un mare interes din partea organizațiilor internaționale, care au dezvoltat un ansamblu extins de norme juridice neobligatorii referitoare la acest subiect.

În procesul de conceptualizare și elaborare a prezentului proiect, în scop de a extrage cele mai esențiale și relevante recomandări pentru revizuirea cadrului legislativ privind participarea publică la procesul de luare a deciziilor de către autoritățile publice din Republica Moldova, au fost analizate următoarele documente:

- Recomandarea (UE) 2023/2836 a Comisiei din 12 decembrie 2023 referitoare la promovarea implicării și a participării efective a cetățenilor și a organizațiilor societății civile la procesele de elaborare a politicilor publice;
- Principiile SIGMA ale OCDE privind administrația publică, împreună cu metodologia mai detaliată de evaluare a conformității cu aceste standarde;
- Liniile directe ale OCDE pentru procesele de participare a cetățenilor;
- Codul de bune practici pentru participarea civilă la procesul de luare a deciziilor elaborat sub auspiciile Consiliului European și aprobat de Comitetul de Miniștri al Consiliului European în Declarația sa privind Codul de bune practici pentru participarea civilă la procesul de luare a deciziilor.

Recomandarea CE 2023/2836 este cel mai nou și mai important document în domeniul stabilirii standardelor privind participarea publică la luarea deciziilor de către autoritățile publice.

O analiză aprofundată, în special în ceea ce privește orientările specifice privind modul de reglementare a aspectelor privind participarea publică în procesul decizional în legislația națională a fost realizată pentru pregătirea reuniunii de screening bilateral Comisia Europeană – Republica Moldova, pe marginea Capitolului Funcționarea Instituțiilor Democratice, Rolul Societății Civile, desfășurată în septembrie 2024.

Recomandarea CE 2023/2836 conține numeroase principii generale de promovare a participării publice extinse la elaborarea politicilor. Acestea trebuie respectate și implementate, în mod activ, de către autoritățile de la toate nivelurile, inclusiv de către entitățile publice naționale și locale. Catalogul de principii inclus în acest document se concentrează pe asigurarea unui acces larg și nerestricționat la mecanismele de participare, pe stabilirea unor reguli clare ale procesului, garantarea unui domeniu de aplicare cuprinzător al consultării, precum și pe standarde de calitate pentru întregul proces.

În contextul garantării unui drept extins la consultare, documentul CE subliniază necesitatea de a asigura tratamentul respectuos al tuturor participanților, care trebuie să poată participa, în mod liber și fără interferențe nejustificate. Acesta subliniază, de asemenea, necesitatea de a oferi oportunități de participare, într-un mod nediscriminatoriu și accesibil, inclusiv persoanelor cu necesități speciale, fără formalități excesive și gratuit. De asemenea, CE îndeamnă statele membre să ia măsuri pentru a se asigura că informațiile sunt furnizate, în mod specific, cetățenilor și organizațiilor societății civile, care pot fi afectate, acordând o atenție deosebită persoanelor și grupurilor celor mai marginalizate, subreprezentate și vulnerabile. Conform CE, statele membre trebuie să prevină și să elimine obstacolele la participarea grupurilor subreprezentate, luând în considerare necesitățile speciale, inclusiv ale persoanelor cu dizabilități, ale tinerilor, ale persoanelor în vârstă, ale cetățenilor imigranți și ale cetățenilor mobili ai Uniunii.

De asemenea, normele procesului trebuie să fie definite într-un cadru de politici sau de reglementare relevant, inclusiv obiectivele, procedurile și participanții relevanți implicați. Acest cadru poate permite anumite limitări ale dreptului la consultare numai în mod proporțional și comunicat în mod clar, garantând în același timp accesul cetățenilor și al organizațiilor societății civile la un mecanism de recurs. În acest context, este important de subliniat faptul că documentul CE nu stabilește cerința explicită de a reglementa normele proceselor de consultare în lege. Documentele de ghidare (de ex., recomandările, codurile de bune practici) sunt considerate, de asemenea, o sursă legitimă de norme.

Participarea trebuie să fie garantată, în mod cuprinzător de la etapele inițiale ale proceselor de elaborare a politicilor, în identificarea necesităților, priorităților și definirea posibilelor opțiuni de politici. Cu alte cuvinte, participarea publică nu trebuie să se limiteze la dreptul de exprimare a opiniilor cu privire la propunerile deja elaborate de autoritățile publice. În plus, statele membre sunt încurajate, în mod explicit, să invite cetățenii și organizațiile societății civile să participe la diferite etape ale proceselor de elaborare a politicilor, inclusiv la etapa de revizuire a acestora.

Standardele de calitate de bază pentru procesele participative includ, în special:

- Furnizarea, în timp util și în formate ușor accesibile, a informațiilor corespunzătoare și necesare privind un anumit exercițiu de participare, inclusiv contextul și tipul de măsuri avute în vedere, procedurile, calendarul de participare, autoritatea responsabilă pentru exercițiu și datele de contact ale acesteia;
- Asigurarea de resurse și timp suficiente pentru a asigura un impact semnificativ și luarea în considerare a perioadelor de vacanță în contextele naționale pentru a permite o participare corespunzătoare;
- Asigurarea informării despre rezultatul participării la procesul de elaborare a politicilor publice și monitorizarea a exercițiilor de participare desfășurate;
- Utilizarea unor instrumente și metode care să conducă la o participare cât mai largă a cetățenilor, grupurilor și organizațiilor societății civile, precum și alegerea și promovarea de către autoritățile publice a proceselor de participare ușor accesibile și nediscriminatorii;
- Facilitarea proceselor de consultare cu cea mai bună expertiză disponibilă pentru a asigura o abordare incluzivă, care să permită tuturor participanților să fie auziți, în mod egal, precum și o prezentare exactă a pluralității de opinii cu privire la problemele discutate.

Recomandarea CE 2023/2836 acordă o atenție deosebită promovării noilor metode și formate de participare publică, cum ar fi grupurile de cetățeni, adunările de cetățeni și alte formate de dialog și co-creare. Acestea diferă, în mod substanțial, de consultările publice tradiționale.

Modelul tradițional de consultare publică implică, în principal, posibilitatea de a transmite comentarii scrise cu privire la propunerile de politici sau de a prezenta opinii în cadrul reuniunilor consultative. Acest model cu greu poate fi perceput ca fiind interactiv și deliberativ. Cetățenii interesați sau grupurile societății civile își exprimă opiniile cu autoritățile publice respective, care trebuie să ia în considerare feedback-ul furnizat în procesul de elaborare a opțiunilor finale de politici. În mod ideal, autoritățile care organizează consultarea trebuie să se refere la fiecare comentariu sau propunere prezentată în procesul consultării. În practică, răspunsul ar putea fi limitat la informarea cu privire la acceptarea sau neacceptarea comentariului/propunerii, fără organizarea discuțiilor suplimentare sau elaborarea în comun a deciziei finale. Grupurile de lucru, permanente sau ad-hoc, consiliile consultative sau adunările de cetățeni oferă o oportunitate de a aborda aceste probleme și limitări. Acestea permit comunităților mai mici sau mai mari să discute și să decidă împreună cu privire la diverse aspecte ale guvernării, utilizând un mecanism sofisticat de consultare publică. Cel mai important aspect este selectarea participanților prin alegere, asigurând un eșantion reprezentativ al membrilor comunității.

Facilitarea experților externi este necesară, în special activitatea de gestionare a comisiei, inclusiv facilitarea discuțiilor și a lucrului în grupuri. Experiența internațională cu comisiile de cetățeni se extinde rapid. Comisii permanente sau ad hoc ale cetățenilor sunt organizate, de ex., în Regatul Unit, Noua Zeelandă și Germania.

Recomandarea CE nu impune reglementarea acestor noi instrumente de participare publică la nivelul actelor legislative, dar recomandă statelor membre să se asigure că astfel de exerciții sunt

facilitate de o metodologie solidă și de principii de bază care susțin calitatea, incluziunea și integritatea acestora.

Notă specială: Trebuie de menționat că în prezentul proiect de lege nu este reflectată partea finală a Recomandării CE 2023/2836 (punctele 15-20), deoarece aceasta se referă la protecția organizațiilor societății civile împotriva amenințărilor, incriminării, intimidării, hărțuirii, precum și la consolidarea acestor capacități. Deși aceste aspecte sunt de mare importanță, de asemenea, și în contextul Republicii Moldova, ele urmează a fi reglementate în contextul implementării angajamentului de protecție a activiștilor civici și apărătorilor drepturilor omului, angajament din aceeași Foaie de parcurs „Funcționarea Instituțiilor Democratice”, compartimentul Rolul Societății Civile.

Principiile SIGMA ale OCDE privind administrația publică, împreună cu metodologia mai detaliată de evaluare a conformității cu aceste standarde, abordează problema participării publice în contextul elaborării politicilor publice. Acestea impun, în mod special, ca documentele de planificare a politicilor (strategii, planuri, programe și alte tipuri de inițiative de politici) să fie elaborate într-o manieră participativă și să fie disponibile public.

Principiul 5 în domeniul elaborării politicilor reiterează regula generală conform căreia toate părțile-cheie interesate, externe și interne, precum și publicul larg, sunt consultate, în mod activ, în timpul elaborării politicilor. Totuși, acesta prevede, de asemenea, standarde mai specifice privind asigurarea acestui principiu, impunând:

- Să existe proceduri care sunt aplicate și monitorizate, în mod consecvent, pentru a permite consultări publice pro-active și eficiente cu părțile interesate și cu publicul larg, permițând mediului de afaceri, organizațiilor societății civile și cetățenilor, inclusiv celor din grupurile vulnerabile, să participe la elaborarea politicilor guvernamentale și să le informeze;
- Consultările cu publicul larg se desfășoară într-un mod accesibil și transparent;
- Ministerele poartă un dialog constructiv cu principalele părți interesate externe și colectează, analizează și utilizează toate răspunsurile atunci când finalizează propunerea de politică;
- Acestea raportează, în mod transparent, cu privire la rezultatul procesului de consultare publică și la modul în care comentariile și propunerile persoanelor consultate au modelat și influențat politicile;
- Cadrul metodologic pentru evaluarea conformității cu principiile administrației publice oferă clarificări suplimentare cu privire la modul de îndeplinire a acestor cerințe.

În procesul implementării celui de-al 5-lea Plan de Acțiuni pentru Guvernare Deschisă pentru 2023-2025, Cancelaria de Stat a realizat un Studiu privind aplicarea practică a prevederilor legale privind transparența procesului decizional și consultarea publică la elaborarea deciziilor, cu suportul proiectului Congresului Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei “Consolidarea culturii dialogului și a guvernării locale deschise și etice în Republica Moldova”.

Au fost în special analizate modalitățile și practicile de aplicare a prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența procesului decizional și ale Hotărârii Guvernului nr. 967/2016 privind mecanismul de consultare a societății civile în procesul decizional. Scopul primar al studiului a fost examinarea în detaliu a modului în care autoritățile publice centrale (APC) și locale (APL) din Republica Moldova îndeplinesc cerințele de transparență decizională, constatând lacunele existente și identificând soluții practice pentru îmbunătățirea implicării cetățenilor în procesele decizionale.

Soluțiile propuse au fost completate cu **recomandările Grupului de State împotriva Corupției (GRECO)**, aducând totodată în atenție standardele internaționale stabilite de organizații precum

Comisia Europeană, Consiliul Europei și OCDE (SIGMA), cu scopul de a integra bunele practici în legislația și practicile Republicii Moldova.

Recomandările elaborate în raport conturează o serie de măsuri esențiale pentru a aborda deficiențele structurale și funcționale care afectează transparența și participarea publică efectivă în procesul decizional al autorităților publice din Republica Moldova.

Astfel, sunt necesare schimbări fundamentale, menite să asigure claritate, accesibilitate și implicare autentică a tuturor cetățenilor, individual sau în structuri organizate, îmbinând reforme legislative, tehnologice și instituționale. În primul rând, *este necesară standardizarea și unificarea cadrului legal existent. Legislația actuală este fragmentară și ambiguă, ceea ce generează confuzii în aplicare și oferă prea multă flexibilitate interpretativă autorităților.*

Actualele prevederi referitoare la transparența decizională, inclusiv *anunțurile de intenție, anunțurile de consultare publică a proiectului, organizarea consultărilor publice și publicarea deciziilor, ar trebui grupate coerent și structurate astfel încât să fie ușor de înțeles și aplicat.*

Pentru a susține această clarificare, *este absolut necesară o definiție exactă a termenilor-cheie din legislație, precum „proiect de decizie” sau „impactul” potențial al deciziilor.* În lipsa unor definiții precise, asistăm la interpretări arbitrare, ceea ce duce la aplicări inconsistente.

De asemenea, urmare monitorizării activităților de asigurare a transparenței decizionale, *se constată necesitatea de delimitare clară a etapelor procesului decizional, în special între cea de inițiere (anunțare a intenției) și cea de organizare a consultărilor publice.* În momentul de față, multe autorități confundă aceste etape, ceea ce limitează implicarea reală a cetățenilor.

Un alt aspect important este accesibilitatea informațiilor publice. *Este esențial ca toate informațiile să fie publicate într-un format deschis, permițând cetățenilor să le acceseze și să le utilizeze fără dificultăți tehnice.* Aceste cerințe față de informațiile publicate pe site-urile web ale autorităților publice se conțin în Hotărârea Guvernului nr. 728/2023.

În plus, *publicarea detaliilor despre ședințele de consultare publică și procesele-verbale ale acestora* este o practică aplicată neuniform de către autoritățile publice, fapt ce urmează a fi remediat prin prevederi exacte privind aceste obligații.

Platformele consultative permanente (PCP) ale autorităților publice centrale, reglementate prin Hotărârea Guvernului nr. 967/2013 cu privire la mecanismul de consultare a societății civile în procesul decizional, trebuie sprijinite să devină spații autentice de dialog și colaborare între autorități și părțile interesate. La moment, toate cele 14 ministere au instituit PCP, funcționalitatea acestora urmează a fi asigurată în conformitate cu standardele în domeniu.

În ultima perioadă și autoritățile publice locale de nivel I și II au instituit platforme de dialog structurat și periodic cu părțile interesate precum consiliul raional de participare și consiliul local de transparență. Se consideră necesar a fi oferit un statut oficial acestor platforme, în mod special pentru promovarea acestei experiențe în rândul APL, cât și al părților interesate.

Utilizarea de către autoritățile publice a portalului particip.gov.md este nu doar neuniformă, dar și neconformă, fapt ce reduce eficiența acestuia. În prezent, informația despre participarea părților interesate la inițierea, elaborarea și consultarea publică a proiectelor de decizii ale autorităților publice este publicată fragmentar și incomplet, fără o trasabilitate clară și fără o platformă digitală integrată care să acopere aceste procese. Totodată, chiar dacă autoritățile publice asigură implicarea societății civile în procesul decizional, deseori acest fapt nu este vizibil, deoarece informațiile privind informarea și consultarea publică sunt plasate pe surse diferite, fapt ce face imposibilă urmărirea traseului de participare publică la luarea deciziilor. De asemenea, de cele mai dese ori, răspunsul autorităților la comentariile și recomandările societății civile sunt publicate neuniform, fapt ce reduce accesul părților

interesate la procesul decizional, cooperarea cu societatea civilă în procesul decizional și implicit încrederea în autoritățile publice. Portalul <https://particip.gov.md> urmează a fi poziționat ca instrumentul principal pentru asigurarea transparenței decizionale și de consultare publică online pentru autoritățile centrale și locale. Este necesară reglementarea expresă de integrare a portalului pe paginile web ale tuturor autorităților publice și utilizarea conformă a acestuia, prin crearea dosarelor distincte pentru fiecare proiect de decizie, în care sunt vizibile fiecare etapă în parcursul decizional al proiectului de decizie și toate informațiile privind participarea publică în acest parcurs.

De asemenea, este de constatat că *obligatia de publicare a rezultatelor consultărilor publice este percepută diferit, fiind necesară concretizarea normelor de plasare a răspunsului autorităților la aportul părților interesate în procesul de elaborare a deciziilor.*

Totodată, informațiile publicate nu întotdeauna corespund standardelor de accesibilitate – format deschis și reutilizabil.

O necesitate reală este și *revizuirea rapoartelor anuale privind transparența și consultarea publică în procesul decizional.* Automatizarea procesului de raportare și colectarea datelor prin portalul particip.gov.md ar contribui la reducerea erorilor și la creșterea responsabilității instituțiilor publice. În plus, *introducerea altor instrumente de monitorizare și responsabilizare a autorităților* ar spori calitatea participării publice în procesele decizionale ale autorităților.

Documentul de evaluare: Recomandări pentru revizuirea cadrului legislativ privind transparența în procesul de luare a deciziilor în Republica Moldova, elaborat de Dawid Sześciło, expert al Consiliului Europei, și realizat cu suportul proiectului „Promovarea libertății media în Moldova” al Consiliului Europei, constată un șir de deficiențe a cadrului legal național în raport cu standardele internaționale și bunele practici existente:

1. *Domeniu de aplicare neclar al cerințelor privind consultările* - În conformitate cu articolul 3 alin. (4) din Legea nr. 239/2008, autoritățile publice trebuie să consulte cetățenii, asociațiile înființate în conformitate cu legea și alte părți interesate cu privire la proiectele de acte normative și administrative care pot avea un impact social, economic sau de mediu (asupra stilului de viață și drepturilor omului, asupra culturii, sănătății și protecției sociale, asupra comunităților locale și serviciilor publice). Această prevedere pare să restrângă domeniul de aplicare al obligației de consultare, bazându-se pe criterii vagi care ar putea face obiectul unei evaluări discreționare. În schimb, legea trebuie să stipuleze cerința generală de consultare a tuturor propunerilor legislative și politice, păstrând în același timp posibilitatea de a omite consultarea în cazuri excepționale și bine justificate.
2. *Definirea neclară a actelor care fac obiectul proceselor de consultare* - Mecanismele de participare publică stabilite prin Legea nr. 239/2008 se aplică pregătirii de către autoritățile publice a deciziilor definite ca „acte juridice adoptate de autoritățile publice care cad sub incidența prezentei legi”. Această definiție nu este pe deplin clară, întrucât se poate aplica oricărui tip de acte, de la acte administrative individuale la acte normative, inclusiv legislația primară și secundară. Pe de altă parte, aceasta ar putea fi interpretată și ca excluzând actele care nu au caracter obligatoriu din punct de vedere juridic, cum ar fi politicile, strategiile și programele. Prin urmare, se recomandă clarificarea domeniului de aplicare material al consultărilor publice, prin asigurarea faptului că acesta include propuneri pentru: - Actele normative enumerate la articolul 6 din Legea nr. 100/2017 privind actele normative; - Strategiile, politicile și programele elaborate de autoritățile publice centrale și locale.

3. *Lipsa procedurii de participare la stabilirea agendei de politici* - În principiu, oportunitățile de participare publică apar la inițiativa autorităților publice care inițiază procesele de luare a deciziilor. Nu există o procedură de participare sub forma propunerii de idei pentru adoptarea de acte relevante de către autoritățile publice, însoțită de obligația acestora de a oferi feedback cu privire la propunerile primite.
4. *Garanții insuficiente pentru accesul la pachetul complet de documente* - În conformitate cu articolul 10 din Legea nr. 239/2008, autoritățile publice trebuie să asigure accesul la proiectele de decizii și la materialele conexe prin publicarea obligatorie a acestora pe site-ul lor oficial. Cu toate acestea, nu se specifică care sunt materialele conexe necesare. În practică, după cum a specificat SIGMA (OCDE (2023)), „Administrația publică în Republica Moldova”, Rapoarte de monitorizare SIGMA, OCDE, Paris, analizele impactelor de reglementare și alte materiale nu sunt incluse, în mod regulat, printre documentele puse la dispoziție pentru consultările publice. Prin urmare, este necesar să se stabilească o obligație juridică clară de a publica documente conexe specifice împreună cu proiectele de decizii.
5. *Lipsa standardelor pentru implicarea părților interesate externe structurile consultative* - Hotărârea Guvernului nr. 967/2016 privind mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decisional prevede posibilitatea instituirii unor grupuri de lucru permanente ca platforme consultative, în cadrul autorităților publice centrale. Mai mult, Legea nr. 100/2017 privind actele normative prevede instituirea de grupuri de lucru pentru elaborarea propunerilor legislative. Acestea pot include și reprezentanți ai societății civile. Cu toate acestea, în ambele cazuri, reglementările nu impun recrutarea membrilor acestor grupuri, în mod transparent, în special prin publicarea de informații cu privire la oportunitățile de a se alătura acestor grupuri.
6. *Sprrijin insuficient pentru metodele alternative de consultare* - Hotărârea Guvernului nr. 967/2016 privind mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decisional oferă o listă de metode de consultare publică, printre care:
 - 1) solicitarea opiniilor societății civile, experților, asociațiilor profesionale și mediului academic;
 - 2) instituirea grupurilor de lucru permanente – platforme consultative în cadrul autorității administrației publice centrale;
 - 3) instituirea grupurilor de lucru ad-hoc;
 - 4) organizarea dezbaterilor publice;
 - 5) organizarea audierilor publice;
 - 6) realizarea sondajelor publice;
 - 7) alte mijloace de consultare publică.Cu toate acestea, nu există stimulente clare pentru ca autoritățile publice să pună în aplicare metode noi și emergente de consultare publică, menționate, de ex., în Recomandarea CE 2023/2836 sau în orientările OCDE. Aceasta include, în special, consiliile și adunările de cetățeni. Deși legislația poate asigura, într-o măsură limitată, punerea în aplicare a unor astfel de metode, legea poate cel puțin să indice, în mod clar, această posibilitate și să precizeze în ce circumstanțe ar putea fi aplicate.
7. *Integrare limitată cu instrumentele de e-guvernare* - Hotărârea Guvernului nr. 967/2016 privind mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decisional impune utilizarea de către autoritățile publice a platformei particip.gov.md pentru consultări publice. Cu toate acestea, în Legea nr. 239/2008 lipsește orice referire la această platformă. De asemenea, nu este pe deplin clar cum trebuie prelucrate comentariile și propunerile transmise

prin intermediul acestei platforme, în special dacă trebuie să se răspundă la toate sau la unele dintre ele. Platforma în sine prezintă, de asemenea, unele deficiențe majore. În primul rând, aceasta nu permite monitorizarea facilă a istoricului complet a propunerii relevante - de la inițierea procesului de luare a deciziilor până la adoptarea actului relevant. În acest scop, utilizatorul trebuie să efectueze o căutare avansată. În plus, descrierile propunerilor publicate conțin puține informații, în comparație, de ex., cu portalul legislativ leton, ceea ce împiedică accesul rapid la cele mai importante informații referitoare la propuneri. În sfârșit, nu există nicio cerință privind publicarea documentelor pe această platformă, în formate deschise.

8. *Lipsa controlului eficient a calității consultării publice* – Legea nr. 239/2008 conține mecanismul de aplicare a sancțiunilor pentru autorităților publice, pentru încălcarea obligațiilor care reies din acest act. În conformitate cu articolul 161 din lege: „Nerespectarea prevederilor prezentei legi constituie abatere disciplinară și se sancționează în conformitate cu prevederile Codului muncii sau ale legislației speciale. Persoanele fizice și persoanele cu funcții de răspundere poartă răspundere contravențională în conformitate cu Codul contravențional al Republicii Moldova. Cu toate acestea, cadrul legislativ trebuie să conțină, de asemenea, un mecanism de control periodic al respectării de către autoritățile publice a obligațiilor lor referitoare la consultările publice. Aceste sarcini trebuie să fie alocate, de ex., Avocatului Poporului (Ombudsmanului), în calitate de instituție independentă de responsabilizare.
9. De asemenea, trebuie remarcat faptul că *modelul actual de reglementare a participării publice este departe de bunele standarde de legiferare*. În mod special, trebuie remarcat faptul că domeniul de aplicare al Hotărârii Guvernului nr. 967/2016 privind mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional depășește normele tehnice suplimentare de punere în aplicare a Legii nr. 239/2008. Aceasta ar putea fi considerată mai degrabă ca înlocuind Legea nr. 239/2008, deoarece reglementează acest domeniu, în mod cuprinzător. Domeniul său de aplicare se suprapune, în mare măsură, cu Legea nr. 239/2008, ceea ce creează confuzie cu privire la statutul real al Legii nr. 239/2008. Acest lucru influențează, de asemenea, calitatea generală a cadrului legislativ, care conține, în prezent, numeroase discrepanțe și erori tehnice, semnalate, de exemplu, în raportul de evaluare menționat mai sus, solicitat de Congresul Autorităților Locale și Regionale al Consiliului European. Acestea trebuie, de asemenea, eliminate în procesul de revizuire a cadrului legislativ.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Pentru a răspunde consecvent și în mod substanțial constatărilor evaluărilor preliminare efectuate, proiectul vine cu o abordare complexă, ce vizează nu amendarea cadrului normativ actual, ci un proiect nou de lege pentru reglementarea tuturor aspectelor participării publice în procesul decizional al autorităților publice din Republica Moldova, atât la nivel central, cât și local.

Proiectul de lege privind participarea publică în procesul decizional este structurat în șase capitole, care acoperă integral arhitectura juridică a dreptului la participare și obligațiile corespunzătoare ale autorităților publice.

Capitolul I: Dispoziții generale

Scopul proiectului este consolidarea democrației participative și asigurarea participării părților interesate în procesul decizional al autorităților publice, în vederea exercitării efective a dreptului de a participa la administrarea treburilor publice și a asigurării transparenței.

Textul reflectă evoluția conceptuală a cadrului normativ prin consacrarea participării părților interesate ca mecanism distinct de implicare a persoanelor fizice și juridice în procesul de elaborare, adoptare, modificare și actualizare a deciziilor publice. În acest sens, noțiunea de „parte interesată” are un domeniu de aplicare mai larg decât noțiunea de „cetățean” sau „organizație a societății civile”, incluzând toate persoanele fizice și juridice care pot fi afectate sau interesate de procesul decizional.

Participarea publică nu mai este tratată exclusiv ca o componentă procedurală a transparenței, ci ca o expresie a exercitării dreptului constituțional de participare la administrarea treburilor publice.

Totodată, articolul evidențiază caracterul complementar al participării și al transparenței. Dacă transparența asigură accesul la informațiile necesare înțelegerii procesului decizional, participarea părților interesate creează cadrul prin care cetățenii, organizațiile necomerciale, mediul de afaceri, organizațiile profesionale, instituțiile academice și alte persoane interesate pot contribui la fundamentarea, îmbunătățirea și legitimizarea deciziilor autorităților publice.

Proiectul urmărește dezvoltarea unei guvernări deschise, responsabile și incluzive, bazate pe dialog, consultare și implicarea efectivă a părților interesate în procesul decizional.

Articolul 2. Obiectul și domeniul de aplicare

Articolul stabilește obiectul reglementării și domeniul de aplicare al legii, atât sub aspect instituțional, cât și material.

Alineatul (1) definește obiectul legii. Sunt reglementate formele, etapele și condițiile participării publice în procesul decizional, drepturile părților interesate și obligațiile autorităților publice. Norma instituie cadrul general necesar organizării și desfășurării participării publice, asigurând o abordare unitară la nivelul autorităților publice vizate de lege.

Alineatul (2) stabilește domeniul de aplicare instituțional. Legea se aplică Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, autorităților publice autonome, autorităților administrației publice centrale de specialitate, autorităților administrației publice locale și autorităților unităților teritoriale autonome cu statut special. Prin această abordare este asigurată aplicarea principiilor participării publice la nivelul principalelor categorii de autorități publice implicate în elaborarea și adoptarea deciziilor de interes public.

Alineatul (3) definește domeniul material de aplicare al legii. Participarea publică se asigură în procesul decizional privind elaborarea, adoptarea, modificarea și actualizarea actelor normative și a documentelor de politici. Completarea normei urmărește să clarifice faptul că obligația de asigurare a participării publice nu se limitează la elaborarea inițială a actelor normative și a documentelor de politici, ci se aplică și proceselor ulterioare de modificare și actualizare a acestora. În acest mod, legea asigură continuitatea participării publice pe parcursul întregului ciclu de dezvoltare și perfecționare a cadrului normativ și de politici publice.

Norma delimitează clar categoriile de decizii care fac obiectul prezentei legi și asigură coerența acesteia cu cadrul normativ existent privind elaborarea actelor normative și gestionarea documentelor de politici. În cazul documentelor de politici, procesele de modificare și actualizare constituie noi procese decizionale, în cadrul cărora sunt aplicabile integral garanțiile privind participarea publică prevăzute de prezenta lege.

Alineatul (4) consacră principiul aplicării reglementărilor speciale. Legea nu aduce atingere dispozițiilor privind participarea publică în procesul decizional prevăzute în alte legi, asigurând astfel coexistența și aplicarea armonioasă a reglementărilor generale și speciale. Norma urmărește evitarea

paralelismelor normative și menținerea soluțiilor specifice instituite de legi sectoriale pentru anumite domenii sau categorii de autorități publice.

Articolul 3. Noțiuni principale

Articolul definește noțiunile principale utilizate în cuprinsul legii, în scopul asigurării unei interpretări și aplicări uniforme a prevederilor acesteia.

Noțiunea de *participare publică* este definită ca implicarea părților interesate în procesul decizional. Definiția exprimă esența participării publice ca mecanism prin care cetățenii, organizațiile societății civile, mediul de afaceri și alte părți interesate contribuie la fundamentarea și îmbunătățirea deciziilor publice. Formele și modalitățile concrete de participare sunt reglementate distinct prin dispozițiile legii. *Procesul decizional* este definit ca ansamblul etapelor de inițiere, elaborare și adoptare a deciziilor desfășurate de autoritățile publice-autor. Definiția reflectă caracterul continuu al participării publice și fundamentarea acesteia pe parcursul întregului proces de luare a deciziilor.

Noțiunea de *decizie* este corelată cu domeniul de aplicare al legii și include actele normative și documentele de politici prevăzute la art. 2 alin. (3). Această abordare asigură claritatea asupra categoriilor de acte pentru care se aplică obligațiile privind participarea publică.

Conceptul de *parte interesată* este formulat într-un sens larg, incluzând orice persoană fizică sau juridică afectată sau potențial afectată de o decizie a autorităților publice ori care manifestă un interes legitim față de obiectul acesteia. Norma urmărește să asigure deschiderea procesului decizional și să evite restrângeri nejustificate ale participării.

Noțiunea de *grupuri de interes* are un rol funcțional și organizatoric. Aceasta permite clasificarea părților interesate în funcție de domeniile de competență ale autorităților publice și de interesele manifestate în procesul decizional, facilitând utilizarea mecanismelor de informare direcționată și a instrumentelor digitale de participare publică prin portalul de participare publică.

Definirea *grupurilor specifice* introduce o dimensiune de incluziune și participare echitabilă. Sunt recunoscute expres categoriile de persoane care pot întâmpina dificultăți de participare sau care sunt insuficient reprezentate în procesele decizionale, ceea ce presupune adoptarea unor măsuri adaptate pentru facilitarea implicării acestora.

Noțiunea de *impact al deciziei* oferă un criteriu de referință pentru selectarea formelor și intensității participării publice, în funcție de efectele potențiale sau reale ale unei decizii asupra interesului public, drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor, mediului, economiei sau societății.

Conceptul de *autoritate publică-autor* identifică instituția responsabilă de inițierea, elaborarea, promovarea spre adoptare sau adoptarea unei decizii și, implicit, de organizarea și asigurarea participării publice pe parcursul procesului decizional.

Noțiunile de *recomandare*, *inițiere a procesului decizional*, *consultare publică*, *ședință de consultare publică* și *consultare publică repetată* descriu principalele mecanisme procedurale utilizate pentru implicarea părților interesate și valorificarea contribuțiilor acestora în procesul decizional.

Sunt definite și mecanismele instituționalizate de participare și dialog, precum *platformele consultative permanente* și *consiliile de participare sau de transparență*, care facilitează colaborarea continuă dintre autoritățile publice și părțile interesate.

Proiectul introduce și posibilitatea utilizării unor formate avansate de participare publică, precum *adunările cetățenești* și *dialogurile naționale*, în situațiile în care formele clasice de consultare nu sunt suficiente pentru fundamentarea unor decizii complexe sau a unor reforme de interes major.

Adunarea cetățenească este definită ca un mecanism deliberativ bazat pe participarea unui grup de cetățeni selectați în mod reprezentativ, care analizează o problemă de interes public și formulează recomandări în baza unui proces structurat de informare și deliberare. Acest instrument poate fi utilizat

în special pentru subiecte complexe, cu impact social semnificativ, care necesită explorarea aprofundată a opțiunilor disponibile și înțelegerea perspectivelor diferitelor categorii de cetățeni.

Dialogul național reprezintă un proces structurat de consultare și deliberare la nivel național, destinat facilitării schimbului de opinii și identificării soluțiilor privind politici publice, strategii sau reforme de interes major. Acesta permite implicarea coordonată a autorităților publice, organizațiilor societății civile, mediului de afaceri și altor actori relevanți, contribuind la consolidarea consensului și la creșterea legitimității procesului decizional.

Noțiunea de *inițiativă civică* consacră dreptul cetățenilor Republicii Moldova de a propune inițierea elaborării unor decizii la nivel național sau local, consolidând dimensiunea participativă a procesului decizional și oferind cetățenilor posibilitatea de a contribui activ la stabilirea agendei publice.

Articolul 4. Principiile participării publice

Articolul stabilește principiile care guvernează întregul proces și oferă repere pentru aplicarea normelor.

Principiul *accesibilității și incluziunii* impune eliminarea barierelor de participare. Nu este suficient ca procedura să fie formal deschisă; aceasta trebuie să fie efectiv utilizabilă de toate categoriile de participanți.

Principiul *continuității* introduce ideea că participarea nu este un eveniment punctual. Ea trebuie asigurată pe parcursul întregului proces decizional și, după caz, în etapele ulterioare.

Principiul *integrității* combină cerințele de etică, imparțialitate și respect reciproc. Acesta creează baza pentru desfășurarea unui dialog autentic și protejează procesul de influențe nelegitime.

Principiul *participării* reafirmă dreptul efectiv de implicare. Accentul este pus pe posibilitatea reală de a formula și transmite recomandări.

Principiul *proporționalității* permite adaptarea procedurilor în funcție de impactul deciziei. Această flexibilitate este necesară pentru a evita formalismul excesiv.

Principiul *responsabilității* obligă autoritățile să trateze participarea cu seriozitate. Recomandările trebuie examinate, iar deciziile trebuie justificate.

Principiul *transparenței* asigură accesul continuu la informații. Acesta susține toate celelalte principii și garantează vizibilitatea procesului.

Aceste principii au rol normativ și orientativ. Ele ghidează atât elaborarea, cât și aplicarea concretă a procedurilor de participare.

Articolul 5. Dreptul la participare publică

Articolul consacră dreptul general la participare publică și stabilește conținutul acestuia.

Orice parte interesată are dreptul de a participa la procesul decizional în condițiile legii. Dreptul include participarea la etapa de inițiere a procesului decizional și la consultarea publică a proiectelor de decizii, oferind posibilitatea implicării încă din fazele incipiente ale procesului de elaborare.

Sunt recunoscute drepturi concrete care permit exercitarea efectivă a participării publice. Acestea includ accesul la informațiile privind procesul decizional, posibilitatea de a propune inițierea elaborării unor decizii privind probleme de interes public, formularea de recomandări asupra proiectelor supuse consultării publice și dreptul de a fi informat despre rezultatele consultărilor și modul de valorificare a contribuțiilor formulate.

Articolul evidențiază caracterul incluziv al participării publice și stabilește obligația asigurării participării tuturor părților interesate, inclusiv a grupurilor specifice. Această abordare urmărește prevenirea excluziunii unor categorii de persoane și crearea unor condiții care să permită implicarea efectivă a acestora în procesul decizional.

Totodată, este recunoscută expres participarea copiilor la procesul decizional, în conformitate cu prevederile Legii nr. 370/2023 privind drepturile copilului, urmărind să asigure exercitarea dreptului copiilor de a-și exprima opiniile asupra problemelor care îi privesc și luarea în considerare a acestora în procesul de adoptare a deciziilor, în condițiile și formele prevăzute de legislația specială.

Articolul 6. Condiții generale pentru asigurarea participării publice

Articolul stabilește cadrul general de organizare a participării publice și definește obligațiile operaționale ale autorității publice-autor în procesul decizional.

Alineatul (1) instituie obligația autorității de a consulta opinia părților interesate și de a asigura participarea publică pentru fiecare proiect de decizie care face obiectul prezentei legi. Norma are caracter imperativ și consacră participarea publică drept parte integrantă a procesului decizional, aplicabilă pe întreg parcursul acestuia, de la inițiere până la adoptarea deciziei.

Alineatul (2) reglementează modul de comunicare a informațiilor necesare participării publice. Autoritatea publică-autor are obligația de a furniza informațiile în formate ușor accesibile și reutilizabile, utilizând două modalități complementare de comunicare:

- informarea generală, destinată publicului larg și orientată spre asigurarea accesului deschis la informațiile privind procesul decizional;
- informarea direcționată, utilizată, după caz, pentru comunicarea cu părțile interesate identificate în condițiile legii.

Prin această abordare se urmărește asigurarea unui echilibru între accesul universal la informațiile privind procesul decizional și comunicarea eficientă cu persoanele sau grupurile direct interesate de subiectul aflat în consultare.

Alineatul (3) introduce obligația utilizării unui limbaj simplu, clar și concis în comunicarea privind procesul decizional. Scopul normei este de a facilita înțelegerea informațiilor de către părțile interesate și de a reduce barierele generate de utilizarea excesivă a terminologiei tehnice sau juridice.

Alineatul (4) stabilește obligația de publicare proactivă a informațiilor relevante pentru participarea publică și structurează aceste informații în două categorii distincte:

1. informații privind organizarea procesului decizional, inclusiv:
 - reglementările interne privind procedurile de asigurare a participării publice;
 - persoana sau subdiviziunea responsabilă de coordonarea și monitorizarea participării publice și datele de contact ale acesteia;
 - informații privind mecanismele instituționale de participare și dialog, precum platformele consultative permanente, consiliile de participare, consiliile de transparență sau alte organe consultative;
 - raportul anual privind participarea publică în procesul decizional.
2. stabilește informațiile pe care autoritățile publice sunt obligate să le publice privind desfășurarea și finalizarea procesului decizional. Acestea includ:
 - inițierea elaborării proiectelor de decizii;
 - consultarea publică a proiectelor de decizii;
 - rezultatele consultărilor publice, inclusiv sinteza recomandărilor, nota ședinței de consultare publică și, după caz, înregistrările audio sau video ale ședinței;
 - dosarul proiectului de decizie definitivat înainte de adoptare;
 - informații suplimentare privind organizarea ședințelor de consultare publică, retragerea proiectelor din procesul decizional sau transmiterea proiectelor de lege spre adoptare Parlamentului;

- informații privind finalizarea procesului decizional, prin publicarea referinței (hyperlink) la decizia adoptată din registrele oficiale ale actelor juridice.

Completarea normei urmărește să evidențieze faptul că obligația de transparență nu privește doar desfășurarea consultărilor publice, ci întregul proces decizional, până la adoptarea deciziei finale. Publicarea referinței la actul adoptat permite oricărei persoane interesate să urmărească parcursul complet al proiectului, să compare versiunea consultată cu cea adoptată și să cunoască rezultatul final al procesului decizional, chiar dacă nu a participat la consultările publice.

Alineatele (5) și (6) reglementează canalele de publicare și mecanismele de informare direcționată aplicabile diferitelor categorii de autorități publice.

Parlamentul, Președintele Republicii Moldova, autoritățile publice autonome și autoritățile unităților teritoriale autonome cu statut special asigură publicarea informațiilor prin intermediul paginilor web oficiale și, după caz, prin alte platforme electronice utilizate în acest scop. Pentru informarea direcționată, aceste autorități utilizează mijloacele de comunicare disponibile, adaptate propriilor proceduri și particularități instituționale.

Guvernul, autoritățile administrației publice centrale de specialitate și autoritățile administrației publice locale asigură publicarea informațiilor prin intermediul portalului de participare publică particip.gov.md, care reprezintă platforma digitală centralizată de participare publică. În cazul acestora, informarea direcționată se realizează prin mecanismele de abonare și notificare disponibile pe portal, care permit părților interesate să urmărească autoritățile și domeniile de interes selectate.

Norma instituie două regimuri funcționale distincte de organizare a comunicării publice, adaptate specificului diferitelor categorii de autorități, menținând totodată aplicarea unor standarde uniforme privind transparența și participarea publică.

Alineatul (7) stabilește obligațiile organizatorice interne ale autorităților publice pentru asigurarea participării publice.

În acest scop, fiecare autoritate publică va desemna, prin act administrativ intern, o persoană sau o subdiviziune responsabilă de coordonarea și monitorizarea participării publice în procesul decizional. Aceasta va asigura organizarea proceselor interne de participare publică, coordonarea dintre subdiviziunile implicate, monitorizarea respectării procedurilor și termenelor prevăzute de lege, precum și comunicarea cu părțile interesate.

Totodată, autoritățile publice vor elabora și aproba reglementări interne privind procedurile de asigurare a participării publice în procesul decizional. Aceste reglementări au rolul de a transpune prevederile legii la nivel instituțional, de a asigura aplicarea uniformă și previzibilă a acestora și de a adapta organizarea participării publice la specificul activității fiecărei autorități.

În mod concret, reglementările interne pot stabili modalitățile de coordonare internă a procesului decizional, responsabilitățile subdiviziunilor implicate, procedurile de organizare a consultărilor publice, mecanismele de informare și comunicare cu părțile interesate, modul de elaborare și publicare a documentelor aferente participării publice, precum și măsurile de accesibilitate și suport destinate grupurilor specifice.

Autoritățile publice vor asigura, de asemenea, planificarea și utilizarea resurselor necesare participării publice, inclusiv pentru facilitarea participării grupurilor specifice. Participarea publică este tratată astfel ca o funcție instituțională permanentă, integrată în procesele de planificare și activitate ale autorității.

Alineatul (8) consacră principiul adaptării participării publice. Autoritatea publică-autor selectează formele și conținutul participării publice în funcție de natura proiectului de decizie, nivelul de impact al acestuia și caracteristicile părților interesate vizate. Norma permite utilizarea unor forme de

participare proporționale cu importanța și complexitatea deciziei, evitând atât formalismul excesiv, cât și aplicarea unor proceduri insuficiente pentru proiectele cu impact semnificativ.

Alineatul (9) reglementează obligația autorității publice de a asigura măsuri de suport și adaptări rezonabile pentru participarea efectivă a persoanelor cu dizabilități. Aceste măsuri pot include adaptarea formatelor de comunicare, utilizarea unor tehnologii asistive, asigurarea accesibilității spațiilor și a platformelor digitale, precum și alte măsuri necesare pentru eliminarea barierelor de participare, în conformitate cu legislația privind nediscriminarea, incluziunea socială și accesul la informațiile de interes public.

Articolul 7. Formele participării publice

Articolul stabilește formele prin care se realizează participarea publică și delimitează funcțional principalele instrumente utilizate în procesul decizional.

Litera a) reglementează informarea ca formă primară de participare. Aceasta presupune asigurarea accesului părților interesate la informațiile relevante privind procesul decizional. Informarea are caracter continuu și constituie premisa exercitării efective a celorlalte forme de participare.

Litera b) definește consultarea publică drept mecanismul principal de implicare activă a părților interesate. Aceasta permite exprimarea opiniilor, formularea recomandărilor și contribuția la fundamentarea deciziilor.

Litera c) consacră participarea prin inițiativă civică ca formă distinctă de implicare. Aceasta permite cetățenilor să declanșeze procesul decizional prin propunerea inițierii unor decizii. Norma conferă participării o dimensiune activă, depășind cadrul reactiv al consultării.

Articolul 8. Portalul de participare publică

Articolul reglementează statutul și rolul portalului de participare publică (particip.gov.md) ca infrastructură digitală centrală pentru participarea în procesul decizional al autorităților administrației publice centrale și locale.

Alineatul (1) stabilește funcția portalului particip.gov.md ca punct principal de acces al părților interesate la procesele decizionale desfășurate de Guvern, autoritățile administrației publice centrale de specialitate și autoritățile administrației publice locale. Portalul asigură centralizarea informațiilor privind procesele decizionale și facilitează participarea publică în formele prevăzute de lege.

Prin această soluție se urmărește crearea unui spațiu digital unic de participare publică pentru autoritățile administrației publice, care să permită accesul facil al părților interesate la informațiile privind procesele decizionale, transmiterea recomandărilor, urmărirea etapelor de consultare și monitorizarea evoluției proiectelor de decizii.

Portalul este conceput ca instrument integrator al etapelor procesului decizional, permițând organizarea și documentarea participării publice, precum și asigurarea trasabilității informațiilor aferente fiecărui proiect de decizie. Prin intermediul acestuia, părțile interesate pot identifica procesele decizionale relevante, se pot abona la domeniile sau autoritățile de interes și pot beneficia de mecanisme automate de notificare privind inițierea și desfășurarea consultărilor publice.

Totodată, portalul contribuie la uniformizarea practicilor de participare publică la nivelul administrației publice și reduce fragmentarea informațiilor între diferite pagini web instituționale, facilitând accesul cetățenilor, organizațiilor societății civile și mediului de afaceri la procesele decizionale de interes.

Alineatul (2) stabilește competența Guvernului de a reglementa modul de funcționare și utilizare a portalului de participare publică. Această opțiune permite dezvoltarea și adaptarea continuă a funcționalităților tehnice și operaționale ale sistemului prin acte subsecvente, fără a încălca legea cu prevederi de natură tehnică. În acest mod se asigură flexibilitatea necesară pentru integrarea unor noi

instrumente digitale de participare publică și pentru adaptarea portalului la evoluția necesităților utilizatorilor și ale autorităților publice.

Articolul 9. Platforma e-Democrație

Articolul reglementează platforma e-Democrație ca instrument digital complementar portalului de participare publică, cu funcții extinse în facilitarea implicării cetățenilor.

Alineatul (1) definește rolul platformei ca instrument de susținere a participării, inclusiv pentru inițierea și susținerea inițiativelor civice. Platforma permite exprimarea voinței colective și participarea la diverse forme de implicare publică, în condițiile legii.

Prin această reglementare se creează o distincție funcțională între instrumentele digitale:

- portalul de participare publică este orientat spre transparența și consultarea proceselor decizionale inițiate de autorități;
- platforma e-Democrație facilitează implicarea directă a cetățenilor, inclusiv în inițierea proceselor decizionale.

Alineatul (2) stabilește competența Guvernului de a reglementa modul de funcționare al platformei. Aceasta permite dezvoltarea graduală a funcționalităților, inclusiv integrarea cu alte sisteme guvernamentale și servicii digitale.

În aplicare practică, aceasta presupune că cetățenii pot utiliza platforma pentru a lansa inițiative civice, pentru a susține inițiativele altor cetățeni, pentru a participa la exerciții de consultare digitală prin sondaje și pentru a interacționa direct cu autoritățile în formele prevăzute de lege.

De menționat că, prin platforma e-Democrație, cetățenii pot depune cereri de acces la informații de interes public, inclusiv ce vizează procesul decizional.

Capitolul II: Consultarea publică

Articolul 10. Modalitățile de realizare a consultării publice

Articolul stabilește cadrul metodologic al consultării publice și definește instrumentele prin care aceasta se realizează.

Alineatul (1) reglementează trei categorii de modalități.

Prima categorie, obligatorie pentru toate proiectele de decizii, este solicitarea recomandărilor în formă scrisă. Aceasta constituie nivelul minim de participare și asigură posibilitatea exprimării opiniei pentru orice parte interesată.

A doua categorie vizează organizarea ședințelor de consultare publică. Acestea sunt aplicabile în special pentru documentele de politici și pentru proiectele cu impact semnificativ. Sunt enumerate formele posibile precum: ședințe publice, grupuri de lucru, platforme consultative, ateliere sau mese rotunde. Norma are caracter deschis și permite adaptarea formatului în funcție de specificul procesului.

A treia categorie include instrumente complementare. Acestea pot fi utilizate pentru aprofundarea consultării, precum sondaje de opinie sau forme inovative de dialog, inclusiv adunări cetățenești și dialoguri naționale. Norma permite utilizarea acestor instrumente fără a le impune, menținând flexibilitatea procesului.

Din perspectivă practică, articolul creează o structură graduală a participării:

- nivel minim: colectarea recomandărilor scrise;
- nivel extins: organizarea dialogului direct;
- nivel avansat: utilizarea instrumentelor deliberative.

Alineatul (2) stabilește obligațiile autorității în organizarea consultării. Se impune identificarea părților interesate relevante și facilitarea participării acestora. Norma introduce o abordare activă, în care autoritatea nu se limitează la publicare, ci intervine pentru a asigura implicarea efectivă.

Pentru identificarea și implicarea părților interesate relevante procesului decizional concret, autoritatea publică-autor poate utiliza mai multe orientări, precum:

- a) cele mai evidente părți interesate care sunt afectate de problemele identificate și cele care participă la apariția acestora;
- b) autorități și/sau instituții publice;
- c) asociații de afaceri și/sau profesionale;
- d) anumite grupuri de întreprinderi/antreprenori (după sector economic, mărime, locul de activitate, alte caracteristici, după caz);
- e) anumite grupuri de cetățeni (după vârstă, regiune, venit, gen, dizabilitate, calitatea de consumatori, domeniul de activitate sau ocupare/muncă, alte caracteristici, după caz);
- f) organizații necomerciale (după domeniu de activitate, locul de activitate, categoriile de cetățeni ce le reprezintă, alte caracteristici, după caz).

Se prevede expres necesitatea includerii grupurilor specifice și adaptarea comunicării la nevoile acestora. În aplicare, aceasta presupune utilizarea unor formate accesibile, traduceri, materiale simplificate sau canale alternative de comunicare.

De asemenea, autoritatea poate atrage experți externi pentru facilitarea procesului. Această prevedere permite creșterea calității dialogului, în special în procese complexe sau sensibile.

Alineatul (3) reglementează selecția participanților în formatele organizate (grupuri de lucru, consilii). Se instituie obligația unei proceduri deschise și transparente, cu publicarea criteriilor de selecție. Norma previne limitarea arbitrară a participării și asigură echilibrul între reprezentativitate și deschidere.

Alineatul (4) introduce criteriile pentru determinarea intensității consultării. Se aplică principiul proporționalității, în funcție de impact, complexitate și interes public. Sunt indicate elemente concrete: efectele asupra drepturilor fundamentale, impactul asupra grupurilor specifice, relevanța socio-economică și sensibilitatea subiectului. În practică, această normă permite autorității să justifice alegerea formatului de consultare și să adapteze resursele alocate.

Alineatul (5) stabilește cadrul pentru elaborarea ghidurilor metodologice privind organizarea și desfășurarea diferitelor forme de consultare publică. Acestea sunt aprobate prin ordin al Secretarului general al Guvernului și au rolul de a sprijini aplicarea uniformă a prevederilor legii de către autoritățile administrației publice. Norma creează un mecanism de standardizare și armonizare a practicilor privind participarea publică, fără a institui obligații suplimentare față de cele prevăzute de lege.

Totodată, autoritățile publice care nu se află în subordinea Guvernului pot utiliza aceste ghiduri metodologice în organizarea și desfășurarea proceselor de participare publică. În acest fel se promovează aplicarea unor standarde și practici comune la nivelul sectorului public, cu respectarea autonomiei instituționale și a particularităților cadrului normativ aplicabil diferitelor categorii de autorități publice.

Articolul 11. Inițierea elaborării proiectului de decizie

Articolul reglementează etapa inițială a procesului decizional și instituie obligația consultării publice timpurii, înainte de elaborarea proiectului de decizie.

Alineatul (1) stabilește obligația autorității publice-autor de a anunța intenția de elaborare a unei decizii prin publicarea unui anunț privind inițierea elaborării proiectului de decizie. Publicarea anunțului marchează începutul procesului decizional și oferă părților interesate posibilitatea de a contribui încă din etapa identificării problemelor publice și a opțiunilor de soluționare.

Anunțul trebuie să conțină informațiile esențiale necesare participării publice, inclusiv obiectul și scopul viitoarei decizii, termenul și modalitatea de transmitere a recomandărilor, precum și datele de contact ale persoanei responsabile de elaborarea proiectului de decizie. În funcție de specificul subiectului, autoritatea poate publica și materiale suplimentare relevante, informații privind constituirea unor formate de lucru cu participarea părților interesate, realizarea unor sondaje de opinie sau aplicarea procedurii accelerate prevăzute la art. 16.

Alineatul (2) reglementează informarea direcționată a părților interesate. După publicarea anunțului, autoritatea publică-autor asigură transmiterea acestuia prin modalitatea aplicabilă conform art. 6 din lege.

În cazul autorităților care publică informațiile prin intermediul portalului particip.gov.md, informarea direcționată se realizează prin mecanismele de abonare și notificare disponibile pe portal. În cazul autorităților care publică informațiile pe paginile web oficiale, informarea direcționată poate fi realizată prin mijloacele de comunicare disponibile autorității, utilizate pentru comunicarea cu părțile interesate relevante pentru obiectul deciziei.

Această obligație urmărește sporirea gradului de participare și implicarea timpurie a actorilor interesați de subiectul aflat în proces de elaborare.

Alineatul (3) oferă autorității publice posibilitatea utilizării unor canale suplimentare de informare. Pe lângă modalitățile obligatorii de publicare prevăzute de lege, autoritatea poate utiliza afișarea anunțului la sediu, mass-media centrală sau locală, rețelele de socializare ori alte instrumente de comunicare adecvate. În practică, diversificarea canalelor de comunicare contribuie la extinderea accesului la informație și la creșterea gradului de participare a diferitelor categorii de părți interesate.

Alineatele (4) și (5) stabilesc termenele pentru transmiterea recomandărilor la etapa inițierii elaborării proiectului de decizie.

Termenul minim este de 10 zile lucrătoare pentru proiectele de acte normative și de 15 zile lucrătoare pentru proiectele de documente de politici. Diferențierea termenelor are în vedere specificul actelor supuse consultării. În cazul actelor normative, etapa de inițiere urmărește în principal identificarea problemelor și a direcțiilor de reglementare, în timp ce documentele de politici implică, de regulă, o analiză mai amplă a opțiunilor strategice și necesită o perioadă mai extinsă pentru formularea contribuțiilor.

Totodată, autoritatea publică-autor poate extinde aceste termene atunci când complexitatea subiectului, impactul potențial al deciziei sau scopul procesului de consultare justifică acordarea unei perioade suplimentare pentru participarea părților interesate.

Alineatul (6) stabilește obligația autorității publice-autor de a întocmi sinteza recomandărilor după expirarea termenului de consultare. Sinteza se elaborează în conformitate cu cerințele prevăzute de prezenta lege și cu formatul stabilit în anexa nr. 2 la Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Sinteza reprezintă principalul instrument de documentare a participării publice și de justificare a modului în care au fost examinate și valorificate recomandările formulate de părțile interesate la etapa inițierii procesului decizional. Ea contribuie la transparența procesului și permite verificarea modului în care contribuțiile recepționate au fost luate în considerare la elaborarea proiectului de decizie.

Articolul 12. Consultarea publică a proiectului de decizie

Articolul reglementează etapa de consultare publică a proiectului de decizie elaborat și stabilește condițiile minime necesare pentru asigurarea participării efective a părților interesate.

Alineatul (1) instituie obligația autorității publice-autor de a publica anunțul privind consultarea publică după elaborarea versiunii inițiale a proiectului de decizie. Această etapă oferă părților interesate

posibilitatea de a analiza conținutul concret al proiectului și de a formula recomandări în cunoștință de cauză.

Anunțul privind consultarea publică trebuie să conțină toate informațiile necesare pentru participarea efectivă la procesul decizional, inclusiv proiectul de decizie, nota de fundamentare, materialele aferente, domeniul de politică, scopul proiectului, datele de contact ale persoanei responsabile, precum și termenul și modalitatea de transmitere a recomandărilor.

Pentru a asigura o informare completă a părților interesate, autoritatea publică-autor poate publica și alte documente relevante pentru procesul decizional, inclusiv sinteza recomandărilor formulate la etapa inițierii elaborării proiectului de decizie sau tabelul comparativ, atunci când acestea există. Totodată, în situațiile în care este aplicată procedura accelerată prevăzută la art. 16, anunțul trebuie să conțină mențiunea corespunzătoare și argumentarea care justifică utilizarea acesteia.

Alineatul (2) reglementează informarea direcționată a părților interesate cu privire la inițierea consultării publice. Autoritatea publică-autor transmite anunțul prin modalitatea aplicabilă conform art. 6 din lege.

În cazul autorităților care utilizează portalul particip.gov.md, informarea direcționată se realizează prin mecanismele de abonare și notificare disponibile pe portal. În cazul autorităților care publică informațiile pe paginile web oficiale, informarea direcționată poate fi realizată prin mijloacele de comunicare disponibile autorității și utilizate pentru comunicarea cu părțile interesate relevante pentru subiectul consultat.

Această obligație urmărește sporirea gradului de participare și asigurarea informării active a persoanelor și organizațiilor interesate de obiectul proiectului de decizie.

Alineatele (3) și (4) stabilesc termenele minime pentru transmiterea recomandărilor în cadrul consultării publice.

Termenul minim este de 15 zile lucrătoare pentru proiectele de acte normative și de 20 de zile lucrătoare pentru proiectele de documente de politici. Diferențierea termenelor reflectă specificul și complexitatea diferitelor categorii de decizii supuse consultării.

Pentru actele normative, termenul minim de 15 zile lucrătoare permite examinarea conținutului juridic al proiectului și formularea observațiilor și propunerilor de modificare. Pentru documentele de politici, termenul minim de 20 de zile lucrătoare este justificat de necesitatea analizării problemelor publice, a opțiunilor de intervenție și a impactului preconizat al soluțiilor propuse.

În funcție de impactul, scopul și complexitatea proiectului de decizie, autoritatea publică-autor poate extinde termenul de consultare publică. Această posibilitate permite adaptarea procesului de participare la particularitățile fiecărui proiect și asigurarea unui interval suficient pentru formularea contribuțiilor din partea părților interesate.

Alineatul (5) prevede aplicarea corespunzătoare a unor reguli stabilite pentru etapa inițierii elaborării proiectului de decizie. Astfel, autoritatea publică-autor poate utiliza și alte canale de informare suplimentare, precum mass-media, rețelele de socializare sau afișarea informațiilor la sediul autorității, pentru a spori accesul la informație și gradul de participare.

De asemenea, după expirarea termenului de consultare, autoritatea publică-autor are obligația de a examina recomandările recepționate și de a întocmi sinteza acestora. Sinteza reprezintă principalul instrument de documentare a participării publice și de justificare a modului în care au fost analizate și valorificate contribuțiile formulate de părțile interesate.

Prin publicarea sintezei se asigură transparența procesului decizional, trasabilitatea recomandărilor recepționate și posibilitatea verificării modului în care acestea au fost luate în considerare la definitivarea proiectului de decizie.

Articolul 13. Înaintarea și examinarea recomandărilor

Articolul reglementează modalitățile de transmitere a recomandărilor de către părțile interesate și procedura de examinare a acestora de către autoritatea publică-autor.

Alineatul (1) stabilește formele în care pot fi prezentate recomandările în cadrul procesului decizional. Părțile interesate pot transmite recomandări în formă scrisă sau verbală.

Recomandările scrise pot fi înaintate prin intermediul portalului de participare publică, prin poștă, prin poșta electronică sau direct la sediul autorității publice-autor. Recomandările verbale pot fi formulate în cadrul ședințelor de consultare publică organizate de autoritatea publică-autor.

Această abordare urmărește să asigure accesibilitatea procesului de participare publică și să permită implicarea efectivă a părților interesate prin diferite modalități de comunicare.

Alineatul (2) stabilește cerințele minime pentru recomandările prezentate în formă scrisă. Acestea trebuie să conțină data transmiterii și datele de contact ale expeditorului și sunt înregistrate de către autoritatea publică-autor în conformitate cu procedurile generale aplicabile gestionării corespondenței și petițiilor.

Alineatul (3) reglementează modul de gestionare a recomandărilor formulate verbal în cadrul ședințelor de consultare publică. Acestea se consemnează de către autoritatea publică-autor în nota ședinței și sunt examinate în aceleași condiții ca și recomandările prezentate în formă scrisă.

Această soluție asigură valorificarea contribuțiilor formulate în cadrul dialogului direct cu părțile interesate și evită situațiile în care participarea la ședințele de consultare publică ar avea un caracter exclusiv informativ. Totodată, publicarea notei ședinței și, după caz, a înregistrărilor audio sau video ale acesteia contribuie la transparența procesului și permite verificarea modului în care recomandările formulate verbal au fost consemnate și examinate.

Alineatul (4) stabilește obligația autorității publice-autor de a include în sinteză toate recomandările recepționate în condițiile prezentului articol, indiferent de forma în care acestea au fost formulate. Norma urmărește asigurarea unei evidențe complete și transparente a contribuțiilor recepționate în cadrul procesului decizional.

Alineatele (5) și (6) reglementează examinarea recomandărilor și reflectarea rezultatelor examinării în sinteză. Autoritatea publică-autor analizează conținutul recomandărilor și decide asupra acceptării sau neacceptării acestora, integral sau parțial.

În cazul acceptării parțiale sau al neacceptării unei recomandări, autoritatea publică-autor are obligația de a prezenta argumentarea corespunzătoare în sinteză. Această cerință contribuie la transparența procesului decizional și permite părților interesate să înțeleagă modul în care au fost analizate și valorificate contribuțiile formulate.

Alineatul (7) stabilește regimul recomandărilor recepționate după expirarea termenului de consultare publică. Aceste recomandări nu sunt obligatorii pentru examinare, însă pot fi luate în considerare de autoritatea publică-autor în funcție de relevanța lor, de etapa procesului decizional și de posibilitatea integrării acestora în proiectul de decizie. Prin această soluție se asigură un echilibru între necesitatea respectării termenelor procedurale și posibilitatea valorificării unor contribuții relevante recepționate ulterior.

Articolul 14. Ședința de consultare publică

Articolul reglementează organizarea și desfășurarea ședințelor de consultare publică, ca formă de dialog direct între autoritatea publică-autor și părțile interesate în cadrul procesului decizional.

Alineatul (1) stabilește posibilitatea organizării ședințelor de consultare publică la orice etapă a procesului decizional, până la aprobarea proiectului de decizie. Acestea pot fi utilizate atât pentru discutarea intenției de elaborare a unei decizii, cât și pentru dezbaterile proiectului de decizie elaborat.

Norma oferă autorităților flexibilitatea de a utiliza această formă de participare publică atunci când dialogul direct poate contribui la o mai bună fundamentare a deciziei.

Alineatul (2) instituie caracterul obligatoriu al ședințelor de consultare publică pentru proiectele de decizii cu impact semnificativ. Prin această soluție se urmărește asigurarea unei dezbateri publice efective pentru deciziile care pot produce consecințe importante asupra interesului public, exercitării drepturilor și libertăților persoanelor sau dezvoltării economice, sociale, culturale ori de mediu.

În vederea asigurării unei aplicări previzibile și uniforme a normei, legea stabilește criteriile în baza cărora se apreciază existența impactului semnificativ. Astfel, ședința de consultare publică este obligatorie pentru proiectele de decizii care afectează în mod semnificativ exercitarea drepturilor și libertăților persoanelor ori condițiile de acces la servicii, beneficii sau resurse publice, produc efecte economice, sociale, culturale sau de mediu semnificative asupra unei comunități, unui sector de activitate sau unei categorii largi de populație ori vizează stabilirea, modificarea sau revizuirea obiectivelor strategice și programelor de dezvoltare la nivel național, sectorial sau local.

Aceste criterii urmăresc identificarea proiectelor pentru care simpla consultare în scris poate fi insuficientă, iar dialogul direct cu părțile interesate este necesar pentru asigurarea unei participări publice efective.

Alineatul (3) reglementează publicarea anunțului privind organizarea ședinței de consultare publică. Autoritatea publică-autor are obligația de a publica anunțul cu cel puțin 5 zile lucrătoare înainte de desfășurarea ședinței.

Anunțul trebuie să conțină informațiile necesare participării efective, inclusiv formatul ședinței, data și locul desfășurării, modalitatea de conectare pentru ședințele online sau mixte, procedura de înregistrare a participanților, ordinea de zi, documentele care urmează a fi discutate și datele de contact ale persoanei responsabile.

Alineatele (4) și (5) reglementează informarea direcționată și utilizarea canalelor suplimentare de comunicare. Anunțul privind desfășurarea ședinței este transmis părților interesate prin modalitatea aplicabilă conform art. 6 din lege. Totodată, autoritatea publică-autor poate utiliza și alte mijloace de informare, precum mass-media, rețelele de socializare sau afișarea informațiilor la sediul autorității, în scopul extinderii accesului la informație și sporirii participării.

Alineatul (6) stabilește obligația asigurării participării efective în cazul ședințelor organizate în format online sau mixt. Autoritatea publică-autor trebuie să asigure posibilitatea reală a intervenției participanților conectați la distanță și, după caz, să aplice măsuri de accesibilitate care să faciliteze participarea diferitelor categorii de persoane.

Alineatele (7)–(9) reglementează cadrul de desfășurare a dialogului în cadrul ședinței de consultare publică.

Participanții sunt informați despre regulile de dialog aplicabile ședinței și despre obligația respectării acestora. Regulile de dialog sunt stabilite în conformitate cu ghidurile metodologice aprobate potrivit prezentei legi și, după caz, cu reglementările interne ale autorității publice.

Aceste reguli urmăresc asigurarea unui climat de dialog constructiv, bazat pe respect reciproc, tratament egal al participanților și posibilitatea efectivă a fiecăruia de a-și exprima opiniile și recomandările. Totodată, autoritatea publică-autor are responsabilitatea de a asigura desfășurarea ordonată a ședinței și poate adopta măsurile necesare pentru respectarea regulilor de dialog.

Alineatul (10) reglementează posibilitatea transmiterii sau difuzării ședințelor de consultare publică prin mijloace accesibile publicului, inclusiv prin intermediul platformelor digitale. Această soluție contribuie la creșterea transparenței procesului decizional și permite accesul la informație inclusiv persoanelor care nu au putut participa direct la ședință.

Alineatele (11) și (12) reglementează documentarea rezultatelor ședinței de consultare publică.

În termen de 5 zile lucrătoare de la desfășurarea ședinței, autoritatea publică-autor întocmește, transmite participanților și publică nota ședinței de consultare publică. Nota reprezintă documentul oficial prin care sunt consemnate principalele informații privind desfășurarea ședinței și contribuțiile formulate de participanți.

Aceasta trebuie să conțină cel puțin informații privind data, formatul și subiectul ședinței, participarea la ședință, principalele aspecte discutate, recomandările formulate verbal sau lipsa acestora, referințe la recomandările prezentate în scris și, după caz, referințe la înregistrările audio sau video ale ședinței. Instituirea notei ședinței urmărește asigurarea trasabilității procesului de consultare publică și oferă părților interesate posibilitatea de a verifica modul în care au fost consemnate și valorificate contribuțiile formulate în cadrul dialogului public.

Articolul 15. Consultarea publică repetată

Articolul reglementează mecanismul consultării publice repetate și stabilește condițiile în care un proiect de decizie trebuie supus unei noi runde de consultare după finalizarea procedurilor inițiale de consultare, avizare sau expertizare.

Alineatul (1) instituie obligația organizării consultării publice repetate în cazul în care proiectul de decizie a fost modificat substanțial după etapa consultării publice, a avizării sau a expertizării. Consultarea repetată este necesară atunci când modificările operate schimbă în mod semnificativ conținutul proiectului, prin introducerea unor elemente noi sau prin revizuirea substanțială a soluțiilor propuse inițial.

Scopul acestei proceduri este de a asigura că părțile interesate au posibilitatea de a examina și comenta noile soluții introduse în proiect și de a preveni situațiile în care decizii semnificativ diferite de cele consultate inițial sunt promovate fără o nouă consultare publică.

Alineatul (2) stabilește că procedura consultării publice repetate se desfășoară în conformitate cu regulile generale aplicabile consultării publice și examinării recomandărilor. Astfel, prevederile referitoare la publicarea anunțului, accesul la documentele relevante, transmiterea și examinarea recomandărilor, precum și elaborarea sintezei se aplică în mod corespunzător și în cadrul acestei etape.

Alineatul (3) reglementează organizarea ședințelor de consultare publică în cadrul consultării repetate. Autoritatea publică-autor apreciază necesitatea organizării unei ședințe în funcție de natura, impactul și amploarea modificărilor operate asupra proiectului de decizie.

Această soluție oferă flexibilitatea necesară pentru adaptarea procesului participativ la particularitățile fiecărui caz, evitând organizarea formală a unor ședințe atunci când modificările operate nu justifică o dezbatere publică suplimentară, dar asigurând organizarea acestora atunci când modificările pot influența în mod semnificativ conținutul deciziei.

Alineatul (4) stabilește termenele minime pentru prezentarea recomandărilor în cadrul consultării publice repetate. Acestea sunt de 5 zile lucrătoare pentru proiectele de acte normative și de 10 zile lucrătoare pentru proiectele de documente de politici.

Reducerea termenelor față de consultarea publică inițială este justificată de faptul că părțile interesate au participat deja la etapele anterioare ale procesului și sunt familiarizate cu obiectul și conținutul proiectului. Totodată, termenele stabilite rămân suficiente pentru examinarea modificărilor propuse și formularea unor recomandări argumentate.

Diferențierea termenelor menține principiul proporționalității și reflectă nivelul diferit de complexitate al actelor normative și al documentelor de politici.

Alineatul (5) stabilește obligația autorității publice-autor de a actualiza sinteza după finalizarea consultării publice repetate. Actualizarea sintezei trebuie să reflecte recomandările recepționate în

cadrul noii etape de consultare și rezultatele examinării acestora. Această obligație contribuie la asigurarea trasabilității procesului decizional și permite urmărirea modului în care proiectul a evoluat pe parcursul etapelor succesive de consultare publică, inclusiv a modificărilor operate ca urmare a recomandărilor formulate de părțile interesate.

Articolul 16. Procesul decizional accelerat

Articolul reglementează procedura excepțională a procesului decizional accelerat și stabilește condițiile restrictive în care autoritatea publică-autor poate deroga de la regulile generale privind participarea publică.

Alineatul (1) permite desfășurarea procesului decizional fără efectuarea consultării publice sau cu reducerea termenelor prevăzute de lege numai în situații excepționale, expres prevăzute de lege. Aplicarea acestei proceduri este condiționată de respectarea principiilor necesității și proporționalității, autoritatea publică-autor fiind obligată să demonstreze că derogarea de la procedurile obișnuite este justificată de circumstanțele concrete ale cazului.

Legea limitează utilizarea procedurii accelerate la situații care impun intervenții imediate ale autorităților publice, precum gestionarea situațiilor de criză, protejarea vieții și sănătății persoanelor, asigurarea siguranței publice, protejarea securității naționale sau adoptarea actelor necesare desfășurării proceselor electorale de către Comisia Electorală Centrală.

Alineatul (2) instituie obligația de transparență aplicabilă inclusiv în cadrul procedurii accelerate. Autoritatea publică-autor are obligația de a publica dosarul proiectului de decizie și de a prezenta în mod explicit motivele care justifică aplicarea procedurii accelerate.

Justificarea trebuie să conțină descrierea circumstanțelor care au determinat utilizarea procedurii, analiza necesității și proporționalității măsurii, precum și argumentarea imposibilității desfășurării consultării publice în condițiile obișnuite prevăzute de lege.

Totodată, alineatul reglementează situațiile excepționale în care circumstanțele impun adoptarea imediată a deciziei și nu permit publicarea prealabilă a dosarului. În asemenea cazuri, autoritatea publică-autor are obligația de a publica fără întârziere decizia adoptată, împreună cu dosarul proiectului și justificarea aplicării procedurii accelerate.

Alineatul (3) stabilește limitele aplicării procedurii accelerate și instituie garanții împotriva utilizării excesive a acesteia. Procedura nu poate fi utilizată pentru proiectele de decizii incluse în planurile anuale de activitate ale autorității publice-autor, pentru documentele de politici și pentru proiectele de decizii care, potrivit legii, presupun organizarea obligatorie a ședințelor de consultare publică datorită impactului lor semnificativ.

Această restricție urmărește să prevină transformarea procedurii accelerate într-un mecanism utilizat pentru evitarea consultării publice în cazul proiectelor care pot fi planificate și consultate în condiții obișnuite.

Alineatele (4) și (5) introduc mecanismul consultării publice ex-post, ca garanție suplimentară de participare publică în situațiile în care decizia a fost adoptată fără consultare prealabilă.

În cazul deciziilor care produc efecte cu caracter continuu, autoritatea publică-autor are obligația de a iniția, în termen de 30 de zile de la adoptare, o procedură de consultare publică ex-post. Scopul acestei proceduri este evaluarea efectelor deciziei și colectarea opiniilor părților interesate cu privire la soluțiile adoptate.

Consultarea ex-post nu suspendă efectele deciziei adoptate și nu afectează valabilitatea acesteia. Totuși, în funcție de rezultatele consultării și de recomandările formulate de părțile interesate, autoritatea publică-autor poate decide inițierea unui nou proces decizional în vederea modificării sau ajustării deciziei adoptate.

Alineatul (6) delimitează domeniul de aplicare al consultării ex-post. Aceasta nu se aplică deciziilor cu caracter individual și nici măsurilor operative ale căror efecte sunt consumate la momentul adoptării, întrucât în asemenea situații consultarea ulterioară nu ar putea produce efecte utile asupra conținutului deciziei.

Alineatul (7) instituie obligația de raportare privind utilizarea procedurii accelerate. Autoritatea publică-autor include în raportul anual privind participarea publică informații despre toate cazurile în care a fost aplicată procedura prevăzută de prezentul articol, precum și despre temeiurile invocate. Această obligație contribuie la monitorizarea utilizării procedurii accelerate, permite evaluarea caracterului excepțional al aplicării acesteia și oferă publicului posibilitatea de a verifica dacă derogările de la regulile generale ale participării publice au fost justificate și proporționale.

Articolul 17. Definitivarea și adoptarea proiectului de decizie

Articolul reglementează etapa finală a procesului de participare publică și stabilește obligațiile de transparență care intervin după examinarea recomandărilor și definitivarea proiectului de decizie. Norma are rolul de a asigura vizibilitatea rezultatului participării publice și de a permite părților interesate să urmărească evoluția proiectului până la adoptarea deciziei.

Alineatul (1) stabilește obligația autorității publice-autor de a publica, după finalizarea consultării publice și definitivarea proiectului de decizie, dosarul actualizat al proiectului care urmează să fie adoptat. Aceeași obligație se aplică și în cazul utilizării procedurii accelerate prevăzute la art. 16.

Dosarul publicat include proiectul definitivat al deciziei, nota de fundamentare, sinteza recomandărilor, notele ședințelor de consultare publică, dacă acestea au fost organizate, precum și alte materiale relevante aferente participării publice.

Publicarea acestor documente permite părților interesate să examineze forma finală a proiectului înainte de adoptare și să verifice modul în care recomandările formulate în cadrul procesului participativ au fost analizate și valorificate. În acest sens, sinteza reprezintă principalul instrument de reflectare a contribuțiilor recepționate, iar nota de fundamentare oferă justificarea soluțiilor propuse.

Alineatul (2) reglementează modul de publicare a materialelor care conțin date cu caracter personal. Regula generală constă în publicarea documentelor în versiune redactată, cu excluderea datelor care nu sunt necesare pentru asigurarea transparenței procesului decizional.

Totodată, norma clarifică faptul că informațiile care permit identificarea autorului recomandării sau a reprezentantului acestuia, inclusiv numele, prenumele și funcția, fac parte din informațiile necesare pentru asigurarea transparenței procesului decizional și, de regulă, nu se redactează. Excepțiile sunt admise numai în situațiile în care legea instituie un regim special de protecție a identității persoanei.

Această soluție urmărește realizarea unui echilibru între cerințele de transparență și protecția datelor cu caracter personal, asigurând în același timp posibilitatea verificării autenticității și trasabilității recomandărilor formulate în cadrul procesului participativ.

Alineatul (3) stabilește obligația autorității publice-autor de a publica referința la decizia adoptată, înregistrată în Registrul de stat al actelor juridice legis.md sau în Registrul de stat al actelor locale actlocale.gov.md.

Prin această obligație se asigură continuitatea informării publicului și posibilitatea identificării formei oficiale și definitive a actului adoptat.

Alineatul (4) reglementează situația proiectelor de decizii care sunt transmise spre adoptare Parlamentului. În aceste cazuri, autoritatea publică-autor publică referința la proiectul de decizie disponibil pe pagina web a Parlamentului.

Scopul normei este de a permite părților interesate să urmărească în continuare parcursul proiectului în cadrul procedurii parlamentare și să beneficieze de o trasabilitate completă a procesului decizional. Alineatul (5) instituie obligații specifice pentru Aparatul Președintelui Republicii Moldova în vederea asigurării transparenței etapei de promulgare a legilor. În dosarul electronic al legii publicat pe portalul de participare publică se includ informații privind recepționarea legii spre promulgare, transmiterea acesteia spre reexaminare Parlamentului, după caz, precum și promulgarea legii, cu indicarea datelor relevante pentru fiecare etapă.

Această soluție permite completarea traseului informațional al proiectului de lege și oferă publicului posibilitatea de a urmări evoluția acestuia până la finalizarea procedurii legislative.

Alineatul (6) reglementează situația retragerii unui proiect de decizie din procesul decizional. În asemenea cazuri, autoritatea publică-autor are obligația de a publica un anunț privind retragerea proiectului, însoțit de argumentarea motivului care a determinat această decizie.

Norma urmărește să prevină întreruperea netransparentă a proceselor decizionale și să asigure informarea publicului cu privire la motivele care au condus la retragerea proiectului din circuitul de elaborare sau adoptare.

În ansamblu, articolul asigură închiderea ciclului participării publice prin instituirea unor obligații de informare și documentare care permit urmărirea completă a procesului decizional, de la consultarea publică până la adoptarea, promulgarea sau, după caz, retragerea proiectului de decizie.

Articolul 18. Remedierea nerespectării procedurilor de participare publică

Articolul instituie un mecanism procedural de remediere a deficiențelor apărute în aplicarea regulilor privind participarea publică în procesul decizional. Norma oferă părților interesate un instrument direct prin care pot solicita autorității publice-autor corectarea unor omisiuni sau neregularități procedurale înainte de finalizarea procesului decizional.

Alineatul (1) consacră dreptul oricărei părți interesate de a înainta autorității publice-autor o solicitare scrisă și motivată atunci când consideră că procedurile de participare publică prevăzute de lege nu au fost respectate.

Solicitarea poate viza remedierea unor deficiențe procedurale concrete, inclusiv organizarea unei ședințe de consultare publică, prelungirea termenului pentru înaintarea recomandărilor sau alte măsuri necesare pentru asigurarea participării efective a părților interesate.

În practică, o astfel de solicitare poate fi formulată atunci când nu au fost respectate cerințele privind informarea publică, publicarea documentelor relevante, organizarea consultărilor publice, transmiterea informațiilor către părțile interesate sau alte obligații procedurale prevăzute de lege.

Alineatul (2) stabilește obligația autorității publice-autor de a examina solicitarea în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la înregistrare și de a adopta o decizie motivată privind admiterea sau respingerea acesteia.

Termenul instituit permite intervenția promptă în cadrul procesului decizional și creează premisele remedierii eventualelor deficiențe înainte de adoptarea deciziei. Totodată, obligația motivării contribuie la transparența procesului și permite verificarea modului în care autoritatea a examinat argumentele invocate de solicitant.

Alineatul (3) reglementează efectele admiterii solicitării. În funcție de natura și gravitatea deficienței constatate, autoritatea publică-autor poate dispune reluarea sau completarea etapelor procedurale afectate, în măsura necesară pentru respectarea principiilor participării publice.

Norma oferă flexibilitatea necesară pentru aplicarea unor măsuri proporționale cu deficiența identificată. Astfel, remedierea poate consta în completarea informațiilor publicate, prelungirea

termenelor de consultare, organizarea unei ședințe de consultare publică sau alte măsuri adecvate circumstanțelor concrete ale cazului.

Alineatul (4) stabilește temeiurile în care solicitarea poate fi respinsă. Autoritatea publică-autor poate respinge solicitarea atunci când aceasta este neîntemeiată, repetitivă, abuzivă sau vizează aspecte care au fost deja supuse consultării publice.

Scopul acestei prevederi este de a preveni utilizarea abuzivă a mecanismului de remediere și de a evita blocarea sau tergiversarea nejustificată a procesului decizional prin formularea repetată a unor solicitări care nu urmăresc remedierea efectivă a unor încălcări procedurale.

Alineatul (5) stabilește că depunerea unei solicitări de remediere nu suspendă de drept procesul decizional. Această soluție urmărește menținerea echilibrului dintre dreptul părților interesate de a solicita remedierea unor deficiențe procedurale și necesitatea asigurării continuității activității autorităților publice. Totodată, autoritatea publică-autor păstrează posibilitatea de a dispune suspendarea procesului decizional atunci când apreciază, în mod motivat, că aceasta este necesară pentru examinarea solicitării sau pentru realizarea efectivă a măsurilor de remediere.

Alineatul (6) consacră dreptul persoanei interesate de a contesta în instanța de contencios administrativ decizia de respingere a solicitării de remediere.

Această garanție asigură controlul judecătoresc asupra modului de aplicare a mecanismului de remediere și contribuie la protecția efectivă a dreptului la participare publică. Examinarea unor asemenea litigii se realizează în condițiile legislației privind contenciosul administrativ, inclusiv sub aspectul legalității deciziei de respingere și al respectării obligațiilor procedurale prevăzute de prezenta lege.

Articolul urmărește să ofere un mecanism rapid, accesibil și proporțional de corectare a deficiențelor procedurale, fără a transforma orice neregularitate într-un motiv automat de suspendare sau blocare a procesului decizional.

Capitolul III: Inițiativa civică

Articolul 19. Înaintarea, înregistrarea și retragerea inițiativei civice

Articolul reglementează condițiile de înaintare, înregistrare, verificare și retragere a inițiativelor civice și stabilește cadrul procedural prin care cetățenii pot propune autorităților publice inițierea elaborării unor decizii de interes public.

Alineatul (1) consacră dreptul cetățenilor Republicii Moldova de a propune autorităților publice inițierea elaborării unor decizii noi, precum și modificarea sau actualizarea deciziilor existente. Prin această reglementare, participarea publică capătă o dimensiune activă, care permite cetățenilor nu doar să formuleze recomandări asupra unor proiecte deja elaborate, ci și să contribuie la stabilirea agendei decizionale.

Alineatul (2) stabilește modalitățile de depunere a inițiativei civice. Aceasta poate fi înregistrată prin intermediul platformei e-Democrație, cu utilizarea mijloacelor de autentificare electronică, sau poate fi transmisă autorității publice în formă electronică ori pe suport de hârtie.

Menținerea ambelor modalități de depunere urmărește asigurarea accesibilității mecanismului pentru toate categoriile de cetățeni, inclusiv pentru persoanele care nu utilizează instrumente digitale sau nu dețin mijloace de autentificare electronică.

Alineatul (3) stabilește conținutul minim obligatoriu al cererii de înregistrare a inițiativei civice. Aceste elemente permit identificarea autorului, comunicarea cu acesta și verificarea autenticității solicitării.

Alineatul (4) instituie obligația autorității publice de a înregistra pe platforma e-Democrație și inițiativele recepționate prin alte canale decât platforma. Soluția urmărește centralizarea tuturor

inițiativelor civice într-un sistem unic de evidență și asigură accesul egal al publicului la informațiile privind inițiativele aflate în proces de examinare sau susținere.

Alineatul (5) reglementează conținutul inițiativei civice. Inițiativa trebuie să descrie problema care urmează a fi soluționată, să indice soluția propusă sau direcțiile principale de intervenție și să precizeze nivelul de acțiune vizat: național sau local. Autorii pot anexa, după caz, un proiect de decizie, propuneri de formulare sau alte materiale relevante care facilitează înțelegerea și examinarea inițiativei.

Alineatul (6) stabilește criteriile de admisibilitate ale inițiativei civice. Aceste criterii au rolul de a asigura că mecanismul este utilizat pentru subiecte care pot face obiectul unei decizii publice și care se află în competența autorităților vizate.

Totodată, sunt excluse inițiativele care conțin limbaj ofensator, amenințări la adresa securității naționale, ordinii publice ori vieții și sănătății persoanelor, precum și inițiativele care urmăresc intervenții în domenii incompatibile cu natura participării publice, cum ar fi procedurile individuale privind persoane determinate, independența justiției, independența autorităților publice autonome sau normele constituționale fundamentale.

De asemenea, pentru evitarea paralelismelor și a utilizării ineficiente a mecanismului, nu pot fi înregistrate inițiative identice cu alte inițiative aflate deja în proces de colectare a semnăturilor sau în curs de examinare.

Alineatul (7) reglementează examinarea prealabilă a inițiativei civice de către autoritatea publică vizată. În termen de cel mult 10 zile lucrătoare, autoritatea verifică respectarea cerințelor de conținut și admisibilitate, corespunderea nivelului de acțiune declarat cu obiectul inițiativei și competențele autorității, după care decide validarea inițiativei pentru publicare pe platforma e-Democrație sau respingerea motivată a acesteia.

Această etapă nu reprezintă o evaluare a oportunității sau a meritului propunerii formulate de cetățeni, ci exclusiv o verificare a conformității cu cerințele prevăzute de lege.

Alineatul (8) stabilește obligația autorității de a comunica autorului motivele nepublicării inițiativei civice, cu indicarea concretă a elementelor neconforme identificate în cadrul examinării prealabile.

Această obligație contribuie la transparența procedurii și oferă autorului posibilitatea de a înțelege motivele deciziei adoptate.

Alineatul (9) instituie un mecanism de remediere, permițând autorului să depună repetat inițiativa civică, după înlăturarea elementelor neconforme indicate de autoritate.

Soluția urmărește facilitarea exercitării dreptului la inițiativă civică și evitarea respingerii definitive a unor propuneri care pot fi ajustate pentru a respecta cerințele legale.

Alineatul (10) reglementează posibilitatea retragerii inițiativei civice de către autorul acesteia. Retragera poate fi realizată până la inițierea procedurii de examinare a inițiativei prevăzute la art. 21. Prin această soluție se recunoaște dreptul autorului de a renunța la promovarea inițiativei înainte de etapa examinării pe fond de către autoritatea publică. Retragera produce efectul încetării tuturor procedurilor aferente inițiativei respective, inclusiv a eventualelor procese de susținere aflate în desfășurare.

Articolul stabilește un mecanism accesibil, transparent și previzibil de exercitare a inițiativei civice, asigurând atât posibilitatea cetățenilor de a propune soluții pentru probleme de interes public, cât și existența unor garanții procedurale care permit funcționarea eficientă și coerentă a mecanismului.

Articolul 20. Colectarea semnăturilor

Articolul reglementează etapa de susținere a inițiativei civice și stabilește condițiile în care aceasta poate fi validată pentru examinare de către autoritatea publică competentă.

Alineatul (1) prevede că, după publicarea inițiativei civice în conformitate cu art. 19, cetățenii se pot alătura acesteia prin exprimarea susținerii pe platforma e-Democrație. Prin această etapă, inițiativa civică depășește caracterul individual al propunerii și dobândește dimensiunea unui demers colectiv, demonstrând existența unui interes public real pentru problema abordată.

Totodată, norma prevede expres posibilitatea utilizării punctelor de acces asistat, astfel încât participarea să nu fie limitată exclusiv la persoanele care dispun de echipamente și competențe digitale proprii.

Alineatul (2) stabilește că inițiativele civice pot fi susținute de cetățenii Republicii Moldova care au împlinit vârsta de 16 ani.

Stabilirea acestei vârste minime urmărește extinderea oportunităților de participare civică a tinerilor și valorificarea potențialului lor de implicare în procesele decizionale. Spre deosebire de exercitarea dreptului de vot, susținerea unei inițiative civice are caracter exclusiv participativ și consultativ, fără a produce efecte juridice directe și fără a echivala cu adoptarea unei decizii sau cu exercitarea unui drept electoral. Susținerea unei inițiative civice reprezintă o formă de exprimare a opiniei și de participare la viața publică, fără asumarea unor obligații juridice sau patrimoniale. Din acest motiv, stabilirea unei vârste minime de 16 ani este compatibilă cu cadrul constituțional și cu obiectivul dezvoltării participării civice a tinerilor. Soluția este în concordanță cu politicile naționale în domeniul tineretului și cu tendințele europene de extindere a mecanismelor de participare non-electorală a tinerilor în procesele publice de consultare și deliberare.

Alineatul (3) reglementează modalitatea de susținere a inițiativei civice. Susținerea se realizează exclusiv prin intermediul platformei e-Democrație, cu autentificarea utilizatorilor prin serviciile electronice guvernamentale de autentificare și control al accesului.

Această soluție permite verificarea identității persoanelor care susțin inițiativa, previne susținerile multiple din partea aceleiași persoane și asigură integritatea și credibilitatea mecanismului.

Alineatul (4) stabilește garanțiile privind protecția datelor cu caracter personal. Datele utilizate pentru autentificarea și validarea susținerii sunt prelucrate exclusiv în scopul verificării identității și al asigurării unicității susținerii, nu sunt făcute publice în mod individualizat și pot fi accesate doar de persoanele autorizate, în condițiile legii. Prin această reglementare se asigură echilibrul dintre necesitatea verificării autenticității susținerilor și protecția dreptului la viață privată al participanților.

Alineatul (5) introduce mecanisme de acces asistat pentru cetățenii care nu dispun de echipamente sau competențe digitale suficiente. În acest scop pot fi utilizate centrele unificate de prestare a serviciilor publice, bibliotecile publice, primăriile, oficiile poștale sau alte puncte desemnate de autoritățile competente. Soluția urmărește prevenirea excluziunii digitale și asigurarea accesului egal la mecanismul inițiativei civice pentru toate categoriile de cetățeni, indiferent de nivelul competențelor digitale sau de disponibilitatea echipamentelor necesare.

Alineatul (6) stabilește perioada de colectare a susținerilor. Autorul inițiativei poate alege durata campaniei de susținere, cu respectarea unui termen minim de o lună și a unui termen maxim de șase luni. Flexibilitatea acordată autorului permite adaptarea procesului de colectare la complexitatea subiectului, la nivelul de interes public și la capacitatea de mobilizare a susținătorilor, menținând totodată un cadru temporal predictibil și rezonabil.

Alineatul (7) stabilește pragurile minime de susținere necesare pentru ca inițiativa civică să fie examinată de autoritatea publică competentă.

Pragurile sunt diferențiate în funcție de nivelul inițiativei și de populația unității administrativ-teritoriale vizate. Pentru inițiativele naționale este necesară susținerea a cel puțin 10 000 de cetățeni, iar pentru inițiativele locale pragurile sunt stabilite progresiv, în funcție de dimensiunea comunității.

Această abordare urmărește aplicarea principiului proporționalității. Pe de o parte, inițiativa trebuie să demonstreze existența unui interes public suficient pentru examinarea sa formală de către autoritate. Pe de altă parte, pragurile nu trebuie să fie atât de ridicate încât să transforme mecanismul într-un instrument inaccesibil, în special pentru comunitățile mici. Modelul propus urmărește menținerea unui echilibru între accesibilitatea mecanismului și necesitatea demonstrării unui nivel minim de susținere publică.

Alineatul (8) reglementează situația în care inițiativa civică nu atinge pragul minim de susținere în termenul stabilit de autor. În acest caz, procedura de colectare a susținerilor încetează de drept.

Pentru asigurarea transparenței și trasabilității procesului, inițiativei i se atribuie pe platforma e-Democrație statutul de „nesusținută”, iar aceasta rămâne disponibilă pentru informare publică în arhiva platformei. Soluția permite păstrarea istoricului inițiativelor și oferă publicului posibilitatea de a consulta informațiile privind inițiativele care nu au întrunit nivelul minim de susținere necesar.

Alineatul (9) prevede posibilitatea redepunerii inițiativei civice care nu a atins pragul minim de susținere. Această reglementare evită blocarea definitivă a unor subiecte de interes public și permite relansarea unei inițiative în cazul în care contextul social, nivelul de informare a publicului sau capacitatea de mobilizare a susținătorilor se modifică în timp.

Articolul instituie un mecanism transparent, sigur și incluziv de validare a interesului public față de inițiativele civice, asigurând atât integritatea procesului, cât și accesul efectiv al cetățenilor la exercitarea dreptului de participare la administrarea treburilor publice.

Articolul 21. Examinarea inițiativelor civice de către autoritățile publice

Articolul reglementează etapa în care inițiativa civică, după acumularea pragului minim de susținere, este examinată oficial de autoritatea publică vizată. Norma stabilește obligațiile autorității privind organizarea consultării publice, informarea cetățenilor, desfășurarea ședinței de examinare și adoptarea unei decizii motivate asupra inițiativei.

Alineatul (1) prevede că, în termen de 30 de zile de la atingerea pragului minim de susținere, constatată prin intermediul platformei e-Democrație, autoritatea publică vizată organizează o ședință de consultare publică privind inițiativa civică. Organizarea ședinței are caracter obligatoriu și reprezintă etapa în care inițiativa este examinată public înainte ca autoritatea să decidă dacă acceptă sau respinge propunerea de inițiere a elaborării unei decizii. Anunțul privind organizarea ședinței este publicat în condițiile generale de transparență prevăzute de lege și trebuie să conțină informațiile necesare participării: referința la inițiativa civică examinată, formatul ședinței, data și locul desfășurării, modalitatea de conectare pentru ședințele online sau mixte, modul de înregistrare a participanților și datele de contact ale persoanei responsabile.

Aceste informații permit cetățenilor și altor părți interesate să identifice inițiativa supusă examinării și să participe în cunoștință de cauză la dezbateri.

Alineatul (2) stabilește obligația autorității publice de a informa semnatarii inițiativei despre organizarea ședinței de consultare publică. Informarea se realizează prin intermediul platformei e-Democrație și/sau prin alte mijloace disponibile, în funcție de condițiile tehnice ale platformei. Norma urmărește să asigure că persoanele care au susținut inițiativa sunt informate despre etapa examinării acesteia și pot participa la dezbaterile publice.

Alineatul (3) permite autorității publice să utilizeze și alte canale de comunicare pentru informarea publicului. Pot fi utilizate, după caz, informarea direcționată prin e-mail, afișarea anunțului la sediul autorității, difuzarea informației prin mass-media sau publicarea acesteia pe profilurile oficiale ale autorității din rețelele de socializare. Această flexibilitate permite adaptarea comunicării la specificul inițiativei și la caracteristicile grupurilor interesate.

Alineatul (4) reglementează desfășurarea ședinței de consultare publică. În cadrul acesteia, autoritatea publică prezintă inițiativa civică și o supune dezbaterii publice, după care sunt audiate intervențiile părților interesate înregistrate pentru participare.

Prin această procedură se asigură posibilitatea examinării inițiativei nu doar prin prisma textului depus și a numărului de susținători, ci și prin analiza argumentelor formulate de cetățeni, organizații ale societății civile, reprezentanți ai mediului de afaceri și alte persoane interesate.

Alineatul (5) prevede că participanții sunt informați despre timpul alocat intervențiilor individuale.

Această regulă urmărește organizarea eficientă și echitabilă a ședinței, astfel încât fiecare participant să aibă posibilitatea efectivă de a-și exprima opinia, iar procesul de consultare să se desfășoare într-un mod ordonat și previzibil.

Alineatul (6) stabilește obligațiile care revin autorității publice după desfășurarea ședinței de consultare publică. În termen de 10 zile lucrătoare de la desfășurarea ședinței, autoritatea publică întocmește și face publică nota ședinței de consultare publică și comunicatul privind decizia adoptată în privința inițiativei civice.

Nota ședinței asigură documentarea procesului de consultare și reflectă principalele aspecte discutate în cadrul dezbaterii publice.

Comunicatul reprezintă documentul prin care autoritatea informează publicul cu privire la rezultatul examinării inițiativei și trebuie să conțină referința la inițiativa examinată, decizia adoptată și argumentarea acesteia.

Decizia poate consta în acceptarea sau respingerea propunerii de inițiere a elaborării unei decizii. Obligația de motivare are un rol esențial pentru transparența procesului și pentru asigurarea unui dialog autentic între autoritate și cetățeni, întrucât permite înțelegerea modului în care au fost evaluate argumentele prezentate.

Alineatul (7) stabilește că o inițiativă civică având același obiect și care a fost examinată în condițiile prezentului articol nu poate fi înregistrată din nou pe platforma e-Democrație timp de 12 luni de la publicarea comunicatului privind decizia adoptată. Această regulă urmărește asigurarea stabilității procesului decizional și prevenirea utilizării repetitive a mecanismului inițiativei civice pentru același subiect într-un interval scurt de timp. Totodată, termenul de 12 luni nu împiedică definitiv promovarea unei inițiative similare, ci creează un interval rezonabil care permite evaluarea efectelor deciziei adoptate și evită suprapunerea unor proceduri identice.

Alineatul (8) prevede publicarea concomitentă a comunicatului privind decizia autorității publice și pe platforma e-Democrație. Această obligație asigură trasabilitatea completă a parcursului inițiativei civice, de la înregistrare și colectarea susținerilor până la examinarea și soluționarea acesteia de către autoritatea competentă. Astfel, platforma e-Democrație devine nu doar un instrument de susținere a inițiativelor civice, ci și un mecanism de monitorizare a modului în care acestea sunt examinate și valorificate de autoritățile publice.

Alineatul (9) stabilește efectul juridic al acceptării inițiativei civice.

În cazul în care autoritatea publică decide acceptarea propunerii de inițiere a elaborării unei decizii, inițiativa este preluată în procesul decizional al autorității, care se inițiază și se desfășoară conform prevederilor prezentei legi. Soluția transformă inițiativa civică dintr-un instrument de exprimare a interesului public într-un mecanism efectiv de influențare a agendei decizionale, asigurând integrarea propunerilor susținute de cetățeni în procedurile obișnuite de elaborare și consultare a deciziilor publice.

Capitolul IV: Răspunderea juridică

Articolul 22. Răspunderea juridică

Articolul reglementează răspunderea juridică pentru nerespectarea obligațiilor privind participarea publică și stabilește cadrul general al protecției dreptului cetățenilor de a participa la administrarea treburilor publice.

Alineatul (1) consacră principiul potrivit căruia încălcarea dreptului de participare a cetățenilor la administrarea treburilor publice, exercitat nemijlocit sau prin reprezentanții acestora, atrage răspundere disciplinară și contravențională, în condițiile legislației.

Norma nu instituie un regim sancționator autonom, ci stabilește temeiul legal pentru aplicarea formelor de răspundere prevăzute de cadrul normativ general. Astfel se reafirmă caracterul obligatoriu al normelor privind participarea publică și se subliniază faptul că acestea nu reprezintă simple recomandări administrative, ci obligații legale a căror nerespectare poate genera consecințe juridice.

Alineatul (2) identifică principalele obligații ale autorităților publice în domeniul participării publice, a căror nerespectare poate constitui temei pentru angajarea răspunderii juridice.

Norma pornește de la principiul că obligațiile privind participarea publică sunt obligații instituționale ale autorității publice. Totodată, răspunderea juridică poate reveni, după caz, persoanelor cu funcții de răspundere sau funcționarilor publici responsabili cu atribuții în domeniul participării publice, în măsura în care încălcarea este imputabilă acestora potrivit competențelor și atribuțiilor exercitate.

Litera a) vizează obligația de asigurare a condițiilor generale pentru participarea publică, prevăzute în special la art. 6 din lege. Aceasta include organizarea procesului de participare publică, publicarea informațiilor obligatorii, desemnarea persoanelor responsabile, asigurarea accesibilității și realizarea celorlalte măsuri organizatorice necesare pentru desfășurarea participării publice.

Litera b) se referă la garantarea accesului persoanelor la ședințele de consultare publică. Norma urmărește prevenirea restricționării nejustificate a participării la ședințele publice și asigurarea caracterului deschis și incluziv al acestora.

Litera c) reglementează obligația autorității de a asigura posibilitatea efectivă de implicare a părților interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizie. Această obligație include aplicarea procedurilor de informare și consultare publică prevăzute de lege astfel încât participarea să fie una reală și nu formală.

Litera d) vizează obligația de a asigura funcționarea mecanismului inițiativei civice în condițiile prevăzute de lege. Norma urmărește prevenirea instituirii unor bariere administrative, procedurale sau tehnice care ar putea împiedica exercitarea dreptului cetățenilor de a propune inițierea elaborării unor decizii.

Litera e) se referă la obligația examinării solicitărilor privind remedierea deficiențelor procedurale prevăzute la art. 18. Prin această reglementare este protejat mecanismul de autocorectare a procesului decizional, care permite înlăturarea neregularităților înainte de finalizarea procedurii de participare publică.

Litera f) consacră obligația examinării inițiativelor civice în condițiile stabilite de lege. Norma urmărește să garanteze că inițiativele care întrunesc cerințele legale și beneficiază de susținerea necesară sunt examinate efectiv de autoritatea publică competentă.

Litera g) stabilește obligația motivării deciziilor de respingere a inițiativelor civice. Motivarea reprezintă o garanție esențială a transparenței, a bunei administrări și a posibilității exercitării controlului administrativ sau judecătoresc asupra deciziei adoptate.

Prin enumerarea acestor obligații, articolul contribuie la clarificarea standardelor minime de conduită administrativă în domeniul participării publice și la consolidarea responsabilității instituționale a autorităților publice în raport cu cetățenii și părțile interesate.

Pentru aplicarea efectivă a prevederilor prezentului articol va fi necesară completarea cadrului contravențional prin reglementarea expresă în Codul contravențional a faptelor care constituie contravenții în domeniul participării publice, a sancțiunilor aplicabile, a subiecților răspunderii, precum și a competențelor de constatare și examinare a cauzelor contravenționale. Aceste modificări urmează a fi promovate până la intrarea în vigoare a prezentei legi, astfel încât mecanismele de răspundere prevăzute de aceasta să poată fi aplicate în mod efectiv și previzibil.

Capitolul V: Raportarea și monitorizarea

Articolul 23. Raportarea și evaluarea generală a autorităților publice privind participarea publică în procesul decizional

Articolul reglementează mecanismele de raportare, monitorizare și evaluare a participării publice în procesul decizional și stabilește responsabilitățile autorităților publice și ale Cancelariei de Stat în vederea urmăririi aplicării prezentei legi.

Alineatul (1) instituie obligația fiecărei autorități publice-autor de a întocmi anual un raport privind participarea publică în procesul decizional. Raportul este elaborat de persoana responsabilă de coordonarea și monitorizarea participării publice, desemnată în condițiile art. 6 alin. (7), și se prezintă Cancelariei de Stat până la data de 20 februarie pentru anul precedent. Stabilirea expresă a responsabilului urmărește asigurarea continuității instituționale în colectarea și gestionarea datelor privind participarea publică, precum și delimitarea clară a responsabilităților administrative în cadrul autorității.

Totodată, raportul este făcut public, în format deschis și reutilizabil, în condițiile prevăzute de lege. Publicarea în format reutilizabil facilitează utilizarea ulterioară a datelor pentru analize comparative, cercetări, evaluări independente și dezvoltarea instrumentelor de monitorizare a participării publice.

Alineatul (2) stabilește conținutul minim obligatoriu al raportului anual. Indicatorii prevăzuți urmăresc reflectarea principalelor etape și rezultate ale participării publice în procesul decizional.

Raportul include informații privind numărul proiectelor de decizii inițiate și consultate public, numărul ședințelor de consultare publică organizate, numărul recomandărilor recepționate și rezultatele examinării acestora, precum și date referitoare la deciziile adoptate sau promovate spre aprobare.

De asemenea, raportul reflectă utilizarea procedurii procesului decizional accelerat, retragerea proiectelor de decizii din procesul decizional, funcționarea mecanismului inițiativei civice și aplicarea mecanismului de remediere a deficiențelor procedurale.

Un element important îl constituie includerea informațiilor privind contestarea acțiunilor autorităților publice pentru încălcarea prevederilor legii. Aceste date permit monitorizarea nivelului de conformare a autorităților și identificarea eventualelor dificultăți sistemice în aplicarea cadrului normativ.

Prin dezagregarea indicatorilor pe tipuri de decizii, forme de consultare și rezultate ale procesului participativ, raportarea anuală depășește dimensiunea strict statistică și permite o analiză mai aprofundată a modului în care sunt utilizate mecanismele de participare publică.

Alineatul (3) permite includerea în raport și a unor indicatori calitativi privind desfășurarea procesului de participare publică. Această prevedere oferă autorităților posibilitatea de a reflecta aspecte precum gradul de implicare a părților interesate, bunele practici identificate, dificultățile întâmpinate sau măsurile adoptate pentru îmbunătățirea proceselor participative.

Alineatul (4) stabilește competența Cancelariei de Stat de a solicita informații suplimentare aferente procesului decizional. Norma permite completarea și verificarea datelor necesare monitorizării generale a aplicării legii și asigură un nivel adecvat de consistență și comparabilitate a informațiilor raportate.

Alineatul (5) reglementează elaborarea raportului anual generalizat privind participarea publică în procesul decizional al autorităților publice. Raportul este întocmit de Cancelaria de Stat până la sfârșitul lunii aprilie și se bazează pe analiza datelor statistice prezentate de autoritățile publice.

Rolul raportului generalizat este de a oferi o imagine consolidată asupra aplicării mecanismelor de participare publică la nivel național, de a identifica tendințele generale de evoluție și de a sprijini formularea măsurilor necesare pentru îmbunătățirea proceselor decizionale.

Alineatul (6) introduce mecanismul evaluării periodice a calității participării publice. O dată la trei ani, Cancelaria de Stat efectuează o evaluare sistemică a modului de aplicare a prevederilor legii, în baza unei metodologii aprobate prin ordinul Secretarului general al Guvernului.

Spre deosebire de raportarea anuală, care are în principal caracter statistic și de monitorizare operațională, evaluarea periodică urmărește analiza calității participării publice, a gradului de respectare a principiilor prevăzute de lege și a eficienței mecanismelor instituite.

Metodologia de evaluare urmează să țină cont de particularitățile competențelor și cadrului normativ aplicabil diferitelor categorii de autorități publice, asigurând astfel o evaluare proporțională și adaptată specificului instituțional al fiecărei autorități.

Alineatele (7) și (8) consacră caracterul participativ al procesului de evaluare. Raportul de evaluare periodică și recomandările aferente sunt consultate cu autoritățile publice și cu organizațiile societății civile care realizează evaluări alternative în domeniu. Totodată, raportul poate include recomandări formulate în cadrul evaluărilor independente realizate de organizațiile societății civile, instituțiile de cercetare sau alți actori relevanți. Prin această abordare este recunoscută contribuția evaluărilor externe la consolidarea transparenței, responsabilității și îmbunătățirii continue a participării publice.

Alineatul (9) stabilește obligația publicării raportului de evaluare periodică până la data de 1 iulie a anului evaluării pe pagina web oficială a Guvernului și pe portalul de participare publică. Publicarea raportului asigură accesul public la concluziile evaluării și la recomandările formulate.

Alineatul (10) reglementează valorificarea rezultatelor evaluării periodice. În termen de 90 de zile de la publicarea raportului, autoritățile publice examinează recomandările formulate și aprobă măsuri de implementare sau motivează nepreluarea totală ori parțială a acestora. Această obligație urmărește evitarea caracterului formal al exercițiului de evaluare și transformarea recomandărilor într-un instrument efectiv de îmbunătățire instituțională. Publicarea măsurilor adoptate și transmiterea informațiilor către Cancelaria de Stat permit monitorizarea modului în care recomandările sunt valorificate și contribuie la consolidarea responsabilității instituționale în domeniul participării publice.

Capitolul VI: Dispoziții finale și tranzitorii

Articolul 24. Dispoziții finale

Articolul reglementează intrarea în vigoare a legii, abrogarea cadrului normativ existent și măsurile necesare pentru asigurarea implementării noului cadru normativ privind participarea publică în procesul decizional.

Alineatul (1) stabilește intrarea în vigoare etapizată a legii. Regula generală este aplicarea prevederilor legii începând cu data de 1 ianuarie 2027. Prin excepție, Capitolul III privind inițiativa civică intră în vigoare la data de 1 ianuarie 2028.

Diferențierea termenelor de aplicare urmărește asigurarea unei implementări graduale și eficiente a noilor mecanisme instituite prin lege și reflectă nivelul diferit de complexitate al acestora.

Perioada de pregătire până la 1 ianuarie 2027 oferă autorităților publice timpul necesar pentru adaptarea cadrului organizațional și procedural la noile cerințe privind participarea publică. În această perioadă, autoritățile vor putea desemna persoanele responsabile de coordonarea și monitorizarea participării

publice, aproba reglementările interne necesare, ajusta procedurile administrative existente, dezvoltă mecanismele de raportare și monitorizare etc.

Termenul distinct prevăzut pentru intrarea în vigoare a Capitolului III este determinat de complexitatea tehnică și operațională a mecanismului inițiativei civice. Implementarea acestuia presupune dezvoltarea și testarea funcționalităților dedicate în cadrul platformei e-Democrație, integrarea cu serviciile guvernamentale de autentificare și control al accesului, dezvoltarea mecanismelor de colectare și validare a susținerilor electronice, precum și instituirea punctelor de acces asistat pentru persoanele care nu dispun de competențe sau echipamente digitale.

Această abordare etapizată urmărește evitarea aplicării formale sau incomplete a mecanismului inițiativei civice și asigurarea funcționalității efective a tuturor instrumentelor necesare exercitării acestui drept.

Alineatul (2) reglementează abrogarea Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Abrogarea este determinată de necesitatea instituirii unui cadru normativ modernizat, care reflectă evoluția standardelor naționale și internaționale în domeniul guvernării deschise, participării publice și utilizării instrumentelor digitale în procesul decizional.

Noua reglementare depășește abordarea centrată exclusiv pe transparența procesului decizional și instituie un cadru mai amplu privind participarea publică, care include consultarea timpurie, mecanismele deliberative, inițiativa civică, remedierea deficiențelor procedurale, monitorizarea și evaluarea participării publice, precum și utilizarea platformelor digitale specializate.

Alineatul (3) stabilește obligațiile Guvernului în perioada de pregătire a implementării legii.

Litera a) prevede obligația Guvernului de a prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislației în concordanță cu prevederile prezentei legi. Această obligație vizează atât ajustările terminologice, cât și modificările legislative necesare pentru asigurarea coerenței cadrului normativ. În acest context, vor fi examinate inclusiv intervențiile necesare asupra legislației conexe, precum și asupra cadrului contravențional aplicabil nerespectării obligațiilor privind participarea publică.

Litera b) stabilește obligația Guvernului de a aduce propriile acte normative în concordanță cu noul cadru legal. Aceasta presupune revizuirea și actualizarea actelor normative subordonate care reglementează organizarea procesului decizional, consultarea publică, funcționarea platformelor digitale relevante, raportarea și monitorizarea participării publice.

Litera c) instituie obligația generală a Guvernului de a întreprinde măsurile necesare pentru implementarea prevederilor legii. Aceste măsuri includ acțiuni administrative, organizaționale, metodologice și tehnice, precum dezvoltarea infrastructurii digitale necesare, elaborarea ghidurilor metodologice, instruirea funcționarilor publici, dezvoltarea mecanismelor de monitorizare și evaluare și asigurarea condițiilor necesare pentru funcționarea mecanismului inițiativei civice.

Prin ansamblul măsurilor prevăzute de prezentul articol se urmărește asigurarea unei tranziții ordonate de la cadrul normativ existent la noul sistem de participare publică, precum și crearea condițiilor necesare pentru aplicarea efectivă și uniformă a prevederilor legii de către toate autoritățile publice vizate.

Articolul 25. Dispoziții tranzitorii

Articolul reglementează aplicarea în timp a noii legi în raport cu procesele decizionale deja inițiate la data intrării sale în vigoare.

Norma stabilește că transparența decizională și consultările publice aferente proiectelor de decizii inițiate până la data intrării în vigoare a prezentei legi continuă să se desfășoare în conformitate cu reglementările aplicabile la momentul inițierii acestora.

Soluția legislativă urmărește respectarea principiilor securității juridice, previzibilității și continuității procedurilor administrative. Aplicarea imediată a noilor reguli asupra proceselor decizionale deja inițiate ar putea genera incertitudine procedurală, dificultăți de interpretare și necesitatea reluării unor etape deja parcurse. În practică, la momentul intrării în vigoare a prezentei legi, autoritățile publice vor avea proiecte de decizii aflate în diferite stadii ale procesului decizional, inclusiv la etapa de inițiere, consultare publică, avizare, expertizare sau definitivare. Modificarea regulilor procedurale în timpul desfășurării acestor procese ar putea afecta stabilitatea și coerența activităților deja realizate și ar putea genera sarcini administrative suplimentare pentru autorități și pentru părțile interesate.

Prin urmare, articolul permite finalizarea proceselor decizionale începute anterior în baza cadrului normativ aplicabil la data inițierii lor, evitând blocajele procedurale și asigurând o tranziție ordonată către noul regim juridic al participării publice.

Totodată, prevederea contribuie la aplicarea uniformă a noii legi, întrucât aceasta va guverna integral doar procesele decizionale inițiate după intrarea sa în vigoare, evitând coexistarea în cadrul aceluiași proces a unor reguli procedurale diferite.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

În procesul de elaborare a proiectului de modificare a cadrului normativ privind transparența procesului decizional, au fost analizate mai multe opțiuni de intervenție legislativă, în concordanță cu practica internațională și recomandările organizațiilor europene și internaționale (UE, Consiliul Europei, OECD, OGP), fiind identificate următoarele patru alternative posibile:

1. Adoptarea unei legi independente dedicate exclusiv participării publice

Această opțiune presupune existența unui act normativ distinct, care reglementează în mod comprehensiv drepturile, obligațiile, procedurile, instrumentele și garanțiile privind participarea publică în procesul decizional.

Avantajele acestei abordări constau în:

- vizibilitatea politică și juridică ridicată a subiectului participării publice;
- coerența internă a reglementărilor (proceduri, principii, instrumente într-un singur act);
- accesibilitatea pentru cetățeni și funcționari (normele sunt ușor de identificat și utilizat);
- compatibilitatea cu evoluția practicii europene, unde tot mai multe state optează pentru cadre legislative dedicate participării democratice.

Această opțiune corespunde și tradiției legislative a Republicii Moldova, unde participarea publică a fost reglementată distinct prin Legea nr. 239/2008. Din această perspectivă, continuitatea existenței unei legi speciale este percepută de societatea civilă și de publicul larg drept un indicator al angajamentului statului față de deschiderea guvernării.

2. Integrarea reglementărilor privind participarea publică în Legea privind actele normative

O a doua opțiune analizată a fost integrarea regulilor privind consultarea și participarea publică în Legea nr. 100/2017 privind actele normative. Această abordare ar fi permis corelarea mai strânsă a procedurilor de consultare cu procesul tehnico-juridic de elaborare a actelor normative.

Totuși, această opțiune prezintă limite semnificative:

1. Legea privind actele normative este concepută în principal pentru a reglementa tehnica legislativă și procedura de elaborare a actelor normative, nu participarea publică ca drept democratic fundamental.
2. Participarea publică vizează nu doar actele normative, ci și politici publice, programe, strategii, planuri, decizii administrative individuale și alte tipuri de decizii, ceea ce depășește domeniul natural al legii privind actele normative.

3. Există riscul ca participarea publică să fie tratată ca un element tehnic secundar al procesului legislativ, nu ca o politică publică distinctă, cu principii, instrumente și mecanisme proprii.

Prin urmare, această opțiune ar fi condus la o reducere conceptuală a participării publice la o simplă procedură administrativă, contrar evoluțiilor moderne în domeniu.

3. Reglementarea participării publice prin Legea privind accesul la informațiile de interes public

O altă opțiune analizată a fost integrarea participării publice în cadrul Legii nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public, plecând de la premisa că informarea și transparența sunt premise ale participării.

Cu toate acestea, această opțiune s-a dovedit insuficientă și inadecvată din mai multe motive:

1. Accesul la informație și participarea publică sunt concepte complementare, dar distincte. Accesul la informație asigură transparența, în timp ce participarea presupune dialog, influență și co-creare a deciziilor.
2. Legea privind accesul la informație este centrată pe dreptul de a solicita și primi informații, nu pe mecanismele de implicare activă (consultări, inițiativă civică, platforme participative, dezbateri publice).
3. Extinderea acestei legi pentru a include participarea publică ar fi generat un act normativ excesiv de încărcat și conceptual neomogen.

Prin urmare, această opțiune nu ar fi permis dezvoltarea coerentă a unui cadru juridic modern al participării publice.

4. Reglementarea prin legislație secundară (Hotărâri de Guvern, Regulamentul Parlamentului etc.)

A fost analizată și opțiunea reglementării participării publice preponderent prin acte normative subordonate legii: hotărâri ale Guvernului, regulamente interne ale autorităților, instrucțiuni administrative.

Această abordare este însă problematică din mai multe perspective:

1. Actele subordonate au un nivel inferior de forță juridică și nu pot garanta în mod suficient protecția drepturilor fundamentale ale tuturor cetățenilor.
2. Reglementarea exclusiv prin legislație secundară ar permite modificarea facilă a regulilor de participare, în funcție de conjuncturi politice, ceea ce ar afecta predictibilitatea și stabilitatea cadrului participativ.
3. Din perspectivă simbolică și politică, reducerea participării publice la nivel de regulament administrativ ar fi percepută drept o diminuare a importanței acestui drept democratic.

Justificarea opțiunii pentru elaborarea unei legi noi

Deși, teoretic, revizuirea și modernizarea Legii nr. 239/2008 ar fi reprezentat o opțiune posibilă, analiza de fond a demonstrat că volumul, profunzimea și natura modificărilor necesare depășesc logica unei simple amendări.

Noua viziune asupra participării publice presupune:

- i. introducerea unor concepte noi (inițiativa civică, evaluarea periodică a calității participării, incluziune digitală, instrumente digitale participative etc.);
- ii. restructurarea integrală a procedurilor;
- iii. integrarea platformelor digitale (particip.gov.md, e-Democrație);
- iv. consolidarea mecanismelor de răspundere și contestare;
- v. corelarea cu noile standarde europene și internaționale (UE, OECD, CoE).

În aceste condiții, modificarea fragmentară a Legii nr. 239/2008 ar fi generat un act normativ incoerent, dificil de aplicat și greu de înțeles pentru destinatari. Elaborarea unei legi noi permite o arhitectură legislativă modernă, coerentă și clară.

Totodată, menținerea unui act normativ distinct dedicat participării publice răspunde și unei realități socio-politice importante: abrogarea legii existente fără înlocuirea ei printr-o lege echivalentă sau mai robustă ar fi percepută de societatea civilă și de public ca un regres democratic, indiferent de soluțiile tehnice alternative. Opțiunea pentru o lege nouă nu doar evită această percepție, ci transmite un mesaj clar de consolidare a standardelor democratice și de aprofundare a guvernării deschise.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Din perspectiva sectorului public, proiectul generează o schimbare instituțională importantă. Autoritățile publice vor trebui să-și ajusteze procesele interne, astfel încât publicarea anunțurilor, organizarea consultărilor și documentarea rezultatelor să devină parte a fluxului curent de elaborare a deciziilor.

Proiectul presupune consolidarea rolurilor și responsabilităților interne prin desemnarea unei persoane responsabile de coordonarea și monitorizarea participării publice, adoptarea unor proceduri interne clare (inclusiv pentru participarea grupurilor specifice) și dezvoltarea unei discipline administrative privind publicarea informației. În practică, acest lucru va implica atât adaptări operaționale, cât și dezvoltarea de competențe: comunicare în limbaj simplu, facilitare și moderare, managementul consultărilor online sau hibride, analiza și sinteza recomandărilor și asigurarea trasabilității decizionale.

Pe termen scurt, această tranziție presupune o creștere a volumului de muncă administrativă, în special în faza de implementare, când instituțiile își vor armoniza procedurile, vor instrui personalul și vor integra noul cadru în rutina decizională.

Pe termen mediu însă, standardizarea mecanismelor de participare și utilizarea unui punct unic de acces precum portalul particip.gov.md, sunt de natură să reducă fragmentarea, să scadă volumul de comunicare reactivă și să eficientizeze procesul, în măsura în care publicarea informațiilor devine completă și consecventă.

Proiectul are și o componentă de responsabilizare juridică, care influențează direct comportamentul administrativ. Odată ce dreptul la participare este însoțit de posibilitatea contestării în contencios administrativ a acțiunilor sau inacțiunilor autorităților, iar procedura este gândită ca una accelerată, autoritățile vor fi stimulate să aplice mai riguros standardele legale, pentru a evita riscurile juridice, reputaționale și instituționale asociate nerespectării procedurilor.

În etapa inițială, această schimbare poate conduce la o creștere a numărului de sesizări sau contestații, în special pe fondul neconformării involuntare sau al unei înțelegeri incomplete a noilor obligații. În timp însă, stabilizarea practicilor și dezvoltarea capacității administrative ar trebui să reducă litigiile, deoarece procedurile devin mai clare, mai ușor de verificat și mai ușor de prevenit prin control managerial intern.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Implementarea proiectului de lege implică anumite costuri administrative și operaționale pentru autoritățile publice, însă acestea sunt, în majoritate, limitate și pot fi acoperite în cadrul resurselor existente sau prin realocări interne.

Costurile potențiale sunt structurate pe următoarele categorii principale:

1) Costuri de organizare și funcționare a proceselor de participare publică

Acestea includ:

- organizarea ședințelor de consultare publică (logistică, spații, facilitare);
- elaborarea și diseminarea materialelor informative;
- gestionarea comunicării cu părțile interesate.

Se estimează că aceste costuri sunt reduse spre moderate, întrucât:

- majoritatea autorităților publice dispun deja de practici și mecanisme funcționale;
- legea consolidează și standardizează procese existente, fără a introduce structuri noi obligatorii.

2) Costuri de resurse umane și capacitate instituțională

Acestea includ:

- desemnarea sau consolidarea funcției de responsabil pentru coordonarea și monitorizarea participării publice;
- instruirea funcționarilor publici;
- dezvoltarea competențelor de facilitare și comunicare.

Impactul financiar este limitat, întrucât:

- atribuțiile pot fi integrate în funcțiile existente;
- instruirea poate fi realizată prin programe deja existente (ex. INAMP, proiecte externe, OGP).

3) Costuri digitale și tehnice

Acestea includ:

- utilizarea și dezvoltarea funcționalităților portalului particip.gov.md;
- utilizarea și dezvoltarea platformei e-Democrație.

Costurile sunt minime pentru autorități, întrucât:

- infrastructura digitală este deja dezvoltată la nivel guvernamental;
- dezvoltările ulterioare sunt gestionate centralizat.

4) Costuri pentru asigurarea accesibilității și incluziunii

Acestea includ:

- adaptarea formatelor de participare pentru grupuri specifice;
- utilizarea unor formate alternative (online, mixt).

Aceste costuri sunt variabile, dar în general reduse, fiind aplicate proporțional cu impactul deciziilor.

Estimare generală a impactului bugetar

Per ansamblu, implementarea proiectului de lege:

- nu generează costuri bugetare semnificative suplimentare la nivel central;
- implică în principal optimizarea și standardizarea practicilor existente;
- conduce, pe termen mediu, la eficiență administrativă, inclusiv prin digitalizare și reducerea fragmentării proceselor.

Surse de acoperire

Costurile aferente implementării vor fi acoperite din:

- bugetele autorităților publice, în limitele alocațiilor aprobate;
- resursele programelor de instruire existente;
- asistență externă (programe UE, Consiliul Europei, alți parteneri de dezvoltare), după caz.

În ceea ce privește impactul financiar, proiectul nu introduce, în mod tipic, costuri directe de tip investiții majore la nivelul fiecărei autorități, dar generează costuri de capacitate și funcționare asociate implementării obligațiilor.

La nivel instituțional, desemnarea persoanei responsabile și alocarea timpului de lucru pentru publicare, consultare, sinteză și raportare vor constitui costuri recurente, fie sub forma realocării sarcinilor, fie, acolo unde este necesar, sub forma suplinirii resurselor.

În plus, pentru consultările cu impact semnificativ, instituțiile pot avea nevoie de resurse pentru organizarea ședințelor, logistică, moderare și materiale explicative, inclusiv pentru asigurarea accesibilității.

De asemenea, funcționarea portalului particip.gov.md și a platformei e-Democrație presupune costuri de dezvoltare și mentenanță IT, securitate, auditabilitate, suport pentru utilizatori și adaptări funcționale.

Trebuie de menționat că, portalul particip.gov.md a fost modernizat recent, iar funcționalitățile acestuia au fost adaptate prevederilor proiectului de lege propus.

În același timp, proiectul creează premise pentru economii și eficiență în timp: publicarea proactivă, ca impact, reduce semnificativ solicitările de acces la informație; existența unui punct unic de acces și automatizarea indicatorilor de raportare reduc eforturile repetitive, diminuează confuziile și solicitările ad-hoc și pot preveni costurile economice și sociale ale deciziilor slab fundamentate sau contestate procedural.

Totodată, prin includerea expresă a autorităților publice locale în utilizarea instrumentelor digitale, portalul particip.gov.md și platforma e-Democrație, se asigură în mod centralizat conformarea acestora obligațiilor de transparență proactivă privind diseminarea informațiilor de interes public cu privire la procesul decizional al acestora. Ținând cont de faptul că doar 1/3 dintre autoritățile publice locale dețin site-uri oficiale funcționale, această soluție este un suport major pentru APL în realizarea sarcinilor și funcțiilor de guvernare.

Din această perspectivă, costurile sunt rezonabile și proporționale cu obiectivul urmărit, iar randamentul lor se exprimă în îmbunătățirea calității deciziilor, în reducerea riscurilor și în consolidarea încrederii publice.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Pentru mediul privat, impactul proiectului este unul pozitiv și derivă din creșterea predictibilității și a accesului la informație.

Companiile și asociațiile profesionale vor beneficia de un cadru mai clar privind modul și termenele de consultare, de acces centralizat la proiecte și de trasabilitate în examinarea recomandărilor, ceea ce le permite să anticipeze schimbările normative și să își adapteze în mod adecvat planificarea și conformarea.

În același timp, participarea implică un cost de timp și expertiză, care poate fi mai greu de suportat de către întreprinderile mici. Totuși, legea creează mecanisme de reducere a barierelor: comunicare în limbaj simplu, materiale explicative, consultări proporționale cu impactul și utilizarea formatelor online, care reduc costurile de participare.

Suplimentar, transparența selecției pentru formatele de implicare activă (criterii publicate, proceduri deschise) contribuie la reducerea riscului de capturare a consultărilor de către actori cu resurse disproporționate.

4.4. Impactul social

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Impactul social al proiectului este semnificativ, întrucât legea urmărește consolidarea democrației participative și a guvernării deschise prin mecanisme care fac participarea mai accesibilă, mai incluzivă și mai credibilă.

Recunoașterea și includerea explicită a grupurilor specifice introduc un standard de echitate: autoritățile sunt obligate să identifice și să implice actorii potențial afectați, să adapteze comunicarea și formatele și să prevină excluderea de facto.

În același timp, mecanismul inițiativei civice, susținut digital prin e-Democrație, creează o cale prin care cetățenii pot interveni proactiv în agenda publică, iar obligația autorității de a organiza o ședință de consultare, în urma atingerii pragului de susținere, garantează că inițiativele valide nu pot fi ignorate instituțional.

Complementar, prevederile care permit acces asistat pentru cetățenii fără echipamente sau competențe digitale reduc riscul de excluziune digitală și sporesc coeziunea socială, în special în comunități mici sau rurale.

4.1. Proiectul de lege implică prelucrarea unor date cu caracter personal în contextul desfășurării proceselor de participare publică, al organizării consultărilor publice și al funcționării mecanismului inițiativei civice. Prelucrarea datelor este limitată la ceea ce este necesar pentru asigurarea transparenței procesului decizional, identificarea participanților, gestionarea recomandărilor și verificarea validității susținerii inițiativelor civice.

În cadrul procesului de consultare publică, autoritățile publice pot prelucra date precum numele și prenumele participanților, datele de contact, informațiile incluse în recomandările transmise sau datele aferente participării la ședințele de consultare publică. Proiectul stabilește obligația publicării materialelor aferente participării publice cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal, inclusiv prin redactarea informațiilor care nu sunt necesare pentru asigurarea transparenței procesului decizional.

În ceea ce privește mecanismul inițiativei civice, proiectul prevede utilizarea platformei e-Democrație și autentificarea utilizatorilor prin serviciile electronice guvernamentale de autentificare și control al accesului. Datele utilizate pentru autentificarea și validarea susținerii inițiativelor civice sunt prelucrate exclusiv în scopul verificării identității și asigurării unicității susținerii și nu sunt făcute publice în mod individualizat. Accesul la aceste date este limitat la persoanele autorizate, în condițiile legii.

Proiectul nu instituie categorii noi sau excesive de date cu caracter personal și nu urmărește extinderea scopurilor de prelucrare existente. Prelucrarea datelor se realizează în limitele necesare funcționării mecanismelor de participare publică și cu respectarea principiilor legalității, proporționalității, minimizării datelor și securității prelucrării, conform cadrului normativ aplicabil în domeniul protecției datelor cu caracter personal.

4.2. În ceea ce privește egalitatea de gen, impactul proiectului de asemenea se consideră a fi unul pozitiv, deoarece tratează incluziunea ca obligație instituțională și include explicit femeile între grupurile specifice, ceea ce impune autorităților să proiecteze consultările într-un mod care să permită participarea efectivă.

Utilizarea formatelor online și hibride poate reduce barierele legate de timp, mobilitate și responsabilități de îngrijire, iar regulile de dialog și moderare pot contribui la prevenirea spațiilor participative ostile.

Efectul real va depinde însă de modul de implementare și de instrumentele metodologice: programarea consultărilor, accesibilitatea materialelor, criteriile de selectare pentru grupurile de lucru și monitorizarea periodică.

În acest sens, mecanismul de evaluare la trei ani, combinat cu raportarea anuală, poate deveni un instrument util pentru a identifica barierele de participare și pentru a propune măsuri corective care să întărească efectiv egalitatea de șanse în procesele decizionale.

4.5. Impactul asupra mediului

Nu se aplică.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu se aplică

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Proiectul Legii privind participarea publică în procesul decizional este aliniat la principiile și standardele Recomandării Comisiei Europene 2023/2836 a Comisiei din 12 decembrie 2023 referitoare la promovarea implicării și a participării efective a cetățenilor și a organizațiilor societății civile la procesele de elaborare a politicilor publice, care reprezintă în prezent cel mai avansat reper european în materie de standarde privind implicarea cetățenilor și a societății civile în procesele de elaborare a politicilor publice.

Recomandarea CE 2023/2836 promovează un model de participare publică extinsă, structurată și de calitate, bazat pe acces larg, reguli clare ale procesului, domeniu de aplicare cuprinzător și standarde procedurale verificabile. Aceste repere se regăsesc în mod direct în proiectul de lege, care instituie un cadru normativ detaliat și coerent privind participarea publică la toate etapele procesului decizional: de la inițiere, consultare și dezbatere, până la transparența rezultatelor și evaluarea procesului.

În primul rând, proiectul de lege reflectă fidel principiul accesului larg și nediscriminatoriu la participare, subliniat în Recomandarea CE. Prin consacrarea expresă a noțiunilor de „parte interesată” și „grupuri specifice” și prin includerea obligației autorităților publice de a identifica și implica activ persoanele subreprezentate sau vulnerabile, cadrul național depășește abordarea formală a consultării și instituie un standard de incluziune efectivă. În mod similar cu Recomandarea CE, legea impune autorităților să asigure accesibilitate fizică, digitală și informațională, să utilizeze limbaj clar și accesibil și să prevină excluderea prin formalism sau bariere administrative. Introducerea mecanismelor de acces asistat la platformele digitale pentru persoanele fără competențe digitale sau echipamente IT reprezintă un element concret de conformare cu cerința europeană de eliminare a obstacolelor de participare.

În al doilea rând, proiectul răspunde cerinței privind participarea timpurie și substanțială în procesul de elaborare a politicilor. Recomandarea CE subliniază că participarea nu trebuie să se limiteze la comentarea unor proiecte deja formulate, ci trebuie să intervină încă din faza de identificare a problemelor și a opțiunilor de politică. Proiectul de lege reflectă exact această abordare prin reglementarea distinctă a etapei de inițiere a procesului decizional, prin obligația publicării anunțului de inițiere, prin posibilitatea organizării consultărilor preliminare și prin recunoașterea inițiativei civice ca mecanism formal de influențare a agendei publice. În acest sens, cadrul național propus nu doar că respectă standardele CE, dar le operationalizează prin proceduri concrete și obligații ce pot fi monitorizate.

Un alt element de aliniere îl constituie calitatea procedurală a consultărilor. Recomandarea CE stabilește standarde minime privind furnizarea de informații relevante, termene rezonabile, transparența autorităților responsabile, informarea asupra rezultatelor și monitorizarea proceselor. Toate aceste exigențe sunt reflectate explicit în proiectul de lege: sunt stabilite termene minime pentru informare, consultare, obligații clare privind conținutul anunțurilor, cerințe de publicare a proiectelor, a materialelor aferente, a sintezelor recomandărilor și a proceselor-verbale, precum și obligația autorităților de a motiva acceptarea sau respingerea recomandărilor. Prin instituirea obligației de publicare a dosarului complet al proiectului de decizie înainte de adoptare și a rezultatului final după adoptare, proiectul asigură trasabilitatea decizională, în deplină consonanță cu standardele europene de transparență și responsabilitate.

Recomandarea CE pune un accent deosebit și pe utilizarea diverselor forme și metode de participare, dincolo de consultarea clasică prin comentarii scrise. În acest sens, proiectul de lege este aliniat la orientările europene prin recunoașterea și reglementarea unei game variate de instrumente participative: ședințe de consultare publică, grupuri de lucru permanente și ad-hoc, ateliere, mese rotunde, sondaje de opinie, forme inovative de dialog precum adunările cetățenești și dialogul național. De asemenea, cadrul normativ permite și încurajează implicarea experților externi pentru facilitarea proceselor, ceea ce corespunde direct recomandărilor CE privind necesitatea facilitării profesioniste pentru asigurarea unui dialog incluziv și echilibrat.

Este relevant de menționat că Recomandarea CE nu impune statelor membre obligația de a reglementa aceste aspecte exclusiv prin lege, recunoscând și valoarea documentelor de politică publică, ghidurilor și codurilor de bune practici. Cu toate acestea, opțiunea Republicii Moldova de a consacra aceste standarde printr-o lege distinctă nu contravine recomandării, ci reprezintă o alegere legitimă de politică legislativă, adaptată contextului național. Mai mult, având în vedere experiența de aplicare a Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional și percepția publică privind importanța unui cadru legal distinct pentru participare publică, consolidarea normelor la nivel de lege contribuie la creșterea forței juridice a standardelor europene și la prevenirea regresului normativ.

Totodată, proiectul reflectă standardele europene privind existența unor mecanisme efective de remediere în cazul nerespectării procedurilor de participare publică. În acest sens, proiectul instituie un mecanism administrativ de remediere, care permite părților interesate să solicite autorității publice autor corectarea deficiențelor procedurale constatate în procesul de consultare publică, inclusiv prin organizarea unei ședințe suplimentare de consultare sau prelungirea termenului pentru înaintarea recomandărilor. Autoritatea este obligată să examineze solicitarea într-un termen determinat și să adopte o decizie motivată. Totodată, proiectul menține posibilitatea contestării refuzului în condițiile legislației privind contenciosul administrativ. Această abordare urmărește consolidarea caracterului efectiv al dreptului la participare publică și asigurarea unor mecanisme proporționale și accesibile de remediere a eventualelor încălcări procedurale.

În ceea ce privește promovarea noilor forme deliberative, precum adunările de cetățeni, panelurile deliberative sau mecanismele de co-creare, proiectul de lege nu le reglementează exhaustiv la nivel legislativ, dar creează cadrul care permite utilizarea acestora prin noțiunea de „forme inovative de dialog” și prin obligația autorităților de a selecta formele de consultare proporțional cu impactul deciziei. Această abordare este conformă cu Recomandarea CE, care nu solicită consacrarea rigidă a acestor instrumente în legislație, ci recomandă existența unei metodologii solide și a principiilor de calitate, incluziune și integritate, aspecte care urmează a fi dezvoltate prin ghiduri și instrucțiuni subsecvente.

De asemenea, trebuie de menționat că proiectul de lege nu preia încă prevederile din partea finală a Recomandării CE 2023/2836 (punctele 15–20), referitoare la protecția organizațiilor societății civile și a activiștilor împotriva intimidării, hărțuirii și presiunilor. Această opțiune reflectă o delimitare deliberată a domeniului de reglementare, întrucât aceste aspecte urmează să fie abordate distinct în cadrul implementării angajamentului asumat de Republica Moldova în Foaia de parcurs privind „Funcționarea instituțiilor democratice”, prin acțiunea de adoptare a amendamentelor la cadrul legal privind protecția apărătorilor drepturilor omului și de stabilire a mecanismelor de protecție. În acest sens, proiectul de lege privind participarea publică este complementar, nu substitutiv, față de viitoarele reglementări în materie de protecție a spațiului civic.

Prin adoptarea acestui cadru, Republica Moldova se aliniază practicilor europene moderne în domeniul guvernării deschise și creează premise reale pentru o participare publică efectivă, credibilă și sustenabilă.

Proiectul a fost transmis DG JUST pentru consultare și evaluarea nivelului de aliniere la Recomandarea CE 2023/2836. Urmare primei evaluări, a fost comunicat că proiectul de lege constituie un cadru cuprinzător, fiind în linii mari aliniat obiectivelor și principiilor prevăzute de Recomandarea (UE) 2023/2836 a Comisiei din 12 decembrie 2023, totodată au fost înaintate câteva sugestii de îmbunătățire. După operarea modificărilor, în opinia sa DG JUST a precizat că nu are comentarii suplimentare cu privire la versiunea revizuită a proiectului de lege, astfel încât Republica Moldova poate continua procesul legislativ aferent acestuia.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

Activitatea privind modificarea cadrului normativ privind transparența și consultarea publică a fost inițiată cu evaluarea cadrului actual și efectuarea Studiului privind aspectele practice ale asigurării transparenței decizionale în autoritățile publice centrale și locale, cu suportul Proiectului „Consolidarea dialogului și a guvernării locale deschise și etice în Republica Moldova”, implementat de Congresul Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei. Primul proiect de raport a fost elaborat până la mijlocul lunii noiembrie 2024, iar pe 21 noiembrie a fost desfășurate consultări publice ale concluziilor și recomandărilor cu autoritățile publice centrale și locale, precum și cu organizațiile societății civile. Prezentarea publică a raportului a avut loc pe 3 decembrie 2024. Recomandările formulate în Raport pe dimensiunea îmbunătățirii cadrului legal, au stat la baza argumentării inițierii modificării acestuia. Proiectul definitivat al Raportului a fost pus la dispoziția Grupului de lucru, instituit pentru modificarea cadrului normativ aferent.

Modificarea cadrului normativ privind transparența în procesul decizional și consultarea publică a fost inițiată în februarie 2025, anunțul de inițiere fiind publicat pe platforma particip.gov.md.

<https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-initierea-modificarii-cadrului-normativ-privind-transparența-in-procesul-decizional-si/13845>

Pentru elaborarea proiectului de lege, în anunțul de inițiere publicat pe [particip](https://particip.gov.md) a fost anunțată și crearea grupului de lucru, fiind plasat și formularul de înscriere. În consecință, pe platforma consultativă permanentă a Cancelariei de Stat, prin Ordinul Secretarului general al Guvernului nr. 45/2025 a fost creat grupul de lucru Transparența procesului decizional, compus din 53 membri, dintre care 2/3 sunt membridîn partea societății civile.

În februarie și martie 2025, au fost desfășurate două ședințe de consultare publică a inițiativei de modificare a cadrului normativ, la care au participat reprezentanți ai APC, APL și OSC.

Anume urmare acestor ședințe a fost constată necesitatea de intervenție semnificativă la cadrul normativ actual, de modificare, actualizare, completare.

În procesul de elaborare a proiectului au fost examinate și reflectate propunerile parvenite la etapa de inițiere – în număr total de 77 recomandări, dintre care Acceptate integral – 44 (57%) și Acceptate parțial – 24 (31%) (a se vedea Sinteza de la etapa de inițiere anexată).

La [25 noiembrie](#) și [27 noiembrie 2025](#) au avut loc alte 2 ședințe ale Grupului de lucru, în cadrul cărora a fost prezentată și discutată versiunea de lucru a proiectului de lege. Detaliile discuțiilor au fost consemnate în procesele-verbale aferente ședințelor, fiind publicate pe [particip.gov.md](#), inclusiv cu rezultatul examinării recomandărilor și răspunsul autorilor la acestea.

La 12 februarie 2026 a fost organizată o ședință de prezentare a proiectului definitivat.

Proiectul urmează a fost supus procedurii de avizare interinstituțională și consultare publică. Ținând cont de faptul că proiectul este unul complex, termenul pentru înaintarea avizelor și recomandărilor a fost de 15 zile lucrătoare pentru această etapă.

Exercițiul de avizare interinstituțională a implicat 35 de autorități și entități publice, dintre care ministere de resort, autorități autonome, organe de drept și autorități administrative specializate. Consultarea publică a cuprins 9 organizații și coaliții ale societății civile, activând în domenii variate: transparență, drepturi civice, incluziune socială, mediu și tineret. Totodată, un document complex de opinie asupra proiectului a fost prezentat de un grup de 25 organizații ale societății civile (OSC). Opinia a fost formulată în cadrul sesiunilor de dialog de politici în domeniul participării publice, susținute prin proiectul INSPIRED Moldova, finanțat de Uniunea Europeană.

În procesul de definitivare a prezentei versiuni a proiectului au fost examinate circa 430 observații parvenite de la entitățile publice și OSC. Autoritățile publice au înregistrat o rată globală de acceptare (totală + parțială) de 83%, în timp ce recomandările OSC au fost acceptate (total sau parțial) în proporție de 61%.

Această diferență este explicabilă prin câțiva factori structurali: autoritățile publice formulează de regulă observații de corelare normativă și tehnică, care sunt mai ușor de integrat, în timp ce organizațiile societății civile propun frecvent extinderi ale domeniului de reglementare (de exemplu, acoperirea etapelor de monitorizare și evaluare post-adopție, instituirea unor mecanisme suplimentare de contestare, extinderea ariei de acțiune a proiectului asupra altor sectoare) care depășesc obiectul și scopul proiectului de lege.

7. Concluziile expertizelor

Proiectul de lege privind participarea publică în procesul decizional a fost supus expertizei anticorupție de către Centrul Național Anticorupție, care a constatat că, în redacția propusă, proiectul nu conține factori și riscuri de corupție.

Proiectul a fost supus expertizei juridice de către Ministerul Justiției, iar concluziile/constatările au fost inserate în tabelul de sinteză la proiect. Toate observațiile Ministerului Justiției de ordin tehnico-juridic au fost luate în considerare la definitivarea proiectului. Propunerile pe substanța proiectului, participarea publică în procesul decizional au fost acceptate, acceptate parțial sau neacceptate cu argumentarea relevantă a opiniei autorului proiectului.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Pentru asigurarea punerii în aplicare a prezentului proiect de lege urmează a fi propuse modificări la următoarele acte normative:

1. Codul contravențional nr. 218/2008, pentru reglementarea răspunderii contravenționale aferente încălcării obligațiilor privind participarea publică.
2. Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative: trimiterile la Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, reglementările de asigurare a consultărilor publice și transparenței în procesul decizional.
3. Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală: trimiterile la Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, reglementările de asigurare a consultărilor publice și transparenței în procesul decizional.
4. Legea nr. 98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate, reglementările de asigurare a consultărilor publice și transparenței în procesul decizional.
5. Legea nr. 155/2011 privind aprobarea Clasificatorului unic al funcțiilor publice, la capitolul III secțiunea a 2-a poziția „C74” din anexa: specificarea ariilor de competență a funcției de „Specialist superior/specialist superioară (notă: inclusiv în domeniul participării publice și accesul la informațiile de interes public)”.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

1. Pentru implementarea conformă a proiectului de lege privind participarea publică în procesul decizional, urmează a fi dezvoltat un Ghid practic de aplicare a prevederilor. Totodată, urmează a fi elaborate și diseminate Ghidările metodologice privind modul de organizare și desfășurare a diferitor forme de consultări publice, care vor fi aprobate prin ordinul Secretarului general al Guvernului.
2. Dezvoltarea de noi funcționalități în cadrul platformei e-Democrație pentru a susține mecanismul de depunere a inițiativelor civice.
3. Elaborarea și aprobarea Metodologiei de evaluare periodică a calității participării publice în procesul decizional al autorităților publice-autor.

Secretar general al Guvernului

Alexei BUZU

SINTEZA
la proiectul Legii privind participarea publică în procesul decizional
(etapa de avizare și consultare publică 23.02 – 16.03.2026)

Procesul de consultare și avizare a reunit atât autorități publice, cât și reprezentanți ai societății civile. Din totalul de 44 de participanți, 35 au fost entități publice, dintre care 27 au formulat obiecții și propuneri, iar 8 au comunicat susținerea proiectului fără obiecții.

Totodată, la proces au participat 9 organizații ale societății civile și platforme asociative, inclusiv organizații active în domeniul drepturilor omului, participării civice, incluziunii sociale, drepturilor persoanelor cu dizabilități și guvernării deschise.

În urma examinării celor 418 recomandări recepționate, aproape jumătate dintre acestea - 47% au fost acceptate integral. Alte 28% au fost acceptate parțial, iar 25% nu au fost acceptate.

Entitățile publice au formulat 256 de recomandări, dintre care 61% au fost acceptate integral, 22% acceptate parțial și 17% neacceptate. În cazul organizațiilor societății civile, au fost formulate 163 de recomandări, dintre care 26% au fost acceptate integral, 38% acceptate parțial și 38% neacceptate.

<i>n/o</i>	<i>Articol</i>	<i>Participant la avizare interinstituțională/consultare publică</i>	<i>Conținutul recomandării, concluziei</i>	<i>Argumentarea autorului proiectului</i>
1.		Ministerul Afacerilor Externe	Comunică lipsa de obiecții și propuneri.	
2.		Ministerul Mediului	Comunică lipsa de obiecții și propuneri.	
3.		Ministerul Culturii	Comunică lipsa de obiecții și propuneri.	
4.		Ministerul Educației și Cercetării	Susține, fără obiecții și propuneri, proiectul de lege privind participarea publică în procesul decizional	
5.		Autoritatea Națională de Integritate	Autoritatea comunică lipsa propunerilor, obiecțiilor, precum și susținerea proiectului actului normativ vizat.	
6.		Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor	Comunică lipsa de obiecții și propuneri pe marginea proiectului.	
7.		Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații (ARCOM)	Comunică lipsa de obiecții și propuneri.	
8.		Consiliul Audiovizualului al Republicii Moldova	Lipsă de obiecții și propuneri	

De ordin general				
9.		Agencia Geodezie, Cartografie și Cadastru a Republicii Moldova	Sușinem adoptarea proiectului de lege, recunoscând importanța acestuia pentru reglementarea procedurilor de participare publică. Subsidiar, recomandăm adoptarea proiectului de lege cu rezervele menționate, astfel încât să fie asigurată atât eficiența procesului administrativ, cât și protecția efectivă a drepturilor și intereselor persoanelor vizate.	
10.		Comisia Electorală Centrală	Comisia apreciază drept binevenită inițiativa de elaborare a proiectului de lege, având în vedere importanța domeniului participării publice pentru asigurarea transparenței și responsabilității autorităților publice, precum și necesitatea instituirii unui cadru normativ coerent care să reglementeze mecanismele de implicare a publicului în procesul decizional.	
11.		Consiliul Superior al Procurorilor	Se propune o uniformizare terminologică și tehnico-legislativă generală , inclusiv a următoarelor expresii: „portalul de participare publică”, „portalul național de participare publică”; „actelocale.md” „actelocale.gov.md”; precum și corectarea formulărilor gramaticale și a semnelor de punctuație neuniforme.	Se acceptă Modificările au fost operate
12.		Ministerul Afacerilor Interne	Sub optica conceptuală generală, una dintre cele mai importante și frecvente deficiențe constatate în proiectul de lege vizează identificarea unor suprapuneri ale acestuia cu reglementările Codului administrativ nr. 116/2018 (în continuare – Codul administrativ), Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public (în continuare – Lege nr. 148/2023) și Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative (în continuare – Legea nr. 100/2017). Prin introducerea unor prevederi distincte privind consultarea publică la elaborarea proiectelor de acte normative, proiectul de lege riscă să instituie un regim procedural paralel, ceea ce poate genera confuzii în aplicare. Mai mult, art. 2 din proiectul de lege înglobează o dispoziție derogatorie, care stipulează că: „Prezenta lege nu aduce atingere reglementărilor speciale privind participarea publică, care se conțin în alte legi”, însă ulterior, conținutul proiectului de lege conține inconsecvențe juridice sub acest aspect.	Se acceptă parțial Urmare examinării observației, se impune o clarificare importantă de ordin sistemic. În prezent, Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative face trimitere expresă, pe aspectele ce țin de consultarea publică, la Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional. Proiectul de lege propus va veni cu abrogarea și înlocuirea integrală a Legii

				nr. 239/2008, instituind un cadru modernizat și extins al participării publice. Prin urmare, prevederile proiectului de lege nu instituie un regim procedural paralel, ci devin, în mod firesc, noul cadru de referință pentru desfășurarea consultărilor publice, inclusiv în sensul aplicării prevederilor din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Din această perspectivă, proiectul asigură continuitatea reglementării, substituind cadrul existent și dezvoltându-l în concordanță cu standardele actuale de guvernare deschisă. În același timp, se recunoaște că proiectul de lege extinde domeniul de reglementare dincolo de sfera actelor normative, acoperind întregul ciclu decizional și introducând mecanisme noi (precum inițiativa civică, formele alternative de dialog sau instrumentele digitale de participare), care nu sunt reglementate de cadrul normativ existent.
--	--	--	--	--

				În acest context, pentru a preveni orice interpretări divergente, recomandarea este acceptată parțial, urmând a fi operate ajustări care să: clarifice expres raportul dintre prezenta lege și alte acte normative relevante, în special Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative; evidențieze rolul prezentei legi de cadru general și de referință pentru participarea publică, inclusiv în materia elaborării actelor normative; evite eventualele suprapuneri prin utilizarea unor trimiteri explicite la cadrul normativ conex, acolo unde este necesar.
13.		Ministerul Afacerilor Interne	În final, se remarcă despre necesitatea respectării exigențelor de ordin tehnico-normativ statuate în Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în sensul corectării erorilor admise în conținutul proiectului de lege.	Se acceptă
14.		Ministerul Muncii și Protecției Sociale	Având în vedere că Legea nr. 100/2017 cu privire actele normative prevede etapele legiferării, care include și procesul de consultare publică, se impune ajustarea acesteia urmare a aprobării proiectului de lege enunțat. Ajustarea este necesară întrucât legea conține referințe directe la Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, care	Se acceptă parțial Se consideră relevantă necesitatea corelării cadrului normativ, inclusiv prin ajustarea corespunzătoare a Legii

			urmează să fie abrogată odată cu adoptarea noului proiect, precum și unele prevederi care nu sunt concordante (de ex. etapa în care se elaborează sinteza).	nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în vederea înlocuirii trimiterilor existente și asigurării coerenței legislative. Totodată, în ceea ce privește preținsele neconcordanțe între etapele procedurale reglementate de cele două acte normative, se precizează că prezentul proiect de lege reglementează participarea publică în procesul decizional dintr-o perspectivă mai largă, inclusiv interacțiunea cu părțile interesate pe întreg ciclul decizional, în timp ce Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative reglementează procedura de elaborare a actelor normative în cadrul autorităților publice. Din această perspectivă, diferențele de reglementare nu constituie, în sine, neconcordanțe, ci reflectă obiecte juridice distincte, dar complementare, care urmează a fi aplicate în mod corelat.
--	--	--	---	---

15.		Ministerul Finanțelor	Este de menționat că, în raport cu procesul de avizare, consultare și expertizare, articolul 38 alin.(3) din Legea nr.100/2017 prevede posibilitatea reducerii termenului de examinare a proiectului de act normativ la cel mult jumătate. În acest sens, se consideră oportun de a prevedea în proiectul de lege norme similare de reglementare a situațiilor de reducere a termenului de publicare a anunțului și de consultare publică.	Nu se acceptă Prevederile invocate din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative vizează etapele interne ale procesului de elaborare a actelor normative, în special procedurile de avizare și expertizare interinstituțională, care au un caracter administrativ intern. În același timp, termenele stabilite în prezentul proiect de lege pentru consultarea publică reprezintă garanții procedurale esențiale pentru exercitarea efectivă a dreptului la participare publică, fiind destinate asigurării unui interval rezonabil pentru informarea și implicarea părților interesate. Se subliniază că proiectul de lege conține deja un mecanism distinct pentru situațiile excepționale, și anume procedura procesului decizional accelerat, reglementată la art. 16 , care permite derogarea de la
-----	--	-----------------------	---	---

				desfășurarea consultării publice în condiții strict limitate și justificate. Introducerea unei posibilități generale de reducere a termenelor de consultare publică ar putea afecta caracterul efectiv al participării și ar genera riscuri de aplicare formală a procedurilor, contrar principiilor transparenței, incluziunii și responsabilității prevăzute de proiect.
16.		Ministerul Finanțelor	Se propune instituirea unei norme derogatorii de la procedurile generale de consultare publică, prin care unele proiecte de decizii să fie exceptate de la aplicarea mecanismelor extinse de consultare cu publicul larg, menținându-se însă obligativitatea consultării interinstituționale cu autoritățile publice centrale competente. Necesitatea acestei excepții derivă din natura juridică și funcțională a acestor proiecte de acte normative. În mod particular, acestea reprezintă acte de executare a legii, elaborate exclusiv în scopul implementării unor prevederi legale deja existente, fără a introduce reglementări de principiu sau politici publice noi. Conținutul acestor proiecte are, de regulă, un caracter tehnic, procedural sau individualizat, fiind orientat spre realizarea unor drepturi sau obligații stabilite anterior prin lege. În aceste condiții, organizarea unei consultări publice extinse nu se justifică din perspectiva oportunității și eficienței procesului decizional, întrucât nu există elemente de politică publică susceptibile de a fi modificate sau influențate prin intervenția actorilor sociali. Dimpotrivă, parcurgerea unei asemenea proceduri ar putea conduce la prelungirea nejustificată a procesului de adoptare a unor acte necesare pentru aplicarea operativă a legii și pentru realizarea drepturilor beneficiarilor. În acest context, este suficientă	Nu se acceptă Desigur, natura și complexitatea proiectelor de decizii pot varia semnificativ, iar unele acte normative au un caracter preponderent tehnic sau procedural. În acest sens, necesitatea adaptării formelor și intensității consultării publice la specificul proiectului este pe deplin justificată. Totodată, subliniem că proiectul de lege conține deja mecanisme care permit o astfel de adaptare, în special prin aplicarea principiului proporționalității și prin stabilirea formelor de

			consultarea autorităților publice centrale competente, în vederea verificării conformității juridice, asigurării coerenței normative și coordonării instituționale. Un exemplu relevant îl constituie proiectele hotărârilor Guvernului privind alocarea mijloacelor financiare pentru persoanele supuse represiunii politice, elaborate în temeiul Legii nr. 1225/1992. Aspectele de fond care vizează aceste alocări sunt deja analizate și discutate în cadrul procesului de elaborare și consultare a proiectelor legilor bugetare anuale, astfel încât consultarea publică suplimentară a actelor de executare nu aduce un plus de valoare procesului decizional. Prin urmare, instituirea unei norme derogatorii pentru aceste categorii de proiecte de decizii urmărește eficientizarea procesului decizional și adaptarea procedurilor de consultare la natura și scopul actelor respective, menținând în același timp mecanismele necesare de coordonare și control interinstituțional.	consultare în funcție de impactul proiectului de decizie și de interesul public aferent. Aceste prevederi oferă autorităților publice flexibilitatea necesară pentru a ajusta nivelul de implicare a părților interesate, fără a exclude complet participarea publică. Instituirea unei excepții generale pentru o categorie largă de proiecte de decizii, definită prin criterii precum „caracter tehnic” sau „act de executare a legii”, ar putea genera dificultăți de interpretare și riscuri de aplicare neuniformă, inclusiv prin extinderea excesivă a acestor categorii. De asemenea, astfel de acte pot avea, în anumite situații, un impact direct asupra drepturilor și intereselor persoanelor, ceea ce justifică menținerea unui nivel minim de transparență și posibilitate de intervenție publică.
--	--	--	--	---

17.		Ministerul Finanțelor	În vederea respectării exigențelor de tehnică legislativă prevăzute de Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, se recomandă revizuirea suplimentară a proiectului sub aspect redacțional, terminologic și de tehnică legislativă. În special, se impune: - uniformizarea terminologiei utilizate pe parcursul textului (de exemplu, sintagma „autoritate publică-autor”, care apare în diferite variante precum „autoritatea publică – autor” sau cu spațieri neuniforme); - corelarea unor formulări din articole pentru asigurarea consecvenței terminologice; - corectarea unor formulări neclare sau neuniforme care pot afecta interpretarea și aplicarea prevederilor; - verificarea numerotării și structurii interne a unor articole și sub alineate. Astfel, în mai multe articole, formularea „transmis de autoritatea publică-autor direcționat părților interesate” se recomandă a fi reformulată pentru claritate în „este transmis de autoritatea publică-autor, în mod direcționat, părților interesate, conform listei”. Aplicarea corectă a prevederilor, de exemplu, la art.6 alin.(4) pct.10, alin.(5), la art.10 alin.(1) pct.3) de revizuit ordinea alfabetică a literelor pe întregul text al proiectului prezentat; la art. 11 alin.(1) se va verifica numerotarea sub alineatelor.	Se acceptă
18.		Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor	Serviciul relevă necesitatea examinării suplimentare a compatibilității soluțiilor normative propuse cu specificul autorităților care exercită atribuții în domenii sensibile, inclusiv sub aspectul raportului dintre obligațiile de transparență și exigențele legale de protecție a informațiilor sensibile, configurării mecanismelor de consultare publică, sferei procesului decizional accelerat, precum și riscurilor de aplicare neuniformă a normelor.	Se acceptă Art.2 a fost completat cu alin. (5) cu următoarea redacție: Aplicarea prevederilor prezentei legi în cazul autorităților publice autonome se realizează cu respectarea competențelor acestora și a regimurilor juridice speciale aplicabile, inclusiv a normelor privind protecția informațiilor cu accesibilitate limitată în

				condițiile Legii nr. 148/2023 cu privire la informațiile de interes public.
19.		Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități din Republica Moldova	Participarea efectivă a persoanelor cu dizabilități la procesul decizional reprezintă nu doar o bună practică democratică, ci și o obligație derivată din principiile egalității, nediscriminării, accesibilității și incluziunii sociale. În acest context, considerăm esențial ca proiectul de lege să includă prevederi explicite și detaliate, care să asigure participarea efectivă a persoanelor cu dizabilități la toate etapele procesului decizional precum și măsurile de suport în funcție de necesitate pentru participarea deplină și informată. În acest sens, propunem completarea proiectului de lege cu un articol dedicat care să reglementeze în mod clar obligațiile autorităților publice de a asigura măsuri concrete de support pentru participarea persoanelor cu dizabilități, în special în cazul elaborării, modificării sau adoptării actelor legislative și normative care le afectează direct sau indirect drepturile și interesele. Astfel, recomandăm adăugarea unui articol nou în Lege: Articolul X - Suport pentru participarea persoanelor cu dizabilități în procesul decizional, care să includă: (1) Autoritățile publice au obligația de a asigura persoanelor cu dizabilități suportul necesar pentru participarea efectivă și egală la procesele de consultare publică și la luarea deciziilor, inclusiv în procesul de elaborare a actelor legislative și normative care le afectează direct sau indirect. (2) Suportul acordat include, fără a se limita la, următoarele măsuri: a) Informație în limbaj accesibil și formate alternative Autoritățile publice vor asigura: - redactarea informațiilor relevante (proiecte de acte normative, note informative, sinteze) în limbaj simplu și ușor de înțeles; - punerea la dispoziție a documentelor în formate accesibile, în funcție de necesitățile persoanei, cum ar fi: - format electronic compatibil cu cititoarele de ecran; - limbaj Braille;	Se acceptă parțial Participarea persoanelor cu dizabilități reprezintă o componentă esențială a unui proces decizional incluziv și este susținută de principiile egalității, nediscriminării, accesibilității și incluziunii sociale, precum și de angajamentele internaționale asumate de Republica Moldova, inclusiv Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități. Totodată, proiectul de lege conține deja prevederi relevante în acest sens, în special prin definirea grupurilor specifice și consacrarea principiilor accesibilității și incluziunii. În ceea ce privește propunerea de instituire a unui articol distinct cu un nivel detaliat de reglementare a măsurilor de suport, se consideră că aceasta depășește nivelul

		- versiuni audio; - materiale video cu interpretare în limbaj mimico-gestual și/sau subtitrare; - rezumate în limbaj ușor de citit („easy-to-read”). b) Persoana de suport / asistent pentru participare Persoanele cu dizabilități pot beneficia, la cerere, de o persoană de suport sau asistent, ales de persoana cu dizabilitate, care să o ajute: - să înțeleagă informațiile și documentele prezentate; - să își formuleze opiniile, propunerile sau obiecțiile; - să comunice cu autoritățile în cadrul consultărilor, audierilor publice sau ședințelor. Persoana de suport nu substituie voința persoanei cu dizabilitate, ci acționează exclusiv pentru facilitarea exprimării acesteia. c) Adaptarea procedurilor de consultare Autoritățile publice vor adapta procedurile de consultare prin: - acordarea unui termen rezonabil și suficient pentru analizarea documentelor; - organizarea consultărilor în spații fizice accesibile sau prin mijloace online accesibile; - posibilitatea transmiterii opiniilor în formă scrisă, audio sau video; - asigurarea interpretării în limbaj mimico-gestual, la necesitate. d) Accesibilitate comunicațională și digitală Se va asigura: - accesibilitatea platformelor online utilizate pentru consultări publice; - utilizarea unui limbaj clar și explicarea termenilor tehnici sau juridici; - desemnarea unei persoane de contact în cadrul autorității, instruită în comunicarea cu persoanele cu dizabilități. e) Respectarea autonomiei și a voinței persoanei Toate măsurile de suport trebuie acordate: - cu respectarea autonomiei, demnității și voinței persoanei; - fără constrângere, influență nejustificată sau substituirea deciziilor acesteia. Adoptarea acestor modificări ar asigura alinierea cadrului normativ la standardele internaționale privind drepturile omului, ar preveni apariția unor reglementări care creează bariere sau discriminare	adecvat de reglementare al unei legi, întrucât include elemente tehnice și operaționale care pot varia în timp și în funcție de evoluțiile tehnologice și instituționale. În acest context, ținând cont de recomandarea înaintată, au fost operate ajustări ale proiectului de lege care să: (i) consolideze obligația autorităților publice de a asigura participarea efectivă a persoanelor cu dizabilități, inclusiv prin măsuri de suport și adaptări rezonabile; (ii) mențină caracterul general și flexibil al reglementării la nivel de lege; (iii) permită detalierea măsurilor concrete prin acte normative subsecvente, ghiduri și instrucțiuni metodologice.
--	--	---	--

			indirectă și ar consolida încrederea persoanelor cu dizabilități în instituțiile publice. În ansamblu, aceste ajustări ar contribui la un proces decizional mai echitabil, transparent și incluziv. În contextul celor expuse ne exprimăm aprecierea pentru eforturile depuse și vă rugăm a face public, ulterior, tabelul de sinteză a recomandărilor conform prevederilor Legii nr. 239 din 13.11.2008 privind transparența în procesul decizional.	
20.		APSCF	Proiectul nu reglementează participarea într-o manieră completă pe întreg ciclul politicii publice. Participarea este limitată la fazele de inițiere și consultare a proiectelor de decizie, fără a prevedea mecanisme de monitorizare, evaluare sau ajustare post-adoptare.	Nu se acceptă Prezentul proiect de lege are ca obiect de reglementare participarea publică în procesul decizional, în special în etapele de inițiere, elaborare și adoptare a deciziilor, fără a viza reglementarea exhaustivă a ciclului politicilor publice. În acest sens, cadrul normativ existent, în special Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, stabilește delimitarea competențelor în materia elaborării, monitorizării și evaluării documentelor de politici, inclusiv prin delegarea acestor aspecte către reglementări adoptate de Guvern. De asemenea, proiectul de lege conține deja prevederi relevante privind

				monitorizarea și evaluarea participării publice, inclusiv prin mecanismele de raportare anuală și evaluare periodică prevăzute la Capitolul V. În acest context, extinderea reglementării asupra întregului ciclu al politicilor publice ar depăși obiectul și scopul prezentei legi și ar putea genera suprapuneri cu cadrul normativ existent.
21.		APSCF	Reducerea termenelor de consultare, atât în procedura ordinară, cât și în procedura simplificată, reprezintă unul dintre cele mai serioase riscuri sistemice. Termenele de 10–15 zile nu sunt suficiente pentru o analiză juridică și tehnică riguroasă, cu atât mai mult într-un context în care proiectele recente de legislație transpun directive europene complexe și afectează domenii întregi de politici publice. În aceste condiții, capacitatea părților interesate de a examina impactul, de a formula observații informate și de a propune soluții devine limitată în mod obiectiv. Termenele reduse transformă consultarea dintr-un proces deliberativ într-o formalitate procedurală, lipsită de substanță, în contradicție directă cu principiul proporționalității consacrat chiar de lege. Mai problematic este faptul că procedura simplificată permite scurtarea termenului până la un minim de 5 zile lucrătoare. În contextul unui stat aflat într-un proces intens de armonizare legislativă, această flexibilitate extremă oferă loc pentru mai multe abuzuri. În lipsa unor criterii clare și restrictive privind aplicarea procedurii simplificate, autoritățile ar putea recurge frecvent la accelerarea consultărilor, justificându-se prin necesitatea alinierii rapide la standardele europene sau prin pretinse situații urgente. În perspectiva procesului de pre-aderare, riscul invocat mai sus este dublu. Pe de o parte, lipsa consultărilor reale afectează calitatea	Se acceptă parțial Reieșind din riscurile semnalate de aplicare formală a consultărilor publice și de utilizare nejustificată a procedurilor accelerate sau simplificate, inclusiv în contextul procesului de armonizare legislativă și al exigențelor aferente procesului de aderare la Uniunea Europeană, venim cu următoarele: 1. Termenele prevăzute în proiectul de lege, 10 zile lucrătoare pentru etapa de inițiere și 15 zile lucrătoare pentru etapa de consultare publică, reprezintă un standard rezonabil și echilibrat,

			actelor normative care vor trebui ulterior ajustate, corectate sau chiar rescrise pentru a corespunde standardelor europene. Pe de altă parte, Uniunea Europeană monitorizează atent inclusiv aspectele legate de guvernanță, transparență și implicare publică. Dacă procesul decizional devine accelerat în mod artificial, acest lucru poate submina credibilitatea externă a reformelor și poate genera observații critice în rapoartele Comisiei Europene.	fiind aliniate bunelor practici internaționale, având ca obiectiv asigurarea unui cadru funcțional și previzibil pentru desfășurarea consultărilor. În același timp, proiectul de lege prevede în mod expres posibilitatea extinderii acestor termene, în funcție de complexitatea proiectului de decizie și de interesul public aferent, ceea ce permite adaptarea duratei consultării la specificul fiecărui caz și asigurarea unei participări efective a părților interesate. 2. În ceea ce privește procedura simplificată, se recunoaște necesitatea stabilirii unor criterii clare, restrictive și previzibile de aplicare, pentru a preveni utilizarea abuzivă a acesteia și a asigura menținerea caracterului substanțial al consultării publice prin: revizuirea și clarificarea cadrului aplicabil procedurii simplificate, inclusiv prin definirea
--	--	--	--	---

				robustă criteriilor de aplicare.
22.		APSCF	Ar fi bine sa se fie reglementat undeva suportul din partea statului pentru implicarea în proces de consultare a părților interesate din grupurile vulnerabile, inclusiv persoane cu dizabilități. Elaborarea de catre autoritatile publice a unor regulamente de participare publica in care sa indice cum asigura participarea persoanelor vulnerabile ca parti interesate, inclusiv transport, accesibilitatea sediilor si a informatiei, informarea in limbaj accesibil etc.	Se acceptă parțial Proiectul de lege conține deja prevederi relevante în acest sens, în special obligația autorităților publice de a elabora reglementări interne privind procedurile de participare publică, inclusiv proceduri speciale pentru grupurile specifice. În ceea ce privește propunerea de detaliere exhaustivă a măsurilor de suport (precum transport, accesibilitatea sediilor sau formate specifice de informare), se consideră că aceste aspecte au un caracter operațional și variabil, fiind mai adecvat a fi reglementate la nivel de proceduri interne și ghiduri metodologice, în funcție de contextul și capacitățile fiecărei autorități publice. Astfel, pentru integrarea recomandării în proiect au fost: consolidate prevederile referitoare la obligația autorităților publice de a asigura participarea efectivă a grupurilor specifice;

				specificate prevederile privind reglementările interne ale autorităților publice, care vor include măsuri concrete de facilitare a participării acestora.
23.		CNTM	Problemă: Proiectul face referire la Legea nr. 100/2017 (art. 13 alin. (4), art. 2 alin. (3) lit. h)), dar nu stabilește sistematic raportul dintre procedura de consultare publică și procedura de elaborare și avizare a actelor normative. Pot apărea suprapuneri sau lacune procedurale privind nota de fundamentare, termenele de avizare și momentele de consultare față de etapele din Legea nr. 100/2017. Recomandare: Adăugarea unui articol de corelare care să stabilească expres: (a) relația de complementaritate cu Legea nr. 100/2017; (b) legea aplicabilă prioritar în caz de conflict; (c) corelarea termenelor din art. 11–12 cu procedura din Legea nr. 100/2017.	Se acceptă parțial Cele două acte normative reglementează domenii distincte, dar complementare, respectiv: (i) prezenta lege - participarea publică în procesul decizional; (ii) Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative - procedura de elaborare, avizare și adoptare a actelor normative în cadrul autorităților publice. În acest context, a fost suplinit proiectul cu prevederea ce ține de raportul de complementaritate dintre cele două reglementări, fără a introduce norme detaliate sau rigide care ar putea genera dificultăți de aplicare sau ar limita flexibilitatea cadrului normativ.

24.		CNTM	Model diferențiat de consultare pe nivel de impact. Introducerea unui sistem cu trei niveluri: (a) procedură simplificată pentru acte cu impact redus (informare + 5 zile); (b) procedură standard pentru impact mediu (anunț + recomandări scrise + 10–15 zile); (c) procedură extinsă pentru impact major (anunț + ședință obligatorie + 20–30 de zile + sinteză calitativă). Criteriile de clasificare, stabilite prin hotărâre de Guvern, cu consultarea societății civile.	Se acceptă parțial Proiectul de lege stabilește deja abordarea de adaptare a formelor de consultare publică la complexitatea, impactul și interesul public aferent proiectelor de decizii, prin prevederile referitoare la selectarea formelor de consultare publică, precum și prin flexibilitatea acordată autorităților publice în organizarea procesului de consultare. În acest context, se consideră oportună fortificarea expresă a acestor elemente în textul legii, prin reformularea art. 10 alin. (4), astfel încât acesta să prevadă în mod clar că: „Selectarea formei și intensității consultării publice se realizează proporțional impactului public al proiectului de decizie, complexității acestuia și interesului public față de acesta, cu respectarea regimului juridic aplicabil informațiilor, inclusiv a celor cu accesibilitate limitată.”
-----	--	------	---	---

				În același timp, instituirea unui model rigid, structurat pe niveluri distincte de consultare (simplificat, standard, extins), cu termene și proceduri prestabilite, se consideră excesivă în reglementare, deoarece introduce dificultăți de aplicare, rigiditate excesivă și riscuri de clasificare formală a proiectelor de decizii, fără a ține cont de particularitățile fiecărui caz. De asemenea, stabilirea unor criterii exhaustive la nivel de lege nu este considerată oportună, având în vedere diversitatea situațiilor și necesitatea menținerii unui cadru normativ flexibil. Aceste aspecte pot fi dezvoltate ulterior prin ghiduri și instrucțiuni metodologice.
25.		CNTM	Ghiduri metodologice dedicate APL. Cancelaria de Stat să elaboreze ghiduri simplificate de implementare pentru APL de nivelul I, cu formate-tip de anunțuri, sinteze și rapoarte. CALM și alte structuri asociative să fie implicate în elaborarea acestor ghiduri.	Se acceptă parțial Proiectul prevede deja elaborarea instrucțiunilor și ghidurilor metodologice prin ordinul Secretarului general al Guvernului.

				Elaborarea unor ghiduri simplificate dedicate APL, inclusiv cu implicarea structurilor asociative precum CALM, poate fi realizată la nivel de implementare, fără a fi necesară reglementarea expresă în lege, pentru a menține flexibilitatea instrumentelor metodologice.
26.		CNTM	Clarificarea interfeței digital–fizic pentru grupuri vulnerabile. Proiectul prevede participarea fizică ca alternativă, dar nu stabilește clar ce se întâmplă când un format exclusiv digital nu este accesibil unui grup specific ca persoane cu dizabilități. Se recomandă adăugarea unei prevederi care să impună că orice proces de consultare exclusiv digital trebuie însoțit de cel puțin un canal de participare non-digital (afișaj, adunare cetățenească, cutie de sugestii) pentru categoriile vizate.	Se acceptă parțial Proiectul stabilește deja obligații privind accesibilitatea, incluziunea și adaptarea formelor de participare, inclusiv pentru grupurile specifice și persoanele cu dizabilități, precum și posibilitatea utilizării formatelor fizice, online sau mixte. Instituirea unei obligații rigide privind existența obligatorie a unui canal non-digital pentru orice proces digital nu se consideră necesară, întrucât ar limita flexibilitatea autorităților publice.
27.		CNTM	Mecanism de soluționare prealabilă a disputelor procedurale. Introducerea, ca etapă facultativă prealabilă instanței de judecată, a unei proceduri de reclamație administrativă la Cancelaria de Stat sau	Se acceptă parțial La proiect au fost operate modificări care instituie un

			la Avocatul Poporului pentru nerespectarea cerințelor de participare publică. Termen de soluționare: 30 de zile. Aceasta ar reduce povara judiciară și ar oferi un mecanism rapid de corectare a deficiențelor procedurale minore.	mecanism de remediere administrativă a nerespectării procedurilor de participare publică (art. 18), care permite părților interesate să solicite corectarea deficiențelor procedurale direct autorității publice. Introducerea unei proceduri suplimentare de reclamație administrativă la nivelul Cancelariei de Stat sau al Avocatului Poporului ar genera suprapuneri instituționale și ar complica cadrul procedural existent.
28.		CNTM	Participare ex-post. În continuarea Ob. 1 (consultare ex-post Art. 16), se propune adăugarea unui articol distinct privind dreptul cetățenilor de a furniza feedback cu privire la implementarea deciziilor cu impact semnificativ, independent de regimul de urgență. Aceasta completează ciclul participativ, transformându-l dintr-unul liniar într-unul circular.	Nu se acceptă Proiectul reglementează participarea publică în procesul decizional, în sensul etapelor de inițiere, elaborare și adoptare a deciziilor. Extinderea reglementării asupra participării ex-post ar depăși obiectul legii și ar intra în domeniul ciclului de politici publice și al mecanismelor de monitorizare și evaluare, reglementate distinct. Totodată, proiectul prevede deja posibilitatea consultării ex-post în

				situații specifice (art. 16), precum și mecanisme de raportare și evaluare care permit valorificarea contribuțiilor părților interesate.
29.		Platforma Femeilor Rome „ROMNI”	Platforma Femeilor Rome „ROMNI” salută inițiativa de elaborare a unui nou cadru normative privind participarea publică, considerând că acesta poate contribui la consolidarea democrației participative și la crearea unor mecanisme mai eficiente de dialog între autorități și societatea civilă. Din perspectiva comunităților rome și, în mod special, a femeilor rome, participarea publică reprezintă un instrument esențial pentru combaterea discriminării structurale, a excluziunii sociale și a formelor persistente de rasism instituțional. În acest context, analizând proiectul de lege, formulăm următoarele observații și propuneri. Referitor la articolele care utilizează termenul „cetățenii” , observăm că această formulare poate limita interpretarea dreptului la participare publică exclusiv la persoanele care dețin cetățenia Republicii Moldova. Propunem înlocuirea acestui termen cu sintagmele „publicul interesat” pentru a asigura participarea tuturor persoanelor, inclusiv a refugiaților romi sau a organizațiilor comunitare informale. Această abordare este conformă standardelor internaționale privind participarea publică, inclusiv principiilor consacrate de Convenția de la Aarhus.	Se acceptă parțial În proiect este utilizată noțiunea de „parte interesată”, definită într-un sens larg, care include orice persoană fizică sau juridică afectată sau interesată, indiferent de cetățenie. În acest context, nu se consideră necesară înlocuirea termenului „cetățeni” în întregul text al legii, însă interpretarea și aplicarea prevederilor se realizează prin prisma noțiunii de „parte interesată”, care asigură caracterul incluziv al participării.
30.		Platforma Femeilor Rome „ROMNI”	În ceea ce privește articolul referitor la subiecții participării publice, constatăm că proiectul de lege nu menționează explicit participarea grupurilor vulnerabile și a minorităților etnice. Propunem introducerea unei prevederi care să stabilească în mod expres necesitatea asigurării participării grupurilor subreprezentate, inclusiv a comunităților rome și a femeilor rome. O asemenea prevedere ar contribui la prevenirea excluziunii structurale a acestor grupuri și ar reflecta angajamentele asumate de Republica Moldova în contextul politicilor europene privind incluziunea romilor.	Nu se acceptă Definiția utilizată în proiect pentru descrierea „grupurilor specifice” cuprinde categorii vulnerabile și subreprezentate, inclusiv minorități naționale și alte grupuri relevante.

				Enumerarea suplimentară explicită a unor categorii specifice în textul legii nu este necesară și ar putea conduce la o listă limitativă, contrară abordării incluzive și flexibile adoptate.
31.		Platforma Femeilor Rome „ROMNI”	Referitor la articolul privind organizarea consultărilor publice, observăm că proiectul de lege se bazează în principal pe publicarea proiectelor de acte normative pe paginile web ale autorităților publice. Considerăm că acest mecanism nu este suficient pentru a asigura participarea efectivă a grupurilor cu acces limitat la informație sau la internet. Propunem introducerea obligației autorităților publice de a utiliza metode proactive de consultare atunci când proiectele au impact asupra grupurilor vulnerabile, inclusiv organizarea de consultări în comunități, implicarea mediatorilor comunitari și colaborarea cu organizațiile reprezentative ale romilor. Această abordare este susținută de recomandările Consiliului Europei privind participarea cetățenilor la viața publică.	Se acceptă parțial În proiect a fost stabilită obligația autorităților de a identifica și implica activ părțile interesate relevante, inclusiv grupurile specifice, și permite utilizarea unei game largi de forme de consultare, inclusiv metode adaptate contextului. Introducerea unor obligații detaliate privind metodele de consultare nu este necesară la nivel de lege, acestea urmând a fi dezvoltate prin ghiduri metodologice și practici administrative.
32.		Platforma Femeilor Rome „ROMNI”	În ceea ce privește accesul la informații, constatăm că limbajul juridic utilizat în proiectele de acte normative poate constitui o barieră pentru participarea efectivă a societății civile. Propunem introducerea obligației autorităților publice de a publica rezumate explicative ale proiectelor într-un limbaj clar și accesibil. Accesibilitatea informațiilor este o condiție esențială pentru exercitarea reală a dreptului la participare publică și pentru prevenirea excluziunii informaționale a comunităților marginalizate.	Se acceptă parțial În proiect este prevăzută responsabilitatea autorităților de a comunica în limbaj clar, simplu și accesibil, în procesul decizional. Elaborarea unor rezumate explicative poate fi

				încurajată la nivel de implementare și ghiduri metodologice, fără a fi necesară o reglementare expresă la nivel de lege.
33.		Platforma Femeilor Rome „ROMNI”	Referitor la termenele consultărilor publice, observăm că acestea pot fi insuficiente pentru ca organizațiile societății civile să consulte comunitățile pe care le reprezintă și să formuleze poziții argumentate. Propunem stabilirea unor termene minime adecvate și posibilitatea extinderii acestora în cazul proiectelor cu impact social semnificativ. Această măsură ar facilita participarea reală a organizațiilor rome și a grupurilor de femei rome în procesele decizionale.	Se acceptă parțial Proiectul a fost modificat astfel încât să stabilească termene minime de consultare și să permită extinderea acestora în funcție de complexitatea și impactul proiectului de decizie. Această abordare asigură echilibrul între necesitatea participării efective și evitarea întârzierii procesului decizional, fiind considerată adecvată.
34.		Platforma Femeilor Rome „ROMNI”	În ceea ce privește participarea publică la monitorizarea și evaluarea politicilor publice, considerăm necesară extinderea cadrului normativ astfel încât societatea civilă să poată contribui și în această etapă. Implicarea organizațiilor rome în evaluarea impactului politicilor publice ar permite identificarea mai rapidă a efectelor discriminatorii sau inechitabile și ar contribui la îmbunătățirea eficienței politicilor publice.	Se acceptă parțial Proiectul reglementează participarea publică în procesul decizional, iar etapele de monitorizare și evaluare țin de cadrul distinct al politicilor publice. Totodată, mecanismele de raportare și evaluare prevăzute în proiect permit valorificarea contribuțiilor societății civile, inclusiv a evaluărilor alternative.

35.		Platforma Femeilor Rome „ROMNI”	Referitor la responsabilitatea instituțională, constatăm că proiectul de lege nu stabilește clar cine este responsabil pentru coordonarea participării publice. Propunem introducerea obligației de a desemna o persoană sau o subdiviziune responsabilă în cadrul fiecărei autorități publice. Instituționalizarea dialogului cu societatea civilă reprezintă o condiție importantă pentru funcționarea eficientă a mecanismelor participative.	Se acceptă Urmare modificărilor operate, proiectul stabilește obligația autorităților publice de a desemna o persoană sau subdiviziune responsabilă de coordonarea participării publice.
36.		Platforma Femeilor Rome „ROMNI”	În ceea ce privește rezultatele consultărilor publice, considerăm necesară introducerea obligației autorităților de a publica un raport de sinteză care să includă modul de analizare a propunerilor primite și justificarea acceptării sau respingerii acestora. O astfel de măsură ar contribui la consolidarea transparenței procesului decizional și la creșterea încrederii între autorități și societatea civilă.	Se acceptă parțial La proiect au fost operate modificările necesare care să asigure în mod transparent executarea de către autorități a obligației elaborării și publicării sintezei recomandărilor, inclusiv motivarea acceptării sau respingerii acestora.
37.		Platforma Femeilor Rome „ROMNI”	În concluzie, Platforma Femeilor Rome consideră că o lege modernă privind participarea publică trebuie să includă mecanisme concrete care să faciliteze participarea reală a grupurilor vulnerabile și subreprezentate. Participarea efectivă a comunităților rome și a femeilor rome este esențială pentru reducerea rasismului instituțional, promovarea egalității de gen și elaborarea unor politici publice echitabile.	Se acceptă
38.		CPR&OSC INSPIRED Organizații autoare/semnatare, participante la sesiunile dialog de politici în domeniul participării publice, susținute prin	Într-un șir de articole din proiectul de lege este utilizată sintagma „cetățenii”, în special articolele 18 (înregistrarea și înaintarea inițiativei civice), articolul 21 (Răspunderea juridică), ceea ce poate sugera excluderea unor categorii de subiecți (de ex. organizațiile societății civile, persoane refugiate, apatrizi). Sugerăm revizuirea textului proiectului cu scopul unificării terminologiei privind subiecții dreptului la participare publică și utilizarea termenului „parte interesată” ca unul mai incluziv.	Se acceptă parțial La inițiativele civice participarea este limitată la cetățenii Republicii Moldova, similar cu referendumurile.

		proiectul INSPIRED Moldova, finanțat de Uniunea Europeană		
CAPITOLUL I DISPOZIȚII GENERALE				
39.	Articolul 1. Scopul legii Prezenta lege are drept scop consolidarea democrației participative prin promovarea guvernării deschise și asigurarea participării publice în procesul decizional al autorităților publice.	CPR&OSC INSPIRED	Sugerăm următoarea formulare: „Prezenta lege are drept scop garantarea respectării și exercitării dreptului fundamental la participare publică și a dreptului constituțional la administrare, în vederea consolidării democrației participative și asigurării transparenței procesului decizional al autorităților publice.” Argumentare: În esență, proiectul de lege vine să asigure dreptul fundamental la participare în treburile publice și, considerăm, că acest lucru trebuie menționat expres.	Se acceptă parțial Proiectul de lege stabilește deja scopul de consolidare a democrației participative și de asigurare a participării publice în procesul decizional al autorităților publice, prin instituirea mecanismelor și procedurilor necesare implicării părților interesate. În acest context, se consideră oportună completarea formulării art. 1, în vederea reflectării mai clare a dimensiunii constituționale a participării publice, prin raportare la exercitarea dreptului de a participa la administrarea treburilor publice. În același timp, formularea propusă nu poate fi preluată integral, întrucât utilizarea unor noțiuni precum „drept fundamental la participare publică” sau „drept constituțional la administrare” nu

				corespunde terminologiei consacrate la nivel constituțional și poate genera interpretări neuniforme. De asemenea, utilizarea sintagmei „garantarea respectării și exercitării” depășește rolul unei legi sectoriale, care stabilește mecanisme de realizare a participării publice, fără a reglementa în mod direct conținutul drepturilor fundamentale.
40.	Articolul 2. Obiectul și domeniul de aplicare	Consiliul Superior al Procurorilor	La art. 2 alin (1)-(4) Se propune delimitarea mai clară a domeniului de aplicare al legii și clarificarea raportului acesteia cu reglementările speciale. În redactarea actuală, noțiunea de „decizie” și arhitectura generală a legii pot crea impresia că aceasta se poate aplica și procedurilor individuale ori procedurilor cu regim special, iar formularea de la alin. (4) este prea generală pentru a exclude în mod clar asemenea situații. Se recomandă completarea art. 2 cu o normă expresă, din care să rezulte că legea se aplică elaborării și adoptării actelor normative și documentelor de politici publice, fără a se extinde asupra actelor administrative individuale, actelor jurisdicționale, procedurilor de numire, evaluare, promovare, răspundere disciplinară, procedurilor de achiziții publice și altor proceduri reglementate prin legi speciale. Totodată, se propune precizarea expresă a faptului că, în cazul autorităților publice autonome și al procedurilor reglementate prin legi speciale, inclusiv în domeniul justiției, se aplică legea specială.	Se acceptă parțial Proiectul de lege stabilește cadrul general al participării publice în procesul decizional, prin definirea noțiunii de decizie și a obligațiilor autorităților publice în acest sens, precum și prin corelarea cu reglementările speciale aplicabile. În acest context, a fost clarificat suplimentar domeniul de aplicare al legii, în vederea delimitării mai precise a sferei actelor vizate, prin completarea art. 2 cu prevederi care să reflecte faptul că aceasta se aplică procesului de

				elaborare și adoptare a actelor normative și documentelor de politici publice. În același timp, instituirea unor enumerări exhaustive ale procedurilor excluse de la aplicarea legii (precum actele administrative individuale, procedurile jurisdicționale, procedurile de numire, evaluare sau disciplinare, precum și alte proceduri reglementate prin legi speciale) se consideră excesivă în reglementare, deoarece ar putea genera rigiditate normativă și lacune, în condițiile în care aceste domenii sunt reglementate prin acte normative distincte și pot evolua în timp. De asemenea, stabilirea unei reguli generale de prioritate a legii speciale nu a fost acceptată în forma propusă, întrucât raportul dintre prezenta lege și reglementările speciale este deja reflectat prin natura complementară a acestora și prin prevederile existente privind aplicarea
--	--	--	--	--

				regimurilor juridice speciale.
41.		Serviciul de Informații și Securitate	Analizând prevederile art. 2 din proiect, ajungem la concluzia că autorităților publice autonome, inclusiv Serviciul urmează să asigure participarea publică în procesul decizional. Cu acest fapt suntem de acord, însă în anumite circumstanțe este necesar să se asigure o exceptare de la această regulă generală. Bunăoară, potrivit art. 16 lit. e) din Legea nr. 136/2023 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, directorul emite ordine și dă dispoziții executorii în cadrul Serviciului, aprobă instrucțiuni, regulamente și alte acte normative, inclusiv în comun cu alte autorități publice. Actele administrative normative enumerate în unele cazuri sunt atribuite la secret de stat, iar în alte cazuri țin strict de organizarea și funcționarea Serviciului. Respectiv, unele acte sunt protejate de Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat, iar altele nu au nici un impact semnificativ asupra interesului public și sunt din domeniul securității naționale. Prin urmare, nu toate actele pot fi făcute publice și pentru unele dispune această necesitate. În aceste circumstanțe, observăm că în proiect lipsesc excepțiile, deși acestea trebuie enumerate și definite expres fără a lăsa loc de careva interpretări în sensul lărgirii domeniului de aplicare sau de abuzuri. Astfel, la art. 2 propunem o derogare de la alin. (3) cu următorul cuprins: „Prin derogare de la alin. (3), autoritățile publice pot limita participarea publică în procesul decizional. Limitarea poate fi dispusă numai dacă este justificată de necesitatea protejării securității naționale, ordinii publice sau apărării statului; protejarea secretului de stat, secretului comercial sau protecția datelor cu caracter personal”. Actualmente, art. 3 alin. (5) din Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, prevede o excepție de la regula generală de asigurare a transparenței în procesul decizional, în cazul când sunt examinate informații oficiale cu accesibilitate limitată. Din acest motiv, menținerea în continuare a unei astfel de prevederi este bine justificată.	Se acceptă parțial Art.2 a fost completat cu alin. (5) cu următoarea redacție: Aplicarea prevederilor prezentei legi în cazul autorităților publice autonome se realizează cu respectarea competențelor acestora și a regimurilor juridice speciale aplicabile, inclusiv a normelor privind protecția informațiilor cu accesibilitate limitată în condițiile Legii nr. 148/2023 cu privire la informațiile de interes public. În același context, menționăm că instituirea unei derogări generale care să permită limitarea participării publice în baza unor criterii larg formulate se consideră excesivă în reglementare, deoarece ar putea genera riscuri de interpretare extensivă și aplicate neuniformă a legii. <i>Urmare expertizei juridice a Ministerului Justiției recomandarea a fost</i>

				reexaminată după cum urmează: Se acceptă parțial Propunerea se acceptă în fond, însă printr-o soluție normativă diferită. nu se consideră necesară enumerarea expresă a tuturor categoriilor de acte exceptate de la procedurile de participare publică, întrucât aplicarea reglementărilor speciale este asigurată prin reformularea art. 2 alin. (4), care consacră expres principiul <i>lex specialis derogat legi generali</i>. În consecință, derogările și procedurile speciale prevăzute de legislația sectorială continuă să se aplice în condițiile stabilite de actele normative respective.
	(1) Prezenta lege stabilește cadrul general privind formele, etapele și condițiile participării publice în procesul decizional, drepturile părților interesate, precum și obligațiile autorităților publice.			

42.	(2) Prezenta lege se aplică procesului decizional desfășurat de următoarele autorități publice: a) Parlamentul; b) Președintele Republicii Moldova; c) Guvernul; d) autoritățile publice autonome; e) autoritățile administrației publice centrale de specialitate; f) autoritățile administrației publice locale.	CNTM	Problemă: Proiectul include decretele Președintelui în domeniul de aplicare al legii. Decretele prezidențiale acoperă atât acte cu caracter normativ general, cât și acte individuale (numiri, grațieri, conferiri de cetățenie). Supunerea actelor individuale unui proces de consultare publică ridică probleme de compatibilitate cu principiul separației puterilor (art. 6 Constituție) și cu natura atribuțiilor constituționale exclusive ale Președintelui. Nuanțare: Clauza necesită clarificare suplimentare. Decretele cu caracter normativ general pot fi, în principiu, supuse consultării. Problema reală privește exclusiv actele individuale. Recomandare: Introducerea unei delimitări clare în art. 2 alin. (3) lit. b): aplicabilitatea legii la decretele Președintelui să fie limitată la decretele cu caracter normativ general, cu excluderea expresă a actelor individuale și a celor exercitate în cadrul atribuțiilor constituționale exclusive.	Se acceptă parțial Proiectul de lege stabilește cadrul general al participării publice în procesul decizional, prin definirea noțiunii de decizie și a obligațiilor autorităților publice în acest sens, precum și prin corelarea cu reglementările speciale aplicabile. În acest context, a fost clarificat suplimentar domeniul de aplicare al legii, în vederea delimitării mai precise a sferei actelor vizate, prin completarea art. 2 cu prevederi care să reflecte faptul că aceasta se aplică procesului de elaborare și adoptare a actelor normative și documentelor de politici publice, ceea ce exclude implicit actele administrative individuale, indiferent de autoritatea emitentă.
43.		AO EcoContact	La art. 2. Obiectul și domeniul de aplicare La alin. (2) recomandăm includerea întreprinderilor de stat și a societăților comerciale care prestează servicii publice ca entități asupra cărora se aplică prezentul proiect de lege. Aceasta este necesar pentru a reglementa în materia transparenței decizionale, prin extinderea obligațiilor de informare, consultare și asigurare a	Se acceptă parțial Urmare examinării recomandării, se acceptă extinderea limitată a sferei de aplicare a legii asupra

			participării publicului asupra întreprinderilor de stat și a societăților comerciale care prestează servicii publice, indiferent de forma lor juridică ori de regimul de proprietate. În fapt, aceste entități exercită atribuții de interes și putere publică, administrează bunuri publice și adoptă decizii cu efect direct asupra drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor (inclusiv asupra accesului la servicii esențiale și asupra nivelului tarifelor), astfel încât excluderea lor de la transparența decizională ar permite ocolirea garanțiilor participative prin externalizarea funcțiilor publice către structuri cu aparență comercială. Introducerea obligației este necesară pentru asigurarea bunei guvernări, a legalității și a proporționalității deciziilor care produc impact social, economic și de mediu, precum și pentru prevenirea arbitrariului și a conflictelor de interese în administrarea serviciilor publice. Consultarea publică timpurie și motivarea deciziilor sporesc calitatea actului decizional, reduc riscurile de litigii, cresc conformarea voluntară și legitimitatea socială a măsurilor adoptate, în special în domenii caracterizate de monopol natural și lipsa opțiunilor reale ale beneficiarilor. Extinderea transparenței decizionale asupra operatorilor de servicii publice garantează un tratament juridic coerent al situațiilor comparabile: acolo unde efectele sunt publice (tarife, condiții de furnizare, investiții, standarde de calitate, politici de acces), trebuie să existe garanții procedurale similare celor aplicabile autorităților publice. În acest fel se asigură efectivitatea principiului participării publicului, protecția interesului public și responsabilizarea entităților care gestionează servicii esențiale finanțate direct sau indirect din resurse publice.	întreprinderilor de stat și societăților comerciale care prestează servicii publice, în măsura în care acestea adoptă decizii cu impact asupra drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor sau asupra condițiilor de furnizare a serviciilor publice. În același timp, includerea generală și necondiționată a acestor entități în domeniul de aplicare al legii se consideră excesivă în reglementare, întrucât acestea desfășoară și activități de natură comercială, care nu pot fi supuse aceluiași cerințe procedurale de consultare publică, fără a afecta funcționarea lor eficientă și regimul juridic specific. De asemenea, aplicarea obligațiilor de participare publică trebuie realizată cu respectarea cadrului normativ existent, inclusiv a reglementărilor sectoriale aplicabile și a competențelor autorităților de reglementare, pentru a evita suprapuneri sau conflicte normative.
--	--	--	---	---

				<i>Urmare expertizei juridice a Ministerului Justiției recomandarea a fost reexaminată după cum urmează:</i> Nu se acceptă Proiectul de lege reglementează participarea publică în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor de către autoritățile publice investite prin lege cu competențe normative și de elaborare a politicilor publice. Potrivit Legii nr. 234/2021 cu privire la serviciile publice, regulamentele privind organizarea și prestarea serviciilor publice sunt aprobate de autoritățile publice competente, iar beneficiarii serviciilor publice au dreptul de a participa la consultarea publică a acestor proiecte de reglementări. În consecință, obligațiile privind organizarea consultărilor publice revin autorităților publice care adoptă actele respective și nu operatorilor care prestează serviciile în baza cadrului normativ aprobat. Extinderea domeniului de aplicare al legii asupra
--	--	--	--	---

				întreprinderilor de stat, întreprinderilor municipale sau societăților comerciale prestatoare de servicii publice ar crea o necorelare cu legislația specială în domeniul serviciilor publice și ar atribui unor entități care nu exercită competențe normative obligații specifice autorităților publice-autori. Problema semnalată de EcoContact nu este una de participare publică, ci una de guvernanță a întreprinderilor publice și a operatorilor de servicii publice. Acest subiect poate necesita, eventual, modificări: la Legea nr. 246/2017 privind întreprinderea de stat și întreprinderea municipală; la Legea nr. 234/2021 privind serviciile publice; la legislația sectorială (energie, apă, salubritate etc.).
44.		CPR&OSC INSPIRED	La alin. (2) recomandăm includerea întreprinderilor de stat și a societăților comerciale care prestează servicii publice ca entități asupra cărora se aplică prezentul proiect de lege. Aceasta este necesar pentru a reglementa în materia transparenței decizionale, prin extinderea obligațiilor de informare, consultare și asigurare a	Se acceptă parțial Urmare examinării recomandării, se acceptă extinderea limitată a sferei

		participării publicului asupra întreprinderilor de stat și a societăților comerciale care prestează servicii publice, indiferent de forma lor juridică ori de regimul de proprietate. În fapt, aceste entități exercită atribuții de interes și putere publică, administrează bunuri publice și adoptă decizii cu efect direct asupra drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor (inclusiv asupra accesului la servicii esențiale și asupra nivelului tarifelor), astfel încât excluderea lor de la transparența decizională ar permite ocolirea garanțiilor participative prin externalizarea funcțiilor publice către structuri cu aparență comercială. Introducerea obligației este necesară pentru asigurarea bunei guvernări, a legalității și a proporționalității deciziilor care produc impact social, economic și de mediu, precum și pentru prevenirea arbitrariului și a conflictelor de interese în administrarea serviciilor publice. Consultarea publică timpurie și motivarea deciziilor sporesc calitatea actului decizional, reduc riscurile de litigii, cresc conformarea voluntară și legitimitatea socială a măsurilor adoptate, în special în Recomandarea UE (pct. 5): [Statele membre ar trebui] (b) să dispună de o politică sau un cadru de reglementare clar definit(ă) în ceea ce privește atât participarea cetățenilor, cât și a organizațiilor societății civile, inclusiv în ceea ce privește obiectivele, procedurile și actorii relevanți implicați; (c) să aplice cadrulul menționat la litera (b) numai limitări proporționale și comunicate în mod clar și să asigure accesul cetățenilor și al organizațiilor societății civile la mecanisme de recurs, după caz; domenii caracterizate de monopol natural și lipsa opțiunilor reale ale beneficiarilor. Extinderea transparenței decizionale asupra operatorilor de servicii publice garantează un tratament juridic coerent al situațiilor comparabile: acolo unde efectele sunt publice (tarife, condiții de furnizare, investiții, standarde de calitate, politici de acces), trebuie să existe garanții procedurale similare celor aplicabile autorităților publice. În acest fel se asigură efectivitatea principiului participării publicului, protecția interesului public și responsabilizarea entităților care	de aplicare a legii asupra întreprinderilor de stat și societăților comerciale care prestează servicii publice, în măsura în care acestea adoptă decizii cu impact asupra drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor sau asupra condițiilor de furnizare a serviciilor publice. În același timp, includerea generală și necondiționată a acestor entități în domeniul de aplicare al legii se consideră excesivă în reglementare, întrucât acestea desfășoară și activități de natură comercială, care nu pot fi supuse aceluiași cerințe procedurale de consultare publică, fără a afecta funcționarea lor eficientă și regimul juridic specific. De asemenea, aplicarea obligațiilor de participare publică trebuie realizată cu respectarea cadrului normativ existent, inclusiv a reglementărilor sectoriale aplicabile și a competențelor autorităților de reglementare, pentru a evita suprapuneri sau conflicte normative.
--	--	---	--

			gestionează servicii esențiale finanțate direct sau indirect din resurse publice.	<i>Urmare expertizei juridice a Ministerului Justiției recomandarea a fost reexaminată după cum urmează:</i> Nu se acceptă Proiectul de lege reglementează participarea publică în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor de către autoritățile publice investite prin lege cu competențe normative și de elaborare a politicilor publice. Potrivit Legii nr. 234/2021 cu privire la serviciile publice, regulamentele privind organizarea și prestarea serviciilor publice sunt aprobate de autoritățile publice competente, iar beneficiarii serviciilor publice au dreptul de a participa la consultarea publică a acestor proiecte de reglementări. În consecință, obligațiile privind organizarea consultărilor publice revin autorităților publice care adoptă actele respective și nu operatorilor care prestează serviciile în baza cadrului normativ aprobat. Extinderea domeniului de aplicare al legii asupra
--	--	--	--	--

				întreprinderilor de stat, întreprinderilor municipale sau societăților comerciale prestatoare de servicii publice ar crea o necorelare cu legislația specială în domeniul serviciilor publice și ar atribui unor entități care nu exercită competențe normative obligații specifice autorităților publice-autori. Problema semnalată nu este una de participare publică, ci una de guvernanță a întreprinderilor publice și a operatorilor de servicii publice. Acest subiect poate necesita, eventual, modificări: la Legea nr. 246/2017 privind întreprinderea de stat și întreprinderea municipală; la Legea nr. 234/2021 privind serviciile publice; la legislația sectorială (energie, apă, salubritate etc.).
45.	(3) Autoritățile publice asigură participarea publică în procesul decizional pentru următoarele tipuri de proiecte de decizii:	Banca Națională a Moldovei	Alternativ, la art. 2 alin. (3) lit. e) din proiectul de lege, propunem completarea cu textul „cu excepția actelor care prin lege sunt exceptate de la aplicarea cerințelor de participare publică în procesul decizional.	Se acceptă Modificările au fost operate (lit. f))

	a) legile și documentele de politici adoptate de Parlamentul Republicii Moldova; b) decretele Președintelui Republicii Moldova; c) hotărârile și ordonanțele Guvernului; d) actele normative ale autorităților administrației publice centrale de specialitate; e) actele normative ale autorităților publice autonome; f) actele normative ale autorităților administrației publice locale; g) documentele de planificare și documentele de politici publice ale Guvernului; h) documentele de politici ale autorităților publice autonome, cu excepțiile prevăzute în Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative; i) documentele de politici de nivel local.			
46.		Ministerul Muncii și Protecției Sociale	La art. 2: 1) la alin. (3) se propune:	Se acceptă

			- a fi corelat cu art. 6 din Legea nr. 100/2017 cu privire actele normative; - la litera a), cu referire la documente de politici, sintagma „adoptate de Parlamentul Republicii Moldova” se propune a fi substituită cu sintagma „ce urmează a fi adoptate de Parlamentul Republicii Moldova”;	Modificările operate oferă o corelare mai clară prevederilor art. 2 cu cadrul normativ general privind actele normative, în special cu Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în vederea asigurării coerenței și stabilității reglementării.
47.		Secretariatul Parlamentului	Art.2: - la alin.(3), considerăm că consecutivitatea expunerii actelor de la alin.(3) trebuie să corespundă structurii alin.(2), astfel se propune de a plasa prevederile lit.g) după lit.c); - la lit.h) se vor concretiza articolele din Legea nr.100/2017 întru respectarea cerințelor tehnicii legislative.	Se acceptă Modificările operate oferă o corelare mai clară prevederilor art. 2 cu cadrul normativ general privind actele normative, în special cu Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în vederea asigurării coerenței și stabilității reglementării.
48.		Serviciul de Informații și Securitate	Analizând prevederile art. 2 din proiect, ajungem la concluzia că autorităților publice autonome, inclusiv Serviciul urmează să asigure participarea publică în procesul decizional. Cu acest fapt suntem de acord, însă în anumite circumstanțe este necesar să se asigure o exceptare de la această regulă generală. Bunăoară, potrivit art. 16 lit. e) din Legea nr. 136/2023 privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, directorul emite ordine și dă dispoziții executorii în cadrul Serviciului, aprobă instrucțiuni, regulamente și alte acte normative, inclusiv în comun cu alte autorități publice. Actele administrative normative enumerate în unele cazuri sunt atribuite la secret de stat, iar în alte cazuri țin strict de organizarea și funcționarea Serviciului. Respectiv, unele acte sunt protejate de Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat, iar altele nu au nici	Se acceptă parțial Art.2 a fost completat cu alin. (5) cu următoarea redacție: Aplicarea prevederilor prezentei legi în cazul autorităților publice autonome se realizează cu respectarea competențelor acestora și a regimurilor juridice speciale aplicabile, inclusiv a normelor privind protecția informațiilor cu accesibilitate limitată în

			un impact semnificativ asupra interesului public și sunt din domeniul securității naționale. Prin urmare, nu toate actele pot fi făcute publice și pentru unele dispăre această necesitate. În aceste circumstanțe, observăm că în proiect lipsesc excepțiile, deși acestea trebuie enumerate și definite expres fără a lăsa loc de careva interpretări în sensul lărgirii domeniului de aplicare sau de abuzuri. Astfel, la art. 2 propunem o derogare de la alin. (3) cu următorul cuprins: „Prin derogare de la alin. (3), autoritățile publice pot limita participarea publică în procesul decizional. Limitarea poate fi dispusă numai dacă este justificată de necesitatea protejării securității naționale, ordinii publice sau apărării statului; protejarea secretului de stat, secretului comercial sau protecția datelor cu caracter personal”. Actualmente, art. 3 alin. (5) din Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, prevede o excepție de la regula generală de asigurare a transparenței în procesul decizional, în cazul când sunt examinate informații oficiale cu accesibilitate limitată. Din acest motiv, menținerea în continuare a unei astfel de prevederi este bine justificată.	condițiile Legii nr. 148/2023 cu privire la informațiile de interes public. În același context, menționăm că instituirea unei derogări generale care să permită limitarea participării publice în baza unor criterii larg formulate se consideră excesivă în reglementare, deoarece ar putea genera riscuri de interpretare extensivă și aplicate neuniformă a legii.
49.		CPR&OSC INSPIRED	Totodată sugerăm includerea unui nou punct la alin. (3) care să prevadă aplicarea legii și deciziilor luate de autorități în perioada stării de urgență, asediu sau război: j) actele adoptate de autorități în temeiul hotărârii de declarare a stării de alertă, de urgență, de asediu sau de război, în măsura în care nu intervin situațiile prevăzute la articolul 16. Alternativ - includerea unui nou alineat: (5) Prezenta lege se aplică și procesului decizional reglementat de Legea privind managementul crizelor și Legea privind starea de urgență, starea de asediu și război, în măsura în care nu intervin situațiile prevăzute la articolul 16.	Nu se acceptă Prevederile proiectului legii se aplică în mod general și actelor adoptate în perioada stării de urgență, de asediu sau de război, în măsura în care acestea intră în categoria actelor vizate de lege. În același timp, proiectul de lege conține deja mecanisme adecvate pentru adaptarea procesului de participare publică la situații excepționale, inclusiv prin

				reglementarea procesului decizional accelerat prevăzut la art. 16, care permite derogări justificate de la procedurile ordinare. Prin urmare, includerea unor prevederi exprese privind aplicarea legii în contextul stărilor excepționale se consideră redundantă și potențial generatoare de confuzii în aplicare, în special în raport cu reglementările speciale aplicabile acestor situații.
50.	(4) Prezenta lege nu aduce atingere reglementărilor speciale privind participarea publică, care se conțin în alte legi.	Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru a Republicii Moldova	Reținem că, dispoziția art. 2 alin. (4) din proiect, prevede că legea nu aduce atingere reglementărilor speciale. Se recomandă precizarea expresă a principiului aplicării prioritare a normelor speciale. Astfel, propunem următoarea redacție a normei citate: „Dispozițiile prezentei legi nu aduc atingere reglementărilor speciale. În cazul unui conflict între dispozițiile generale ale prezentei legi și dispozițiile speciale ale altor acte normative, se aplică prioritar dispozițiile speciale”. Această formulare reflectă, pe de o parte, ideea că legea nu afectează reglementările speciale și, pe de altă parte, încorporează expres principiul lex specialis derogat legi generali, adică norma specială prevalează asupra celei generale atunci când se aplică în situații identice sau în domenii specifice reglementate distinct.	Se acceptă parțial Art. 2 alin. (4) a fost reformulat după cum urmează: Prezenta lege nu se aplică actelor administrative individuale și procedurilor reglementate prin legi speciale, în măsura în care acestea prevăd reguli distincte privind participarea publică sau exclud aplicarea acesteia. Formularea dată reflectă în mod adecvat necesitatea corelării cu reglementările speciale și permite o aplicare flexibilă a cadrului normativ, în

				funcție de specificul fiecărui domeniu. În același timp, introducerea expresă a principiului aplicării prioritare a normelor speciale nu este considerată oportună, întrucât acest principiu este deja consacrat în dreptul comun și aplicabil în mod implicit, fără a fi necesară reiterarea sa la nivelul fiecărei legi. De asemenea, o astfel de formulare ar putea genera interpretări rigide și ar limita aplicarea principiului complementarității, consacrat în cadrul proiectului de lege, inclusiv în raport cu Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. <i>Urmare expertizei juridice a Ministerului Justiției recomandarea a fost reexaminată după cum urmează:</i> Se acceptă parțial Propunerea se acceptă în fond, însă printr-o soluție normativă diferită.
--	--	--	--	---

				nu se consideră necesară enumerarea expresă a tuturor categoriilor de acte exceptate de la procedurile de participare publică, întrucât aplicarea reglementărilor speciale este asigurată prin reformularea art. 2 alin. (4), care consacră expres principiul <i>lex specialis derogat legi generali</i>. În consecință, derogările și procedurile speciale prevăzute de legislația sectorială continuă să se aplice în condițiile stabilite de actele normative respective.
51.		Banca Națională a Moldovei	Menționăm că, potrivit art. 11 alin. (33) din Legea nr. 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei, prevederile Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative referitoare la avizarea, consultarea publică și efectuarea expertizei proiectului actului normativ și cele referitoare la intrarea în vigoare a actului normativ, precum și prevederile Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional nu se aplică: a) actelor BNM prin care se aprobă: (i) măsuri de stabilizare financiară (ii) măsuri pentru exercitarea atribuțiilor privind politica macroprudențială și măsuri pentru reducerea riscului sistemic (iii) norma rezervelor obligatorii, ratele dobânzii pentru remunerarea rezervelor obligatorii; (iv) calculul primelor de referință, primelor de bază și coeficienților de rectificare; b) actelor BNM care, în situații de criză financiară sistemică sau de pericol al apariției acesteia, se adoptă pentru executarea Legii nr.232/2016 privind redresarea și rezoluția băncilor.	Se acceptă Art. 2 alin. (4) și alin. (5) vin să acopere vidul privind domeniul de aplicare al legii sesizat. (4) Prezenta lege nu se aplică actelor administrative individuale și procedurilor reglementate prin legi speciale, în măsura în care acestea prevăd reguli distincte privind

			Prin urmare, pentru a se determina în mod cert și previzibil că proiectul de lege nu se aplica actelor BNM enunțate supra, la art. 2 alin. (4) din proiectul de lege, după cuvintele „participarea publică”, propunem completarea cu textul „și privind proiectele de decizii exceptate de la procedurile de participare publică”. Alternativ, la art. 2 alin. (3) lit. e) din proiectul de lege, propunem completarea cu textul „cu excepția actelor care prin lege sunt exceptate de la aplicarea cerințelor de participare publică în procesul decisional.	participarea publică sau exclud aplicarea acesteia. (5) Aplicarea prevederilor prezentei legi în cazul autorităților publice autonome se realizează cu respectarea competențelor acestora și a regimurilor juridice speciale aplicabile, inclusiv a normelor privind protecția informațiilor cu accesibilitate limitată în condițiile Legii nr. 148/2023 cu privire la informațiile de interes public. <i>Urmare expertizei juridice a Ministerului Justiției recomandarea a fost reexaminată după cum urmează:</i> Se acceptă parțial Propunerea se acceptă în fond, însă printr-o soluție normativă diferită. Nu se consideră necesară enumerarea expresă a tuturor categoriilor de acte exceptate de la procedurile de participare publică, întrucât aplicarea
--	--	--	--	---

				reglementărilor speciale este asigurată prin reformularea art. 2 alin. (4), care consacră expres principiul <i>lex specialis derogat legi generali</i> . În consecință, derogările și procedurile speciale prevăzute de legislația sectorială continuă să se aplice în condițiile stabilite de actele normative respective.
52.		Aparatul Președintelui Republicii Moldova	Totodată, analiza proiectului relevă lipsa unei delimitări clare între reglementările propuse și dispozițiile deja consacrate de Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. În special, se observă că proiectul de lege dublează o serie de prevederi referitoare la etapele procesului de elaborare a actelor normative, inclusiv inițierea, consultarea publică, consultarea repetată, definitivarea și adoptarea proiectelor de decizii. Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, art. 20 alin. (1) stabilește exhaustiv etapele principale ale procesului de legiferare, iar alin. (2) permite reglementarea suplimentară, prin alte acte normative, doar a etapelor prevăzute la lit. a), c)–e), cu excluderea etapei de la lit. b) – elaborarea proiectului actului normativ. În acest context, se desprinde concluzia că etapa elaborării proiectului actului normativ constituie obiectul exclusiv de reglementare al Legii nr. 100/2017 și nu poate fi supusă unor reglementări paralele prin alte acte normative cu caracter general. Anticipăm că autorii proiectului ar putea invoca faptul că obiectul de reglementare vizează „deciziile”, noțiune definită în proiect într-un sens larg, care include atât actele normative, cât și documentele de politici publice, inclusive actele adoptate la nivel local, acoperind astfel totalitatea actelor emise de autoritățile publice. Cu toate acestea, o asemenea abordare nu înlătură riscul de paralelism normativ. Astfel, în ceea ce privește documentele de	Se acceptă parțial Urmare recomandărilor parvenite, Art. 2 a fost completat cu alin. (6) în următoarea redacție: (6) Pentru proiectele de acte normative și de documente de politici publice, prevederile prezentei legi se aplică complementar procedurilor de elaborare, avizare și adoptare reglementate de Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Astfel, prevederile art. 2 alin. (6) asigură corelarea necesară cu legislația în vigoare, evitând suprapunerile normative și menținând coerența sistemului juridic.

			politici publice, Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 privind planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice reglementează deja, în Capitolul V, procedura de elaborare și aprobare a acestora. Se recomandă completarea proiectului de lege cu o normă de trimitere expresă, menită să asigure corelarea acestuia cu cadrul normativ existent și să evite paralelismele de reglementare. În acest sens, se propune completarea art. 2 „Obiectul și domeniul de reglementare” cu alineatele (5)-(6), cu următorul cuprins: „(5) Procedura de elaborare, consultare și adoptare a actelor normative se realizează în conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Procedura de elaborare, consultare și aprobare a documentelor de politici publice se realizează în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 386/2020 privind planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice. (6) Prevederile prezentei legi se aplică, în mod complementar, celorlalte categorii de decizii ale autorităților publice, altele decât cele prevăzute la alineatul (5), în măsura în care nu contravin reglementărilor speciale aplicabile.” O asemenea normă ar permite delimitarea clară a domeniului de aplicare al proiectului de lege, ar preveni suprapunerile normative și ar asigura coerența sistemului juridic.	În același timp, introducerea unor norme detaliate de trimitere expresă la alte acte normative, inclusiv la acte normative subordonate legii, nu a fost considerate oportună, întrucât ar conduce la rigidizarea cadrului normativ și ar putea genera dificultăți în cazul modificării ulterioare a acestora. <i>Urmare expertizei juridice a Ministerului Justiției recomandarea a fost reexaminată după cum urmează:</i> Se acceptă parțial Propunerea se acceptă în fond, însă printr-o soluție normativă diferită. În urma reexaminării proiectului și a expertizei juridice, s-a constatat că instituirea unor norme exprese de trimitere la Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative și la Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 nu este necesară, întrucât raportul dintre
--	--	--	---	---

				aceste acte normative rezultă deja din obiectul lor distinct de reglementare și din principiile generale de aplicare a legislației. Prezenta lege reglementează exclusiv cadrul participării publice în procesul decizional, în timp ce procedurile de elaborare, avizare, adoptare și aprobare a actelor normative și a documentelor de politici publice continuă să fie guvernate de legislația specială incidentă. În consecință, soluția inițială de completare a art. 2 cu norme suplimentare de trimitere a fost reconsiderată, fiind preferată menținerea unei delimitări sistemice între actele normative respective, fără instituirea unor referințe normative redundante.
53.		Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor	Examinarea proiectului a fost realizată prin prisma atribuțiilor funcționale deținute de Serviciu în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului, precum și în considerarea statutului său de autoritate publică autonomă și independentă. Este de precizat faptul că sub aspectul finalității sale, proiectul urmărește consolidarea democrației participative prin promovarea guvernării deschise și asigurarea participării publice în procesul decizional al autorităților publice, stabilind cadrul general privind formele, etapele și condițiile participării publice, drepturile	Se acceptă Urmare examinării recomandărilor parvenite, au fost operate modificări la alin. (4) și introduse alin. (5) și (6). Astfel, prevederile art. 2 alin. (4) și (5), precum și

		părților interesate și obligațiile autorităților publice. Totodată, potrivit art. 2, alin. (2), proiectul se aplică Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, autorităților publice autonome, autorităților administrației publice centrale de specialitate și autorităților administrației publice locale, iar conform art. 2, alin. (3) acesta vizează o gamă extinsă de proiecte de decizii, inclusiv acte normative și documente de politici. În același timp, art. 2, alin. (4) prevede că legea nu aduce atingere reglementărilor speciale privind participarea publică, care se conțin în alte legi. Corespunzător, Serviciul apreciază, la nivel de principiu, orientarea proiectului spre consolidarea transparenței decizionale, instituționalizarea unor forme mai dezvoltate de consultare publică și alinierea cadrului normativ național la standardele europene privind participarea cetățenilor și organizațiilor societății civile la procesul de elaborare a politicilor publice. În același timp, analiza coroborată a dispozițiilor proiectului relevă că reglementarea propusă are caracter general și uniform, fiind construită pentru a se aplica, în esență, în aceeași logică tuturor autorităților publice vizate, fără a institui un regim explicit diferențiat pentru autoritățile care exercită atribuții în domenii sensibile, inclusiv în sfera securității financiare și prevenirii și combaterii spălării banilor și finanțării terorismului. Subsecvent, această constatare este relevantă nu în sensul contestării finalității proiectului, ci sub aspectul necesității asigurării compatibilității funcționale a mecanismelor de participare publică cu exigențele legale concurente specifice unor asemenea domenii. În această ordine de idei, este de precizat asupra configurației generale a domeniului de aplicare al proiectului și lipsa unei diferențieri normative exprese. Din coroborarea art. 2, cu art. 6, art. 10, art. 14, art. 16 și art. 17 rezultă că proiectul instituie un model general de informare, consultare, publicare și raportare, conceput să funcționeze în mod uniform pentru toate autoritățile publice incluse în sfera sa de aplicare. Faptul că art. 2, alin. (4) salvează reglementările speciale privind participarea publică prevăzute în alte legi constituie, fără îndoială, o clauză utilă de conservare a normelor speciale deja existente. Totuși, această normă nu soluționează, prin	corelarea cu reglementările privind protecția informațiilor cu accesibilitate limitată și alte regimuri juridice speciale, asigură compatibilitatea funcțională a mecanismelor de participare publică cu exigențele legale aplicabile domeniilor sensibile. Totodată, nu a fost considerată oportună instituirea unui regim diferențiat explicit pentru anumite categorii de autorități sau domenii de activitate, fapt care conduce la fragmentarea cadrului normativ, ar genera dificultăți de delimitare și ar putea crea riscuri de aplicare neuniformă a legii. De asemenea, proiectul de lege conține deja instrumente adecvate pentru adaptarea procedurilor de participare publică, inclusiv prin aplicarea principiului proporționalității și a procedurii decizionale accelerate, în funcție de
--	--	---	--

			ea însăși, problema autorităților care activează în domenii sensibile în măsura în care, pentru acestea, nu există reglementări speciale detaliate care să adapteze expres mecanismele de participare publică la specificul atribuțiilor exercitate. Cu alte cuvinte, clauza de la art. 2, alin. (4) are funcție de neafectare a normelor speciale existente, dar nu suplinește absența unui regim diferențiat acolo unde o asemenea diferențiere nu este deja prevăzută de lege.	specificul și sensibilitatea domeniului reglementat. <i>Urmare expertizei juridice a Ministerului Justiției recomandarea a fost reexaminată după cum urmează:</i> Se acceptă parțial Propunerea se acceptă în fond, însă printr-o soluție normativă diferită. Participarea publică trebuie realizată cu respectarea regimurilor juridice speciale instituite pentru anumite domenii de activitate și cu respectarea restricțiilor legale privind accesul la anumite categorii de informații. Totodată, nu se consideră necesară instituirea unei norme distincte referitoare la autoritățile publice autonome, întrucât aplicarea reglementărilor speciale și a normelor privind protecția informațiilor cu accesibilitate limitată rezultă deja din legislația relevantă și este asigurată prin dispozițiile art. 2 alin. (4). În consecință, obiectivul urmărit de propunere este
--	--	--	--	---

				realizat prin aplicarea normelor speciale incidente, fără a fi necesară instituirea unor prevederi suplimentare în cuprinsul prezentei legi.
54.		CPR&OSC INSPIRED	Sugerăm excluderea sau reformularea alineatului (4). Formularea acestuia este vagă și riscă să facă inaplicabile sau inconsecvente garanțiile din lege perpetuând dificultăți de interpretare prezente și acum, de exemplu în ceea ce privește aplicare normelor Legii 239 în privința Parlamentului. La moment, deși Parlamentul este menționat expres ca subiect al Legii privind transparența în procesul decizional, acesta nu aplică consecvent standardele acesteia, fiind guvernat simultan de câteva acte normative - Legea 239, Legea nr. 100, Regulamentul Parlamentului, Hotărîrea Parlamentului privind aprobarea platformei de dialog și participare civică . Considerăm că legea trebuie să asigure un cadru de reglementare unic și consecvent în domeniul participării publice, iar conflictul cu alte legi urmează a fi soluționat conform normelor generale (din Legea nr. 100 privind actele normative).	Nu se acceptă Dispoziția respectivă are rolul de a asigura coerența sistemului juridic și de a preveni eventualele conflicte între prezenta lege și reglementările speciale aplicabile anumitor domenii sau autorități publice. Excluderea sau reformularea acestei norme în sensul eliminării sale nu reprezintă o soluție oportună, întrucât ar putea genera riscuri de suprapunere normativă și dificultăți de aplicare, în special în raport cu Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative și alte acte normative relevante. Totodată menționăm că, instituirea unui cadru unic și exhaustiv de reglementare în materia participării publice nu este compatibilă cu structura sistemului normativ, care

				presupune coexistența normelor generale și speciale, aplicabile în funcție de specificul domeniului reglementat.
55.	Articolul 3. Noțiuni principale În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:	Ministerul Afacerilor Interne	La art. 3, având în vedere rigorile art. 59 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 100/2017, se propune ca noțiunile prevăzute la art. 3 și principiile stabilite la art. 4 să fie ordonate și încorporate conform criteriului alfabetic.	Se acceptă parțial Se consideră oportună menținerea ordonării noțiunilor prevăzute la art. 3 în funcție de logica și importanța acestora în arhitectura procesului decizional, întrucât o astfel de abordare facilitează aplicarea practică a legii și asigură coerența internă a reglementării. În același timp, principiile prevăzute la art. 4 au fost ordonate în ordine alfabetică, în conformitate cu rigorile de tehnică legislativă prevăzute de Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.
56.		Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale	Proiectul utilizează noțiuni care nu sunt definite, deși sunt invocate în nota informativă, inclusiv: impact al deciziei, consultare publică repetată, participare digitală. Se va completa art.3 Noțiuni principale cu noțiunile respective, pentru asigurarea previzibilității normei.	Se acceptă parțial Definirea exhaustivă a tuturor noțiunilor utilizate în textul legii se consideră inoportună, deoarece conduce la supraîncărcarea cadrului normativ și la rigidizarea acestuia, în condițiile în care unele

				concepte vor fi clarificate prin ghiduri și instrucțiuni metodologice. Art. 3 a fost completat cu unele noțiuni suplimentare, în măsura în care acestea au un rol esențial în aplicarea prevederilor legii și sunt utilizate în mod repetat în cadrul acesteia.
57.		Secretariatul Parlamentului	Art.3: - potrivit unor practici constante de redactare, noțiunile și termenii se definesc la începutul dispozițiilor generale și se expun, de regulă, în ordine alfabetică. În anumite situații, dacă în viziunea autorilor proiectului este imperios ca noțiunile și termenii să fie expuși în ordinea importanței lor, se aplică acest criteriu;	Se acceptă parțial Se consideră oportună menținerea ordonării noțiunilor prevăzute la art. 3 în funcție de logica și importanța acestora în arhitectura procesului decizional, întrucât o astfel de abordare facilitează aplicarea practică a legii și asigură coerența internă a reglementării.
58.		Ministerul Finanțelor	La art. 3 „Noțiuni principale” și art. 4. „Principiile participării publice” se recomandă ca descrierea noțiunilor să fie în ordine alfabetică.	Se acceptă parțial Se consideră oportună menținerea ordonării noțiunilor prevăzute la art. 3 în funcție de logica și importanța acestora în arhitectura procesului decizional, întrucât o astfel de abordare facilitează aplicarea practică a legii și asigură coerența internă a reglementării.

				În același timp, principiile prevăzute la art. 4 au fost ordonate în ordine alfabetică, în conformitate cu rigorile de tehnică legislativă prevăzute de Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.
59.		Ministerul Finanțelor	Se propune menținerea descrierii noțiunii de „cetățean” conform reglementării din Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional.	Nu se acceptă Prezentul proiect urmărește o abordare modernă și incluzivă, care depășește cadrul tradițional al participării limitate la cetățeni, incluzând toate părțile interesate relevante, indiferent de forma juridică sau statutul acestora. Utilizarea unei definiții distincte a noțiunii de „cetățean”, preluată din Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, nu este considerată necesară, întrucât ar putea crea confuzii și ar limita interpretarea sferei de aplicare a legii.
60.		CPR&OSC INSPIRED	Recomandăm și definirea unor forme și instrumente specifice ale participării publice menționate în lege, precum adunare cetățenească, bugetare participativă, etc.	Se acceptă parțial Bugetarea participativă nu se regăsește în proiectul de lege consultat.

				Art. 3 a fost completat cu definirea formelor de participare publică mai puțin cunoscute în practica autorităților publice naționale, precum adunarea cetățenească și dialogul național, în vederea asigurării înțelegerii și aplicării uniforme a acestora.
61.	participare publică – implicarea părților interesate în procesul decizional;	CPR&OSC INSPIRED	Sugerăm modificarea definițiilor după cum urmează: Participarea publică – procesul prin care autoritățile implică părțile interesate în procesul decizional, de la etapa de inițiere a unei decizii până la implementare și evaluare, pentru a îmbunătăți calitatea și a crește legitimitatea politicilor, deciziilor și serviciilor.	Se acceptă parțial Definirea noțiunii de participare publică a fost ajustată astfel încât să reflecte caracterul continuu al implicării părților interesate pe parcursul procesului decizional. Extinderea definiției asupra etapelor de implementare și evaluare nu a fost acceptată, întrucât acestea nu fac obiectul direct de reglementare al prezentei legi și sunt reglementate prin alte acte normative sau politici sectoriale. <i>Urmare expertizei juridice a Ministerului Justiției recomandarea a fost reexaminată după cum urmează:</i>

				Se acceptă parțial A fost constatată necesitatea simplificării definiției noțiunii de „participare publică”, în conformitate cu regulile de tehnică legislativă prevăzute de Legea nr. 100/2017. Definiția urmează să conțină exclusiv elementele esențiale ale noțiunii, fără enumerarea etapelor procesului decizional sau a formelor concrete de participare, acestea fiind reglementate distinct în alte dispoziții ale legii. În consecință, noțiunea a fost reformulată în sensul definirii participării publice ca implicare a părților interesate în procesul decizional.
62.	parte interesată – orice persoană fizică sau juridică care poate fi afectată de o decizie a autorităților publice sau care este interesată de a se implica în procesul decizional;	Ministerul Apărării	Ministerul Apărării înaintea următoarele propuneri și sugestii: - reformularea art. 3, definiția „parte interesată”. Definiția noțiunii de „parte interesată”, în interpretarea actuală, permite participarea în procesul decizional al oricărei persoane fizice sau juridice, indiferent de existența unei legături cu Republica Moldova. În consecință, textul ar putea fi interpretat în sensul, că inclusiv persoane aflate în afara jurisdicției statului și care nu sunt afectate de deciziile autorităților publice, pot participa la procesul decizional;	Se acceptă parțial Noțiunea de parte interesată a fost ajustată după cum urmează: parte interesată – orice persoană fizică sau juridică care este afectată sau poate fi afectată de o decizie a autorităților publice, sau care manifestă un interes

				legitim față de obiectul acesteia. Totodată menționăm că limitarea participării publice exclusiv la persoane aflate în jurisdicția statului nu a fost acceptată, deoarece ar restrânge în mod nejustificat sfera participării și ar exclude actori relevanți, inclusiv organizații ale societății civile, mediul de afaceri sau alte entități interesate.
63.	grupuri specifice – grupurile de persoane subreprezentate sau aflate în risc de marginalizare sau excluziune, inclusiv tineri, femei, populație din mediul rural, minorități naționale, persoane cu venituri reduse, persoane cu dizabilități, imigranți, vârstnici sau alte categorii relevante;	Ministerul Finanțelor	Utilizarea termenului „imigranți” în definiția grupurilor specifice la art. 3 și în nota de fundamentare se recomandă a fi armonizată cu terminologia utilizată în legislația privind regimul străinilor.	Se acceptă
	decizie – orice act prevăzut la art. 2 alin. (3);			
64.	autoritate publică-autor - autoritatea administrației publice responsabilă de inițierea, elaborarea, adoptarea sau de promovarea spre	Banca Națională a Moldovei	Cu referire la noțiunea „autoritate publică-autor” (art. 3 din proiectul de lege), semnalăm că proiectele de legi, care sunt în conexiune cu atribuțiile de bază ale BNM (art. 5 din Legea nr. 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei), sunt elaborate de BNM, dar având în vedere că BNM nu este subiect cu drept de inițiativă legislativă, aceste proiecte de lege sunt transmise Ministerului Finanțelor pentru promovare. În acest sens, Ministerul Finanțelor este autoritatea	Se acceptă Noțiunea a fost reformulată conform recomandării: autoritate publică-autor – autoritatea publică sau entitatea prevăzută la art. 2

	adoptare a proiectului de decizie;		publică care asigură avizarea și consultarea publică a proiectului de lege, expertiza anticorupție și juridică a acestuia, precum și reținerea spre aprobare de către Guvern a proiectului de lege. Prin urmare, recomandăm a se evalua necesitatea revizuirii noțiunii respective, în vederea delimitării clare a „autorității publice-autor”, căreia îi incumbă obligația de parcurgere a procedurilor de participare publică. Totodată, remarcăm, că noțiunea „autoritate publică-autor” nu se corelează cu prevederile art. 2 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, potrivit cărora „autor al proiectului actului normativ” este subiectul cu drept de inițiativă legislative conform art. 73 din Constituția Republicii Moldova, precum și subiectul împuternicit să aprobe sau să emită actul normativ, potrivit domeniilor de competență. În vederea asigurării coerenței cadrului legislativ și evitării unor divergențe, propunem corelarea noțiunii „autoritate publică-autor” cu noțiunea „autor al proiectului actului normativ”, consacrată de art. 2 din Legea nr. 100/2017. Adițional, observăm, că pe tot parcursul textului proiectului de lege sunt utilizate două noțiuni: noțiunea generală „autorități publice” și „autoritate publică-autor”. Totodată, potrivit art. 2 alin. (2) din proiectul de lege, domeniul de aplicare al proiectului de lege se referă la procesul decizional desfășurat de: Parlamentul, Președintele RM, Guvernul, autoritățile publice autonome, autoritățile administrației publice centrale de specialitate și autoritățile administrației publice locale. În acest context, considerăm că utilizarea sintagmei „autoritatea administrației publice” în definirea noțiunii „autoritate publică-autor” poate genera divergențe de interpretare, întrucât nu toate autoritățile vizate de proiectul de lege se încadrează în categoria de „autorități ai administrației publice”. Este cazul BNM, care este o autoritate publică autonomă, a cărei statut juridic distinct este stabilit prin art. 1 alin. (2) din Legea nr. 548/1995. Respectiv, în vederea asigurării clarității, în definiția noțiunii „autoritate publică-autor”, propunem substituirea cuvintelor „autoritatea administrației publice” cu cuvintele „autoritatea publică”. Suplimentar, după cuvântul „adoptare”, recomandăm completarea cu textul „și/”.	alin. (2), responsabilă de inițierea, elaborarea, promovarea spre adoptare sau adoptarea proiectului de decizie, după caz; Astfel, ajustarea urmărește coerența terminologică cu art. 2 alin. (2), precum și clarificarea rolului funcțional al autorităților implicate în procesul decizional. Totodată, pentru abordarea situațiilor practice în care inițierea, elaborarea și promovarea proiectelor de decizii sunt realizate de autorități diferite, se constată că definirea noțiunii exclusiv prin raportare la autorul în sensul Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative nu este suficientă pentru aplicarea eficientă a prezentei legi. În acest sens, definiția a fost reformulată pentru a reflecta responsabilitatea autorității publice implicate în inițierea, elaborarea, promovarea sau adoptarea proiectului de decizie, după caz, asigurând astfel aplicarea
--	---	--	---	---

				clară și funcțională a obligațiilor privind participarea publică.
65.		Consiliul Superior al Procurorilor	Art. 3 – noțiunea „autoritate publică-autor” Se propune reformularea definiției, pentru corelare cu art. 2 alin. (2). În loc de „autoritatea administrației publice responsabilă...”, se recomandă: „autoritate publică-autor – autoritatea publică prevăzută la art. 2 alin. (2), responsabilă de inițierea, elaborarea, adoptarea sau promovarea spre adoptare a proiectului de decizie.” Observația este necesară deoarece proiectul se aplică nu doar autorităților administrației publice, ci și Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova și autorităților publice autonome.	Se acceptă Noțiunea a fost reformulată conform recomandării: autoritate publică-autor – autoritatea publică sau entitatea prevăzută la art. 2 alin. (2), responsabilă de inițierea, elaborarea, promovarea spre adoptare sau adoptarea proiectului de decizie, după caz;
66.		Secretariatul Parlamentului	La noțiunea „autoritate publică-autor” cuvintele „administrației publice” se vor substitui cu cuvântul „publică” întru corespundere cu prevederile art.2 alin.(2);	Se acceptă Sintagma „autoritatea administrației publice” a fost substituită cu noțiunea mai largă de „autoritate publică”
67.	proces decizional – procesul de inițiere, elaborare și adoptare a deciziilor, desfășurat de autoritățile publice-autor;	Secretariatul Parlamentului	Este de menționat că procesul decizional poate include nu doar inițierea, elaborarea și adoptarea deciziilor, ci și modificarea acestora. În acest sens, propunem completarea noțiunii de „proces decizional”.	Nu se acceptă Modificarea unei decizii nu reprezintă o etapă distinctă a procesului decizional inițial, ci presupune inițierea unui nou proces decizional, care urmează aceleași etape și proceduri prevăzute de lege. Includerea expresă a modificării în definiția noțiunii de „proces decizional” ar putea genera confuzii în aplicare și ar

				crea impresia că modificarea deciziilor ar putea fi realizată fără respectarea integrală a procedurilor de participare publică.
68.		CPR & OSC INSPIRED	Proces decizional – procesul de stabilire a priorităților și agendei, de inițiere, elaborare, adoptare și monitorizare și evaluare a deciziilor, desfășurat de autoritățile publice-autor;	Nu se acceptă Extinderea definiției noțiunii de „proces decizional” asupra etapelor de stabilire a priorităților, monitorizare și evaluare nu se consider oportună, deoarece nu fac obiectul direct al reglementării și sunt guvernate de alte instrumente și acte normative.
69.	recomandare – orice sugestie sau opinie cu caracter consultativ, exprimată de către o parte interesată în cadrul procesului decizional;	Fundația „Dorcas-Moldova”	Articolul 3. Noțiuni principale Prevedere: recomandare – orice sugestie sau opinie cu caracter consultativ, exprimată de către o parte interesată în cadrul procesului decizional; Varianta propusă: recomandare – orice sugestie sau opinie cu caracter consultativ, exprimată de către o parte interesată în cadrul procesului decizional, în formă scrisă sau înregistrată în procesul verbal a ședințelor consultative. Comentariu: Propunerile exprimate în mass media cine și cum le documentează?	Nu se acceptă Aspectele ce țin de documentarea, colectarea și reflectarea recomandărilor nu țin de definiția noțiunii, ci de procedurile aplicabile în cadrul procesului de consultare publică, reglementate în alte dispoziții ale legii. Limitarea definiției la recomandările exprimate în formă scrisă sau consemnate în procese-verbale restrânge

				nejustificat sfera acestora și exclude forme moderne și diverse de participare, inclusiv cele realizate prin mijloace digitale.
70.	inițierea procesului decizional - etapa de consultare publică prealabilă elaborării proiectului de decizie, scopul acesteia fiind identificarea necesităților, a problemelor publice și a priorităților pentru definirea posibilelor opțiuni de soluții în proiectul de decizie;			
71.	consultare publică – reprezintă procesul prin care orice parte interesată poate formula recomandări în cadrul procesului decizional;	Banca Națională a Moldovei	Referitor la noțiunea „consultare publică” (art. 3 din proiectul de lege), propunem includerea în definiție și a componentei de informare a părților interesate, nu doar de „formulare a recomandărilor”	Se acceptă Definiția a fost ajustată astfel încât să reflecte caracterul continuu al consultării publice, fără a afecta obligațiile procedurale distincte aplicabile etapelor procesului decizional.
72.		Secretariatul Parlamentului	Considerăm oportun ca noțiunea de „consultare publică” să prevadă că este un mecanism democratic prin care autoritățile publice implică părți interesate în procesul de luare a deciziilor, garantând transparența și asigurând conformitatea cu actele normative;	Se acceptă parțial Definiția a fost ajustată în vederea reflectării caracterului consultării publice ca fiind un mecanism democratic, precum și a rolului autorității publice de a asigura implicarea efectivă a părților interesate.

73.		Fundatia „Dorcas-Moldova”	Prevedere: consultare publică – reprezintă procesul prin care orice parte interesată poate formula recomandări în cadrul procesului decizional; Varianta propusă: consultare publică – reprezintă procesul prin care orice parte interesată poate formula recomandări în cadrul procesului decizional; Completare: Forme de consultări publice: focus-grup, audieri publice, dezbateri publice, referendum, sondaj și alte forme de dialog pentru a colecta opiniile și sugestiile cetățenilor.	Nu se acceptă Includerea în definiție a unei enumerări a formelor de consultare publică nu este considerată oportună, or acest fapt ar putea limita utilizarea unor instrumente noi sau adaptate evoluțiilor practice, inclusiv în mediul digital. Includerea referendumului ca formă de consultare în procesul decizional este problematică, având în vedere că acesta constituie un mecanism de exercitare a suveranității populare, reglementat prin norme constituționale și legi speciale, și nu poate fi asimilat procedurilor ordinare de consultare publică. Detalierea formelor concrete de consultare publică nu ține de nivelul de reglementare al definițiilor legale, ci de dispozițiile procedurale ale legii și, în mod special, de instrumentele metodologice de implementare, care trebuie să rămână flexibile și adaptabile. În acest sens, cadrul normativ propus
-----	--	---------------------------	---	---

				permite deja utilizarea diverselor forme de consultare publică, urmând ca acestea să fie dezvoltate ulterior mai detaliat în ghiduri metodologice.
	ședință de consultare publică – exercițiul de dialog larg și deschis tuturor părților interesate, desfășurat în format fizic, online sau mixt, pentru a discuta intenția de elaborare a proiectului de decizie sau pentru a consulta public proiectul de decizie elaborat;			
74.	platformă consultativă permanentă a autorității administrației publice centrale – unul sau mai multe grupuri de lucru permanente cu participarea părților interesate, constituite pe lângă autoritatea administrației publice centrale de specialitate, în cadrul cărora se examinează și se consultă proiecte de decizii, precum și se discută subiecte de interes public sporit;	Secretariatul Parlamentului	Cu scop de precizie, noțiunea de „platforma consultativă permanentă a autorității administrației publice centrale” se va completa cu textul ”de specialitate”;	Se acceptă
75.	consiliu de participare/ consiliul de transparență - organ consultativ și de dialog permanent înființat pe lângă autoritățile administrației	Secretariatul Parlamentului	La noțiunea de „consiliu de participare/consiliu de transparență”, întru uniformizarea termenilor, se va utiliza doar un termen pentru prezentul consiliu;	Nu se acceptă Aceste organe consultative deja funcționează pe lângă un șir de APL: la nivel de APL II – consilii de

	publice locale, în scopul asigurării participării publice a părților interesate în procesul decizional;			participare, la nivel de APL I – consilii de transparență. Dat fiind faptul că acestea sunt un exemplu de bune practici, menționarea lor în prevederile legale este menită să relice experiența la nivelul cât mai multor APL, fiind un mecanism instituțional de dialog structurat și permanent cu părțile interesate, similar platformelor consultative permanente la nivel de ministere.
76.		CLT și CRP Cahul Consiliul Local de Transparență Cahul și Consiliul Raional pentru Participare Cahul	Completarea noțiunii de "consiliu de participare / consiliul de transparență" din Articolul 3 după expunerea în text "pe lângă autoritățile administrației publice locale," - cu sintagma "și de către organizațiile necomerciale constituite și înregistrate în conformitate cu legislația în vigoare" Comentariu: Clarificarea rolului organizațiilor necomerciale va contribui la recunoașterea statutului acestora de parte interesată.	Nu se acceptă Proiectul de lege reglementează consiliile de participare sau consiliile de transparență ca mecanisme instituționale create de autoritățile publice, în vederea asigurării unui dialog structurat, permanent și organizat cu părțile interesate. Aceste mecanisme reflectă angajamentul autorităților publice de a facilita participarea publică și de a institui forme stabile de consultare și cooperare. Completarea definiției prin includerea organizațiilor

				necomerciale ca entități care pot institui astfel de consilii se consideră irelevantă, căci aceasta ar modifica natura juridică a acestor mecanisme și ar putea genera dificultăți în aplicare, inclusiv în ceea ce privește coordonarea, reprezentativitatea și responsabilitatea instituțională. Această abordare ar putea conduce la apariția unor structuri paralele, fără o ancorare clară în cadrul instituțional al autorităților publice, ceea ce ar afecta coerența și eficiența procesului de participare publică la nivel local.
77.		CPR&OSC INSPIRED	La definiția consiliului de participare sugerăm completarea după cum urmează: consiliu de participare/ consiliul de transparență - organ consultativ și de dialog permanent înființat pe lângă autoritățile administrației publice locale de nivel II sau nivel I sau de organizațiile societății civile, în scopul asigurării participării publice a părților interesate în procesul decizional;	Nu se acceptă Proiectul de lege reglementează consiliile de participare sau consiliile de transparență ca mecanisme instituționale create de autoritățile publice, în vederea asigurării unui dialog structurat, permanent și organizat cu părțile interesate. Aceste mecanisme reflectă angajamentul autorităților

				publice de a facilita participarea publică și de a institui forme stabile de consultare și cooperare. Completarea definiției prin includerea organizațiilor necomerciale ca entități care pot institui astfel de consilii se consideră irelevantă, căci aceasta ar modifica natura juridică a acestor mecanisme și ar putea genera dificultăți în aplicare, inclusiv în ceea ce privește coordonarea, reprezentativitatea și responsabilitatea instituțională. Această abordare ar putea conduce la apariția unor structuri paralele, fără o ancorare clară în cadrul instituțional al autorităților publice, ceea ce ar afecta coerența și eficiența procesului de participare publică la nivel local.
78.	inițiativă civică - acțiune prin care cetățenii Republicii Moldova își exprimă voința și pot propune inițierea elaborării deciziilor la nivel național sau local.	Ministerul Sănătății	În Capitolul I „Dispoziții generale”, articolul 3 „Noțiuni principale”, propunem completarea noțiunii de „inițiativă civică”, cu sintagma ”, individual sau colectiv, ori asociații legal constituite”, după sintagma ”cetățenii Republicii Moldova”. Deși asociațiile obștești sunt formate din cetățeni, în absența unei mențiuni explicite, pot apărea interpretări restrictive care să limiteze dreptul de inițiativă doar la persoanele fizice. Includerea sintagmei asigură un fundament juridic neechivoc pentru formele asociative.	Nu se acceptă Se consideră oportună menținerea definiției centrate pe cetățeni, având în vedere că mecanismul inițiativei civice presupune identificarea unui inițiator și utilizarea mijloacelor de autentificare electronică,

				care sunt asociate persoanelor fizice.
79.		Secretariatul Parlamentului	La noțiunea de „inițiativă civică” textul „și pot propune inițierea elaborării” se va substitui cu textul „de a iniția elaborarea”.	Se acceptă
80.	Articolul 4. Principiile participării publice Participarea publică se bazează pe următoarele principii:	Consiliul Superior al Procurorilor	Art. 4 partea introductivă Corectare de tehnică legislativă și gramaticală. Sintagma „Participarea publică se bazează pe următoarele principii” se va substitui cu formula corectă: „Participarea publică se bazează pe următoarele principii:”	Se acceptă
81.		Comisia Națională a Pieței Financiare	Art. 4 din proiect stabilește un număr extins de principii, unele dintre acestea, prin natura lor, au mai degrabă caracter operațional decât unul de principiu. În special, principiile indicate la lit. i) și j), anume „evaluare periodică” și „asigurarea resurselor” descriu acțiuni concrete care urmează a fi realizate de autoritățile publice (organizarea procesului de evaluare, planificarea și alocarea resurselor umane, financiare și tehnice), ceea ce le apropie mai mult de categoria obligațiilor sau a mecanismelor de implementare a participării publice. În acest context, se recomandă reexaminarea încadrării acestor elemente ca principii, întrucât, potrivit tehnicii legislative, principiile au caracter general și orientativ, în timp ce aspectele menționate instituie mai degrabă responsabilități sau măsuri concrete necesare pentru realizarea participării publice efective.	Se acceptă A fost uniformizată formularea principiilor, astfel încât acestea să exprime valori și reguli generale, într-un limbaj clar, concis și lipsit de ambiguități, în conformitate cu cerințele tehnicii legislative prevăzute de Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Au fost eliminate suprapunerile conceptuale dintre unele principii și au fost reformulate acele noțiuni care puteau genera interpretări neclare, în vederea asigurării coerenței și aplicabilității cadrului normativ. Elemente precum evaluarea periodică sau asigurarea resurselor nu au

				fost păstrate ca principii, constituind în fapt măsuri de implementare și responsabilități instituționale, care urmează a fi reglementate în dispoziții distincte ale legii.
82.		Secretariatul Parlamentului	Art.4: Prevederile articolului trebuie expuse cu respectarea cerințelor tehnicii legislative: claritate, generalitate, formularea în corespundere cu legislația în vigoare. În proiect principiile sunt redactate neuniform, unele fiind prevăzute în formă de definiție, pe când altele – sub formă de obligație impusă pentru autoritatea publică. Principiile trebuie să exprime valori sau reguli generale, pe când obligațiile concrete se stabilesc în articol separat. Totodată, este de menționat că unele formulări sunt neclare și pot fi interpretate eronat, ca de exemplu „supravegherea participării publice” nu este clară fără stabilirea subiectului competent. Considerăm că principiile „accesibilitate”, „incluziune” și „nediscriminare” sunt expuse cu suprapuneri conceptuale și tautologii juridice. În concluzie, este de relevat că, în corespundere cu prevederile Legii nr.100/2017, principiile trebuie exprimate într-un limbaj simplu, clar și concis, pentru a se exclude orice echivoc, iar elementele procedurale să fie prevăzute la articolele distincte.	Se acceptă A fost uniformizată formularea principiilor, astfel încât acestea să exprime valori și reguli generale, într-un limbaj clar, concis și lipsit de ambiguități, în conformitate cu cerințele tehnicii legislative prevăzute de Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Au fost eliminate suprapunerile conceptuale dintre unele principii și au fost reformulate acele noțiuni care puteau genera interpretări neclare, în vederea asigurării coerenței și aplicabilității cadrului normativ. Elemente precum evaluarea periodică sau asigurarea resurselor nu au fost păstrate ca principii, constituind în fapt măsuri de implementare și

				responsabilități instituționale, care urmează a fi reglementate în dispoziții distincte ale legii.
83.		Ministerul Finanțelor	La art. 3 „Noțiuni principale” și art. 4. „Principiile participării publice” se recomandă ca descrierea noțiunilor să fie în ordine alfabetică.	Se acceptă parțial Se consideră oportună menținerea ordonării noțiunilor prevăzute la art. 3 în funcție de logica și importanța acestora în arhitectura procesului decizional, întrucât o astfel de abordare facilitează aplicarea practică a legii și asigură coerența internă a reglementării. În același timp, principiile prevăzute la art. 4 au fost ordonate în ordine alfabetică, în conformitate cu rigorile de tehnică legislativă prevăzute de Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative
84.		CPR&OSC INSPIRED	Recomandare de ordin general: Pentru a fi nu doar declarative, principiile ar trebui să se regăsească și în prevederi concrete din textul de bază care ar asigura aplicarea acestora. În acest context sugerăm includerea în text a unor articole care să prevadă standarde de accesibilitate (de ex. locul și timpul de organizare a consultărilor, alegerea metodei de consultare online/offline, limbaj utilizat), incluziune și reprezentativitate (comunicarea direcționată cu grupurile afectate, cele minoritare și subreprezentate, criterii de reprezentativitate, etc - vedeți analiza realizată de experții contractați de Democracy Reporting International în procesul de dialog)	Se acceptă parțial Au fost operate modificări care să sporească claritatea și coerența textului. Prevederile art. 10 alin. (2) au fost ajustate prin consolidarea unor formulări și completarea acestora cu referiri la implicarea grupurilor subreprezentate, fără a

				introduce reglementări excesiv de detaliate. Considerăm că detalierea exhaustivă a standardelor de accesibilitate, a criteriilor de reprezentativitate sau a modalităților specifice de organizare a consultărilor ar limita capacitatea de adaptare a autorităților publice la diversitatea situațiilor practice.
85.	a) respect reciproc – interacțiunea constructivă, respectarea independenței opiniilor părților interesate, precum și a poziției autorităților publice responsabile de luarea deciziilor, excluderea oricăror forme de atac verbal, amenințare, defăimare, denigrare sau discurs instigator la ură;	Banca Națională a Moldovei	La art. 4 lit. a), propunem substituirea cuvintelor „discurs instigator la ură” cu cuvintele „discurs care incită la ură”, în corespundere cu noțiunea reglementată la art. 2 din Legea nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare.	Se acceptă Principiul a fost integrat în principiul integritate – desfășurarea procesului decizional cu respectarea normelor de etică, imparțialitate și prevenirea conflictelor de interese, a unui comportament bazat pe respect reciproc între autoritățile publice și părțile interesate. Au fost excluse comportamentele interzise, or acestea exced natura juridică a principiilor.
86.	b) transparență – informarea proactivă și la cerere a părților interesate cu privire la toate aspectele procesului decizional;	CLT și CRP Cahul	Completarea principiului "transparență" din Articolul 4 lit.b) cu sintagma "și etapele" Comentariu: În multe cazuri autoritățile publice informează doar despre rezultatul final al procesului decizional, fără a asigura transparența etapelor intermediare ale procesului.	Se acceptă parțial Caracterul etapizat și continuu al participării publice este reflectat în mod distinct prin principiul continuității,

				precum și prin prevederile procedurale ale legii, care reglementează obligațiile autorităților publice de informare și publicare la diferite etape ale procesului decizional. Completarea principiului transparenței cu referiri explicite la etapele procesului decizional nu se consider oportună, or formularea actuală, coroborată cu celelalte dispoziții ale legii, asigură în mod adecvat aplicarea acestuia.
87.	c) accesibilitate – asigurarea condițiilor de accesibilitate fizică, accesibilitate digitală și accesibilitate informațională a consultărilor publice pentru toate categoriile de părți interesate, inclusiv pentru grupurile specifice;	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	La art. 4 lit. e) se propune excluderea sintagmei „directă sau indirectă”, întrucât potrivit art. 2 din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității, discriminarea poate fi directă, indirectă, prin asociere, continuă, prelungită, segregare rasială, hărțuire sau instigare la discriminare. În acest context, enumerarea doar a două forme de discriminare devine restrictivă și nu reflectă pe deplin cadrul legal existent.	Se acceptă În versiunea reformulată s-a optat pentru sintagma „fără discriminare”, care asigură o corelare adecvată cu cadrul normativ existent și permite acoperirea tuturor formelor de discriminare prevăzute de legislație.
88.		CLT și CRP Cahul	Modificarea textului principiului "accesibilitate" din Articolul 4, lit.c) prin completarea cu sintagma "la toate etapele procesului decizional" și excluderea sintagmei "a consultărilor publice" Comentariu: Experiența aplicării legii arată că participarea publică este limitată doar la etapa consultărilor, fără implicarea reală în etapele de inițiere, elaborare, monitorizare a deciziilor.	Se acceptă parțial Principiul a fost reformulat, și presupune accesibilitate și incluziune pe tot parcursul procesului decizional, în sensul prezentei legi.

	d) incluziune – asigurarea identificării și participării efective în procesul decizional a persoanelor din grupurile specifice;			
	e) nediscriminare – tratamentul egal al părților interesate implicate în procesul decizional, fără nicio formă de discriminare directă sau indirectă;			
89.	f) responsabilitate – autoritățile publice care cad sub incidența prezentei legi implică părțile interesate în procesul decizional la etapele când acestea pot influența formularea problemei, soluțiilor, obiectivelor și metodelor de implementare, examinează recomandările recepționate și oferă răspuns public despre rezultatele examinării recomandărilor;	CLT și CRP Cahul	Completarea principiului "responsabilitate" din Articolul 4 lit.f) cu sintagmele "elaborarea proiectelor de decizie" și "sinteza recomandărilor" Comentariu: La nivel local, deseori nu sunt publicate sintezele recomandărilor sau acestea nu reflectă integral opiniile exprimate în cadrul consultărilor publice.	Nu se acceptă Referiri exprese la elaborarea proiectelor de decizie și la sinteza recomandărilor în formularea principiilor se consideră prea operaționale și, respectiv, urmează a fi reglementate în mod distinct în cadrul prevederilor procedurale ale legii.
90.	g) proporționalitate – formele de consultare publică și durata acestora, sunt stabilite în funcție de impactul proiectului de decizie care face obiectul consultărilor publice;	CPR&OSC INSPIRED	În ceea ce privește principiul proporționalității, acesta este reflectat parțial prin termene diferite de consultare pentru diferite tipuri de documente și numărul semnături diferit în dependență de nivelul inițiativei civice. Totuși credem că acest principiu poate fi detaliat și mai mult (similar prevederilor din Articolul 14) - de ex. prin reguli care să sugereze un timp mai îndelungat de consultare și utilizarea mai multor forme de consultare pentru decizii care: - Afectează drepturile și interesele unui grup mare de oameni - Afectează drepturile și interesele grupurilor vulnerabile	Se acceptă parțial Art. 10 a fost completat cu alin. (4) care vine să cu un set de criterii orientative, care să sprijine aplicarea practică a acestui principiu, fără a institui reguli rigide sau exhaustive, pentru a menține flexibilitatea

			- Afectează substanțial situația socio-economică a cetățenilor - etc.	cadrului normativ și capacitatea de adaptare la diversitatea situațiilor practice. Totodată, la Art. 12 termenele de consultare au fost stabilite diferențiat, în funcție de natura deciziei, având în vedere gradul diferit de complexitate și impact al actelor normative și al documentelor de politici publice. Astfel, pentru proiectele de acte normative, inclusiv cele adoptate de întreprinderile de stat și societățile comerciale care prestează servicii publice, a fost stabilit un termen minim de 15 zile lucrătoare, iar pentru documentele de politici publice, respectiv, un termen minim de 20 de zile lucrătoare.
91.	h) integritate – supravegherea participării publice în procesul decizional, protejarea acestuia de interese private sau ale grupurilor de interese și prevenirea manifestărilor contrare interesului public	Aparatul Președintelui Republicii Moldova	La definirea principiului de „integritate”, în art. 4 lit. h), se utilizează sintagma „presiuni nelegitime”, formulare care poate genera ambiguități de interpretare, sugerând, per a contrario, existența unor „presiuni legitime”. Or, în contextul analizat, noțiunea de „presiune” are, prin natura sa, o conotație negativă, fiind incompatibilă cu exigențele principiului integrității. În acest sens, se recomandă revizuirea formulării, prin eliminarea	Se acceptă Principiul „integritate” a fost reformulat după cum urmează: integritate – desfășurarea procesului decizional cu respectarea normelor de etică,

	precum: dezinformarea, presiunile nelegitime sau de manipulare în scopuri politice, comerciale sau de altă natură;		calificativului „nelegitime” sau prin utilizarea unei exprimări clare și neechivoce, care să excludă orice interpretare ce ar putea admite existența unor forme acceptabile de presiune asupra procesului decizional.	imparțialitate și prevenirea conflictelor de interese, precum și a unui comportament bazat pe respect reciproc între autoritățile publice și părțile interesate;
92.		APSCF	În forma actuală, proiectul de lege introduce "dezinformarea" ca motiv pentru limitarea sau sancționarea participării publice. Din punct de vedere juridic, termenul "dezinformare" este insuficient definit în legislația administrativă națională pentru a produce efecte juridice restrictive asupra unui drept fundamental (dreptul la participare și libera exprimare). Într-un stat de drept, orice limitare a unui drept trebuie să fie prevăzută de lege clar și previzibil. "Dezinformarea" este un concept fluid, adesea utilizat politic pentru a eticheta narațiunile opuse, nu neapărat faptele false. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO) face o distincție fundamentală între Fapte (Facts), care pot fi probate ca fiind adevărate sau false și Judecăți de valoare (Value Judgments): Opinii, critici, interpretări care nu pot fi supuse probei veridicității. Dacă o autoritate publică tratează o judecată de valoare (de ex. „acest proiect e o risipă de bani publici”) ca pe o afirmație factică falsă (adică o „dezinformare”), aceasta mută din sfera opiniilor protejate puternic de Art. 10 în sfera sancțiunii pentru falsitate. Prin urmare, autoritatea riscă să cenzureze (sau să intimideze) exprimarea critică legitimă și să încalce obligațiile de proporționalitate și necesitate în societatea democratică (principii-cheie ale jurisprudenței CtEDO). CtEDO a subliniat necesitatea unei analize prudente înainte de a restrânge exprimarea. Autoritatea publică nu poate fi arbitrul adevărului absolut în dezbateri de politici publice. CEDO protejează inclusiv informațiile care "șochează, ofensează sau deranjează" autoritățile". Reformulare: Eliminarea termenului vag "dezinformare" sau înlocuirea cu: "...prevenirea prezentării cu rea-credință a datelor factuale false..." (Protejând astfel dreptul la opinie critică).	Se acceptă Principiul „integritate” a fost reformulat după cum urmează: integritate – desfășurarea procesului decizional cu respectarea normelor de etică, imparțialitate și prevenirea conflictelor de interese, precum și a unui comportament bazat pe respect reciproc între autoritățile publice și părțile interesate. Astfel, utilizarea noțiunii de „dezinformare” nu a fost păstrată, întrucât aceasta nu beneficiază de o definire juridică suficient de clară și previzibilă în legislația națională, fiind susceptibilă de interpretări largi și potențial abuzive.

93.		CLT și CRP Cahul	Reformularea principiului "integritate" din Articolul 4, lit. h) de o manieră în care să fie mai explicit că părțile interesate în procesul decizional nu vor promova manifestări contrare interesului public. Or, sintagma "supravegherea participării publice în procesul decizional" crează confuzie și poate fi interpretată greșit. Comentariu: Formularea actuală poate fi interpretată ca un mecanism de control asupra societății civile, ceea ce poate descuraja participarea publică în procesul decizional.	Se acceptă Principiul „integritate” a fost reformulat după cum urmează: integritate – desfășurarea procesului decizional cu respectarea normelor de etică, imparțialitate și prevenirea conflictelor de interese, precum și a unui comportament bazat pe respect reciproc între autoritățile publice și părțile interesate;
94.	i) evaluare periodică – proces sistematic de analiză a implicării cetățenilor în procesul decizional al autorităților publice, cu scopul de a verifica atingerea obiectivelor, de a identifica deficiențele și de a asigura participarea publică și buna guvernanță;	Compania Națională de Asigurări în Medicină	La art. 4 lit. i), recomandăm substituirea cuvântului „cetățenilor” cu cuvintele „părților interesate”, în acord cu obiectul de reglementare al proiectului și accețiunea noțiunii „parte interesată” din art. 3.	Se acceptă Ținând cont de faptul că evaluarea periodică este mai mult un proces operațional decât un principiu, acesta a fost exclus de la art. 4 și se va regăsi doar Capitolul respectiv din lege.
95.	j) asigurarea resurselor – planificarea și acordarea resurselor umane, competente și suficient formate, financiare și tehnice, necesare pentru participarea publică efectivă în procesul decizional.	CLT și CRP Cahul	Completarea principiului "asigurarea resurselor" din Articolul 4 lit.j) cu sintagma "a părților interesate" Comentariu: Participarea publică reală presupune existența resurselor instituționale și logistice atât pentru autorități, cât și pentru societatea civilă.	Se acceptă În urma examinării observațiilor formulate, a fost constatat faptul că unele dintre principiile incluse în proiect depășesc natura juridică, având un caracter mai degrabă operațional, prin instituirea unor acțiuni sau obligații

				concrete în sarcina autorităților publice.
96.	Articolul 5. Dreptul la participare publică Orice parte interesată are dreptul la participare publică în procesul decizional, în formele și condițiile prevăzute de prezenta lege și alte acte normative.	CPR&OSC INSPIRED	Pornind de la analiza comparativă a legislației actuale și a proiectului noii legi, considerăm că formularea propusă la art. 5 este mai puțin explicită. În prezent, art. 6 din Legea nr. 239/2008 stabilește în mod expres drepturile părților interesate, inclusiv: dreptul de a participa la orice etapă a procesului decizional, dreptul de a solicita și obține informații, dreptul de a propune autorităților inițierea unor decizii, dreptul de a prezenta recomandări asupra proiectelor supuse consultării. Acest nivel de protecție și claritate nu se regăsește în forma actuală a art. 5 din proiectul de lege, care nu reflectă complexitatea și natura fundamentală a dreptului la participare publică. Participarea publică nu este doar o procedură tehnică, ci un drept derivat din multiple drepturi constituționale — exercitarea suveranității (art. 2), libertatea de exprimare (art. 32), accesul la informație (art. 34), participarea la administrarea treburilor publice (art. 39) și libertatea întrunirilor (art. 40). La acestea se adaugă și standardele europene, unde participarea publică este tratată ca un drept fundamental, nu ca o etapă birocratică. Pentru a evita un regres legislativ, considerăm necesară reformularea art. 5 astfel încât acesta să recunoască explicit caracterul fundamental al participării publice, să includă componentele sale esențiale. În acest sens, propunem următoarea reformulare: Articolul 5. Dreptul la participare publică (1) Participarea publică reprezintă dreptul părților interesate de a se implica liber, informat și efectiv în procesul decizional public, inclusiv prin exprimarea opiniilor, accesul la informație, inițierea, consultarea, monitorizarea și evaluarea deciziilor și politicilor publice, individual sau colectiv, în vederea influențării și responsabilizării autorităților publice. (aceeași definiție din noțiuni) (2) Exercitarea dreptului la participare publică se întemeiază pe un ansamblu de drepturi fundamentale interdependente, printre care: dreptul de acces la informație, libertatea de exprimare, libertatea de asociere și întrunire, precum și dreptul la o bună administrare.	Se acceptă parțial Art. 5 a fost modificat prin reflectarea expresă a caracterului de drept al participării publice și prin enumerarea principalelor componente ale acestuia, precum accesul la informație, participarea la procesul decizional, formularea de recomandări și inițierea de propuneri. Totodată, au fost evitate formulările extinse care includ elemente ce depășesc domeniul de reglementare al prezentei legi, precum monitorizarea și evaluarea deciziilor sau fundamentarea doctrinară a dreptului, întrucât acestea sunt reglementate prin alte acte normative sau țin de cadrul constituțional general.

			(3) În exercitarea dreptului la participare publică, părțile interesate au dreptul: a) să participe, în condițiile prezentei legi, la orice etapă a procesului decizional; b) să solicite și să obțină informații referitoare la procesul decizional, inclusive proiectele de decizii și materialele aferente; c) să propună inițierea procesului decizional privind probleme de interes public; d) să prezinte recomandări, avize sau comentarii asupra proiectelor de decizii supuse consultării; e) să monitorizeze și să evalueze modul în care autoritățile publice respect principiile transparenței și participării publice. 2. Suplimentar, considerăm că proiectul de lege trebuie să reglementeze expres dreptul copiilor de a participa în procesele decizionale. Sugerăm adăugarea unui alineat sau articol: Dreptul copiilor la participare publică este garantat, în condițiile legii.	
97.	Articolul 6. Condiții generale pentru asigurarea participării publice	Ministerul Afacerilor Interne	La art. 6: se recomandă clarificarea expresă a raportului dintre proiectul de act normativ supus examinării și Legea nr. 148/2023, prin indicarea modului în care obligațiile de publicare proactivă se corelează cu obligațiile parțial asemănătoare, instituite prin legea menționată;	Nu se acceptă Legea nr. 148/2023 cu privire la informațiile de interes public stabilește cadrul general privind accesul la informațiile de interes public, inclusiv obligația autorităților publice de a asigura publicarea proactivă a informațiilor, inclusiv a celor ce țin de desfășurarea procesului decizional. În acest context, legea menționată face trimitere expresă la respectarea cerințelor privind transparența în procesul

				decizional, fără a detalia conținutul concret al informațiilor ce urmează a fi publicate în acest sens. Proiectul de lege vine să detalieze aceste obligații, prin stabilirea expresă a categoriilor de informații care asigură transparența proactivă a procesului decizional, în vederea aplicării uniforme și previzibile a acestora de către autoritățile publice. În acest fel, nu se constată o suprapunere sau un conflict între cele două reglementări, ci un raport de complementaritate, în care prevederile proiectului de lege au caracter special în raport cu cadrul general instituit de Legea nr. 148/2023. Subsecvent, se consideră inoportună o reglementare suplimentară a raportului dintre cele două acte normative, întrucât aceasta rezultă implicit din obiectul și domeniul de aplicare al fiecăruia.
98.		Ministerul Afacerilor Interne	Într-o altă ordine de idei, se reliefează că proiectul de lege conține mai multe operațiuni care implică prelucrarea datelor cu caracter personal în contextul participării publice, însă acesta nu include o normă generală de trimitere la legislația specială în domeniul	Se acceptă Luând în considerare specificul proiectului de lege, care implică

			protecției datelor cu caracter personal. Din acest motiv, se consideră relevantă completarea art. 6 cu un alineat nou, cu următorul cuprins: „(6) Prelucrarea datelor cu caracter personal, în temeiul prezentei legi, se realizează cu respectarea strictă a legislației privind protecția datelor cu caracter personal, inclusiv a principiilor prelucrării datelor cu caracter personal.”. O asemenea clauză generală va contribui la o aplicare uniformă a legii și va reduce riscul unor interpretări divergente la nivelul autorităților publice, în special în ceea ce privește publicarea materialelor și administrarea platformelor digitale.	publicarea informațiilor, utilizarea platformelor digitale și interacțiunea cu părțile interesate, Art. 6 a fost completat cu un alineat nou privind prelucrarea datelor cu caracter personal.
99.		Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale	Art. 6 prevede publicarea listei părților interesate. Textul poate genera riscuri de neconformitate cu legislația privind protecția datelor cu caracter personal. Se va completa cu o nouă normă „Lista părților interesate nu va conține date cu caracter personal publicate fără consimțământul persoanei vizate, cu respectarea legislației privind protecția datelor.” și se va indica în lista că „Lista nu conține date cu caracter personal fără consimțământ.”	Se acceptă Luând în considerare specificul proiectului de lege, care implică publicarea informațiilor, utilizarea platformelor digitale și interacțiunea cu părțile interesate, Art. 6 a fost completat cu un alineat nou privind prelucrarea datelor cu caracter personal.
100.		Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale	Experții SIGMA (OCDE) au constatat că analizele de impact și documentele justificative nu sunt incluse constant în dosarele supuse consultării. În acest context, la art. 6 Condiții generale pentru asigurarea participării publice urmează a fi completat prin includerea obligatorie a analizei impactului de reglementare (AIR), studiilor de fezabilitate, după caz, precum și obligativitatea publicării documentelor în formate deschise și reutilizabile.	Nu se acceptă Conform Hotărârii Guvernului nr. 574/2024 cu privire la aprobarea Metodologiei de analiză a impactului de reglementare, care stabilește modalitatea de efectuare a analizei impactului de reglementare a inițiativei de elaborare a actului normativ, prevede că rezultatele analizei

				impactului de reglementare sunt prezentate în nota de fundamentare la proiectul actului normativ, conform anexei nr. 1 la Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Publicarea Notei de fundamentare este menționată expres în art. 6. Aceasta poate fi publicată la etapa de inițiere, dacă o activitate de acest gen a fost desfășurată prealabil acestei etape. Totodată, publicarea notei de fundamentare la etapa de consultare devine o normă obligatorie pentru toate tipurile de acte ce cad sub incidența prezentului proiect.
	(1) Autoritatea publică-autor consultă opinia părților interesate și asigură participarea publică în procesul decizional aferent proiectelor de decizii, în condițiile prezentei legi.			
101.	(2) Autoritatea publică-autor comunică, prin informare generală și direcționată, în timp util, în formate ușor accesibile și reutilizabile, informațiile necesare pentru participarea publică la procesul decizional.	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării	La art.6 alin.(2) , este menționat că autoritatea publică-autor comunică informațiile despre participarea publică prin informare generală și direcționată, însă constatăm că art.3 (Noțiuni) nu definește acești termeni, fapt ce creează loc de interpretare cu privire la canalele de comunicare, deoarece nu precizează dacă informarea direcționată este facultativă sau obligatorie pentru anumite categorii de părți interesate.	Se acceptă parțial Prevederea a fost reformulată în sensul instituirii obligației autorității publice-autor de a realiza atât informarea generală, cât și informarea direcționată, aceasta din

				urmă fiind corelată cu procesul de identificare a părților interesate.
102.		Ministerul Energiei	La art. 6 alin. (2) din proiectul de lege, se propune înlocuirea cuvântului „reutilizabile” în vederea reflectării exacte a intenției autorului și asigurării conformității cu normele de tehnică legislativă.	Nu se acceptă Termenul „reutilizabil” este unul general utilizat pentru descrierea formatelor publicării informațiilor pe paginile web. Spre exemplu Hotărârea Guvernului nr. 728/2023 cu privire la site-urile web oficiale ale autorităților și instituțiilor publice și cerințele minime privind profilurile de socializare ale acestora, menționează la pct. 33, subpct. 7) plasarea tabelelor de dimensiuni mici pe site-ul web oficial propriu-zis și/sau în formatul CSV, XLSX sau ODS (editabil). În cazul tabelelor de dimensiuni mari, acestea vor fi atașate obligatoriu în format reutilizabil: CSV, XLSX sau ODS (editabil). Se va evita utilizarea formatului ce nu permite reutilizarea.

103.		CLT și CRP Cahul	Excluderea sintagmei "în timp util" din Articolul 6 alin. (2) Comentariu: Sintagma este interpretabilă și permite autorităților publice să stabilească termene arbitrare pentru informarea publicului.	Se acceptă parțial Sintagma „în timp util” a fost înlocuită cu sintagma „în termenii stabiliți”, pentru a asigura aplicabilitatea exactă a normei. <i>Urmare expertizei juridice a Ministerului Justiției recomandarea a fost reexaminată după cum urmează:</i> Se acceptă Sintagma „în termenii stabiliți a fost exclusă”.
	(3) Comunicarea despre procesul decizional al autorității se realizează cu utilizarea unui limbaj simplu, clar și concis.			
104.	(4) Autoritatea publică-autor asigură proactiv accesul părților interesate la informațiile privind organizarea și desfășurarea procesului decizional prin publicarea obligatorie pe portalul de participare publică și site-ul web oficial al autorității publice, la compartimentul Transparența decizională prin referință (hyperlink) la portalul	Banca Națională a Moldovei	La art. 6 alin. (4) din proiectul de lege, observăm stabilirea unei condiții cumulative de publicare a informațiilor atât pe portalul de participare publică, cât și pe pagina web a autorității publice. Notăm că nu toate autoritățile publice utilizează portalul menționat, în particular, BNM asigură consultarea publică a proiectelor sale de acte normative prin publicarea informațiilor relevante doar pe pagina web a BNM. Respectiv, propunem menținerea caracterului alternativ al acestor opțiuni. În acest sens, având în vedere că pe parcursul proiectului de lege (inclusiv art. 14 alin. (4)) se stabilește cerința de publicare a informațiilor relevante doar pe portalul de participare publică, considerăm oportună definirea la art. 3 din proiectul de lege a termenului „portal de participare publică” care va include portalul particip.gov.md sau, în cazul autorităților publice care nu au acces la acest portal, pagina web a autorității publice.	Se acceptă Art. 6 alin (4) a fost restructurat substanțial. Pentru Parlament, Președinție, autoritățile publice autonome, inclusiv pentru Banca Națională a Moldovei, precum și pentru alte entități publice cu statut juridic distinct, s-a menținut posibilitatea publicării informațiilor pe site-ul web oficial al

	guvernamental https://particip.gov.md/ , următoarelor informații:	a	Cu privire la categoriile de informații care trebuie publicate de autoritatea publică în legătură cu procesul decizional, observăm că anumite categorii sunt obligatorii a fi publicate în orice caz (spre exemplu, pct. 1), 3), 4), 13)), iar alte categorii de informații urmează a fi publicate doar dacă este cazul (pct. 2), 7), 8)). Prin urmare, recomandăm evaluarea necesității reglementării distincte a informațiilor care urmează a fi publicate obligatoriu în orice caz și a informațiilor pasibile de publicare doar în contextul survenirii unei circumstanțe inerente procesului decizional.	autorității, ținând cont de particularitățile funcționale și de autonomia instituțională a acestora. Pentru Guvern, autoritățile administrației publice centrale de specialitate și autoritățile administrației publice locale, s-a prevăzut utilizarea portalului de participare publică particip.gov.md ca punct unic de acces la informațiile aferente procesului decizional. Structura categoriilor de informații care urmează a fi publicate a fost clarificată prin delimitarea între informațiile care se publică în mod constant și cele care se publică „după caz”, în funcție de specificul procesului decizional.
105.		Consiliul Concurenței	Proiectul de lege propune un nou cadru normativ și are ca scop consolidarea democrației participative prin promovarea guvernării deschise și asigurarea participării publice în procesul decizional al autorităților publice, inclusiv aplicabil pentru autoritățile publice autonome, cum ar fi BNM, CNPF, ANRE, CC, ANI și altele. În acest scop, pentru a garanta promovarea deplinei transparențe și participarea efectivă a persoanelor interesate în procesul decizional al autorităților publice autonome, se propune completarea textului art. 6 alin. (4), art. 11 alin. (1), art. 12 alin. (1), art. 14 alin. (3), art. 17 alin. (1)-(5) și art. 20 alin. (1) cu prevederea	Se acceptă Art. 6 alin (4) a fost restructurat substanțial. Pentru Parlament, Președinție, autoritățile publice autonome, inclusiv pentru Banca Națională a Moldovei, precum și pentru alte entități publice cu statut juridic distinct, s-a menținut posibilitatea

			privind posibilitatea alternativă de publicare a anunțului pe pagina web oficială a autorității publice autonome. Având în vedere că portalul particip.gov.md este utilizat în principal de organele subordonate Guvernului, această măsură va asigura atât respectarea principiului transparenței și accesului la informație, cât și posibilitatea persoanelor interesate de a participa efectiv la consultările publice și la procesul decizional al autorităților publice autonome.	publicării informațiilor pe site-ul web oficial al autorității, ținând cont de particularitățile funcționale și de autonomia instituțională a acestora. Pentru Guvern, autoritățile administrației publice centrale de specialitate și autoritățile administrației publice locale, s-a prevăzut utilizarea portalului de participare publică particip.gov.md ca punct unic de acces la informațiile aferente procesului decizional. Structura categoriilor de informații care urmează a fi publicate a fost clarificată prin delimitarea între informațiile care se publică în mod constant și cele care se publică „după caz”, în funcție de specificul procesului decizional.
106.		Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Cu titlu general, observăm că textul unor alineate au un caracter eminamente tehnico-procedural și nu se justifică regăsirea lui într-un act normativ care ia forma unei Legi, care prin natura sa cuprinde norme de maximă generalitate. Astfel considerăm necesar să se analizeze suplimentar necesitatea ridicării la nivel de lege a textului următoarelor alineate: a) Art. 6 alin. (4), reglementarea conținutului informațiilor publicate pe portalul guvernamental particip.gov.md;	Se acceptă parțial Art. 6 alin (4) a fost restructurat substanțial. Structura categoriilor de informații care urmează a fi publicate a fost clarificată prin delimitarea între informațiile care se publică în mod constant și

				cele care se publică „după caz”, în funcție de specificul procesului decizional. Totodată, ținem să menționăm că regăsirea acestor alienate este justificată de necesitatea unuformizării practicii de publicare a informațiilor de interes public privind procesul decizional al autorităților, precum și de necesitatea oferirii garanțiilor suficiente părților interesate e ar asigura participarea informată a acestora la procesele decizionale ale eutorităților publice. Parlamentul, Președinția, autoritățile publice autonome vor publica aceste categorii de informații pe paginile web. Guvernul, ministerele și APL vor publica informațiile prin intermediul particip.gov.md.
107.		Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor	La fel, în ceea ce privește raportul dintre obligațiile extinse de transparență și publicitate instituite de proiect și cerințele legale de protecție a informațiilor sensibile, potrivit art. 6, alin. (4), autoritatea publică-autor asigură proactiv accesul părților interesate la un set larg de informații privind organizarea și desfășurarea procesului	Se acceptă În scopul corelării normative a exigențelor de transparență și participare publică la cele de protecție

			decizional, inclusiv anunțuri de inițiere, proiecte de decizii, anunțuri privind ședințele de consultare publică, rezultatele consultărilor, dosarele proiectelor de decizii și referințe la actele adoptate. În mod convergent, art. 17 impune publicarea proiectului definitiv al deciziei, notei de fundamentare, sintezei propunerilor și recomandărilor, precum și, după caz, a proceselor-verbale ale ședințelor și altor materiale aferente participării publice în baza cărora a fost elaborat proiectul deciziei. Din perspectiva atribuțiilor Serviciului, aceste dispoziții reclamă o analiză atentă a limitelor în care obligația de publicare poate opera în raport cu proiecte sau materiale care pot conține elemente tehnice, analitice ori operaționale a căror divulgare integrală ar putea afecta eficiența mecanismelor de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului. Or, proiectul nu conține o normă expresă care să clarifice raportul dintre obligațiile de publicitate prevăzute la art. 6 și art. 17 și regimul juridic al informațiilor protejate de lege sau informațiilor cu accesibilitate limitată. În lipsa unei asemenea corelări exprese, există riscul ca normele privind transparența să fie percepute sau aplicate într-o manieră extensivă, inclusiv în ipoteze în care autoritatea publică este ținută de obligații legale concurente de protecție a unor informații sensibile. Din această perspectivă, se relevă o interferență de compatibilitate ce reclama necesitatea corelării normative mai clare între cadrul general al participării publice și exigențele de confidențialitate care derivă din natura unor domenii de activitate.	a informațiilor sensibile, au fost operate completări la Art. 2, după cum urmează: (4) Prezenta lege nu se aplică actelor administrative individuale și procedurilor reglementate prin legi speciale, în măsura în care acestea prevăd reguli distincte privind participarea publică sau exclud aplicarea acestora. (5) Aplicarea prevederilor prezentei legi în cazul autorităților publice autonome se realizează cu respectarea competențelor acestora și a regimurilor juridice speciale aplicabile, inclusiv a normelor privind protecția informațiilor cu accesibilitate limitată în condițiile Legii nr. 148/2023 cu privire la informațiile de interes public. Completarea Art. 6: (8) Autoritatea publică-autor adaptează formele și conținutul participării publice în funcție de natura proiectului de decizie, de nivelul de impact și de regimul juridic aplicabil informațiilor, inclusiv protecția informațiilor cu accesibilitate limitată, în
--	--	--	--	---

				condițiile Legii nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public. <i>Urmare expertizei juridice a Ministerului Justiției recomandarea a fost reexaminată după cum urmează:</i> Nu se acceptă În primul rând, această prevedere este parțial superfluă. Or, aplicabilitatea prioritara a regimurilor juridice speciale este deja statuată la art. 2 alin. (4). În al doilea rând, mai important, conform art. 4 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, toate actele normative au caracter public, general și impersonal. Prin urmare, în raport cu aceste acte nu poate fi invocată protecția informațiilor cu accesibilitate limitată în sensul Legii nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public.
108.		APSCF	Regimul prevăzut la art. 6 alin. (3) lit. a)–b) este insuficient și generează riscuri de restrângere a participării publice. Legea obligă	Comentariu

			autoritățile să publice „lista părților interesate” și „criteriile minime de calificare”, dar nu stabilește în nicio dispoziție criteriile după care se decide includerea sau excluderea unei entități. Definiția largă din art. 3 nu este dublată de norme procedurale, ceea ce lasă autorităților o marjă discreționară considerabilă. Art. 6 alin. (3) lit. b) trimite la „instrumentul de înscriere”, însă proiectul nu reglementează procedura de evaluare a cererilor, termenul de examinare, motivele de refuz sau posibilitatea contestării. Această lipsă afectează principiile de accesibilitate și nediscriminare prevăzute la art. 4 lit. c) și e).	Elementele operaționale privind înscrierea în lista părților interesate au fost excluse din proiectul de lege, fiind recunoscute a fi prea tehnice și rigide pentru aplicare. Aceste aspecte urmează a fi detaliate în Ghidul de aplicare a legii. De menționat că pentru autoritățile administrației publice centrale și locale, înscrierea în grupuri de interes pe domenii, pe autorități se realizează de către partea interesată pe portalul particip.gov.md, fără a fi nevoie de o careva validare din partea autorității publice.
109.	1) lista părților interesate, dezagregată pe domeniile de competență ale autorității publice; 2) informații privind formatele de lucru de implicare a părților interesate: platforma consultativă permanentă a autorității administrației publice centrale/consiliul pentru participare/consiliul de transparență: componența, regulamentul de funcționare,	Biroul Național de Statistică	La art. 6 alin. (4) sbp. 10) se propune de a fi exclus. Dosarul proiectului de decizie este mai mult un dosar de arhivă care urmează a fi elaborat și ținut de instituție pentru evidența ciclului de viață al proiectului, iar în cazul actelor legislative dosarul proiectului cu acele originale este transmis către Parlament spre examinarea/adoptarea legii. Suplimentar, documentele din dosarul proiectului sunt publicate la alte etape de consultare a proiectului (anunț de consultare publică, nota de fundamentare, proiectul de decizie, tabelul de sinteză, după caz, procesul-verbal al ședinței etc.), în speță în art.15 și 17 ale proiectului, respectiv considerăm oportună evitarea dublării acestora.	Nu se acceptă Includerea dosarului proiectului de decizie transmis spre adoptare nu reprezintă o dublare a informațiilor deja publicate la etapele anterioare, ci o etapă distinctă, care reflectă forma finală a proiectului și rezultatele procesului de participare publică, inclusiv modul în care au fost valorificate recomandările formulate de părțile interesate.

	procese-verbale ale ședințelor desfășurate; 3) persoana sau subdiviziunea responsabilă de participarea publică în procesul decizional și datele de contact: telefon, adresă de e-mail; 4) reglementările interne privind procedurile de asigurare a participării publice în procesul decizional; 5) anunțurile de inițiere a elaborării proiectelor de decizii; 6) proiectele de decizii supuse consultării publice; 7) anunțurile privind organizarea ședințelor de consultare publică: data desfășurării, locația, părțile invitate și alte informații relevante; 8) anunțurile privind retragerea proiectului de decizie din procesul decizional, cu indicarea motivului; 9) rezultatele consultărilor publice: sinteza, proces-verbal			Excluderea acestei categorii de informații ar limita accesul publicului la versiunea finală consolidată a proiectului și ar reduce capacitatea de a verifica corelarea între recomandările formulate și conținutul final al deciziei. Mentținerea acestei prevederi contribuie la asigurarea trasabilității procesului decizional, permite urmărirea parcursului proiectului și a modificărilor intervenite pe parcursul etapelor de consultare și avizare. În acest sens, noțiunea de „dosar al proiectului de decizie” nu este utilizată în accepțiunea unui dosar de arhivă intern, ci ca ansamblu de documente relevante aferente procesului decizional, care, în forma finală, oferă o imagine completă și coerentă asupra procesului de elaborare și adoptare a deciziei.
110.	al ședinței, referință (hyperlink) la înregistrarea video sau audio a ședinței; 10) dosarele proiectelor de decizii:	Aparatul Președintelui Republicii Moldova	La art. 6 alin. (4) pct. 3 se propune completarea textului după cuvintele „persoana sau subdiviziunea responsabilă de” cu termenul „asigurarea”, în vederea clarificării rolului acesteia. Această intervenție este necesară pentru a elimina orice ambiguitate, precizând expres că responsabilitatea vizează organizarea și garantarea participării publice în procesul decizional, și nu	Se acceptă Textul a fost completat conform propunerii: „persoana sau subdiviziunea responsabilă de

	a) transmise spre adoptare, dacă autoritatea care adoptă decizia este alta decât autoritatea publică-autor; b) adoptate, în cazul în care autoritatea publică-autor este împuternicită cu adoptarea deciziei. 11) după caz, referința (hyperlink) la proiectul de lege transmis spre adoptare Parlamentului; 12) referința (hyperlink) la decizia adoptată din Registrul de stat al actelor juridice legis.md sau Registrul de stat al actelor locale actelocale.md; 13) raportul privind participarea publică în procesul decizional al autorității publice-autor pentru anul precedent.	Banca Națională a Moldovei	participarea propriu-zisă în cadrul acestuia. La art. 6 alin. (4) pct. 1), propunem completarea normei privind publicarea listei părților interesate cu obligația actualizării acesteia, la necesitate. La art. 6 alin. (4) pct. 9), având în vedere că nu toate ședințele presupun realizarea unor înregistrări audio sau video, propunem completarea prevederii cu textul „dacă este cazul”. La art. 6 alin. (4) pct. 10), recomandăm a se preciza care informații se includ în „dosarele proiectelor de decizii” și urmează a fi publicate.	coordonarea și monitorizarea participarea publică în procesul decizional” Se acceptă Toate categoriile de informații ce țin de organizarea procesului decizional urmează a fi actualizate la necesitate. Referințele la înregistrările audio sau video vor fi publicate dacă este cazul. Conținutul dosarului proiectului de decizie definitivat înainte de adoptare a fost detaliat și conține în mod obligatoriu: proiectul de decizie, nota de fundamentare și sinteza.
111.		Consiliul Superior al Procurorilor	Art. 6 alin. (4) pct. 2) Se propune reformularea textului privind formatele de lucru. Norma este construită exclusiv din perspectiva administrației publice centrale și locale, deși legea se aplică și altor autorități. Se recomandă o formulare mai neutră, de tipul: „informații privind formatele de lucru de implicare a părților interesate, după caz: platforme consultative permanente, consilii de participare, consilii de de transparență sau alte structuri consultative.” Art. 6 alin. (4) pct. 9) Se propune nuanțarea obligației de publicare a înregistrărilor audio/video. În loc de obligație general, se recomandă formularea „după caz, referință (hyperlink) la înregistrarea audio/video a ședinței, dacă aceasta a fost realizată.”	Se acceptă La propunerea de modificare a Art. 6 alin. (4) pct. 2), norma a fost modificată (Art. 6, alin. (1), pct. 1) lit.d) după cum urmează: informații privind formatele de lucru de implicare a părților interesate, după caz, platforme consultative permanente, consilii pentru participare, consilii de transparență sau alte organe consultative:

			Art. 6 alin. (4) pct. 10) Se propune definirea mai clară a noțiunii „dosarul proiectului de decizie”. În lipsa unei delimitări, obligația de publicare este excesiv de largă și poate genera practici neuniforme. Se recomandă indicarea expresă a componentelor minime: proiectul, nota de fundamentare, sinteza recomandărilor, avizele și expertizele care pot fi făcute publice. Art. 6 alin. (4) pct. 12) și în tot textul proiectului Se propune uniformizarea denumirii registrului actelor locale. La art. 6 apare „actelocale.md”, iar la art.17 alin. (2) apare „actelocale.gov.md”. Textul trebuie uniformizat, utilizând aceeași denumire în tot proiectul.	componenta, regulament de funcționare, procese-verbale ale ședințelor desfășurate. La propunerea de modificare a Art. 6 alin. (4) pct. 9), norma a fost modificată după cum urmează (Art.6, alin. (4), pct. 2), lit. c)): rezultatele consultărilor publice: sinteza, proces-verbal al ședinței, și, după caz, referință (hyperlink) la înregistrarea video sau audio a ședinței, dacă aceasta a fost realizată. La propunerea de definire a dosarului ce urmează a fi publicat, a fost specificat conținutul dosarului proiectului de decizie definitivat înainte de adoptare și conține în mod obligatoriu: proiectul de decizie, nota de fundamentare și sinteza (Art. 6, alin. (4), pct. 2), lit. d)). La propunerea de uniformizare a denumirii registrului actelor locale, modificările respective au fost operate.
--	--	--	---	---

112.		Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale	Proiectul introduce platforme consultative permanente. În acest sens se propune includerea unui nou aliniat, similar platformei e-Democrație, cu privire la modul de funcționare și utilizare a platformelor consultative aferente procesului participativ.	Nu se acceptă Reglementările privind platformele consultative permanente (PCP) în cadrul autorităților administrației publice centrale de specialitate au fost aprobate prin modificările operate în anul 2023 la Hotărârea Guvernului nr. 967/2016 privind mecanismul de consultare cu societatea civilă în procesul decizional. În perioada 2023 – 2025, în cadrul tuturor ministerelor au fost instituite PCP. Activitatea acestora a evoluat semnificativ în această perioadă. Totodată, Cancelaria de Stat a elaborat Ghidul privind organizarea și funcționarea PCP, care pe parcursul anului 2025 a fost consultat în sesiuni dedicate de dialog în cadrul fiecărui minister în parte. Respectiv, nu se consideră oportună menționarea prin alineat separat în proiect, norma de aprobare a modului de organizare și funcționare a PCP. Aceste
------	--	---	---	---

				aspecte vor fi incluse în Instrucțiunile și ghidurile privind modul de organizare și desfășurare a diferitor forme de consultări publice, menționate la Art. 10, alin. (5).
113.		Ministerul Muncii și Protecției Sociale	La art. 6: - la alin. (4), punctul 9) la final se va completa cu sintagma „, , după caz”. Or, nu toate ședințele de consultare se înregistrează video sau audio;	Se acceptă La propunerea de modificare a Art. 6 alin. (4) pct. 9), norma a fost modificată după cum urmează (Art.6, alin. (4), pct. 2), lit. c)): rezultatele consultărilor publice: sinteza, proces-verbal al ședinței, și, după caz, referință (hyperlink) la înregistrarea video sau audio a ședinței, dacă aceasta a fost realizată.
114.		APSCF	Primăriile mici (sate/comune) nu au capacitatea tehnică/umană de a menține digital aceste liste în timp real, riscând blocaje. Prin urmare, apare risc de neaplicare. Amendament: Introducerea unei clauze de flexibilitate pentru APL nivel I: "Pentru APL de nivelul I, obligațiile de publicare se realizează în măsura posibilităților tehnice, fiind obligatorie afișarea la sediu și, opțional, pe pagina web."	Nu se acceptă Introducerea unei astfel de derogări riscă a se transforma în practică generală. Totodată, trebuie de menționat faptul că, obligația de transparență proactivă (publicarea din oficiu) a informațiilor privind procesul decizional este o responsabilitate a autorităților publice,

				inclusiv APL, reglementată în condițiile Legii nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public. În acest sens, pentru a asista APL în realizarea acestei responsabilități, pe portalul particip.gov.md au fost create toate condițiile pentru informarea părților interesate despre organizarea și desfășurarea procesului decizional. În condițiile în care 2/3 din APL nu dispun de pagini web, aceasta este o soluție pentru asigurarea protecției dreptului la informații a părților interesate, precum și pentru APL de onorare a obligației de transparență proactivă.
115.		CNTM	Riscul de fragmentare prin dublă publicare (Art. 6 alin. (4)). Obligația de publicare atât pe portalul particip.gov.md cât și pe site-ul oficial poate genera informații contradictorii. Legea nu desemnează o sursă autentică. Recomandare: Stabilirea că portalul particip.gov.md este sursa oficială și autentică; site-urile autorităților conțin exclusiv referință (hyperlink) la portal.	Se acceptă parțial În condițiile în care spectrul subiecților proiectului de lege este unul larg și, respectiv, procedurile în cadrul procesului decizional sunt diverse, Art. 6 a fost modificat substanțial. Astfel, portalul particip.gov.md devine obligatoriu pentru autoritățile administrației

				publice centrale și locale, ținând cont de similaritățile existente în procedurile interne ale procesului decizional Pentru Parlament, Președinție, autorități autonome, întreprinderi de stat și societăți comerciale, prestatoare de servicii publice, publicarea informației este obligatorie pe site-ul acestora. Totodată, categorii de informații au fost reformulate astfel încât să asigure un grad sporit de informare a părților interesate despre procesul decizional, desfășurat în toate autoritățile și entitățile publice ce cad sub incidența prezentului proiect de lege.
116.		CLT și CRP Cahul	Excluderea sintagmei "dezagregată pe domeniile de competență ale autorității publice" din Articolul 6 alin. (4) pct.1) Comentariu: În practică această formulare poate limita accesul la informație și poate crea confuzii în procesul de informare publică.	Nu se acceptă Dezagregarea listei părților interesate sau a grupurilor de interes pe domeniile de competență permite atât autorităților respective, cât și părților interesate de a evita fluxul de informații de nu prezintă interes, informări formale, fără țarghetarea grupurilor interesate sau afectate

				direct de proiectele de decizii în discuții, planificarea adecvată a participării în procesul decizional, dar și a consultărilor publice. Deci, dezagregarea are un rol exclusiv practic, iar atenția de bază trebuie să fie asupra căilor deschise de înscriere în listele părților interesate și a grupurilor de interes.
117.		CLT și CRP Cahul	Completarea Articolului 6 alin. (4) pct.6) cu sintagma "și materialele aferente în format deschis" Comentariu: Publicarea datelor în format deschis facilitează accesul cetățenilor și al organizațiilor la analiza proiectelor de decizie.	Nu se acceptă Norma este deja prevăzută la Art. 6 alin. (2)
118.		CPR&OSC INSPIRED	Considerăm oportună completarea alineatului (4) cu un punct nou: „modalitatea de înregistrare ca parte interesată”	Nu se acceptă Elementele operaționale privind înscrierea în lista părților interesate au fost excluse din proiectul de lege, fiind recunoscute a fi prea tehnice și rigide pentru ulterioara aplicare eficientă. Aceste aspecte urmează a fi detaliate în Ghidul de aplicare a legii. De menționat că pentru autoritățile administrației publice centrale și locale, înscrierea în grupuri de interes pe domenii, pe autorități, se realizează de către partea interesată pe

				portalul particip.gov.md, fără a fi nevoie de o careva validare din partea autorității publice.
119.	(5) Pentru organizarea participării publice în procesul decizional, autoritatea publică-autor: a) desemnează prin ordin intern o persoană responsabilă de coordonarea și monitorizarea participării publice în procesul decizional al autorității; b) elaborează și aprobă reglementări interne privind procedurile de asigurare a participării publice în procesul decizional, inclusiv proceduri speciale pentru asigurarea participării grupurilor specifice; c) asigură planificarea și alocarea resurselor necesare participării publice în procesul decizional al autorității.	Banca Națională a Moldovei	Cu referire la art. 6 alin. (5) lit. b), opinăm că aprobarea de reglementări interne privind procedurile speciale pentru asigurarea participării grupurilor specifice ar fi necesară doar în cazul în care se atestă riscuri de discriminare a grupurilor specifice sau în situațiile de accesibilitate limitată a acestor grupuri la procesul decizional al autorităților publice. Prin urmare, propunem completarea prevederii, după cuvântul „inclusiv”, cu cuvintele „dacă este cazul”.	Nu se acceptă Autoritatea sau entitatea publică, subiect al prezentului proiect de lege, elaborează și aprobă reglementările interne privind participarea publică, inclusiv procedurile speciale pentru asigurarea participării grupurilor specifice în scopul de prevenire a riscurilor de discriminare, dar nu doar ca răspuns la cazuri de acest gen. Astfel, se va reține recomandarea Avocatului Poporului din Raportul privind drepturile omului în Republica Moldova pentru anul 2024: RECOMANDAREA 1.3.4 (repetată): Parlamentul și Guvernul (inclusiv Ministerul Justiției și alte ministere de resort) să asigure respectarea mecanismului de transparență decizională și participativitate în procesul legislativ, astfel încât toți cetățenii și părțile interesate să poată participa în

				termene rezonabile la procesul de avizare a actelor normative, garantând astfel o guvernare deschisă și inclusivă.
120.		Ministerul Afacerilor Interne	Cu referire la alin. (5) lit. a), se recomandă substituirea sintagmei „prin ordin intern” cu sintagma „prin act administrativ”, în vederea alinierii terminologiei întrebuințate la prevederile Codului administrativ.	Se acceptă Modificarea a fost operată
121.		Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării	La art.6 alin.(5), lit. b) considerăm judicios clarificarea modului de stabilire a „procedurilor speciale privind participarea grupurilor specifice” , în speță în baza căror criterii vor fi elaborate. La fel, la același articol, alin.(5), lit. a) desemnarea unei singure persoane, prin ordin intern responsabile pentru un domeniu atât de complex, precum transparența decizională, este o măsură care implică un volum mare de muncă, iar sarcinile de monitorizare și coordonare a participării publice, necesită o alocare suficientă de timp și resurse. Punerea acestor sarcini în responsabilitatea unei singure persoane, pe lângă atribuțiile sale de bază, poate duce la neîndeplinirea calitativă a obligațiilor. La fel, este important ca persoană desemnată să fie instruită în mod obligatoriu.	Se acceptă parțial Ținând cont de faptul că subiecți ai legii sunt diverse autorități și entități publice, cu fluxuri și intensitate diferită în procesul decizional, se constată că pentru unele ar fi suficient o persoană pentru coordonarea și monitorizarea participării publice în procesul decizional, iar pentru altele sunt necesare mai multe resurse pentru realizarea acestor activități. Astfel, redacția prezentei norme a fost modificată după cum urmează: (7) Pentru organizarea participării publice în procesul decizional, autoritatea publică-autor: a) desemnează prin act administrativ persoana sau subdiviziunea responsabilă

				de coordonarea și monitorizarea participării publice în procesul decizional al autorității;
122.		Ministerul Energiei	Pentru același articol, alin. (5), lit. b) se propune explicarea sintagmelor „reglementări interne” și „proceduri speciale” în sensul determinării acțiunilor autorității publice. În special, se recomandă precizarea dacă acestea presupun adoptarea de către autoritatea publică a unui regulament intern, aprobat prin ordinal conducătorului, care să stabilească condițiile de participare la consultările publice, precum și, după caz, a unui regulament distinct privind participarea grupurilor specifice.	Se acceptă Nota de fundamentare a fost completată cu explicarea termenilor „reglementări interne” și „proceduri speciale”. Pentru implementarea eficientă a prevederilor legii, proiectul setează elaborarea și aprobarea reglementărilor interne privind procedurile de asigurare a participării publice în procesul decizional. Aceste reglementări vor avea rolul de a transpune prevederile legii la nivel instituțional, de a asigura aplicarea uniformă și consecventă a acestora și de a reduce riscul unor practici formale sau neuniforme. În mod concret, autoritățile vor stabili, prin aceste reglementări, modalitățile interne de organizare și responsabilitățile instituționale pentru realizarea etapelor prevăzute de lege, modalitățile de identificare și implicare a

				părților interesate, mecanismele de informare generală și direcționată, procedurile de organizare a consultărilor publice, inclusiv prin utilizarea instrumentelor digitale, precum și modalitățile de colectare, analiză și valorificare a recomandărilor formulate. De asemenea, reglementările interne vor prevedea procedura de elaborare și publicare a sintezei recomandărilor și vor delimita clar responsabilitățile subdiviziunilor implicate în proces. O atenție deosebită va fi acordată instituirii unor proceduri speciale pentru asigurarea participării grupurilor specifice, inclusiv a persoanelor cu dizabilități și a altor categorii vulnerabile sau subreprezentate. În acest sens, autoritățile publice vor integra în reglementările interne măsuri concrete de accesibilitate și suport adaptate necesităților acestor grupuri, cum ar fi utilizarea unui limbaj accesibil, diversificarea formatelor de comunicare, organizarea consultărilor în formate adecvate
--	--	--	--	---

				(online și offline) și, după caz, acordarea de suport tehnic sau logistic pentru facilitarea participării efective. De asemenea acestea vor fi detaliate în Ghidul de aplicare a legii.
123.		Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale	La art. 6 alin. (5) lit. (a) în vederea asigurării unei organizări instituționale mai clare a procesului de participare publică, se propune completarea prevederii, prin „desemnează subdiviziuni sau persoane responsabile de organizarea și coordonarea procesului de participare publică”.	Se acceptă Ținând cont de faptul că subiecți ai legii sunt diverse autorități și entități publice, cu fluxuri și intensitate diferită în procesul decizional, se constată că pentru unele ar fi suficient o persoană pentru coordonarea și monitorizarea participării publice în procesul decizional, iar pentru altele sunt necesare mai multe resurse pentru realizarea acestor activități. Astfel, redacția prezentei norme a fost modificată după cum urmează: (7) Pentru organizarea participării publice în procesul decizional, autoritatea publică-autor: a) desemnează prin act administrativ persoana sau

				subdiviziunea responsabilă de coordonarea și monitorizarea participării publice în procesul decizional al autorității;
124.		Ministerul Muncii și Protecției Sociale	La art. 6: - la alin. (5) litera c), după cuvântul „alocarea” se va completa cu sintagma „în limita resurselor financiare disponibile”.	Se acceptă
125.		CLT și CRP Cahul	Completarea Articolului 6 alin. (5) lit.a) cu cuvântul "organizarea," Comentariu: Organizarea consultărilor publice trebuie să fie o responsabilitate clară a autorităților publice care trebuie să desemneze prin ordin intern o persoană concretă pentru acest scop.	Se acceptă parțial Ținând cont de faptul că subiecți ai legii sunt diverse autorități și entități publice, cu fluxuri și intensitate diferită în procesul decizional, se constată că pentru unele ar fi suficient o persoană pentru coordonarea și monitorizarea participării publice în procesul decizional, iar pentru altele sunt necesare mai multe resurse pentru realizarea acestor activități. Astfel, redacția prezentei norme a fost modificată după cum urmează: (7) Pentru organizarea participării publice în procesul decizional, autoritatea publică-autor: a) desemnează prin act administrativ persoana sau

				subdiviziunea responsabilă de coordonarea și monitorizarea participării publice în procesul decizional al autorității;
126.		CLT și CRP Cahul	Completarea Articolului 6 alin. (5) lit.c) cu sintagma "a părților interesate" Comentariu: În multe cazuri autoritățile limitează informarea doar la anumite personae/OSC, fără a include toate părțile interesate.	Se acceptă parțial Lit. c) a fost completată după cum urmează: asigură planificarea și utilizarea resurselor necesare participării publice în procesul decizional al autorității, inclusiv pentru facilitarea participării grupurilor specifice, în limitele competențelor și bugetelor aprobate.
127.		CPR&OSC INSPIRED	Considerăm oportună completarea alineatului (5) cu un punct nou: „publică calendarul anual al consultărilor publice”	Nu se acceptă Planificarea instituțională a procesului decizional are loc în cadrul exercițiului de planificare a activității autorității pentru anul următor, fiind incluse toate actele normative și documentele de politici ce urmează a fi inițiate, elaborate și adoptate/transmise spre adoptare. În acest context, reieșind din practicile existente la

				nivelul autorităților, elaborarea unui plan separat pentru planificarea consultărilor publice deseori devine doar o formalitate, iar de cele mai dese ori se face trimitere la planul de acțiuni al autorității. Reieșind din aceste aspecte, includerea acestei obligații se consideră depășită din punct de vedere organizatoric și practic.
128.	Articolul 7. Formele participării publice Participarea publică în procesul decizional se realizează prin: a) informare, consultare publică și implicare în modul prevăzut de Capitolul II; b) înaintarea propunerilor de inițiere a elaborării deciziilor (în continuare – inițiativa civică), în modul prevăzut de Capitolul III.	Secretariatul Parlamentului	Art.7: - lit.a) prevede ca forme de participare publică informarea, consultarea publică și implicarea în modul prevăzut la Capitolul II. Este de atenționat asupra faptului că informarea publicului reprezintă o componentă importantă a statului de drept și derive din principiile constituționale ale democrației și transparenței. Exercitarea efectivă a dreptului părților interesate de a participa la procesul decizional presupune accesul prealabil la informații veridice, complete și accesibile privind inițierea, conținutul și impactul proiectelor de decizii. Informarea nu presupune consultarea publică. Consultarea reprezintă exprimarea de opinii și formularea de propuneri, pe când informarea are rolul de a asigura accesul prealabil al publicului la datele, documentele și argumentele care stau la baza unor decizii. Având în vedere cele expuse, considerăm necesară reglementarea distinctă a informării publicului, atribuind o literă separată la articolul 7, cu descrierea ulterioară a procesului de informare într-un capitol separat. Acest exercițiu va asigura încrederea cetățenilor în procesul decizional, precum și va crea un cadru normativ clar care va responsabiliza autoritățile publice să acționeze într-o manieră transparentă și orientate spre interesul public. Din prevederile conținutului Capitolului II observăm că „implicare” este o formă a consultării publice, prin urmare nu necesită o specificare separată la lit.a).	Se acceptă parțial Proiectul a fost ajustat prin reflectarea separată a informării publicului ca formă a participării publice, distinctă de consultarea publică. Instituirea unui capitol separat dedicat informării se consideră excesiv, deoarece aspectele operaționale aferente acesteia sunt reglementate deja în mod detaliat la art. 6. De asemenea, „implicarea” ca formă distinctă, a fost exclusă, aceasta fiind deja integrată în conceptul de consultare publică, ca nivel de intensitate al participării

129.		APSCF Alianța ONG-urilor active în domeniul Protecției Sociale a Copilului și Familiei	Legea reduce în mod nejustificat sfera participării publice la două instrumente a) consultarea și b) inițiativa civică. Lipsa de corelare dintre art. 7, care definește participarea publică într-un mod restrâns, și art. 10, care enumeră o serie de mecanisme de consultare ce includ forme deliberative, participative și co-operative. Nealinieră dintre cele două articole generează riscul interpretării restrictive a art. 7 ca normă-cadru, reducând implicit aplicabilitatea formelor prevăzute la art. 10.	Nu se acceptă La art. 7 sunt enumerate formele generale pe care le ia participarea publică în procesul decizional al autorităților. La art. 10 sunt menționate mecanismele și instrumentele prin care se poate realiza forma de participare – consultarea publică. Subsecvent, nu se susține extinderea formelor de participare publică la nivelul art. 7, întrucât acesta are rolul de a stabili cadrul general, iar detalierea instrumentelor și mecanismelor specifice se realizează la nivelul normelor operaționale.
130.		CPR&OSC INSPIRED	Propunem reformularea Articolului 7 după cum urmează: Articolul 7. Formele participării publice Participarea publică se realizează prin: a) informare și consultare publică, având ca scop asigurarea transmiterii de informații relevante de la autoritățile publice către public și colectarea opiniilor recomandărilor și observațiilor publicului asupra proiectelor de decizii, în modul prevăzut de Capitolul II; b) participarea în luarea deciziilor, având ca scop implicarea directă a cetățenilor și a reprezentanților societății civile în formularea, analizarea și fundamentarea opțiunilor de decizie; c) participarea prin inițiativa civică, având ca scop asigurarea	Nu se acceptă Propunerea de extindere a formelor de participare publică asupra etapelor de implementare, monitorizare și evaluare a politicilor publice depășește obiectul de reglementare al proiectului de lege, care vizează participarea publică în procesul decizional.

			posibilității cetățenilor de a înainta propuneri de inițiere a elaborării deciziilor, măsurilor sau soluțiilor, în modul prevăzut de Capitolul III; d) participarea la implementarea politicilor publice, având ca scop asigurarea posibilității publicului de a se implica în activități concrete de implementare pentru a contribui la realizarea acțiunilor, programelor și serviciilor publice la etapa de punerea în aplicare a deciziilor; e) participarea la monitorizarea și evaluarea politicilor publice, având ca scop consolidarea responsabilității autorităților publice, îmbunătățirea calității implementării deciziilor și promovarea unei guvernări transparente și incluzive, în modul prevăzut de Capitolul V (nou);	Aceste etape sunt reglementate prin alte acte normative, inclusiv cele privind elaborarea și implementarea documentelor de politici publice, iar includerea lor în prezenta lege ar genera suprapuneri normative și riscuri de incoerență juridică. Totodată, proiectul de lege stabilește un cadru clar și delimitat, orientat spre etapele de inițiere, elaborare și adoptare a deciziilor, în care participarea publică are un rol determinant.
131.	Articolul 8. Portalul de participare publică (1) Portalul de participare publică (particip.gov.md) este platforma digitală centralizată care reprezintă punctul principal de acces al părților interesate la procesele decizionale ale autorităților publice și care facilitează participarea publică în formele prevăzute de prezenta lege și alte acte normative.	Aparatul Președintelui Republicii Moldova	Pe tot parcursul textului proiectului, referințele la portalul guvernamental pentru participare publică (www.particip.gov.md), Registrul de stat al actelor juridice (www.legis.md) și Registrul de stat al actelor locale (www.actelocale.gov.md) nu sunt realizate într-o manieră uniformă și coerentă. În acest sens, se constată utilizarea neuniformă a denumirilor acestor platforme, precum și lipsa unor trimiteri standardizate. Se recomandă uniformizarea terminologiei utilizate, prin utilizarea consecventă a acestora pe tot parcursul actului normativ.	Se acceptă
132.	(2) Modul de funcționare și utilizare a portalului de	Secretariatul Parlamentului	Articolul 8 definește Portalul de participare publică (particip.gov.md) care, din perspectiva Executivului, permite o monitorizare unitară a modului în care autoritățile din subordine respectă etapele de consultare. Totuși, aplicarea strictă a acestui articol în cazul Parlamentului ridică semne de întrebare legate de eficiența administrativă. Ținem să amintim că Parlamentul Republicii Moldova a investit resurse semnificative în dezvoltarea și îmbunătățirea propriei platforme web, care a fost concepută pentru a reflecta fluxul procesului legislativ.	Se acceptă Pentru clarificarea acestor aspecte, la Art. 6 a fost introdusă următoarea prevedere (valabilă pentru Parlament, Președinție, autorități autotone și entități prestatoare de

	participare publică este stabilit de Guvern.		În context, pentru asigurarea trasabilității și fără a genera costuri administrative, considerăm judicios plasarea link-ului care conține actul normativ de pe pagina Parlamentului pe particip.gov.md. Varianta propusă spre a fi luată în considerare de autor prevede că „Parlamentul poate utiliza propriile platforme digitale pentru desfășurarea consultărilor publice.”	servicii publice): Autoritățile și entitățile publice menționate la art. 2 alin. (2) lit. a) – b), lit. d) și lit. g), asigură publicarea informațiilor privind organizarea și desfășurarea procesului decizional pe site-ul web oficial al autorității sau entității și, după caz, pe alte platforme electronice utilizate în acest scop.
133.		Ministerul Finanțelor	Mai mult, din perspectiva tehnicii legislative, se recomandă clarificarea raportului juridic dintre portalul de participare publică „particip.gov.md” și platforma „e-Democrație”, în vederea stabilirii dacă acestea reprezintă sisteme distincte sau dacă platforma e-Democrație este integrată în portalul național.	Comentariu Portalul particip.gov.md și platforma e-Democrație sunt două resurse informaționale diferite, având roluri distincte și modalități de funcționare distincte, reglementate prin actele normative proprii. (La momentul examinării propunerii, proiectul HG privind instituirea particip.gov.md și modul de funcționare a acestuia este în proces de promovare spre adoptare în Guvern).
134.		CPR&OSC INSPIRED	Recomandare privind implementarea: 1. Platforma particip.gov.md trebuie să fie ajustată la specificul lucrului APL, iar primăriile trebuie să beneficieze de suport tehnic și capacitate. Pe lângă elementele unei platforme centralizate, păstrate pentru APC, aceasta trebuie să îmbine și elementele platformelor hibride. Sarcina principală ar fi evitarea dublării publicării	Nu se acceptă Introducerea unei astfel de derogări riscă a se transforma în practică generală.

			informației, după modelul hibrid al platformei italiene „Consultatione”. Platforma trebuie să rămână centralizată pentru APC, dar ar putea indexa și prelua informațiile de pe paginile web ale primăriilor, să conțină informațiile necesare pentru consultări și să funcționeze inclusiv după modelul hibrid. Platforma ar putea să indexeze alte consultări de pe platforme și să funcționeze ca un repozițoriu pentru consultări.	Totodată, trebuie de menționat faptul că, obligația de transparență proactivă (publicarea din oficiu) a informațiilor privind procesul decizional este o responsabilitate a autorităților publice, inclusiv APL, reglementată în condițiile Legii nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public. În acest sens, pentru a asista APL în realizarea acestei responsabilități, pe portalul particip.gov.md au fost create toate condițiile pentru informarea părților interesate despre organizarea și desfășurarea procesului decizional. În condițiile în care 2/3 din APL nu dispun de pagini web, aceasta este o soluție pentru asigurarea protecției dreptului la informații a părților interesate, precum și pentru APL de onorare a obligației de transparență proactivă
135.	Articolul 9. Platforma de susținere a democrației participative e-Democrație (1) Platforma de susținere a democrației participative e-	Aparatul Președintelui Republicii Moldova	La art. 9 nu este clar definit scopul și funcționalitățile platformei e-Democrație, formularea actuală fiind insuficient de explicită. În același timp, nota de fundamentare a proiectului oferă o descriere mai comprehensivă, care precizează următoarele: „În aplicare practică, aceasta presupune că cetățenii pot utiliza platforma pentru a lansa inițiative civice, pentru a susține inițiativele altor cetățeni,	Se acceptă Norma a fost completată după cum urmează: Articolul 9. Platforma de

	Democrație (în continuare – platforma e-Democrație) asigură implicarea cetățenilor în procesul de luare a deciziilor prin crearea oportunităților de participare publică, prin instrumente digitale. (2) Modul de funcționare și utilizare a platformei e-Democrație este stabilit de Guvern.		pentru a participa la exerciții de consultare digitală prin sondaje și pentru a interacționa direct cu autoritățile în formele prevăzute de lege.” În acest context, se recomandă completarea art. 9 prin integrarea acestor elemente, în vederea asigurării clarității și previzibilității normei.	susținere a democrației participative e-Democrație (1) Platforma de susținere a democrației participative e-Democrație (în continuare – platforma e-Democrație) este instrumentul digital care facilitează implicarea cetățenilor în procesul de luare a deciziilor, inclusiv prin inițierea și susținerea inițiativelor civice, și prin participarea la alte forme de participare publică.
136.		CNTM	Cerințe minime pentru platforma e-Democrație (Art. 9). Platforma gestionează date personale (IDNP) și procese cu efecte juridice (inițiative civice cu praguri de semnături). Delegarea integrală a modului de funcționare Guvernului, fără nicio cerință minimală în lege, este insuficientă din perspectiva protecției drepturilor cetățenești. Recomandare: Adăugarea unui alineat cu cerințe minime: conformitate cu Legea nr.195/2024 privind protecția datelor cu caracter personal; accesibilitate digitală conform standardelor WCAG 2.1; arhivarea electronică a inițiativelor și semnăturilor.	Se acceptă parțial Art. 6 a fost completat cu o normă generală: Colectarea, prelucrarea, stocarea și utilizarea datelor cu caracter personal în temeiul prezentei legi se realizează cu respectarea legislației în domeniul protecției datelor cu caracter personal. Totodată, menționez că aspectele tehnice de funcționare a platformelor și portalurilor online, se face în conformitate cu reglementările cu privire la resursele informaționale de stat și nu se consideră oportună mențiunea doar a

				unora dintre ele în prezentul proiect.
CAPITOLUL II CONSULTAREA PUBLICĂ				
137.	Articolul 10. Formele de consultare publică (1) Consultarea publică este realizată de autoritățile publice-autor prin: 1) solicitarea recomandărilor în formă scrisă de la părțile interesate pentru toate proiectele de decizii menționate la art. 2, alin. (3); 2) desfășurarea ședințelor de consultare publică, pentru proiectele de decizii menționate la art. 2, alin. (3), lit. a) și lit. g) – i) și, la necesitate, pentru alte tipuri de proiecte de decizii; 3) organizarea formatelor de lucru pentru implicarea activă a părților interesate precum: a) grup de lucru din cadrul platformei consultative permanente a autorității administrației publice centrale; b) organ consultativ permanent pe lângă autoritatea administrației publice locale; c) grup de lucru ad-hoc; d) atelier, masă-rotundă;	ANRE	La art.10 alin.(1), pct.(3) după cuvântul „organizarea” de adăugat sintagma „la necesitate a”. Argumentare: În forma actuală, norma poate fi interpretată ca instituind o obligație generală de organizare a formatelor de lucru enumerate, indiferent de complexitatea proiectului supus consultării. Astfel, menționăm că impunerea organizării formatelor de lucru poate genera o împovărare administrativă nejustificată. Prin urmare, completarea cu sintagma „la necesitate a” permite autorității publice să decidă asupra necesității organizării formatelor de lucru în funcție de complexitatea subiectului supus consultării, precum și a caracterului urgent al proiectului. alin.(1), pct.(4) după cuvântul „e-democrație” de adăugat cuvintele „după caz”. Argumentare: Norma respectivă poate fi interpretată ca instituind o obligație de realizare a sondajelor de opinie prin intermediul e-Democrație în toate situațiile, indiferent de caracterul proiectului supus consultării. Introducerea sintagmei „după caz” va permite autorității să decidă utilizarea acestui instrument în funcție de specificul subiectului, de impactul asupra publicului, evitând instituirea unei obligații generale de realizare a sondajelor în toate situațiile. Totodată, menționăm că, în situațiile în care un proiect de act normativ rezultă expres din prevederile unui act normativ ierarhic superior, nu poate fi determinată oportunitatea actului normativ respectiv prin intermediul sondajelor de opinie. În asemenea cazuri, autoritatea are obligația de a asigura conformarea cadrului normativ la prevederile actului superior, iar utilizarea sondajelor de opinie nu este justificată. - alin.(1), pct.(5) după cuvintele „dialog național” de adăugat cuvintele „după caz”. Argumentare: Similar pct.(4).	Se acceptă Art. 10 alin. (1) a fost reformulat în vederea stabilirii exacte a formelor de consultare obligatorii și a celor ce rămân a fi opționale și urmează a fi determinate de către autoritate, în funcție de necesitatea de dialog, intensitatea consultării și a specificului proiectului de decizie. Platforma e-Democrație a fost exclusă din opțiunile de efectuare a sondajelor.
138.		Banca Națională a Moldovei	Cu referire la art. 10 alin. (1) din proiectul de lege, prevederile alineatului respectiv se interpretează în sensul stabilirii obligației autorității publice de a recurge la toate formele	Se acceptă Art. 10 alin. (1) a fost reformulat în vederea

	4) efectuarea sondajelor de opinie prin intermediul platformei e-Democrație; 5) desfășurarea formelor alternative de dialog cu cetățenii: adunare cetățenească, dialog național; 6) alte forme de consultare publică.		de consultare publică enunțate la punctele 1)-6) în cadrul procesului de elaborare a unui proiect de decizie, sens care nu pare să corespundă scopului autorului proiectului. În acest sens, recomandăm a se delimita clar formele de consultare publică care trebuia plicate în orice (sau anumite) procese decizionale de formele de consultare publică în privința cărora autoritatea publică are discreția de a decide aplicarea acestora (un exemplu în acest sens ar fi art. 11 alin. (1) din proiectul de lege, în care se delimitează informațiile obligatorii (pct. 1)-4)) de informațiile opționale (pct. 5)).	stabilirii exacte a formelor de consultare obligatorii și a celor ce rămân a fi opționale și urmează a fi determinate de către autoritate, în funcție de necesitatea de dialog, intensitatea consultării și a specificului proiectului de decizie.
139.		Banca Națională a Moldovei	Pentru asigurarea previzibilității prevederilor cu privire la desfășurarea formelor alternative de dialog cu cetățenii, propunem definirea noțiunilor „adunare cetățenească” și „dialog național”, incluse în cuprinsul art. 10 alin. (1) pct. 5) din proiectul de lege.	Se acceptă Noțiunile de dialog național și adunare cetățenească au fost definite la art. 3, după cum urmează: adunare cetățenească – mecanism deliberativ de participare publică, constituit dintr-un grup de cetățeni selectați în mod reprezentativ, care analizează o problemă de interes public și formulează recomandări în baza unui proces structurat de informare și deliberare; dialog național – proces structurat de consultare și deliberare la nivel național, care implică autoritățile publice și părțile interesate, în vederea identificării soluțiilor privind

				politici publice sau reforme de interes major;
140.		Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării	La art. 10. alin.(1) , considerăm oportun de indicat dacă toate formele de consultare publică, sunt obligatorii, sau se aplică, după caz, în funcție de specificul proiectului supus consultării, de impactul asupra publicului, de subiecții vizați, etc. și permite autorității să decidă utilizarea doar o unei modalități, sau combinat, evitând astfel instituirea unei obligații generale.	Se acceptă Art. 10 alin. (1) a fost reformulat în vederea stabilirii exacte a formelor de consultare obligatorii și a celor ce rămân a fi opționale și urmează a fi determinate de către autoritate, în funcție de necesitatea de dialog, intensitatea consultării și a specificului proiectului de decizie.
141.		Secretariatul Parlamentului	Art.10: - cu referire la alin.(1) pct.3), alin.(3), art.11 alin.(1) pct.5) lit.b) și art.24 alin.(1) lit.d) este de menționat că legislația în vigoare nu operează cu termenul de „formate de lucru”, prin urmare acesta necesită a fi redactat corespunzător; - la alin.(1) pct.3) lit.a) cuvintele „administrației publice centrale” se vor substitui cu cuvântul „publice”. La lit.b) textul va fi înlocuit cu textul „consiliul de participare” după cum este definit la art.2.	Se acceptă parțial Prevederile au fost ajustate prin utilizarea unor formulări conforme tehnicii legislative, precum „forme de organizare a consultării publice”. Referințele la „autoritățile publice” au fost generalizate. Totodată, s-a păstrat structura și conținutul normei, întrucât aceasta reflectă în mod adecvat diversitatea mecanismelor de consultare publică utilizate în practică și asigură caracterul operațional al reglementării.

142.		CNTM	Problemă: Proiectul tratează uniform autoritățile publice centrale (ministere, agenții) și APL de toate nivelurile. O parte semnificativă a APL de nivelul I mai mici nu întodeauna dispun de personal specializat, infrastructură digitală sau buget suficient pentru a implementa toate obligațiile prevăzute. Riscul concret este formalizarea excesivă: autoritățile vor bifa procedural cerințele fără a asigura o participare autentică. Recomandare 5a: Introducerea unui principiu de proporționalitate procedurală diferențiată pe trei niveluri: (1) procedură completă pentru APC și APL de nivelul II cu capacitate corespunzătoare; (2) procedură standard pentru APL de nivelul I cu populație peste un prag stabilit prin hotărâre de Guvern; (3) procedură simplificată pentru APL mici, cu accent pe formatele accesibile (afișaj, adunare cetățenească). Ghiduri metodologice specifice pentru APL ar trebui prevăzute expres. Recomandare 5b (amalgamare): În contextul procesului de amalgamare administrativ-teritorială, se recomandă instituirea unor proceduri specifice de consultare a fiecărei localități vizate din comunitățile amalgamate, inclusiv prin vizite în teren și alte mecanisme de participare comunitară directă, astfel în cât să se prevină excluderea de la procesle decizionale a comunităților mai mici.	Se acceptă parțial Din perspectiva reformei administrației publice locale și a proceselor de amalgamare a APL, se consideră relevant de a avea această garanție pentru comunități locale de a fi implicate în procesele decizionale. În acest scop a fost reformulat alin. (2). În ceea ce privește instituirea unor proceduri distincte sau obligatorii pentru situații specifice, acestea nu au fost incluse, deoarece mecanismele existente în proiect oferă suficientă flexibilitate pentru a evita formalismul excesiv, fără a fi necesară instituirea unor proceduri diferențiate rigide..
143.		Fundația „Dorcas-Moldova”	Articolul 10. Formele de consultare publică Propunere: Articolul 10 urmează a fi reformulat în „Forme/modalități de participare”. Consultarea este una din formele de participare. „Implicarea” este un nivel mai înalt decât consultarea. Structură propusă a participării: Informare – materiale tipărite, web, social media, radio/TV	Nu se acceptă Propunerea de reformulare a art. 10 în sensul reglementării generale a formelor de participare publică ar conduce la suprapunerea și confuzia între nivelurile de reglementare stabilite în proiectul de lege.

			2. Consultare publică – focus-grup, audieri, dezbateri, referendum, sondaj 3. Implicare – grupuri de lucru, consilii consultative, ateliere 4. Monitorizare – rapoarte alternative elaborate de ONG-uri	Articolul 7 definește formele generale de participare publică din perspectiva modalităților prin care părțile interesate se pot implica în procesul decizional, în timp ce articolul 10 reglementează mecanismele și instrumentele prin care se realizează consultarea publică de către autorități. Pentru a asigura o mai bună claritate a normei, prevederile articolului au fost ajustate prin evidențierea caracterului flexibil al mecanismelor de consultare publică, menținându-se structura și logica generală a reglementării.
144.		AO EcoContact	La art. 10. Formele de consultare publică La alin. (1) pct. 2) instituie obligativitatea desfășurării ședințelor de consultare publică pentru proiectele de decizii menționate la art. 2 alin. (3) lit. a) și lit. h)–j), fără a fi prevăzut o justificare normativă pentru selectarea exclusivă a acestor categorii de acte. Astfel, dintre toate tipurile de proiecte enumerate la art. 2 alin. (3), legiuitorul optează pentru includerea legilor și documentelor de politici adoptate de Parlament (lit. a)), documentelor de planificare și documentelor de politici publice ale Guvernului (lit. h)), documentelor de politici ale autorităților publice autonome (lit. i)), documentelor de politici de nivel local (lit. j)), excluzând însă, hotărârile și ordonanțele Guvernului (lit. c)), actele normative ale autorităților administrației publice centrale (lit. d)), actele normative ale autorităților publice autonome (lit. e)), actele normative ale autorităților administrației publice locale (lit. g)).	Nu se acceptă Documentele de politici publice, menționate la art. 2 alin. (3) lit. b) din proiect (în redacția actualizată), presupun un proces decizional complex, care include etape extinse de analiză, documentare, identificare a opțiunilor și fundamentare a soluțiilor propuse. În acest context, implicarea timpurie și directă a părților interesate, inclusiv prin desfășurarea

			În lipsa unei fundamentări explicite, nu este clar care a fost criteriul de diferențiere între aceste categorii de acte. Or, din perspectiva impactului asupra drepturilor, intereselor legitime sau mediului, actele normative adoptate de Guvern sau de autoritățile administrației publice centrale de specialitate pot avea efecte la fel de semnificative ca documentele de politici publice. Această selecție aparent arbitrară ridică probleme din perspectiva principiului egalității de tratament normativ, principiului securității juridice și al previzibilității legii și coerenței interne a reglementării. În absența unui criteriu clar (de exemplu: natura strategică a documentului, impactul general, caracterul programatic, efectele pe termen lung etc.), norma riscă să creeze un regim diferențiat nejustificat între acte cu impact comparabil. Această omisiune este deosebit de relevantă, întrucât numeroase decizii cu impact direct asupra mediului sunt adoptate sub forma hotărârilor Guvernului sau a actelor normative ale autorităților administrației publice centrale de specialitate, care, potrivit actualei formulări, nu ar intra în mod automat sub incidența obligativității ședinței de consultare publică. În această ordine de idei, se impune fie explicarea în nota de fundamentare a criteriilor utilizate pentru selectarea actelor prevăzute la art. 2 alin. (3) lit. a) și h)–j), fie reformularea art. 10 alin. (1) pct. 2) astfel încât obligativitatea ședinței de consultare publică să fie raportată la criterii obiective (de exemplu, impactul semnificativ asupra interesului public, drepturilor fundamentale sau mediului), și nu la o enumerare limitativă lipsită de justificare. Clarificarea acestui aspect este esențială pentru a evita tratamente diferențiate nefundamentate și pentru a asigura aplicarea coerentă și nediscriminatorie a mecanismelor de participare publică.	ședințelor de consultare publică, constituie o componentă esențială a procesului de elaborare. Totodată, practica administrativă demonstrează că elaborarea acestor documente implică, în mod obișnuit, constituirea grupurilor de lucru și desfășurarea unor activități de consultare aprofundată, ceea ce justifică instituirea unei obligații exprese privind organizarea ședințelor de consultare publică pentru această categorie de proiecte. În ceea ce privește celelalte categorii de acte, proiectul de lege nu exclude organizarea ședințelor de consultare publică, ci o corelează cu impactul și complexitatea deciziei, în conformitate cu criteriile prevăzute la art. 10 alin. (4). Această abordare permite aplicarea flexibilă a mecanismelor de consultare publică, în funcție de relevanța și efectele proiectului de decizie. Prin urmare, diferențierea instituită nu are un caracter arbitrar, ci reflectă particularitățile procesului
--	--	--	---	--

				decizional aferent diferitelor categorii de acte și asigură un echilibru între necesitatea implicării efective a părților interesate și evitarea formalizării excesive a procedurilor.
145.		AO EcoContact	La alin. (1) pct. 5), reglementarea care prevede „desfășurarea formelor alternative de dialog cu cetățenii: adunare cetățenească, dialog național” este formulată într-o manieră insuficient determinată din perspectiva clarității și previzibilității normei juridice. Noțiunea de „dialog național” nu este definită în cuprinsul proiectului de lege și nici nu este consacrată ca instituție juridică distinctă în cadrul normativ general privind procesul decizional. Textul nu stabilește natura juridică a acestei forme (consultativă sau deliberativă), autoritatea competentă să o inițieze sau să o convoace, procedura de desfășurare, criteriile de reprezentativitate ori efectele juridice ale concluziilor rezultate. În lipsa acestor elemente esențiale, prevederea riscă să genereze incertitudine juridică și aplicare neuniformă, contrar principiului securității raporturilor juridice. În ceea ce privește „adunarea cetățenească”, aceasta la fel nu este definită. Este de menționat că Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală, reglementează instituția adunării generale a locuitorilor satului și mecanismul delegatului sătesc (art. 35). De asemenea, utilizarea sintagmei „dialog național” sugerează un mecanism de amploare la nivel central, fără a fi precizat cadrul instituțional în care acesta se desfășoară și fără a fi clarificate raporturile sale cu competențele constituționale ale autorităților publice centrale. În absența acestor clarificări, norma poate genera dificultăți de interpretare și aplicare. În consecință, se recomandă fie definirea expresă a noțiunii de „dialog național” și stabilirea cadrului procedural minimal aplicabil, fie reformularea prevederii prin utilizarea unei trimiteri la „alte	Se acceptă parțial Noțiunile de „dialog național” și „adunare cetățenească” au fost definite în Art. 3. În sensul prezentului proiect de lege, „adunarea cetățenească” reprezintă un mecanism deliberativ de participare publică, utilizat pentru facilitarea dialogului între autorități și părțile interesate, fără a produce efecte juridice directe asupra procesului decizional. Aceasta nu trebuie confundată cu adunarea generală a locuitorilor, reglementată în legislația administrației publice locale, care are un rol specific în exercitarea unor atribuții administrative sau electorale. Includerea „adunării cetățenești” în art. 10 are scopul de a reflecta utilizarea unor forme inovative de dialog, în concordanță cu

			forme de dialog prevăzute de lege”, cu indicarea reglementărilor speciale aplicabile. Totodată, se impune corelarea explicită cu Legea nr. 436/2006 pentru a evita dublarea sau suprapunerea mecanismelor deja reglementate. În forma actuală, prevederea analizată necesită clarificări pentru a asigura coerența legislativă și respectarea principiilor de claritate și previzibilitate a normei juridice.	practicile internaționale în domeniul participării publice.
146.		AO EcoContact	La alin. (1) pct. 6), prevederea „alte forme de consultare publică” introduce o formulare excesiv de largă și nedeterminată, fără stabilirea unor criterii minime de conformitate procedurală. În absența unor repere clare, există riscul unei aplicări neuniforme a legii, inclusiv al utilizării unor mecanisme informale sau insuficient transparente, care nu garantează accesul egal al părților interesate, publicitatea adecvată, trasabilitatea recomandărilor formulate. Din perspectiva domeniului protecției mediului, unde participarea publică este esențială pentru prevenirea impactului negativ ireversibil, este necesar ca orice formă alternativă de consultare să respecte, în mod expres, principiile transparenței, accesibilității, egalității de tratament și nediscriminării. În acest sens, recomandăm completarea normei cu o mențiune explicită potrivit căreia formele alternative trebuie să respecte principiile generale ale participării publice prevăzute de lege.	Se acceptă parțial Prevederea a fost completată prin introducerea unei clauze exprese de conformitate, care stabilește obligația respectării principiilor participării publice prevăzute de prezenta lege. Limitarea exhaustivă a formelor de consultare publică considerăm că ar restrânge flexibilitatea necesară adaptării mecanismelor de participare la specificul procesului decizional și la evoluțiile practicilor participative, care arată tendințe certe de adaptare la diversitatea contextelor și necesităților părților interesate.
147.		CLT și CRP Cahul	Adăugarea la Articolul 10 alin.(1) a unui punct distinct cu textul "asigurarea implicării părților interesate în procesul decizional la toate etapele și în toate formatele de consultare publică" Comentariu: Participarea publică trebuie să fie continuă și nu limitată la o singură formă de consultare.	Se acceptă La Art. 10, alin. (2) au fost operate modificări după cum urmează:

				(2) La organizarea consultării publice, autoritatea publică-autor: a) identifică părțile interesate relevante, grupurile specifice potențial afectate și comunitățile locale direct afectate de decizie și asigură implicarea acestora în procesul de consultare publică;
148.		CLT și CRP Cahul	Excluderea din Articolul 10, alin. (1), pct.3) a sintagmei "activă a" Comentariu: Sintagma poate crea interpretări selective/restrictive privind nivelul participării.	Se acceptă Sintagma respectivă a fost exclusă în procesul de reformulare a normelor art. 10, alin. (1).
149.		CPR&OSC INSPIRED	În formularea actuală, procesul de participare publică poate fi redus la o ședință a unui grup de lucru în cadrul platformei consultative, un grup de lucru ad-hoc sau toate formele de la pct. 3. Better Regulation Guidelines a Comisiei Europene diferențiază între formele de consultare publică (accesibile tuturor) și consultare targetată – cele enumerate la punctul 3. Pentru a fi publică, consultarea trebuie să fie realizată prin (a) solicitarea recomandărilor în formă scrisă de la părțile interesate sau (b) prin desfășurarea ședințelor publice, care sunt deschise tuturor. Formatele de la pct.3 pot fi folosite adițional, dar izolat nu constituie forme de consultare publică. Formatele de lucru pot fi enumerate în cadrul unui articol separat pentru a nu confunda aceste două procese. La fel formele de la punctele 4, 5, 6, pot fi reglementate într-un articol separat ca forme adiționale de consultare publică. Aceasta va	Se acceptă Art. 10 a fost redenumit în Modalitățile de realizare a consultărilor publice, astfel încât să poată cuprinde atât modalitățile obligatorii, modalitățile complementare, precum și normele generale de organizare a acestora. prevederile articolului au fost ajustate prin integrarea acestor forme în cadrul noțiunii de „ședințe de

			înlătura riscul ca un process participativ să fie înlocuit de un sondaj online. Referitor la „(2) La organizarea consultării publice, autoritatea publică-autor” - aceasta nu ține de formele de participare publică, poate fi un articol aparte despre pregătirea consultării publice	consultare publică”, în scopul reflectării mai fi-dele a modului efectiv în care se desfășoară consul-tarea în practică și pentru a evita o separare artificială între „ședință” și „formă de lucru”. De asemenea, pentru a răs-punde preocupărilor pri-vind riscul substituției consultării publice prin mecanisme limitate (de exemplu, sondaje sau exerciții restrânse de dia-log), s-a menținut o struc-tură clară a alin. (1), în care: pct. 1) și pct. 2) stabilesc modalitățile principale și obligatorii de realizare a consultării publice, accesi-bile în mod deschis părți-lor interesate; pct. 3) reglementează me-canismele complementare, care pot fi utilizate supli-mentar, în funcție de nece-sități, fără a înlocui for-mele de bază. În plus, pentru a asigura aplicarea uniformă și con-formă a acestor meca-nisme, a fost păstrată
--	--	--	---	--

				clauza potrivit căreia utilizarea altor forme de consultare publică se realizează cu respectarea principiilor participării publice prevăzute de lege, ceea ce garantează transparența, accesibilitatea, nediscriminarea și trasabilitatea procesului. În ceea ce privește propunerea de separare a acestor elemente în articole distincte, considerăm că aceasta ar conduce la fragmentarea reglementării și ar afecta coerența prezentării mecanismelor de consultare publică. Structura actuală permite o abordare integrată, în care sunt reglementate atât modalitățile principale, cât și cele complementare, precum și condițiile de organizare a consultării publice.
150.		CPR&OSC INSPIRED	Recomandăm definirea clară a formelor de consultare cu includerea unor criterii minime, nu doar enumerarea acestora, pentru a nu lăsa descrierea acestora în acte ulterioare sau a permite interpretarea extensivă sau abuzivă a acestora.	Nu se acceptă După cum a fost discutat și convenit în Grupul de lucru asupra proiectului de lege, o astfel de abordare ar conduce la supra reglementarea cadrului normativ, prin transformarea legii într-un instrument de

				detaliere procedurală, ceea ce ar depăși rolul acesteia de act normativ-cadru. Formele de consultare publică, precum grupurile de lucru, atelierele, mesele rotunde sau alte mecanisme de dialog, au un caracter dinamic și sunt utilizate în mod diferit în funcție de specificul procesului decizional, de natura părților interesate și de complexitatea subiectului supus consultării. Stabilirea unor criterii rigide pentru fiecare dintre aceste forme ar limita flexibilitatea autorităților publice de a adapta procesul participativ la contextul concret și ar putea conduce, în practică, la formalizarea excesivă a acestuia. Totodată, proiectul de lege instituie deja un set coerent de garanții normative aplicabile tuturor formelor de consultare publică, prin: principiile participării publice prevăzute la art. 4;
--	--	--	--	---

				criteriile de proporționalitate stabilite la art. 10 alin. (4); obligățiile privind organizarea consultării publice prevăzute la art. 10 alin. (2). În plus, proiectul prevede expres posibilitatea aprobării unor instrucțiuni și ghiduri metodologice la nivel subsecvent, care pot detalia modul de organizare și desfășurare a diferitor forme de consultare publică, într-o manieră flexibilă.
151.		CPR&OSC INSPIRED	La art. 10. Formele de consultare publică, La alin. (1) pct. 2) instituie obligativitatea desfășurării ședințelor de consultare publică pentru proiectele de decizii menționate la art. 2 alin. (3) lit. a) și lit. h)–j), fără a fi prevăzut o justificare normativă pentru selectarea exclusivă a acestor categorii de acte. Astfel, dintre toate tipurile de proiecte enumerate la art. 2 alin. (3), legiuitorul optează pentru includerea legilor și documentelor de politici adoptate de Parlament (lit. a)), documentelor de planificare și documentelor de politici publice ale Guvernului (lit. h)), documentelor de politici ale autorităților publice autonome (lit. i)), documentelor de politici de nivel local (lit. j)), excluzând însă, hotărârile și ordonanțele Guvernului (lit. c)), actele normative ale autorităților administrației publice centrale (lit. d)), actele normative ale autorităților publice autonome (lit. e)), actele normative ale autorităților administrației publice locale (lit. g)).	Nu se acceptă Documentele de politici publice, menționate la art. 2 alin. (3) lit. b) din proiect (în redacția actualizată), presupun un proces decizional complex, care include etape extinse de analiză, documentare, identificare a opțiunilor și fundamentare a soluțiilor propuse. În acest context, implicarea timpurie și directă a părților interesate, inclusiv prin desfășurarea ședințelor de consultare publică, constituie o

			În lipsa unei fundamentări explicite, nu este clar care a fost criteriul de diferențiere între aceste categorii de acte. Or, din perspectiva impactului asupra drepturilor, intereselor legitime sau mediului, actele normative adoptate de Guvern sau de autoritățile administrației publice centrale de specialitate pot avea efecte la fel de semnificative ca documentele de politici publice. Această selecție aparent arbitrară ridică probleme din perspectiva principiului egalității de tratament normativ, principiului securității juridice și al previzibilității legii și coerenței interne a reglementării. În absența unui criteriu clar (de exemplu: natura strategică a documentului, impactul general, caracterul programatic, efectele pe termen lung etc.), norma riscă să creeze un regim diferențiat nejustificat între acte cu impact comparabil. Această omisiune este deosebit de relevantă, întrucât numeroase decizii cu impact direct asupra mediului sunt adoptate sub forma hotărârilor Guvernului sau a actelor normative ale autorităților administrației publice centrale de specialitate, care, potrivit actualei formulări, nu ar intra în mod automat sub incidența obligativității ședinței de consultare publică. În această ordine de idei, se impune fie explicarea în nota de fundamentare a criteriilor utilizate pentru selectarea actelor prevăzute la art. 2 alin. (3) lit. a) și h)–j), fie reformularea art. 10 alin. (1) pct. 2) astfel încât obligativitatea ședinței de consultare publică să fie raportată la criterii obiective (de exemplu, impactul semnificativ asupra interesului public, drepturilor fundamentale sau mediului), și nu la o enumerare limitativă lipsită de justificare. Clarificarea acestui aspect este esențială pentru a evita tratamente diferite nefundamentate și pentru a asigura aplicarea coerentă și nediscriminatorie a mecanismelor de participare publică.	componentă esențială a procesului de elaborare. Totodată, practica administrativă demonstrează că elaborarea acestor documente implică, în mod obișnuit, constituirea grupurilor de lucru și desfășurarea unor activități de consultare aprofundată, ceea ce justifică instituirea unei obligații exprese privind organizarea ședințelor de consultare publică pentru această categorie de proiecte. În ceea ce privește celelalte categorii de acte, proiectul de lege nu exclude organizarea ședințelor de consultare publică, ci o corelează cu impactul și complexitatea deciziei, în conformitate cu criteriile prevăzute la art. 10 alin. (4). Această abordare permite aplicarea flexibilă a mecanismelor de consultare publică, în funcție de relevanța și efectele proiectului de decizie. Prin urmare, diferențierea instituită nu are un caracter arbitrar, ci reflectă particularitățile procesului decizional aferent diferitelor categorii de acte și asigură
--	--	--	--	---

				un echilibru între necesitatea implicării efective a părților interesate și evitarea formalizării excesive a procedurilor.
152.	(2) La organizarea consultării publice, autoritatea publică-autor: a) identifică părțile interesate relevante și grupurile specifice potențial afectate de viitoarea decizie; b) implică părțile interesate și grupurile specifice identificate în procesele de consultare publică; c) elaborează și diseminează informațiile într-un limbaj clar, simplu și accesibil, adaptat diferitelor niveluri de înțelegere și nevoi de comunicare ale părților interesate țintite; d) poate atrage experți externi pentru facilitarea și moderarea dialogurilor, precum și pentru desfășurarea formelor alternative de dialog cu cetățenii.	Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru a Republicii Moldova	Cu referire la art. 10 alin. (2) lit. a) și alin. (3) din proiect privind selectarea părților interesate de către autoritatea publică – autor, considerăm că prevederile sunt vagi, iar lipsa unor criterii de selecție clar definite permite autorității publice-autor să excludă anumite părți interesate de la implicarea activă în consultare. Considerăm că orice parte interesată, chiar dacă nu a fost selectată de autoritatea publică-autor pentru participarea la consultările publice, poate, dacă consideră necesar, să transmită opinii și să participe la procesul de consultare publică a proiectului de decizie.	Se acceptă parțial Prevederea alin. (3) a fost ajustată prin delimitarea expresă a situațiilor în care este necesară selectarea părților interesate, respectiv pentru participarea în grupuri de lucru și consilii de participare sau de transparență și pentru care autoritățile publice setează criteriile de eligibilitate în funcție de scopul instruirii platformelor de dialog. Totodată, în ceea ce privește participarea largă și necondiționată a părților interesate în procesul decizional, alin. (1) pct. 1). Prevede anume această abordare, unde influența autorităților a gradului de implicare a părților interesate este minimă.
153.		Ministerul Muncii și Protecției Sociale	La art. 10, la alin. (2) lit. b) se propune completarea, la final, cu următoarea sintagmă: „inclusiv organizațiile care promovează interesele grupurilor specifice”;	Nu se acceptă Pentru a nu îngreuna textul legii, considerăm

				suficientă menționarea „părților interesate”, noțiunea căroră încorporează atât grupurile afectate, cât și persoanele sau organizațiile care le reprezintă interesele. <i>parte interesată</i> – orice persoană fizică sau juridică care este afectată sau poate fi afectată de o decizie a autorităților publice, sau care manifestă un interes legitim față de obiectul acesteia
154.		AO EcoContact	La alin. (2) lit. b) formularea „implică părțile interesate și grupurile specifice identificate în procesele de consultare publică” ridică probleme de tehnică legislativă și de coerență conceptuală. Sintagma „implică părțile interesate” sugerează o acțiune unilaterală a autorității publice asupra unor subiecți externi, ceea ce poate fi interpretat ca o ingerință sau ca o obligație de a asigura participarea efectivă a acestora, dincolo de voința lor. Or, participarea publică presupune implicarea părților interesate în procesul decizional din propria inițiativă, ceea ce indică un caracter voluntar, nu unul impus sau determinat de autoritate. Formularea poate genera incertitudine juridică privind întinderea obligației autorității: (i) dacă autoritatea doar creează condițiile necesare pentru participare (publicitate, acces la informație, invitații); (ii) sau dacă are obligația de a asigura participarea efectivă a fiecărei părți interesate identificate, ceea ce ar putea deveni imposibil de realizat și susceptibil de a genera contestații privind pretinsa „neimplicare”. Din perspectiva principiilor de claritate și previzibilitate a normei juridice, termenul „implică” este excesiv de larg și ambiguu. Participarea publică este, prin natura sa, un drept al părților interesate, iar obligația autorității este de a asigura cadrul procedural	Se acceptă Prevederile au fost modificate astfel încât să reflecte fără echivoc eforturile autorităților publice de a atrage părțile interesate în procesul decizional.

			adecvat pentru exercitarea acestui drept, nu de a „implica” în mod activ sau coercitiv persoanele vizate. Reișind din cele expuse, sugerăm o formulare de tipul: „invită și facilitează participarea părților interesate și grupurilor specifice identificate”. O asemenea reformulare ar reflecta mai fidel natura juridică a consultării publice, ca mecanism de deschidere instituțională și garantare a dreptului la participare, evitând interpretările excesive sau neclare privind obligațiile autorității publice.	
155.		CLT și CRP Cahul		Se acceptă parțial Identificarea părților interesate este un proces operațional de la care pornește planificarea și organizarea consultărilor publice. Excluderea acestei responsabilități, transformă procesul decizional, de la începutul său, într-un exercițiu formal, în care atragerea părților interesate poate fi limitată la un grup restrâns de actori. Informarea părților interesate a fost consolidată în prevederile prezentului alineat.
156.		CLT și CRP Cahul	Modificarea Articolului 10 alin.(2), lit.d) prin adăugarea sintagmei "organizații necomerciale constituite în corespundere cu legislația în vigoare," Comentariu: Recunoașterea rolului organizațiilor necomerciale este esențială pentru consolidarea dialogului dintre autorități și societatea civilă.	Nu se acceptă Includerea expresă a organizațiilor necomerciale ar putea crea o confuzie între rolurile distincte

				reglementate de proiectul de lege. În sensul prezentei norme, posibilitatea de a atrage „experți externi” vizează persoane sau entități cu competențe tehnice și profesionale relevante pentru facilitarea și moderarea procesului de consultare publică, precum și pentru asigurarea calității dialogului. Această categorie nu se suprapune automat cu organizațiile necomerciale, întrucât nu toate organizațiile societății civile dețin, în mod necesar, roluri sau capacități de expertiză ori de facilitare în cadrul proceselor participative. Totodată, proiectul de lege recunoaște și asigură participarea organizațiilor necomerciale în calitatea acestora de părți interesate, în condițiile generale ale legii, alături de alte categorii de actori. Prin urmare, includerea expresă a acestora într-o normă care reglementează atragerea experților externi ar conduce la o suprapunere nejustificată de roluri și ar putea crea interpretări
--	--	--	--	--

				restrictive cu privire la participarea altor categorii de părți interesate.
157.	(3) Selectarea părților interesate pentru implicare activă în diferite formate de lucru se realizează în cadrul unei proceduri deschise, cu publicarea criteriilor de selectare.	Agencia Geodezie, Cartografie și Cadastru a Republicii Moldova	În consecință, propunem completarea art. 10 alin. (3) din proiect printr-o dispoziție expresă care să prevadă că neselectarea unei părți interesate de către autoritatea publică – autor pentru participarea activă nu împiedică această parte să prezinte opinii referitoare la proiectul de decizie supus consultării publice.	Se acceptă Formularea a fost inclusă. Propunerea privind clarificarea expresă a faptului că neselectarea unei părți interesate pentru participarea activă în anumite formate de consultare nu limitează dreptul acesteia de a transmite opinii se consideră oportună, dat fiind faptul că accentuează caracterul deschis al procesului de consultare publică. În acest sens, proiectul de lege instituie deja, la art. 10 alin. (1), posibilitatea generală a tuturor părților interesate de a participa la procesul de consultare publică, inclusiv prin transmiterea recomandărilor în formă scrisă. Cu toate acestea, pentru a evita orice interpretare restrictivă a prevederilor privind selectarea părților interesate pentru implicarea în formate de lucru cu participare limitată, s-a considerat oportună

				completarea alin. (3) cu o precizare expresă în acest sens.
158.		Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării	La fel, la art. 10 alin. (3) privind selectarea părților interesate de către autoritatea publică – autor pentru participarea activă, considerăm relevant ca criteriile de selecție să fie clar definite, astfel încât să nu lase loc de discriminare sau excludere din procesul de participare la consultările publice.	Se acceptă parțial Stabilirea unor criterii de selecție detaliate și general aplicabile în textul legii nu este oportună, întrucât aceste criterii nu pot fi uniformizate pentru toate tipurile de procese decizionale și forme de consultare publică. În practică, criteriile de selecție depind de scopul consultării, de specificul domeniului de politici, de natura părților interesate vizate și de obiectivele formatului de lucru utilizat. În acest sens, proiectul de lege instituie un mecanism adecvat de asigurare a transparenței și echității procesului de selecție, prin obligativitatea desfășurării unei proceduri deschise și a publicării criteriilor de selecție, ceea ce permite verificarea acestora și previne aplicarea arbitrară. Totodată, aplicarea criteriilor de selecție este guvernată de principiile participării publice prevăzute de

				lege, inclusiv cele privind transparența, nediscriminarea și incluziunea, care constituie garanții suficiente pentru asigurarea unui proces echitabil. De asemenea, considerăm oportună detalierea criteriilor de selecție, prin instrucțiuni și ghiduri metodologice aprobate la nivel subsecvent, fapt ce va permite adaptarea acestora la specificul diferitelor domenii și tipuri de consultare.
159.		Ministerul Muncii și Protecției Sociale	La alin. (3), în contextul obligației menținerii și publicării unei Liste a părților interesate, dezagregată pe domeniile de competență ale autorității, este deja asigurată un cadru organizat, transparent și predictibil de implicare a părților incluse în lista menționată. În aceste condiții, introducerea unei „proceduri deschise” suplimentare pentru selectarea părților deja incluse în Lista enunțată dublează mecanismele existente și încarcă nejustificat procedura. Se consideră oportun ca criteriile de selectare să fie elaborate centralizat de către Cancelaria de Stat, să fie publice și aplicabile pentru identificarea și implicarea altor părți interesate, care nu sunt incluse în Lista părților interesate, în funcție de specificul subiectului examinat. Mai mult decât atât, o astfel de reglementare, în forma propusă, riscă să afecteze flexibilitatea autorității în procesul de organizare a consultărilor și să genereze întârzieri nejustificate în procesul decizional, fără a aduce un plus real pentru transparența procesului decizional.	Nu se acceptă Observațiile privind dublarea mecanismelor de implicare a părților interesate pornesc de la o confuzie între două instrumente distincte reglementate de proiectul de lege. Lista părților interesate, dezagregată pe domeniile de competență ale autorității publice, are rolul de a asigura evidența, transparența și comunicarea sistematică cu actorii relevanți, facilitând informarea acestora cu privire la procesele decizionale în curs. În schimb, prevederile art. 10 alin. (3) reglementează

				selectarea părților interesate pentru participarea în formate de lucru cu participare limitată, precum grupurile de lucru sau consiliile consultative, care, prin natura lor, necesită un număr restrâns de participanți și o organizare funcțională a dialogului. În acest context, procedura deschisă de selecție, cu publicarea criteriilor, nu dublează mecanismele existente, ci asigură transparența și echitatea procesului de atragere a părților interesate, prevenind riscul unei selecții arbitrare. Totodată, stabilirea centralizată a criteriilor de selecție la nivelul unei autorități centrale nu este oportună, deoarece acestea trebuie adaptate în funcție de specificul fiecărui proces decizional, de domeniul de politici și de obiectivele formatului de consultare utilizat. O astfel de centralizare ar reduce flexibilitatea autorităților publice și ar putea afecta eficiența procesului de consultare.
--	--	--	--	---

160.		AO EcoContact	La alin. (3) (Selectarea părților interesate pentru implicare activă în diferite formate de lucru se realizează în cadrul unei proceduri deschise, cu publicarea criteriilor de selectare.), desi principiul procedurii deschise și al publicării criteriilor de selectare este salutar, textul nu precizează unde se publică aceste criterii, în ce termen și dacă există un mecanism de contestare a selecției. În lipsa unui remediu procedural, publicarea criteriilor riscă să devină o formalitate lipsită de efect real. În acest context, menționăm referitor la identificarea „părților interesate relevante” (art. 10 alin. (2) lit. a)), or sintagma „părți interesate relevante” are un caracter apreciativ și poate genera aplicare selectivă. În practică, există riscul excluderii organizațiilor societății civile active în domeniul mediului pe motiv că nu ar fi „direct afectate”, deși protecția mediului este, prin natura sa, un interes public difuz, cu impact asupra întregii colectivități. Lipsa unor criterii obiective pentru determinarea relevanței poate conduce la omisiuni nejustificate, contestări privind vicierea procedurii, afectarea principiului egalității de șanse în participare. Respectiv, se impune fie definirea unor criterii minime pentru identificarea părților interesate, fie trimiterea la o metodologie, care să asigure selectarea și includerea organizațiilor reprezentative în domeniile afectate de proiectul de decizie. Conex, pentru proiectele cu impact asupra mediului, precum și pentru alte proiecte de decizii care pot afecta în mod semnificativ drepturile și interesele legitime ale comunității, sănătatea publică, utilizarea resurselor naturale sau dezvoltarea socio-economică la nivel local și național, unde pluralismul opiniilor este esențial, este necesar un mecanism clar și accesibil de contestare sau revizuire a listei participanților selectați, în vederea prevenirii excluderilor arbitrare și a asigurării unui proces de consultare autentic, incluziv și transparent.	Se acceptă parțial Proiectul de lege definește deja noțiunea de „parte interesată” în cadrul dispozițiilor generale, inclusiv prin raportare la existența unui interes legitim. Subsecvent, nu se consideră oportună completarea acestei noțiuni la nivelul art. 10. Totodată, pentru a preveni o aplicare restrictivă în practică, prevederile au fost ajustate prin clarificarea obligației autorității publice de a identifica părțile interesate relevante în funcție de domeniul și obiectul proiectului de decizie, fără a restrânge nejustificat sfera acestora.
161.		CLT și CRP Cahul	Excluderea alineatului (3) din Articolul 10 Comentariu: Prevederea respectivă poate genera interpretări restrictive privind participarea publică.	Se acceptă parțial Prevederile prezentului alineat instituie o garanție esențială pentru asigurarea

				transparenței și echității procesului de atragere a părților interesate în consultarea publică. Observația privind riscul unei interpretări restrictive a fost evaluată, iar norma a fost ajustată pentru a delimita expres expres situațiile în care este necesară selectarea părților interesate, respectiv pentru participarea în grupuri de lucru și consilii de participare sau de transparență. Aceste formate, prin natura lor, presupun un număr limitat de participanți. Astfel, prevederea stabilește obligația desfășurării unei proceduri deschise și a publicării criteriilor de selecție, acestea fiind adaptate în funcție de scopul procesului de consultare publică, ceea ce asigură transparența și previne aplicarea arbitrară. În plus, textul reformulat garantează în mod expres că selectarea pentru participarea în aceste formate nu limitează dreptul altor părți interesate de a transmite recomandări în cadrul procesului de consultare publică.
--	--	--	--	---

162.	(4) Selectarea formei de consultare publică se realizează proporțional impactului public al proiectului deciziei și al interesului public față de acesta.	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	La art. 10 alin. (4), propunem substituirea cuvîntului „proporțional” cu cuvintele „în raport cu”;	Nu se acceptă Termenul „proporțional” reflectă aplicarea directă a principiului proporționalității, consacrat la art. 4 din proiectul de lege, și are o semnificație juridică bine definită, utilizată în mod constant în reglementările naționale și internaționale. Acest concept presupune o corelare adecvată între forma și intensitatea consultării publice și impactul, complexitatea și interesul public aferent proiectului de decizie. În schimb, sintagma „în raport cu” are un caracter mai general și descriptiv, fără a asigura același nivel de rigoare în aplicarea normei.
163.		Ministerul Muncii și Protecției Sociale	Alin. (4) este formulat ambiguu și nu este clar cum va fi implementată în practică selectarea formei de consultare publică, astfel încât să fie realizată „proporțional impactului public al proiectului deciziei și al interesului public față de acesta”.	Se acceptă Alin. (4) a fost reformulate astfel încât să ofere un set de criterii concrete care trebuie avute în vedere la selectarea formei și intensității consultării publice, inclusive impactul asupra drepturilor fundamentale, efectele asupra grupurilor specifice, relevanța socio-

				economică și gradul de interes public. Împreună, toate aceste elemente oferă repere pentru aplicarea principiului proporționalității în practică, iar autoritatea poate adapta adaptarea mecanismele de consultare la specificul fiecărui proiect de decizie. Totodată, aplicarea acestor criterii este corelată cu principiile generale prevăzute la art. 4 și cu obligațiile autorităților publice stabilite la alin. (2), iar detalierea modalităților de aplicare poate fi realizată prin instrucțiuni și ghiduri metodologice, în conformitate cu alin. (5).
164.		AO EcoContact	La alin. (4) (Selectarea formei de consultare publică se realizează proporțional impactului public al proiectului deciziei și al interesului public față de acesta.), privitor la proporționalitatea în funcție de „impactul public” și „interesul public”, menționăm că principiul proporționalității este corect enunțat la nivel conceptual, însă utilizarea noțiunilor de „impact public” și „interes public” fără o definire sau delimitare normativă expresă ridică probleme de claritate și previzibilitate a aplicării legii. În absența unor criterii obiective sau a unor repere metodologice minime, aprecierea nivelului de impact poate deveni una subiectivă, dependentă exclusiv de evaluarea autorității publice-autor. O asemenea abordare creează riscul ca proiecte cu impact semnificativ, inclusiv asupra mediului, să fie încadrate ca având impact redus, evitând astfel aplicarea unor forme mai ample și mai incluzive de consultare publică.	Se acceptă Norma a fost regândită și completată astfel încât, de la o formulare generală, aceasta să devină un instrument practic de ghidare a autorităților publice, cu repere clare pentru adaptarea formelor și intensității consultării publice la specificul fiecărui proiect de decizie. Totodată, formularea menține un grad suficient de

			Având în vedere caracterul transversal al problemelor de mediu, precum și efectele cumulative pe care deciziile administrative le pot genera în timp, este necesar ca aplicarea principiului proporționalității să fie fundamentată pe criterii clare și verificabile. În acest sens, se recomandă definirea unor indicatori orientativi de apreciere a impactului, cum ar fi impactul economic, social, de mediu sau teritorial, precum și corelarea cu mecanismele deja reglementate, precum evaluarea impactului de reglementare sau alte instrumente de analiză prevăzute de legislația în vigoare. O asemenea completare ar contribui la asigurarea unui proces decizional coerent, predictibil și protejat împotriva riscului de aplicare arbitrară a normei.	flexibilitate, prin utilizarea sintagmei „după caz”, fapt ce permite adaptarea la diversitatea situațiilor întâlnite în practică. Versiunea revizuită asigură un echilibru adecvat între claritatea normei, aplicabilitatea practică și flexibilitatea necesară procesului de consultare publică.
165.	(5) Instrucțiunile și ghidurile privind modul de organizare și desfășurare a diferitor forme de consultări publice sunt aprobate prin ordinul Secretarului general al Guvernului.	Consiliul Superior al Procurorilor	Art. 10 alin. (5) Se propune reconsiderarea mecanismului de aprobare a instrucțiunilor și ghidurilor. În forma actuală, acestea se aprobă prin ordinul Secretarului general al Guvernului, deși legea se aplică și Parlamentului, Președintelui și autorităților publice autonome. Se recomandă fie: 1) limitarea acestei norme la autoritățile din sfera executivului, fie 2) completarea cu o teză potrivit căreia celelalte autorități aplică legea prin acte interne proprii, emise în concordanță cu prezenta lege.	Se acceptă Alineatul a fost modificat, fiind menținut mecanismul de aprobare a instrucțiunilor și ghidurilor la nivelul Guvernului pentru autoritățile administrației publice, în vederea asigurării unui cadru unitar de implementare. Totodată, pentru autoritățile publice care nu se află în subordinea Guvernului, s-a prevăzut posibilitatea utilizării acestor instrucțiuni și ghiduri la elaborarea reglementărilor interne.
166.		Comisia Electorală Centrală	Cu referire la art. 10 alin. (5), semnalăm necesitatea revizuirii sintagmei „diferitor forme de consultări publice”, întrucât, sub aspect gramatical, forma corectă este „diferitelor forme de consultări publice”, în vederea asigurării unei redactări corecte a textului de lege.	Se acceptă

167.		AO EcoContact	Alin. (5) stabilește că instrucțiunile și ghidurile privind modul de organizare și desfășurare a diferitor forme de consultări publice sunt aprobate prin ordinul Secretarului general al Guvernului. În condițiile în care legea se aplică inclusiv Parlamentului și Președintelui Republicii Moldova, se ridică problema competenței normative a unui ordin emis în cadrul executivului de a produce efecte asupra altor autorități constituționale autonome. Se recomandă reglementarea procedurii la nivel de hotărâre de Guvern, clarificând caracterul orientativ pentru alte autorități. Participarea publică trebuie să fie reală, incluzivă și previzibilă, nu formală sau selectivă. Articolul 10 constituie un pilon central al mecanismului de consultare, iar clarificarea aspectelor menționate este esențială pentru garantarea accesului efectiv al societății civile la procesul decisional și consolidarea încrederii publice în actul administrativ.	Se acceptă parțial Instrucțiunile și ghidurile prevăzute la art. 10 alin. (5) au caracter metodologic și sunt destinate asigurării unei aplicări unitare a prevederilor legii la nivelul autorităților administrației publice, fără a constitui acte normative cu aplicabilitate generală. Prin urmare, aprobarea acestora prin ordinul Secretarului general al Guvernului este corespunzătoare naturii lor juridice și asigură flexibilitatea necesară actualizării și adaptării acestora în funcție de evoluția practicilor administrative. De menționat că, norma a fost completată pentru a clarifica faptul că aceste instrucțiuni și ghiduri nu produc efecte juridice asupra autorităților publice care nu se află în subordinea Guvernului, acestea având posibilitatea de a le utiliza în elaborarea reglementărilor interne proprii. În aceste condiții, ridicarea nivelului de reglementare la cel al unei hotărâri de
------	--	---------------	---	--

				Guvern nu este justificată, întrucât ar crea aparența unei aplicabilități generale și ar putea genera confuzii privind competența Guvernului în raport cu alte autorități constituționale.
168.		CPR&OSC INSPIRED	Referitor la alin. 5 („Instrucțiunile și ghidurile privind modul de organizare și desfășurare a diferitor forme de consultări publice sunt aprobate prin ordinal Secretarului general al Guvernului”) considerăm că nu este oportun ca legea să prevadă exact tipul de decizie prin care sunt aprobate instrucțiunile privind desfășurarea diferitor forme de consultare - acestea ar putea fi aprobate și prin alte modalități, de ex. prin hotărâre de Guvern, hotărâre a parlamentului, etc.	Se acceptă parțial Deși se menține soluția aprobării instrucțiunilor și ghidurilor prin ordinul Secretarului general al Guvernului, norma a fost ajustată pentru a delimita clar sfera de aplicare a acestor acte la autoritățile administrației publice din subordinea Guvernului. Totodată, pentru a răspunde preocupărilor privind competența și aplicabilitatea interinstituțională, s-a prevăzut expres că autoritățile publice care nu se află în subordinea Guvernului pot utiliza aceste instrucțiuni și ghiduri cu titlu orientativ, la elaborarea propriilor reglementări interne.
169.	Articolul 11. Inițierea elaborării proiectului de decizie	Consiliul Concurenței	Proiectul de lege propune un nou cadru normativ și are ca scop consolidarea democrației participative prin promovarea guvernării deschise și asigurarea participării publice în procesul decizional al	Se acceptă Cu referință la acest aspect, posibilitatea

	(1) La inițierea procesului decizional, autoritatea publică-autor anunță intenția de elaborare a deciziei prin plasarea pe portalul de participare publică a anunțului privind inițierea elaborării proiectului de decizie, care cuprinde următoarele elemente: 1) data plasării anunțului; 2) obiectul și scopul elaborării proiectului de decizie; 3) termenul-limită și modalitatea de înaintare a recomandărilor;		autorităților publice, inclusiv aplicabil pentru autoritățile publice autonome, cum ar fi BNM, CNPF, ANRE, CC, ANI și altele. În acest scop, pentru a garanta promovarea deplinei transparențe și participarea efectivă a persoanelor interesate în procesul decizional al autorităților publice autonome, se propune completarea textului art. 6 alin. (4), art. 11 alin. (1), art. 12 alin. (1), art. 14 alin. (3), art. 17 alin. (1)-(5) și art. 20 alin. (1) cu prevederea privind posibilitatea alternativă de publicare a anunțului pe pagina web oficială a autorității publice autonome. Având în vedere că portalul particip.gov.md este utilizat în principal de organele subordonate Guvernului, această măsură va asigura atât respectarea principiului transparenței și accesului la informație, cât și posibilitatea persoanelor interesate de a participa efectiv la consultările publice și la procesul decizional al autorităților publice autonome.	publicării informațiilor pe pagina web oficială a autorității a fost reglementată la art. 6 alin. (5), care are caracter general și este aplicabil inclusiv autorităților publice autonome. Completarea art. 11 alin. (1) cu o prevedere similară ar conduce la dublare normativă, deaceia se face doar trimiterea la art. 6. Astfel, autoritatea publică-autor, publică informațiile de interes public pe platforma aplicabilă conform art. 6 (site-ul web sau portalul particip.gov.md)
170.	4) datele de contact ale persoanei responsabile de elaborarea proiectului de decizie; 5) după caz: a) materiale aferente inițierii elaborării proiectului de decizie; b) mențiunea despre constituirea unui format de lucru de implicare a părților interesate la elaborarea proiectului de decizie; c) mențiunea despre desfășurarea ședinței de	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Cu titlu general, observăm că textul unor alineate au un caracter eminamente tehnico-procedural și nu se justifică regăsirea lui într-un act normativ care ia forma unei Legi, care prin natura sa cuprinde norme de maximă generalitate. Astfel considerăm necesar să se analizeze suplimentar necesitatea ridicării la nivel de lege a textului următoarelor alineate: b) Art. 11 alin. (1) și (2) reglementarea conținutului anunțului de inițiere a elaborării deciziei și a modalității direcționate de transmitere a acestuia;	Nu se acceptă Prevederile art. 11 alin. (1) și (2) nu au un caracter pur tehnico-procedural, ci instituie garanții minime obligatorii de transparență și participare în etapa inițierii procesului decizional. Stabilirea la nivel de lege a conținutului anunțului și a modalității de publicare este necesară pentru a asigura uniformitatea practicii administrative, previzibilitatea și exercitarea efectivă a dreptului de participare.

	consultare publică prealabilă elaborării proiectului de decizie, conform art. 14; d) mențiunea despre realizarea unui sondaj de opinie;			Astfel, norma nu detaliază excesiv procedura, ci stabilește un standard minim de informare, lăsând loc dezvoltărilor metodologice ulterioare.
171.	e) mențiunea despre aplicarea art. 16 alin. (1) și argumentarea de rigoare.	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	La art. 11 alin. (1) propunem excluderea textului „La inițierea procesului decizional,”, întrucât denumirea articolului indică contextul viitoarei reglementări;	Se acceptă
172.		Secretariatul Parlamentului	Articolul 11 prevede că, la inițierea procesului decizional, autoritatea publică-autor anunță intenția de elaborare a deciziei prin plasarea pe portalul de participare publică a anunțului privind inițierea elaborării proiectului de decizie. În acest context, având în vedere procedurile distincte de exercitare a dreptului de inițiativă legislativă, considerăm necesar ca textul art. 11 să fie completat sau reformulate pentru a excepta explicit Parlamentul de la obligația anunțării intenției de elaborare a deciziei prin intermediul portalului de participare publică. În mod special, pentru proiectele de decizii înaintate de către deputați în Parlament, publicarea intenției de elaborare a proiectului de lege ar reprezintă o sarcină disproporționată față de capacitățile lor administrative, ori deputatul nu dispune de unități de analiză și sinteză sau subdiviziuni de transparență decizională. Deputatul, ca subiect de inițiativă legislativă, exercită un mandat reprezentativ individual. În cazul deputaților, etapa de elaborare este adesea una personală, care se materializează prin înregistrarea proiectului în subdiviziunea specializată a Secretariatului Parlamentului, proiectul devenind public imediat pe site-ul Parlamentului, este trimis spre avizare Guvernului și altor părți interesate, precum și supus dezbaterilor publice în cadrul Parlamentului. Astfel, procedura parlamentară asigură un grad sporit de transparență, făcând ca „anunțul de intenție” să fie o dublare a fluxului informațional și aduce o sarcină administrativă în plus. Totodată, considerăm că eliminarea acestei etape reduce durata ciclului de elaborare a actelor normative, permițând deputaților, în	Se acceptă Situația invocată este deja reglementată prin art. 6 alin. (4), care prevede neaplicarea legii în cazul procedurilor stabilite prin legi speciale, în măsura în care acestea instituie reguli distincte privind participarea publică. Procedurile de participare publică în activitatea Parlamentului sunt reglementate prin cadrul normativ propriu, ceea ce permite aplicarea acestei excepții fără a fi necesară instituirea unei derogări exprese la nivelul art. 11.

			particular, să răspundă mai rapid unor situații de urgență sau necesități sociale imediate. Spre deosebire de autoritățile publice, deputatul în exercitarea mandatului său trebuie să beneficieze de o procedură legislativă reactivă. Mai mult, transparența este deplin garantată prin publicarea proiectului de lege imediat după înregistrare, moment în care consultarea publică devine cu adevărat relevantă și eficientă, desfășurându-se pe marginea unui text juridic concret.	
173.		Ministerul Finanțelor	Se recomandă corelarea prevederilor art. 11 alin. (1) și art. 12 alin. (1) cu art. 6 alin. (4), întrucât primele articole prevăd publicarea anunțurilor doar pe portalul de participare publică, în timp ce art. 6 stabilește publicarea atât pe portal, cât și pe site-ul oficial al autorității publice.	Se acceptă Publicarea anunțurilor se face în conformitate cu prevederile art. 6, alin (4), reformulat în scopul stabilirii distincțiilor între autoritățile publice care publică pe particip.gov.md și cele care publică doar pe pagina web oficială.
174.		AO EcoContact	La art. 11. Inițierea elaborării proiectului de decizie Art. 11 alin. (1) pct. 5) lit. c) prevede că, la inițierea procesului decizional, autoritatea publică-autor anunță intenția de elaborare a deciziei prin plasarea pe portalul de participare publică a anunțului privind inițierea elaborării proiectului de decizie, care cuprinde „după caz, mențiunea despre desfășurarea ședinței de consultare publică prealabilă elaborării proiectului de decizie, conform art. 14”. Examinarea acestei prevederi prin raportare la art. 14 relevă o inconsecvență, or trimiterea „conform art. 14” este una generică și urmează a fi concretizată. Art. 14 nu reglementează doar organizarea ședinței de consultare publică prealabilă elaborării proiectului de decizie, ci stabilește un ansamblu de cerințe procedurale: caracterul obligatoriu în anumite situații (alin. (2)), criteriile de impact semnificativ, termenul minim de publicare a anunțului (alin. (3)), conținutul detaliat al acestuia, modalitatea de desfășurare (format	Se acceptă La procedura de anunțare a intenției de elaborare a proiectului deciziei a fost exclusă necesitatea de menționare despre desfășurarea ședinței de consultare publică prealabilă elaborării proiectului de decizie, conform art. 14, pentru evitarea confuziilor. Astfel anunțarea ședinței/eventimentului de consultare publică rămâne

			fizic/online/mixt), reguli de participare, precum și dreptul părților interesate de a solicita organizarea ședinței în caz de nerespectare a procedurii (alin. (10)). Art. 14 alin. (1) permite organizarea ședinței „la orice etapă”, inclusiv la etapa de inițiere, când nu există încă un proiect elaborat, dar se discută justificarea intenției de elaborare a proiectului de decizie, necesitățile și opțiunile. Alin. (3) din același articol stabilește că organizarea ședinței de consultare publică presupune publicarea unui anunț distinct, cu conținut detaliat și elemente obligatorii (data, formatul, locul, modalitatea de conectare, ordinea de zi etc.), publicat cu cel puțin 5 zile lucrătoare înainte. Respectiv, formularea „conform art. 14” produce o confuzie între două tipuri de anunțuri, deoarece nu este clar dacă mențiunea inserată în anunțul de inițiere poate substitui anunțul formal privind ședința de consultare publică prevăzută la art. 14 alin. (3), care are conținut obligatoriu și termene clare. O astfel de formulare generică afectează claritatea și previzibilitatea normei și poate crea riscul unor aplicări selective ale cerințelor procedural. Prin urmare, pentru asigurarea coerenței normative, se recomandă indicarea explicită a alineatelor relevante din art. 14, pentru a evita interpretările restrictive sau incomplete.	reglementată exclusiv la art. 14.
175.		CLT și CRP Cahul	Completarea Articolului 11. alin.(1) cu sintagma "și pe pagina web oficială a instituției," Comentariu: În practică multe informații nu sunt publicate pe site-urile oficiale ale autorităților locale.	Nu se acceptă Obligațiile privind publicarea informațiilor pe pagina web oficială sunt deja reglementate la art. 6, care stabilește cadrul general aplicabil autorităților și entităților publice, inclusiv din perspectiva canalelor de publicare. Completarea art. 11 alin. (1) cu o prevedere similară ar conduce la dublare

				normativă și ar afecta coerența structurii legii, în condițiile în care acest articol reglementează specific etapa inițierii prin utilizarea portalului de participare publică ca instrument standardizat.
176.		CPR&OSC INSPIRED	Propunem reformularea: „(1) La inițierea procesului decizional, autoritatea publică-autor anunță intenția de elaborare a deciziei prin plasarea pe portalul de participare publică și pe paginile web ale instituției publice, cu integrarea modului de participare, a anunțului privind inițierea elaborării proiectului de decizie, care cuprinde următoarele elemente:”	Nu se acceptă Canalele de publicare sunt stabilite expres în art. 6 și sunt delimitate pe tip de autorități. Reformularea propusă ar induce neconcordanțe și confuzii între normele ce garantează transparența proactivă despre desfășurarea procesului decizional.
177.	(2) Anunțul privind inițierea elaborării proiectului de decizie este transmis de autoritatea publică-autor direcționat părților interesate conform listei, prin portalul de participare publică.	APSCF	Mai mult, informarea direcționată prevăzută la art. 11 alin. (2) și art. 12 alin. (2) depinde exclusiv de înscrierea în listă, în condițiile în care proiectul nu obligă autoritățile să identifice proactiv actorii relevanți. În contextul pre-aderării, când volumul legislativ este accelerat, acest mecanism riscă să excludă organizațiile care nu pot monitoriza permanent portalul. Legea nu prevede nici actualizarea periodică a listei, nici criterii de reprezentativitate, nici protecție împotriva eliminării arbitrare.	Se acceptă parțial Se consideră relevant de a stabili formulări mai clare privind modalitatea de transmitere direcționată a anunțului. Totuși, soluția propusă a fost ajustată pentru a evita limitarea artificială a canalelor de comunicare exclusiv la lista părților interesate. Acesta rămâne un instrument valabil pentru autoritățile publice precum Parlamentul,

				Președinția, Autoritățile publice autonome. Pentru autoritățile administrației publice centrale și locale, informarea direcționată a părților interesate are loc automatizat, prin portalul particip.gov.md, pentru grupurile de interes conform domeniilor de reglementare a actelor normative.
	(3) Autoritatea publică-autor poate folosi și alte căi de informare precum: afișarea anunțului la sediul său într-un spațiu accesibil publicului, difuzarea în mass-media centrală sau locală, publicarea pe profilul oficial al autorității pe rețelele de socializare, după caz.			
178.	(4) Termenul-limită pentru înaintarea recomandărilor este de cel puțin: a) 10 zile lucrătoare de la publicarea anunțului – în cazul proiectelor de decizii menționate la art. 2, alin. (3), lit. a) – f); b) 15 zile lucrătoare de la publicarea anunțului – în cazul proiectelor de decizii	Secretariatul Parlamentului	La alin.(4) urmează a se înlătura incoerența primei fraze: „Termenul-limită pentru înaintarea recomandărilor este de cel puțin:...” – nu considerăm suficient de clară formularea, deoarece poate crea confuzii în aplicare. Expresiile „termenul-limită” și „de cel puțin” au propriile scenarii de aplicare, iar punându-le împreună, autorul riscă să creeze confuzii. Aceeași obiecție se referă la formularea de la art.12 alin.(4) din proiect, precum și la art.15 alin.(4);	Se acceptă Intenția normei este de a stabili un termen minim de depunere a recomandărilor, lăsând autorității posibilitatea de a acorda un termen mai extins. Prin urmare, nu se impune modificarea substanțială a soluției, ci doar o reformulare pentru eliminarea ambiguității.

	menționate la art. 2, alin. (3), lit. g) – i).			Aceeași logică urmează a fi aplicată și pentru prevederile similare din art. 12 alin. (4) și art. 15 alin. (4), fiind oportună o uniformizare a formulării.
		Secretariatul Parlamentului	O altă obiecție la aceeași reglementare de la art.11 alin.(4) se referă la însăși termenul-limită de 10 zile lucrătoare de la publicarea anunțului, în cazul inițierii proiectelor de decizii menționate la art.2, alin.(3), lit.a)-f) din proiect (legile și documentele de politici adoptate de Parlament, decretele Președintelui, hotărârile și ordonanțele Guvernului, actele normative ale autorităților administrației publice centrale de specialitate etc.), precum și de 15 zile lucrătoare de la publicarea anunțului, în cazul inițierii proiectelor de decizii menționate la art.2, alin.(3), lit.g)-i) din proiect (documentele de planificare și documentele de politici ale Guvernului, documentele de politici ale autorităților publice autonome (cu excepții), documentele de politici de nivel local). Recomandăm a se lua în calcul mai multe aspecte, precum nivelul de percepere și conștientizare a proiectului de către participanții „neprofesioniști” la procesul de elaborare a actelor normative/de adoptare a deciziilor, cu posibila extindere a termenului de consultare a publicului larg.	Se acceptă parțial Posibilitatea de extindere a termenului pentru înaintarea recomandărilor este deja prevăzută expres la alin. (5), care permite adaptarea duratei consultării în funcție de specificul proiectului. Termenele stabilite la alin. (4) au caracter de minim procedural, asigurând un nivel de bază al participării, în timp ce alin. (5) oferă flexibilitatea necesară pentru situațiile care impun o consultare extinsă. Această corelare între alineate asigură un echilibru adecvat între previzibilitate și adaptabilitate, fără a fi necesară modificarea suplimentară a normei.
179.		APSCF	Prevederea oferă un termen de 15 zile lucrătoare (cca 3 săptămâni calendaristice) pentru proiecte complexe. Un Cod sau o lege organică poate avea sute de pagini și anexe tehnice. Pentru o	Nu se acceptă

			organizație a societății civile, 15 zile sunt insuficiente chiar și doar pentru a citi și înțelege textul, necum pentru a consulta membrii, a formula recomandări și a le expedia. Comisia Europeană a stabilit că, pentru a asigura o participare efectivă, nu doar formală, termenul minim pentru consultările publice deschise este de 12 săptămâni. Propunerea de 15 zile din proiectul actual este de 4 ori mai mică decât standardul european spre care tinde Moldova. Comisia Europeană - "Better Regulation Guidelines" - documentul de referință pentru legiferarea la nivelul UE. "Public consultations should remain open for a minimum period of 12 weeks. [...] This period is necessary to give stakeholders sufficient time to prepare their contributions."- Sursa: European Commission Better Regulation Guidelines, Chapter VII Propunere: Extinderea termenului la cel puțin 30 de zile lucrătoare.	Termenul prevăzut la art. 11 alin. (4) vizează etapa de inițiere a procesului decizional, în care sunt supuse consultării intenția de reglementare, argumentarea și problematicile de bază, nu un text normativ elaborat în detaliu. Participarea publică la această etapă timpurie are rolul de a permite părților interesate să se familiarizeze cu direcțiile conceptuale ale viitoarei reglementări, facilitând ulterior o implicare mai eficientă și informată în etapa de consultare publică propriu-zisă, desfășurată asupra proiectului de decizie. În acest context, raportarea directă la standardele internaționale privind consultările publice asupra unor texte normative finalizate (precum cele din cadrul Comisiei Europene) nu este pe deplin relevantă pentru această etapă distinctă a procesului decizional. Totodată, extinderea generalizată a termenelor la nivelul propus ar afecta eficiența și continuitatea procesului decizional, în
--	--	--	--	---

				special în contextul unui volum legislativ sporit, generând riscuri de blocaj sau întârzieri nejustificate. Este de menționat că mecanismul normativ existent asigură deja un echilibru adecvat, prin stabilirea unor termene minime și prin posibilitatea extinderii acestora în condițiile prevăzute la alin. (5), în funcție de complexitatea proiectului.
180.	(5) La necesitate, în funcție de complexitatea obiectului și a scopului elaborării proiectului de decizie, autoritatea publică-autor poate extinde termenul de înaintare a recomandărilor.	Agencia Geodezie, Cartografie și Cadastru a Republicii Moldova	În privința dispoziției art. 11 alin. (5) din proiect care permite autorității publice-autor să extindă termenul de înaintare a recomandărilor „la necesitate, în funcție de complexitatea obiectului și a scopului elaborării proiectului de decizie” notăm că textul lasă la aprecierea autorității publice-autor extinderea termenului, fără a preciza criterii obiective sau limite maxime. Aceasta înseamnă că extinderea nu este obligatorie, ci facultativă. De asemenea, în practică, o parte interesată ar putea solicita extinderea termenului dacă consideră proiectul de decizie complex, însă prevederea nu garantează acceptarea acestei cereri, lăsând decizia exclusiv la latitudinea autorității publice-autor. În scopul sporirii clarității și predictibilității juridice, ar fi utilă definirea unor criterii obiective pentru extinderea termenului, stabilirea unui termen maxim sau a unei limite rezonabile pentru extindere, precum și menționarea posibilității de solicitare a prelungirii termenului de prezentare a recomandărilor de către părțile interesate.	Se acceptă parțial Introducerea unui drept explicit al părților interesate de a solicita extinderea termenului la această etapă (inițiere) nu este oportună, întrucât ar putea genera întârzieri și complicații procedurale nejustificate, având în vedere că această etapă vizează consultarea intenției și a elementelor conceptuale, nu a unui proiect de decizie elaborat. Totodată, mecanismul existent, care permite autorității publice-autor să extindă termenul în funcție de complexitatea și impactul proiectului, oferă deja

				flexibilitatea necesară, fără a transforma această opțiune într-o obligație sau într-un drept procedural suplimentar.
		Banca Națională a Moldovei	La art. 11 alin. (5) și art. 12 alin. (5) din proiectul de lege, propunem examinarea integrării opțiunii restrângerii termenului-limită pentru înaintarea recomandărilor, în condițiile existenței unei opțiuni în art. 38 alin. (3) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Recomandăm evaluarea oportunității includerii acestei opțiuni în cuprinsul art. 16 din proiectul de lege, ca soluție prioritară pentru cazurile excepționale. În acest caz, lipsa integrală a consultărilor publice conform art. 16 din proiectul de lege, ar deveni o opțiune secundară, prioritară fiind restrângerea termenului-limită pentru înaintarea recomandărilor.	Nu se acceptă Regimul prevăzut la art. 11 și 12 vizează participarea publică la etapa de inițiere și consultare, care are o natură distinctă față de procedura de avizare reglementată de Legea nr. 100/2017 privind actele normative. Reducerea termenelor în procedura de avizare are ca destinatari autorități publice și instituții specializate, cu capacitate instituțională de reacție rapidă, în timp ce participarea publică implică un spectru larg de actori, inclusiv persoane fără expertiză tehnică sau resurse administrative, pentru care termenele minime reprezintă o garanție esențială a efectivității participării. Integrarea opțiunii de restrângere a termenului la această etapă ar afecta caracterul real al consultării publice și ar putea

				transforma mecanismul într-unul formal, contrar scopului legii. În același timp, proiectul conține deja o reglementare specifică pentru situații excepționale (art. 16), care permite inclusiv derogări de la procedura standard, fără a fi necesară introducerea unei opțiuni intermediare de reducere a termenelor.
181.		ANRE	La art.11, alin.(5) după cuvântul „extinde” de completat cu cuvântul „reduce”. Argumentare: Considerăm că, complexitatea obiectului și a scopului elaborării unei decizii poate justifica nu doar extinderea termenului, ci și reducerea acestuia, în special în cazul în care proiectul are un caracter tehnic, derivă din obligația de punere în aplicare a unor prevederi ale actelor normative ierarhic superioare.	Nu se acceptă Participarea publică implică un spectru larg de actori, inclusiv persoane fără expertiză tehnică sau resurse administrative, pentru care termenele minime reprezintă o garanție esențială a efectivității participării. Integrarea opțiunii de restrângere a termenului la această etapă ar afecta caracterul real al consultării publice și ar putea transforma mecanismul într-unul formal, contrar scopului legii. În același timp, proiectul conține deja o reglementare specifică pentru situații excepționale (art. 16), care permite inclusiv derogări de la

				procedura standard, fără a fi necesară introducerea unei opțiuni intermediare de reducere a termenelor.
182.		Compania Națională de Asigurări în Medicină	Norma de la art. 11 alin. (5), aferentă dreptului autorității publice-autor de a extinde termenul-limită de înaintare a recomandărilor, este excesivă, întrucât din formularea alin. (4) al aceluiași articol rezultă că stabilirea termenului-limită menționat ține de competența autorității publice-autor (cu respectarea termenului minim legal de 10/15 zile lucrătoare). Prin urmare, propunem excluderea alin. (5), care încarcă inutil textul legii, contrar normelor de tehnică legislativă privind claritatea și densitatea normativă. Propunerea dată se referă și la art. 12 alin. (5).	Nu se acceptă Alin. (5) stabilește în mod expres posibilitatea de extindere a termenului pentru înaintarea recomandărilor, în funcție de complexitatea și impactul proiectului de decizie. Deși alin. (4) stabilește termene minime, în lipsa unei prevederi exprese privind extinderea, norma ar putea fi interpretată restrictiv, în sensul aplicării unor termene standard, fără adaptare la specificul proiectului. În acest context, alin. (5) asigură claritatea și aplicarea proporțională a normei.
183.		Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării	Atât la art.11 alin. (5), cât și art. 12 alin. (5) considerăm că, în funcție de complexitatea proiectului de decizie, autoritatea publică-autor poate justifica nu doar extinderea termenului, ci și reducerea acestuia de înaintare a recomandărilor, astfel, propunem reconsiderarea acestei prevederi.	Nu se acceptă Participarea publică implică un spectru larg de actori, inclusiv persoane fără expertiză tehnică sau resurse administrative, pentru care termenele minime reprezintă o garanție

				esențială a efectivității participării. Integrarea opțiunii de restrângere a termenului la această etapă ar afecta caracterul real al consultării publice și ar putea transforma mecanismul într-unul formal, contrar scopului legii. În același timp, proiectul conține deja o reglementare specifică pentru situații excepționale (art. 16), care permite inclusiv derogări de la procedura standard, fără a fi necesară introducerea unei opțiuni intermediare de reducere a termenelor.
184.	(6) După expirarea termenului-limită stabilit pentru înaintarea recomandărilor, autoritatea publică-autor întocmește sinteza recomandărilor în conformitate cu art. 13 alin. (4) - (7) și o publică pe portalul de participare publică.	Aparatul Președintelui Republicii Moldova	Referitor la reglementarea privind sinteza întocmită de autoritatea publică-autor în diferite etape ale procesului decizional, se constată utilizarea neunitară a terminologiei în cuprinsul proiectului, după cum urmează: - în art. 11 alin. (6) – „După expirarea termenului-limită stabilit pentru înaintarea recomandărilor, autoritatea publică-autor întocmește sinteza recomandărilor în conformitate cu art. 13 alin. (4) - (7) și o publică pe portalul de participare publică” – referindu-se la etapa inițială de recepționare a propunerilor pentru elaborarea unui eventual proiect de decizie;	Nu se acceptă Obligația de întocmire a sintezei recomandărilor este aplicabilă în toate etapele procesului decizional și reprezintă un element esențial pentru asigurarea transparenței și trasabilității contribuțiilor primite. Desigur, contribuțiile recepționate la etapa inițierii pot avea un caracter mai general precum: opinii, sugestii, poziții, care este diferit față de etapa de consultare asupra unui proiect

				elaborat. Totuși acest lucru nu justifică diferențierea responsabilității autorității de a examina contribuțiile și de a oferi răspuns public privind rezultatele examinării.
185.		Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	La art. 11 alin. (6), observăm că autorul proiectului nu a reglementat comportamentul autorității publice-autor în situația în care recomandările au parvenit după termenul-limită stabilit în anunț.	Se acceptă Se acceptă necesitatea clarificării tratamentului recomandărilor transmise după expirarea termenului-limită. În acest sens, a fost inclus un alineat nou care să permită examinarea recomandărilor tardive, dar fără a transforma această posibilitate într-o obligație a autorității.
186.		Ministerul Finanțelor	Conform denumirii Anexei nr. 2 la Legea nr. 100/2017, se recomandă: - la art. 11 alin. (6), art. 12 alin. (6), art. 13 alin. (4) și art. 15 alin. (4) substituirea sintagmei „sinteza recomandărilor” cu sintagma „sinteza la proiect”;	Se acceptă Sintagma a fost substituită. Totodată, norma a fost consolidată astfel încât să clarifice faptul că autoritatea publică-autor întocmește această sinteză în cazul în care a recepționat recomandări la această etapă.
187.		AO EcoContact	Art. 11 alin. (6) prevede că autoritatea publică- autor „întocmește sinteza recomandărilor în conformitate cu art. 13 alin. (4) - (7)”. Art. 13 alin. (4) stabilește că sinteza recomandărilor este întocmită „în conformitate cu anexa nr. 2 la Legea nr. 100/2017”. Astfel, art. 11	Se acceptă Norma a fost modificată conform recomandării

			alin. (6) face trimitere la art. 13 alin. (4)– (7), iar art. 13 alin. (4) face la rândul său trimitere la un alt act normative (Legea nr. 100/2017). Această construcție reprezintă o trimitere la o normă de trimitere, situație interzisă expres de art. 55 alin. (3) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, potrivit căruia nu se admite trimiterea la o altă normă de trimitere. Pentru respectarea exigențelor art. 55 din Legea nr. 100/2017, urmează de a reformula alin. (6) prin trimitere directă la „anexa nr. 2 la Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative”, fără intermedierea art. 13 alin. (4), cu menținerea trimiterii, la necesitate, la norma juridică din proiect (art. 13 alin. (5)– (7)).	
188.	Articolul 12. Consultarea publică a proiectului de decizie (1) După elaborarea versiunii inițiale a proiectului de decizie autoritatea publică-autor plasează pe portalul de participare publică anunțul privind consultarea publică a proiectului de decizie, care cuprinde următoarele elemente: a) data plasării anunțului; b) proiectul de decizie; c) materialele aferente proiectului de decizie, inclusiv, după caz, sinteza recomandărilor recepționate în termenul-limită prevăzut la art. 11 alin. (4); d) domeniul de politică;	Consiliul Concurenței	Proiectul de lege propune un nou cadru normativ și are ca scop consolidarea democrației participative prin promovarea guvernării deschise și asigurarea participării publice în procesul decizional al autorităților publice, inclusiv aplicabil pentru autoritățile publice autonome, cum ar fi BNM, CNPF, ANRE, CC, ANI și altele. În acest scop, pentru a garanta promovarea deplinei transparențe și participarea efectivă a persoanelor interesate în procesul decizional al autorităților publice autonome, se propune completarea textului art. 6 alin. (4), art. 11 alin. (1), art. 12 alin. (1), art. 14 alin. (3), art. 17 alin. (1)-(5) și art. 20 alin. (1) cu prevederea privind posibilitatea alternativă de publicare a anunțului pe pagina web oficială a autorității publice autonome. Având în vedere că portalul particip.gov.md este utilizat în principal de organele subordonate Guvernului, această măsură va asigura atât respectarea principiului transparenței și accesului la informație, cât și posibilitatea persoanelor interesate de a participa efectiv la consultările publice și la procesul decizional al autorităților publice autonome.	Se acceptă Cu referință la acest aspect, posibilitatea publicării informațiilor pe pagina web oficială a autorității a fost reglementată la art. 6 alin. (5), care are caracter general și este aplicabil inclusiv autorităților publice autonome. Completarea art. 12 alin. (1) cu o prevedere similară ar conduce la dublare normativă, de aceea se face doar trimiterea la art. 6. Astfel, autoritatea publică-autor, publică informațiile de interes public pe platforma aplicabilă conform art. 6 (site-ul web sau portalul particip.gov.md)
189.	e) descrierea succintă a obiectivelor și a principalelor	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Cu titlu general, observăm că textul unor alineate au un caracter eminamente tehnico-procedural și nu se justifică regăsirea lui într-un act normativ care ia forma unei Legi, care prin natura sa cuprinde	Nu se acceptă

	prevederi ale proiectului de decizie; f) datele de contact ale persoanei responsabile de elaborarea proiectului de decizie; g) termenul-limită și modalitatea de înaintare a recomandărilor; h) după caz, mențiunea despre desfășurarea ședinței de consultare publică a proiectului de decizie sau a altor formate de lucru cu implicarea părților interesate, conform art. 14; i) după caz, mențiunea despre aplicarea art. 16 alin. (1) și argumentarea de rigoare.		norme de maximă generalitate. Astfel considerăm necesar să se analizeze suplimentar necesitatea ridicării la nivel de lege a textului următoarelor alineate: c) Art. 12 alin. (1) și (2) reglementarea conținutului anunțului privind consultarea publică a deciziei și a modalității direcționate de transmitere a acestuia;	Prin prevederile Art. 12 alin. (1) și (2) se instituie garanții minime obligatorii de transparență și participare în etapa consultării publice a proiectului de decizie. Stabilirea la nivel de lege a conținutului anunțului și a modalității de transmitere direcționată este necesară pentru a asigura uniformitatea practicii administrative, previzibilitatea și exercitarea efectivă a dreptului de participare, inclusiv în raport cu diversitatea autorităților vizate de lege. Norma nu detaliază excesiv procedura, ci stabilește standard minim de informare și promovare a implicării.
190.		Ministerul Muncii și Protecției Sociale	La art. 12: alin. (1), litera e), se propune substituirea descrierii succinte a obiectivelor și a principalelor prevederi ale proiectului de decizie cu scopul proiectului. Or, descrierea succintă și principalele prevederi fac parte a Notei de fundamentare, care este anexată la proiect. Același propunere este relevantă și în cazul art. 15, alin. (2), lit. e) în cazul consultării publice repetate.	Se acceptă
191.		Ministerul Finanțelor	Se recomandă corelarea prevederilor art. 11 alin. (1) și art. 12 alin. (1) cu art. 6 alin. (4), întrucât primele articole prevăd publicarea anunțurilor doar pe portalul de participare publică, în timp ce art. 6 stabilește publicarea atât pe portal, cât și pe site-ul oficial al autorității publice.	Se acceptă Publicarea anunțurilor se face în conformitate cu prevederile art. 6, alin (4), reformulat în scopul

				stabilirii distincțiilor între autoritățile publice care publică pe particip.gov.md și cele care publică doar pe pagina web oficială.
192.		Fundația „Dorcas-Moldova”	Articolul 12. Consultarea publică a proiectului de decizie Se propune modificarea punctului g): Varianta propusă: g) forma de consultare publică (focus-grup, audieri publice, dezbateri, referendum, sondaj), modalitatea și termenul-limită de înaintare a recomandărilor.	Nu se acceptă Se consideră că formula-rea actuală este clară, suficientă și adecvată scopului normei. Aceasta reglementează un element esențial al anunțului: informarea despre termenul și modalitatea de înaintare a recomandărilor, fără a introduce detalii suplimentare care ar încălca inutil textul legii. Aspectele privind forma de consultare publică sunt deja reglementate distinct (de exemplu, la nivelul articolului privind formele de consultare).
193.		AO EcoContact	La art. 12. Consultarea publică a proiectului de decizie La alin. (1), se denotă că la lit. b) este prevăzută publicarea „proiectului de decizie”, iar la lit. c) – „materialele aferente proiectului de decizie”, fără a se menționa în mod expres nota de fundamentare. Or, potrivit art. 32 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, proiectul actului normativ se transmite spre avizare „însoțit de nota de fundamentare și, după caz, de alte acte”. Întrucât etapa consultării publice presupune informarea completă și efectivă a părților interesate, iar nota de fundamentare reprezintă documentul care justifică necesitatea reglementării, descrie impactul, alternativele analizate și argumentele de oportunitate, lipsa unei	Se acceptă parțial Alin. (1) a fost completat cu lic. c), privind publicarea obligatorie la această etapă a notei de fundamentare. În ceea ce privește eliminarea prevederii privind descrierea succintă a proiectului de decizie

			mențiuni exprese privind publicarea acesteia poate afecta caracterul real al consultării. Publicarea exclusivă a textului proiectului, fără nota de fundamentare, reduce posibilitatea unei analize calificate și a formulării unor recomandări argumentate. Prin urmare, se impune completarea lit. b) sau c) cu mențiunea expresă că proiectul de decizie se publică împreună cu nota de fundamentare, în vederea asigurării coerenței cu Legea nr. 100/2017 și a respectării principiului transparenței procesului decizional. În subsidiar, lit. e), care prevede includerea în anunț a „descrierii succinte a obiectivelor și a principalelor prevederi ale proiectului de decizie”, apare ca fiind redundantă. Obiectivele și principalele prevederi se regăsesc, în mod firesc, în nota de fundamentare și pot fi identificate direct în conținutul proiectului publicat. Menținerea unei descrieri succinte distincte în cadrul anunțului poate genera riscul unor formulări simplificate sau interpretative, diferite de conținutul efectiv al proiectului. Considerăm judicios eliminarea lit. e), pentru a evita redundanța normativă.	aceasta nu se acceptă, deoarece este un element esențial în informarea actorilor interesați în participare despre proiectul supus consultării publice. În cazul în care partea interesată consideră că proiectul este unul de interes, dăja atunci accesează nota de fundamentare și proiectul. Prevederea totodată a fost simplificată: f) descrierea succintă a scopului proiectului de decizie.
194.		AO EcoContact	La art. 12 alin. (1) lit. h), analizând prevederea potrivit căreia, după elaborarea versiunii inițiale a proiectului de decizie autoritatea publică-autor plasează pe portalul de participare publică anunțul privind consultarea publică a proiectului de decizie, care cuprinde „după caz, mențiunea despre desfășurarea ședinței de consultare publică a proiectului de decizie sau a altor formate de lucru cu implicarea părților interesate, conform art. 14”, se constată o necorelare normativă și o formulare incertă. La rândul său, art. 14 reglementează detaliat procedura de organizare a ședinței de consultare publică, inclusiv condițiile în care aceasta este obligatorie (alin. (2)), termenul de publicare a anunțului (minim 5 zile lucrătoare), precum și elementele obligatorii ale anunțului distinct privind ședința (alin. (3)). Astfel, formularea de la art. 12 alin. (1) lit. h) creează confuzie sub două aspecte: - suprapunere procedurală, deoarece nu este clar dacă mențiunea din anunțul general privind consultarea publică (anunțul prevăzut la art. 12 alin. (1)) este suficientă pentru a îndeplini cerințele art. 14 sau	Se acceptă La procedura de anunțare a consultării publice a proiectului deciziei a fost exclusă necesitatea de menționare despre desfășurarea ședinței de consultare publică, conform art. 14, pentru evitarea confuziilor. Astfel anunțarea ședinței/eventimentului de consultare publică rămâne reglementată exclusiv la art. 14.

			dacă este necesar un anunț distinct pentru ședința de consultare publică, cu respectarea elementelor detaliate la art. 14 alin. (3); - ambiguitate privind conținutul anunțului, întrucât textul sugerează că anunțul privind consultarea publică ar putea „cuprinde” elemente aferente procedurii prevăzute la art. 14, însă art. 14 stabilește deja o structură proprie și exhaustivă a anunțului pentru ședința de consultare. Nu este clar dacă cele două tipuri de anunțuri sunt distincte sau dacă unul îl substituie pe celălalt. Mai mult, utilizarea expresiei „conform art. 14” nu precizează dacă se face trimitere doar la condițiile de organizare sau și la cerințele de conținut ale anunțului. Această imprecizie poate genera practici administrative neuniforme și riscul contestării procedurii de consultare pentru neîndeplinirea unor cerințe formale. Deci, intervine necesitatea (i) de a clarifica dacă anunțul privind consultarea publică și anunțul privind ședința de consultare publică sunt acte distincte sau pot fi comasate; (ii) de a preciza faptului că, în cazul organizării unei ședințe de consultare publică, se aplică integral cerințele art. 14 alin. (3), indiferent de mențiunea din anunțul general; (iii) de a evita formulări ambigue care pot sugera că simpla „mențiune” ar echivala cu respectarea procedurii detaliate.	
195.		CLT și CRP Cahul	Completarea Articolului 12 alin.(1) lit. b) cu sintagma "cu nota de fundamentare" Comentariu: Lipsa notei de fundamentare limitează posibilitatea analizării impactului proiectului de decizie.	Se acceptă Alin. (1) a fost completat cu lic. c), privind publicarea obligatorie la această etapă a notei de fundamentare.
196.		CLT și CRP Cahul	Excluderea sintagmei "după caz" la literele c) h) i) din Articolul 12 alin.(1) Comentariu: Această formulare permite autorităților să evite publicarea unor informații relevante.	Nu se acceptă Sintagma „după caz” indică faptul că există probabilitatea să intervină astfel de situații, însă nu certitudinea că pentru toate proiectele este aplicabilă norma. Astfel, în cazul în

				care survine situația descrisă, atunci survine și responsabilitatea corespunzătoare a autorității publice-autor.
197.	(2) Anunțul privind consultarea publică a proiectului de decizie este transmis de autoritatea publică-autor direcționat părților interesate conform listei, prin portalul de participare publică.	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	La alin. (2), după sintagma „proiectului de decizie este” se propune completarea cu cuvântul „inclusiv”, întrucât norma respectivă ar putea fi interpretată eronat, precum că portalul particip.gov.md va fi utilizat doar pentru remiterea proiectului către lista părților interesate.	Se acceptă parțial Riscul de interpretare invocat este deja înlăturat prin formularea actuală a normei, coroborată cu prevederile alin. (3). Pe de o parte, trimiterea la art. 6 stabilește cadrul general privind utilizarea platformelor aplicabile fiecărei autorități, evitând interpretarea restrictivă a utilizării portalului de participare publică. Pe de altă parte, alin. (3) prevede în mod expres posibilitatea utilizării unor canale suplimentare de informare, ceea ce exclude ideea unei utilizări exclusive a portalului pentru transmiterea anunțului.
198.		Secretariatul Parlamentului	Constatăm faptul că prevederile art.12 alin.(2)-(6) repetă prevederile art.11 alin.(2)- (6). Din perspectiva tehnicii legislative nu este recomandabil ca procedura prevăzută într- un articol să reproducă integral procedura altui articol, chiar dacă se referă la diferite etape ale consultărilor publice. Procedurile repetitive se definesc o singură dată, făcând trimiteri între articole. Astfel, la art.12, propunem ca alin.(2) să aibă următorul cuprins: „(2) Regulile prevăzute la art.11 alin.(2)-(6) se aplică în mod corespunzător.”	Se acceptă În procesul de avizare și consultare publică au parvenit mai multe opinii privind necesitatea intervenției pe prevederile art. 12, alin. (3) – (6), astfel

			În cazul acceptării propunerii, alin.(3)-(6) ale art.12 se vor exclude.	încât acestea nu mai reprezintă o reproducere fidelă a prevederilor din art. 11. Totodată, la definitivarea proiectului au fost extrase normele procedurilor repetitive, fiind expuse în redacția propusă.
199.		CLT și CRP Cahul	Completarea Articolului 12 alin.(2) cu sintagma "și pe pagina web oficială a instituției," Comentariu: Publicarea multiplă a informațiilor asigură un acces mai larg pentru cetățeni.	Nu se acceptă Obligațiile privind publicarea informațiilor pe pagina web oficială sunt deja reglementate la art. 6, care stabilește cadrul general aplicabil autorităților și entităților publice, inclusiv din perspectiva canalelor de publicare. Completarea art. 11 alin. (1) cu o prevedere similară ar conduce la dublare normativă și ar afecta coerența structurii legii, în condițiile în care acest articol reglementează specific etapa inițierii prin utilizarea portalului de participare publică ca instrument standardizat.
	(3) Autoritatea publică-autor poate folosi și alte căi de informare precum: afișarea anunțului la sediul său într-un spațiu accesibil publicului,			

	difuzarea în mass-media centrală sau locală, publicarea pe profilul oficial al autorității pe rețelele de socializare, după caz.			
200.	(4) Termenul-limită pentru înaintarea recomandărilor este de cel puțin: a) 10 zile lucrătoare de la publicarea anunțului – în cazul proiectelor de decizii menționate la art. 2, alin. (3), lit. a) – f); b) 15 zile lucrătoare de la publicarea anunțului – în cazul proiectelor de decizii menționate la art. 2, alin. (3), lit. g) – i).	Secretariatul Parlamentului	La alin.(4) urmează a se înlătura incoerența primei fraze: „Termenul-limită pentru înaintarea recomandărilor este de cel puțin...” – nu considerăm suficient de clară formularea, deoarece poate crea confuzii în aplicare. Expresiile „termenul-limită” și „de cel puțin” au propriile scenarii de aplicare, iar punându-le împreună, autorul riscă să creeze confuzii. Aceeași obiecție se referă la formularea de la art.12 alin.(4) din proiect, precum și la art.15 alin.(4); Recomandăm a se lua în calcul mai multe aspecte, precum nivelul de percepere și conștientizare a proiectului de către participanții „neprofesioniști” la procesul de elaborare a actelor normative/de adoptare a deciziilor, cu posibila extindere a termenului de consultare a publicului larg.	Se acceptă Intenția normei este de a stabili un termen minim de depunere a recomandărilor, lăsând autorității posibilitatea de a acorda un termen mai extins. Prin urmare, nu se impune modificarea substanțială, ci doar o reformulare pentru eliminarea ambiguității. Aceeași logică a fost aplicată și pentru prevederile similare din art. 11 alin. (4) și art. 15 alin. (4), prin uniformizarea formulării.
201.	(5) La necesitate, în funcție de complexitatea proiectului de decizie supus consultării publice, a interesului public pentru acesta, autoritatea publică-autor poate extinde termenul de înaintare a recomandărilor.	Agencia Geodezie, Cartografie și Cadastru a Republicii Moldova	Notăm că textul lasă la aprecierea autorității publice-autor extinderea termenului, fără a preciza criterii obiective sau limite maxime. Aceasta înseamnă că extinderea nu este obligatorie, ci facultativă. De asemenea, în practică, o parte interesată ar putea solicita extinderea termenului dacă consideră proiectul de decizie complex, însă prevederea nu garantează acceptarea acestei cereri, lăsând decizia exclusiv la latitudinea autorității publice-autor. În scopul sporirii clarității și predictibilității juridice, ar fi utilă definirea unor criterii obiective pentru extinderea termenului, stabilirea unui termen maxim sau a unei limite rezonabile pentru extindere, precum și menționarea posibilității de solicitare a prelungirii termenului de prezentare a recomandărilor de către părțile interesate.	Se acceptă parțial Introducerea unor limite maxime rigide sau a unui drept explicit al părților interesate de a solicita prelungirea, nu se consideră oportună, întrucât astfel de intervenții ar reduce flexibilitatea necesară autorităților și ar putea afecta eficiența procesului decizional.

				Soluția normativă actuală, care prevede caracterul facultativ al extinderii, este justificată, deoarece permite autorității publice-autor să adapteze termenul în funcție de circumstanțele concrete ale fiecărui proiect. Astfel a fost operată o clarificare a criteriilor de apreciere, pentru a spori transparența și previzibilitatea aplicării normei, fără a o încărca excesiv sau a introduce obligații suplimentare.
202.		ANRE	La art.12 alin.(5) după cuvântul „extinde” de completat cu cuvântul „reduce”. Argumentare: Menționăm că, în anumite cazuri actele normative ierarhic superioare pot stabili termene restrânse pentru elaborarea actelor normative subordonate legii, fapt ce impune autorității adaptarea corespunzătoare a termenelor procedurale aferente procesului de consultare publică.	Nu se acceptă Participarea publică implică un spectru larg de actori, inclusiv persoane fără expertiză tehnică sau resurse administrative, pentru care termenele minime reprezintă o garanție esențială a efectivității participării. Integrarea opțiunii de restrângere a termenului la această etapă ar afecta caracterul real al consultării publice și ar putea transforma mecanismul într-unul formal, contrar scopului legii. În același timp,

				proiectul conține deja o reglementare specifică pentru situații excepționale (art. 16), care permite inclusiv derogări de la procedura standard, fără a fi necesară introducerea unei opțiuni intermediare de reducere a termenelor.
203.		Agencia Publica Proprietății	Considerăm oportun completarea art. 12 alin. (5) din proiectul de lege, după cuvântul „poate” cu cuvintele „restrânge sau”. Conform prevederilor art. 12 alin. (4) din proiectul de lege, termenul-limită pentru înaintarea recomandărilor este de cel puțin: a) 10 zile lucrătoare de la publicarea anunțului – în cazul proiectelor de decizii menționate la art. 2, alin. (3), lit. a) – f); b) 15 zile lucrătoare de la publicarea anunțului – în cazul proiectelor de decizii menționate la art. 2, alin. (3), lit. g) – i). Totodată, art. 12 alin. (5) din proiect, prevede că, La necesitate, în funcție de complexitatea proiectului de decizie supus consultării publice, a interesului public pentru acesta, autoritatea publică-autor poate extinde termenul de înaintare a recomandărilor. În acest sens, menționăm că, potrivit art. 38 alin. (1) și (3) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, termenul general pentru avizarea și expertizarea proiectului actului normativ este de 10 zile lucrătoare. Termenul pentru formularea recomandărilor este de cel puțin 10 zile lucrătoare, dar nu va depăși termenul indicat de autorul proiectului actului normativ. În funcție de complexitatea proiectului actului normativ, termenul de examinare poate fi restrâns la cel mult jumătate sau prelungit cu până la 10 zile lucrătoare.	Nu se acceptă Regimul prevăzut la art. 11 și 12 vizează participarea publică la etapa de inițiere și consultare, care are o natură distinctă față de procedura de avizare reglementată de Legea nr. 100/2017 privind actele normative. Reducerea termenelor în procedura de avizare are ca destinatari autorități publice și instituții specializate, cu capacitate instituțională de reacție rapidă, în timp ce participarea publică implică un spectru larg de actori, inclusiv persoane fără expertiză tehnică sau resurse administrative, pentru care termenele minime reprezintă o garanție esențială a efectivității participării.

				Integrarea opțiunii de restrângere a termenului la această etapă ar afecta caracterul real al consultării publice și ar putea transforma mecanismul într-unul formal, contrar scopului legii. În același timp, proiectul conține deja o reglementare specifică pentru situații excepționale (art. 16), care permite inclusiv derogări de la procedura standard, fără a fi necesară introducerea unei opțiuni intermediare de reducere a termenelor.
204.		Compania Națională de Asigurări în Medicină	Norma de la art. 11 alin. (5), aferentă dreptului autorității publice-autor de a extinde termenul-limită de înaintare a recomandărilor, este excesivă, întrucât din formularea alin. (4) al aceluiași articol rezultă că stabilirea termenului-limită menționat ține de competența autorității publice-autor (cu respectarea termenului minim legal de 10/15 zile lucrătoare). Prin urmare, propunem excluderea alin. (5), care încarcă inutil textul legii, contrar normelor de tehnică legislativă privind claritatea și densitatea normativă. Propunerea dată se referă și la art. 12 alin. (5).	Nu se acceptă Alin. (5) stabilește în mod expres posibilitatea de extindere a termenului pentru înaintarea recomandărilor, în funcție de complexitatea și impactul proiectului de decizie. Deși alin. (4) stabilește termene minime, în lipsa unei prevederi exprese privind extinderea, norma ar putea fi interpretată restrictiv, în sensul aplicării unor termene standard, fără adaptare la specificul proiectului. În acest context, alin.

				(5) asigură claritatea și aplicarea proporțională a normei.
205.		Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării	Atât la art.11 alin. (5) , cât și art. 12 alin. (5) considerăm că, în funcție de complexitatea proiectului de decizie, autoritatea publică-autor poate justifica nu doar extinderea termenului, ci și reducerea acestuia de înaintare a recomandărilor, astfel, propunem reconsiderarea acestei prevederi.	Nu se acceptă Participarea publică implică un spectru larg de actori, inclusiv persoane fără expertiză tehnică sau resurse administrative, pentru care termenele minime reprezintă o garanție esențială a efectivității participării. Integrarea opțiunii de restrângere a termenului la această etapă ar afecta caracterul real al consultării publice și ar putea transforma mecanismul într-unul formal, contrar scopului legii. În același timp, proiectul conține deja o reglementare specifică pentru situații excepționale (art. 16), care permite inclusiv derogări de la procedura standard, fără a fi necesară introducerea unei opțiuni intermediare de reducere a termenelor.
206.		Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale	La art. 12 alin. (5) se propune următorul cuprins: „La necesitate, în funcție de complexitatea proiectului de decizie supus consultării publice și de interesul public pentru acesta, autoritatea publică-autor poate extinde sau reduce termenul de înaintare a recomandărilor.	Nu se acceptă Propunerea nu este compatibilă cu obiectul și finalitatea proiectului de lege.

			Termenul pentru formularea recomandărilor nu va depăși termenul stabilit de autorul proiectului actului normativ.”	Reglementarea analizată nu vizează organizarea internă a procesului de elaborare a deciziilor de către autorități, ci instituirea garanțiilor necesare pentru exercitarea efectivă a dreptului de participare al părților interesate. În acest context, stabilirea unor termene minime de consultare reprezintă o garanție esențială, menită să asigure caracterul real, și nu formal, al participării publice. Introducerea posibilității de reducere a termenului ar afecta această garanție și ar putea limita în mod nejustificat capacitatea părților interesate de a formula recomandări în cunoștință de cauză. Totodată, referirea la „termenul stabilit de autorul proiectului actului normativ” nu este adecvată în contextul acestei reglementări.
207.		CPR&OSC INSPIRED	La Articolul 12 (5) sugerăm excluderea sintagmelor „la necesitate” și „poate” și specificarea termenului minim cu care poate fi extinsă perioada de înaintare a recomandărilor.	Se acceptă parțial Se acceptă parțial, prin excluderea sintagmei „la necesitate”, întrucât aceasta nu adaugă valoare

				normativă și poate crea impresia unui criteriu suplimentar neclar. În același timp, menținerea termenului „poate” este necesară pentru a reflecta caracterul facultativ al extinderii termenului, care trebuie să rămână la aprecierea autorității publice-autor, în funcție de circumstanțele concrete ale proiectului de decizie. Nu se consideră oportună stabilirea unui termen minim de extindere la nivel de lege, întrucât o astfel de soluție ar reduce flexibilitatea normei și ar putea afecta eficiența procesului decizional.
208.	(6) După expirarea termenului-limită stabilit pentru înaintarea recomandărilor, autoritatea publică-autor întocmește sinteza recomandărilor, în conformitate cu art. 13 alin. (4) - (7) și o publică pe portalul de participare publică.	Aparatul Președintelui Republicii Moldova	Referitor la reglementarea privind sinteza întocmită de autoritatea publică-autor în diferite etape ale procesului decizional, se constată utilizarea neunitară a terminologiei în cuprinsul proiectului, după cum urmează: art. 12 alin. (6), cu un conținut identic – „După expirarea termenului-limită stabilit pentru înaintarea recomandărilor, autoritatea publică-autor întocmește sinteza recomandărilor în conformitate cu art. 13 alin. (4) - (7) și o publică pe portalul de participare publică.” – referindu-se la etapa de consultare publică a proiectului de decizie deja elaborat, unde recomandările vizează îmbunătățirea acestuia;	Se acceptă parțial Sintagma „sinteza recomandărilor” a fost substituită cu „sinteza la proiect”. Totodată, menționăm că termenul „recomandări” este utilizat consecvent în cuprinsul proiectului de lege și acoperă contribuțiile formulate de părțile interesate atât la etapa inițierii, cât și la etapa

				consultării publice a proiectului de decizie. În ceea ce privește diferențierea între versiunile proiectului de decizie, aceasta ține de etapele procedurale ale procesului decizional, care sunt deja delimitate prin structura legii (inițiere – consultare – definitive), fără a fi necesară o reglementare expresă a fiecărei versiuni a proiectului.
209.		Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Similar cu situația de la art. 11 alin. (6), observăm că autorul proiectului nu a reglementat comportamentul autorității publice-autor în situația în care recomandările au parvenit după termenul-limită stabilit în anunț.	Se acceptă Se acceptă necesitatea clarificării tratamentului recomandărilor transmise după expirarea termenului-limită. În acest sens, a fost inclus un alineat nou care să permită examinarea recomandărilor tardive, dar fără a transforma această posibilitate într-o obligație a autorității.
210.		Ministerul Finanțelor	Conform denumirii Anexei nr. 2 la Legea nr. 100/2017, se recomandă: - la art. 11 alin. (6), art. 12 alin. (6), art. 13 alin. (4) și art. 15 alin. (4) substituirea sintagmei „sinteza recomandărilor” cu sintagma „sinteza la proiect”;	Se acceptă

211.		AO EcoContact	Art. 11 alin. (6) prevede că autoritatea publică- autor „întocmește sinteza recomandărilor în conformitate cu art. 13 alin. (4) - (7)”. Art. 13 alin. (4) stabilește că sinteza recomandărilor este întocmită „în conformitate cu anexa nr. 2 la Legea nr. 100/2017”. Astfel, art. 11 alin. (6) face trimitere la art. 13 alin. (4)– (7), iar art. 13 alin. (4) face la rândul său trimitere la un alt act normative (Legea nr. 100/2017). Această construcție reprezintă o trimitere la o normă de trimitere, situație interzisă expres de art. 55 alin. (3) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, potrivit căruia nu se admite trimiterea la o altă normă de trimitere. Pentru respectarea exigențelor art. 55 din Legea nr. 100/2017, urmează de a reformula alin. (6) prin trimitere directă la „anexa nr. 2 la Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative”, fără intermedierea art. 13 alin. (4), cu menținerea trimiterii, la necesitate, la norma juridică din proiect (art. 13 alin. (5)– (7)). Obiecția este valabilă și pentru art. 12 alin. (6), art. 15 alin. (4).	Se acceptă Norma a fost modificată conform recomandării
212.		CLT și CRP Cahul	Adăugarea în Articolul 12 după alineatul (6) a unui nou alineat cu textul "(7) nerespectarea transparenței consultărilor publice la etapele procesului decizional constituie temei de neincludere a proiectului de decizie în examinarea ședinței organului electiv." Comentariu: În lipsa unor sancțiuni clare, prevederile transparenței decizionale sunt deseori ignorate.	Nu se acceptă Propunerea depășește obiectul și logica reglementării. Proiectul de lege urmărește instituirea cadrului pentru exercitarea dreptului de participare publică, nu reglementarea procedurilor interne de funcționare ale organelor electiv sau a condițiilor de includere a proiectelor pe ordinea de zi. Stabilirea unei sancțiuni de tipul neîncluzerii proiectului de decizie în examinarea ședinței ar reprezenta o intervenție directă în autonomia funcțională a

				acestor autorități și ar putea afecta procesul decizional, inclusiv în situații în care există urgențe sau obligații legale de adoptare. Oastfel de sancțiune are un caracter disproporționat, nefiind corelată cu natura eventualelor încălcări și fără a permite o apreciere adecvată a circumstanțelor concrete.
	Articolul 13. Înaintarea și examinarea recomandărilor (1) Orice parte interesată înaintează recomandări autorității publice-autor în cadrul procesului decizional: a) în formă scrisă - prin intermediul portalului național de participare publică, la adresa poștală, adresa electronică sau la sediul autorității publice – autor ; b) în formă verbală – în ședințele de consultare publică sau în alte formate de lucru, organizate de autoritatea publică-autor pentru consultarea publică în procesul decizional.			

213.	(2) Recomandările în formă scrisă, transmise în mod individual sau colectiv, se transmit cu menționarea datei trimiterii și a datelor de contact ale expeditorului și sunt înregistrate de către autoritatea publică-autor conform legislației.	Ministerul Energiei	Art. 13 alin. (2) conține referința „conform legislației”, fără a preciza actul normativ concret, motiv din care se recomandă revizuirea normei. Această formulare poate genera incertitudine sub aspectul termenului în care autoritatea publică urmează să examineze recomandările înaintate. În particular, nu este clar, dacă acestea urmează a fi reflectate și tratate în tabelul de sinteză, în conformitate cu prevederile Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative, sau dacă necesită examinare potrivit regulilor generale privind examinarea petițiilor. În același timp, se impune clarificarea modului de tratare a recomandărilor înaintate în mod repetat, în situația în care acestea au fost anterior respinse.	Se acceptă parțial Art. 13 a fost completat la alin. (4) cu mențiunea despre includerea în sinteză a recomandărilor recepționare atât în formă scrisă, cât și în formă verbală (modalități expuse în alin. (1)).
214.	(3) Înaintarea recomandărilor în formă verbală se consemnează în procesele-verbale ale ședințelor respective.	ANRE	La art.13 alin.(3) cuvintele „procesele verbale ale ședințelor respective” se substituie cu cuvintele „sinteza recomandărilor”. Argumentare: Recomandările formulate verbal în cadrul ședințelor de consultare urmează a fi consemnate în Sinteza recomandărilor întocmită de autorul proiectului, care va include analiza acestora, precum și argumentarea acceptării sau respingerii propunerilor înaintate. În acest context, întocmirea proceselor-verbale ar putea genera practica potrivit căreia recomandările verbale, de regulă cu caracter declarativ, să devină principalul mijloc de exprimare a pozițiilor părților interesate. O asemenea abordare ar putea conduce la dezorganizarea procesului de consultare publică și la diminuarea eficienței colectării propunerilor și a argumentării acestora în special în situația când părțile interesate ar formula exclusiv recomandări verbale, fără a le prezenta în formă scrisă.	Se acceptă parțial Procesele-verbale nu pot fi substituite cu Sinteza la proiect, deoarece primele reprezintă un instrument de colectare a recomandărilor înaintate verbal, iar Sinteza este deja rezultatul examinării tuturor recomandărilor, înaintate în scris sau verbal. Pentru concretizarea normei, Art. 13 a fost completat la alin. (4) cu mențiunea despre includerea în sinteză a recomandărilor recepționare atât în formă scrisă, cât și în formă verbală (modalități expuse în alin. (1)).
215.		Aparatul Președintelui Republicii Moldova	Referitor la reglementarea privind sinteza întocmită de autoritatea	Se acceptă

	(4) Recomandările recepționate de autoritatea publică-autor, la etapa de inițiere a elaborării și la etapa de consultare publică a proiectului de decizie, sunt incluse în sinteza recomandărilor, întocmită în conformitate cu anexa nr. 2 la Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.		publică-autor în diferite etape ale procesului decizional, se constată utilizarea neunitară a terminologiei în cuprinsul proiectului, după cum urmează: art. 13 alin. (4) - „Recomandările recepționate de autoritatea publică- autor, la etapa de inițiere a elaborării și la etapa de consultare publică a proiectului de decizie, sunt incluse în sinteza recomandărilor, întocmită în conformitate cu anexa nr. 2 la Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.”	„Sinteza recomandărilor” a fost substituită cu „sinteza la proiect”.
216.	100/2017 cu privire la actele normative.	Ministerul Finanțelor	Conform denumirii Anexei nr. 2 la Legea nr. 100/2017, se recomandă: - la art. 11 alin. (6), art. 12 alin. (6), art. 13 alin. (4) și art. 15 alin. (4) substituirea sintagmei „sinteza recomandărilor” cu sintagma „sinteza la proiect”;	Se acceptă
217.		AO EcoContact	La art. 13. Întocmirea și examinarea recomandărilor Alin. (4) prevede că sinteza recomandărilor se întocmește „în conformitate cu anexa nr. 2 la Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative”. Atenționăm însă că anexa nr. 2 la Legea nr. 100/2017 conține două modele distincte de sinteză, iar art. 32 alin. (6) din aceeași lege stabilește expres că sinteza se întocmește „conform unuia dintre modelele prevăzute în anexa nr. 2”. Pentru asigurarea coerenței legislative și a unei aplicări unitare, se recomandă fie indicarea expresă că sinteza se întocmește „conform unuia dintre modelele prevăzute în anexa nr. 2 la Legea nr. 100/2017”, fie preluarea expresă a unui model unic în cadrul prezentei legi, pentru a evita ambiguitățile. Suplimentar, considerăm necesară semnalarea unei omisiuni în redactarea art. 13 alin. (4). Deși alin. (1) și (3) disting expres între recomandările în formă scrisă și cele în formă verbală (consemnate în procesele-verbale ale ședințelor), alin. (4) nu precizează în mod explicit dacă recomandările formulate verbal și consemnate în procesele-verbale sunt incluse în sinteza recomandărilor. Formularea „Recomandările recepționate” poate fi interpretată restrictiv, ca vizând doar recomandările transmise în formă scrisă, în special în contextul alin. (2), care reglementează înregistrarea	Se acceptă Art. 13 a fost completat la alin. (4) cu mențiunea despre includerea în sinteză a recomandărilor recepționate atât în formă scrisă, cât și în formă verbală (modalități expuse în alin. (1)).

			acestora conform legislației. În lipsa unei mențiuni exprese, există riscul unei practice neuniforme, în care recomandările verbale să fie consemnate formal în procesul- verbal, dar să nu fie reflectate în sinteză și, implicit, să nu fie supuse examinării motivate prevăzute de lege. Prin urmare, se impune completarea art. 13 alin. (4) cu o precizare expresă că în sinteză se includ atât recomandările formulate în formă scrisă, cât și cele formulate verbal și consemnate în procesele-verbale ale ședințelor de consultare publică și ale formatelor de lucru (de exemplu, Recomandările recepționate de autoritatea publică-autor, la etapa de inițiere a elaborării și la etapa de consultare publică a proiectului de decizie, inclusiv cele consemnate în procesele verbale ale ședințelor de consultare publică și ale formatelor de lucru, sunt incluse în sinteza recomandărilor...) pentru a asigura claritatea normei, aplicarea unitară și respectarea principiului transparenței procesului decizional.	
218.	(5) Autoritatea publică-autor examinează recomandările recepționate și decide acceptarea sau neacceptarea acestora, totală sau parțială. Rezultatul examinării recomandării se indică în sinteză, iar în cazul acceptării parțiale sau neacceptării recomandării, se indică și argumentarea acestei decizii.	APSCF	Autoritatea "decide" acceptarea sau refuzul. Refuzul poate fi motivat formal. Principiul "Comply or Explain", Standardele Better Regulation impun ca explicația (în caz de neconformare/respingere) să fie proporțională cu complexitatea recomandării. În Better Regulation Guidelines se subliniază că autoritățile trebuie să comunice justificări pentru decizii luate, inclusiv excepțiile de la anumite reguli, și să arate cum au luat în calcul feedback-ul părților interesate (în consultări publice autoritățile trebuie să demonstreze cum au luat în considerare argumentele tehnice; dacă resping o contribuție, trebuie să explice motivul în mod transparent, rațional și proporțional) Amendament: „(5¹) În cazul în care recomandările formulate de părțile interesate conțin argumente tehnice, analize de impact, date empirice sau alte materiale de specialitate, autoritatea publică-autor este obligată să prezinte o motivare proporțională cu complexitatea și relevanța acestora. Motivarea neacceptării totale sau parțiale trebuie să includă, după caz, contrapuncte tehnice, explicații metodologice sau elemente de analiză echivalente ca rigoare, în conformitate cu principiile bunei guvernări, ale consultării reale și ale standardelor în domeniul reglementării.”	Se acceptă parțial Formularea propusă introduce un nivel de detaliere excesiv pentru o normă legală, prin utilizarea unor concepte precum „contrapuncte tehnice”, „explicații metodologice” sau „elemente de analiză echivalente”, care sunt dificil de standardizat și pot genera incertitudine în aplicare. De asemenea, utilizarea noțiunilor evaluative precum „relevanța”, fără repere clare, poate crea dificultăți practice. În același timp, principiul invocat („Comply or

				Explain”), promovat inclusiv în practicile instituțiilor europene, este deja reflectat în mod implicit în obligația de a justifica soluțiile adoptate, fără a fi necesară o reglementare detaliată la nivel de lege. Prin urmare, a fost operată o consolidare a obligației de motivare, dar într-o formulare simplă, clară și aplicabilă, fără a transforma norma într-un set de cerințe tehnice greu de implementat.
219.		CNTM	Problemă: Deși art. 13 alin. (5)–(7) prevede obligația de examinare a recomandărilor, legea nu stabilește indicatori minimi de calitate ai procesului de consultare: diversitatea canalelor de participare, numărul minim de sesiuni pentru decizii cu impact major, standarde de accesibilitate a documentelor. Recomandare - Indicatori de calitate: Completarea legii cu indicatori minimi de calitate ai consultării, stabiliți prin hotărâre de Guvern: (a) minimum două canale de comunicare diferite pentru fiecare consultare; (b) motivare calitativă explicită a modului în care consultarea a influențat proiectul final; (c) capitol privind calitatea participării în raportul anual. Condiție de admisibilitate (modificare text legal): Introducerea în art. 17 a prevederii că sinteza recomandărilor completată conform art. 13 constituie o condiție de admisibilitate a proiectului pe ordinea de zi a ședinței de adoptare.	Nu se acceptă Condiția propusă este deja reglementată la nivelul Legii nr. 100/2017 privind actele normative, care stabilește în mod expres componența dosarului de însoțire a proiectului actului normativ. Astfel, potrivit art. 40 din legea menționată, proiectul actului normativ este prezentat autorității competente împreună cu dosarul de însoțire, care include, între altele, avizele și recomandările recepționate în cadrul consultărilor publice, precum și sinteza

				acestora. În lipsa acestor elemente, proiectul nu poate fi examinat în mod corespunzător. Prin urmare, instituirea suplimentară, în prezenta lege, a unei condiții de admisibilitate privind includerea sintezei ar conduce la o dublare normativă și la o posibilă incoerență între reglementări. Totodată, pentru asigurarea transparenței la această etapă, prezentul proiect vine cu instituirea responsabilității autorității publice-autor de a publica dosarul definitivat, transmis spre aprobare, care conține în mod obligatoriu: proiectul de decizie, nota de fundamentare și sinteza la proiect.
220.	(6) În procesul de examinare a recomandărilor recepționate, autoritatea publică-autor urmărește echilibrarea intereselor individuale, sectoriale și generale.	Banca Națională a Moldovei	La art. 13 alin. (6) din proiectul de lege, recomandăm revizuirea textului „autoritatea publică-autor urmărește echilibrarea intereselor individuale, sectoriale și generale”, or, prin proiectul de decizie se urmărește doar interesul public asociat obiectivelor, atribuțiilor și competențelor exercitate de autoritatea publică-autor, dar nu interesele individuale sau sectoriale (a se vedea și art. 10 alin. (4), art. 12 alin. (5) din proiectul de lege).	Se acceptă Formularea inițială a fost exclusă, fiind păstrată ideea de „echilibrare ținând cont de interesul public” și în condiții de transparență și responsabilitate.
221.		Comisia Electorală Centrală	În ceea ce privește art. 13 alin. (6) , considerăm că formularea potrivit căreia „În procesul de examinare a recomandărilor recepționate, autoritatea publică-autor urmărește echilibrarea intereselor individuale, sectoriale și generale” este una generală,	Se acceptă Formularea inițială a fost exclusă, fiind păstrată

			fiind susceptibilă să afecteze claritatea și predictibilitatea normei. În primul rând, verbul „urmărește” are un caracter descriptiv, fără a stabili o obligație clară în sarcina autorității și un mecanism concret de îndeplinire a acesteia. În al doilea rând, expresia „interese individuale, sectoriale și generale” este vagă și poate genera interpretări subiective, în condițiile în care lipsește o delimitare clară a tipurilor de interese vizate. În cele din urmă, notăm că textul nu prevede criterii clare pentru stabilirea echilibrului între interesele la care face referire și nici modalitățile de echilibrare a acestora. Luând în considerare aceste observații, propunem reformularea textului de lege în felul următor: „În procesul de examinare a recomandărilor recepționate, autoritatea publică-autor analizează opiniile exprimate de părțile interesate și asigură echilibrarea acestora, ținând cont de principiile transparenței și responsabilității, precum și de interesul public.”	ideea de „echilibrare ținând cont de interesul public” și în condiții de transparență și responsabilitate.
222.		AO EcoContact	Prevederile alin. (6) și alin. (7) introduc concepte și formulări care nu sunt corelate cu cadrul stabilit de Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative și pot genera interpretări divergente, precum și afecta claritatea și previzibilitatea cadrului procedural. Cu privire la sintagma „echilibrarea intereselor individuale, sectoriale și generale” (alin. 6), menționăm că noțiunea de „interese individuale” nu este definită în proiectul de lege și nici nu se regăsește ca atare în art. 39 din Legea nr. 100/2017, care reglementează etapa definitivării proiectului actului normativ. Art. 39 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 stabilește obligația autorului proiectului de a examina obiecțiile, propunerile și recomandările și de a decide motivat asupra acceptării sau respingerii acestora. De asemenea, alin. (3) reglementează situația divergențelor conceptuale și modul de soluționare a acestora. Legea nr. 100/2017 nu operează cu o clasificare a intereselor în „individuale, sectoriale și generale” și nici nu instituie o obligație distinctă de „echilibrare” a acestora. Introducerea unei asemenea formule nu are suport normativ expres, nu este definită conceptual și poate lărgi excesiv marja de apreciere a autorității publice. Mai mult, sintagma este susceptibilă de interpretări subiective, în lipsa unor criterii obiective de determinare a conținutului acestor	Se acceptă Formularea inițială a fost exclusă, fiind păstrată ideea de „echilibrare ținând cont de interesul public” și în condiții de transparență și responsabilitate.

			categorii de interese. Se poate ajunge la situația în care recomandările formulate de persoane sau grupuri afectate direct de o decizie să fie calificate drept „interese individuale” și, în consecință, relativizate în raport cu un pretins „interes general”, fără o fundamentare clară. În vederea asigurării coerenței legislative, se recomandă fie eliminarea alin. (6), fie definirea clară a noțiunilor utilizate.	
223.	(7) Autoritatea publică- autor are dreptul de a lua decizii finale, asumându-și responsabilitatea instituțională, chiar și în cazul în care opiniile publice exprimate sunt divergente sau critice, cu respectarea principiilor transparenței și a responsabilității publice.	ANRE	alin.(7) după cuvintele „decizii finale” de adăugat sintagma „în limitele cadrului legal”	Se acceptă parțial Alineatul (7) a fost exclus.
224.		Comisia Electorală Centrală	Alin. (7) din cuprinsul aceluiași articol reglementează dreptul autorității publice- autor de a lua decizii finale, „asumându-și responsabilitatea instituțională”, indiferent de „opiniile publice exprimate” în cadrul consultării. În opinia noastră, sintagma „asumându-și responsabilitatea instituțională” este lipsită de valoare juridică, dat fiind că responsabilitatea pentru deciziile adoptate de autoritățile publice rezultă din însăși competența legală a acestora. Astfel, în vederea asigurării conciziei normei, considerăm oportună eliminarea sintagmei menționate.	Se acceptă parțial Alineatul (7) a fost exclus.
225.		AO EcoContact	Cu privire la „dreptul de a lua decizii finale”, alin. (7) prevede că autoritatea publică- autor „are dreptul de a lua decizii finale”, chiar și în cazul opiniilor divergente sau critice. Din perspectivă juridică, această formulare este problematică din două motive: 1) Autoritatea publică- autor nu este, în toate cazurile, autoritatea competentă de adoptare. 2) Legea nr. 100/2017 reglementează deja mecanismul soluționării divergențelor. Art. 39 alin. (3) prevede expres că, în caz de divergențe conceptuale, autorul proiectului reflectă punctul său de vedere în versiunea finală, iar decizia finală este luată de autoritatea competentă de adoptare. Pentru asigurarea coerenței normative și evitarea paralelismelor legislative, se recomandă revizuirea alin. (6) prin eliminarea sau clarificarea sintagmei „interese individuale”; reformularea alin. (7)	Se acceptă Alineatul (7) a fost exclus.

			în sensul corelării cu art. 39 din Legea nr. 100/2017, indicând că decizia finală aparține autorității competente de adoptare, iar autoritatea publică- autor are obligația de a reflecta motivat poziția sa în sinteză. Totodată, necesită o clarificare sub aspect conceptual și normativ „principiul responsabilității publice”, impus a fi respectat de către autoritatea publică- autor la luarea deciziei finale (alin. (7)). Or, proiectul de lege, la art. 4 lit. f) definește principiul „responsabilitate”, se referă la obligația autorităților publice de a implica părțile interesate la etapele relevante ale procesului decizional, de a examina recomandările recepționate și de a oferi un răspuns public privind rezultatul examinării acestora. Tot aici, apare confuzia, care este deosebirea dintre „responsabilitate instituțională” și „responsabilitate publică”. Din perspectiva tehnicii legislative și a exigențelor de claritate și previzibilitate a normei, este necesară utilizarea unor termeni uniformi și definiți în mod expres în cuprinsul actului normativ.	
226.		CLT și CRP Cahul	Excluderea alin.(7) din Articolul 13 Comentariu: Prevederea respectivă poate limita exercitarea dreptului de participare. Oricum prezentul proiect de Lege prevede obligativitatea completării și publicării sintezei recomandărilor.	Se acceptă Alineatul (7) a fost exclus.
227.		CPR&OSC INSPIRED	Propunem excluderea alineatului (7) din Articolul 13. În formularea actuală acesta nu adaugă claritate obligațiilor autorității publice, și poate fi interpretat ca excluzând orice responsabilitate în ceea ce privește recomandările primite. Mai mult de atât, acest alineat nu este relevant deoarece, conform proiectului de lege, recomandările primite sunt incluse în sinteza recomandărilor unde autoritatea își argumentează pozițiile folosind argumente documentate/trimiteri la cadrul normativ etc.	Se acceptă Alineatul (7) a fost exclus.
228.	Articolul 14. Ședința de consultare publică (1) La orice etapă a procesului decizional,	Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor	Totodată, este necesar să facem trimitere la configurația normelor privind consultarea publică și ședințele de consultare publică, potrivit art. 10 stabilește că consultarea publică se realizează prin solicitarea recomandărilor în formă scrisă pentru toate proiectele de decizii prevăzute la art. 2, alin. (3), prin desfășurarea ședințelor de	Se acceptă Urmare examinării observațiilor prezentate la proiect au fost operate

	autoritatea publică-autor poate organiza ședințe de consultare publică pentru a supune discuției intenția de elaborare a deciziei sau a pune în dezbatere proiectul de decizie.		consultare publică pentru anumite categorii de proiecte și, la necesitate, pentru altele, precum și prin alte formate de lucru și instrumente de dialog. Dispozițiile art. 14 reglementează ședința de consultare publică și stabilește, între altele, că aceasta se organizează obligatoriu pentru proiectele de decizii care pot avea un impact semnificativ asupra interesului public, asupra drepturilor și obligațiilor persoanelor sau asupra mediului economic și social. În plus, art. 14, alin. (10) dispune că, în cazul în care o parte interesată constată până la aprobarea proiectului de decizie încălcarea procedurilor de participare publică prevăzute la art. 11-14, aceasta poate solicita desfășurarea ședinței de consultare publică, solicitare care nu poate fi refuzată. Din coroborarea acestor dispoziții rezultă că proiectul consacră o construcție normativă coerentă și bine fundamentată a deschiderii procesului decizional, ceea ce este firesc din perspectiva scopului general al legii, totuși în raport cu domeniile sensibile, problema nu se pune în termenii negării utilității consultării publice, ci în asigurarea proporționalității mecanismelor instituite între exigențele transparenței și necesitatea protejării intereselor legitime. În activitatea Serviciului pot exista proiecte care prin obiectul lor prezintă impact public sau sectorial, dar care includ totodată elemente metodologice, indicatori de risc, proceduri de analiză sau mecanisme de prevenire a căror expunere integrală în cadrul unor formule deschise de consultare poate afecta eficiența instituțională a mecanismelor de prevenire și control. Or, proiectul nu conține criterii explicite care să permită adaptarea volumului informațiilor supuse consultării sau formatului de consultare în funcție de natura sensibilă a conținutului. În lipsa unor asemenea criterii, autoritățile vor fi nevoite să opereze prin interpretare, ceea ce poate genera atât dificultăți practice, cât și riscuri de contestare.	modificări care vin să clarifice faptul că acesta nu instituie un regim absolut și uniform al consultării publice, ci operează cu un model normativ diferențiat. Pe de o parte, art. 2 alin. (4) exclude explicit de la aplicare acele proceduri reglementate prin legi speciale, în măsura în care acestea conțin reguli proprii privind participarea publică sau prevăd excluderea acesteia, ceea ce permite deja acomodarea unor domenii sensibile în care transparența este limitată prin considerente obiective. Pe de altă parte, art. 2 alin. (5) consacră aplicarea legii în cazul autorităților publice autonome cu respectarea competențelor și a regimurilor juridice speciale incidente, inclusiv a normelor privind protecția informațiilor cu accesibilitate limitată, astfel cum sunt reglementate de Legea nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public. Această formulare asigură integrarea explicită a principiului proporționalității în aplicarea legii, fără a fi necesară
--	--	--	--	---

				reiterarea acestuia prin criterii suplimentare în fiecare dispoziție sectorială. În același timp, mecanismul prevăzut la art. 14 alin. (10), în forma revizuită, completează această abordare prin instituirea unei excepții justificate de la obligația de organizare a ședinței de consultare publică, în cazurile în care aceasta ar contraveni normelor privind protecția informațiilor cu accesibilitate limitată sau altor interese legitime protejate de lege. Introducerea obligației de motivare a refuzului consolidează caracterul controlabil al acestei marje de apreciere și previne exercitarea arbitrară a acesteia.
229.		Fundația „Dorcas-Moldova”	Articolul 14. Ședința de consultare publică Propunere: Titlul devine: „Consultarea publică” Argument: Noțiunea „ședință” este prea restrânsă, nu reflectă diversitatea formelor de consultare. Varianta propusă: Autoritatea selectează una din formele de consultare (focus-grup, audieri, dezbateri, referendum, sondaj etc.).	Nu se acceptă Propunerea de redenumire a art. 14 în „Consultarea publică” nu se consideră oportună în contextul structurii deja consolidate a proiectului. Modificările operate la art. 10 acoperă în mod expres diversitatea formelor de consultare, inclusiv ședințe publice,

				grupuri de lucru, ateliere sau mese rotunde, consacrând un cadru flexibil și adaptabil în funcție de specificul proiectului de decizie. În aceste condiții, art. 14 are o funcție distinctă, limitată la reglementarea unei forme specific precum ședința de consultare publică, pentru care sunt necesare reguli procedurale clare. Extinderea acestuia la noțiunea generală de „consultare publică” ar genera o suprapunere cu art. 10 și ar afecta coerența reglementării, precum și claritatea delimitării între normele generale și cele speciale.
230.		CLT și CRP Cahul	Excluderea cuvântului "poate" din alin.(1) la Articolul 14 Comentariu: Eliminarea formulărilor facultative va face obligațiile autorităților mai clare.	Nu se acceptă Caracterul obligatoriu al organizării ședințelor de consultare publică este deja reglementat în mod expres pentru anumite categorii de proiecte, în special cele cu impact semnificativ, precum și în situațiile prevăzute la art. 10. În afara acestor cazuri, utilizarea ședinței de consultare publică trebuie să rămână o

				opțiune a autorității publice-autor, exercitată în funcție de specificul proiectului, complexitatea acestuia și interesul manifestat de părțile interesate.
231.		CPR&OSC INSPIRED	Sugerăm includerea unui alineat cu următorul conținut: „Ședințele de consultare publică pot fi transmise în direct la posturile publice naționale și locale de radio și televiziune, alte canale mediatice, pe rețelele de socializare sau pe pagina web oficială a autorității publice locale de către distribuitorii sau furnizorii de servicii media ori de către persoane fizice”. (formulare preluată parțial din Legea privind administrația publică locală art. 17 alin.(7))	Se acceptă parțial Includerea unui alineat distinct, cu enumerarea detaliată a canalelor de transmitere (posturi de radio și televiziune, rețele sociale, furnizori media etc.), nu este pe deplin justificată la nivelul reglementării primare. O asemenea formulare are un caracter preponderent tehnic și operațional și riscă să devină rapid desuetă în contextul evoluției continue a mijloacelor de comunicare. De asemenea, preluarea parțială a unei norme din legislația privind administrația publică locală trebuie realizată cu prudență, întrucât acea reglementare are un domeniu specific și nu poate fi transpusă automat într-un cadru normativ general aplicabil tuturor autorităților publice. O astfel de transpunere, fără adaptare, ar putea genera

				inconsecvențe sau interpretări neuniforme. În acest context, pentru a atinge obiectivul urmărit de autorul observației art. 14 a fost completat cu un alineat nou, cu formulare mai general decât cea propusă, dar care să asigure posibilitatea transmiterii ședințelor, fără a detalia exhaustiv mijloacele tehnice.
232.	(2) Ședința de consultare publică se organizează obligatoriu pentru proiectele de decizii care pot avea un impact semnificativ asupra interesului public, asupra drepturilor și obligațiilor persoanelor sau asupra mediului economic și social. Se consideră de impact semnificativ deciziile care: a) introduc reglementări noi ori modifică substanțial cadrul normativ existent într-un anumit domeniu, afectând stabilitatea și predictibilitatea acestuia; b) au consecințe importante asupra dezvoltării	Consiliul Superior al Procurorilor	Art. 14 alin. (2) Se propune delimitarea mai riguroasă a cazurilor în care ședința de consultare publică este obligatorie. Formula „impact semnificativ asupra drepturilor și obligațiilor persoanelor” este prea largă și poate absorbi și proceduri individuale. Se recomandă corelarea cu art. 2, astfel încât să rezulte clar că obligația privește exclusiv proiectele de acte normative și de politici publice.	Se acceptă Urmare modificărilor operate: Art. 2 delimitează sfera de aplicare la proiecte de decizii de natură normativă și de politici publice, excluzând actele administrative individuale și procedurile reglementate prin legi speciale. Art. 10 alin. (1) pct. 2 realizează corelarea că ședințele de consultare publică se desfășoară pentru proiectele de decizii prevăzute la art. 2, precum și pentru alte proiecte cu impact semnificativ, în condițiile art. 14. Prin această formulare, legătura dintre tipologia deciziilor și

	economice, sociale, culturale sau de mediu la nivel local sau național; c) vizează stabilirea sau revizuirea obiectivelor strategice, priorităților sau programelor de dezvoltare la nivel național, sectorial sau local.			mecanismele de consultare este deja clar stabilită la nivelul normei generale. În acest context, art. 14 alin. (2) nu are rolul de a redefini domeniul de aplicare, ci de a institui o obligație specifică în funcție de intensitatea impactului.
233.		Comisia Electorală Centrală	Art. 14 conține prevederi referitoare la organizarea și desfășurarea ședințelor de consultare publică. După cum rezultă din dispozițiile primului alineat, organizarea ședințelor este, în principiu, opțională, fiind lăsată la latitudinea autorității publice-autor. În mod excepțional, la alin. (2) se arată că ședințele de consultare publică „se organizează obligatoriu pentru proiectele de decizii care pot avea un impact semnificativ asupra interesului public, asupra drepturilor și obligațiilor persoanelor sau asupra mediului economic și social”. Cu privire la textul alineatului indicat, relevăm necesitatea corelării acestuia cu prevederile art. 10 alin. (1) pct. 2), care enumeră tipurile proiectelor de decizii pentru care autoritatea publică-autor este ținută să organizeze și să desfășoare ședințe de consultare publică. Așa fiind, propunem următoarea redactare a normei: „(2) Ședința de consultare publică se organizează obligatoriu pentru proiectele de decizii menționate la art. 2 alin. (3) lit. a) și lit. g)-i), precum și pentru proiectele de decizii care pot avea un impact semnificativ asupra interesului public, asupra drepturilor și obligațiilor persoanelor sau asupra mediului economic și social.” Printre deciziile considerate ca fiind „de impact semnificativ” se numără acelea care, potrivit alin. (2) lit. a), „introduc reglementări noi ori modifică substanțial cadrul normative existent într-un anumit domeniu, afectând stabilitatea și predictibilitatea acestuia”. În viziunea noastră, teza „modifică substanțial cadrul normativ existent” este formulată într-o manieră imprecisă și generală. În lipsa unor criterii clare care să permită determinarea caracterului	Se acceptă Corelarea normelor a fost realizată la nivelul art. 10 alin. (1) pct. 2, care stabilește expres tipurile de proiecte pentru care se organizează ședințe de consultare publică și face trimitere la art. 14 pentru situațiile de impact semnificativ. În această logică, art. 14 alin. (2) nu are rolul de a reitera sau detalia tipologia proiectelor, ci de a institui o obligație suplimentară în funcție de intensitatea impactului. Introducerea în acest alineat a unei enumerări suplimentare a tipurilor de proiecte (prin trimitere la art. 2 alin. (3) ar genera o dublare normative. În plus, o astfel de formulare riscă să creeze confuzie între criteriul „tipului de decizie” și criteriul „impactului”, care

			„substanțial” al modificărilor, norma riscă să fie aplicată în mod neuniform de către autoritățile publice, fapt ce poate afecta predictibilitatea procedurii. În acest sens, considerăm oportună reexaminarea textului de lege, prin stabilirea unor criterii precise de determinare a situațiilor în care modificările aduse cadrului normativ sunt de natură să atragă calificarea proiectului de decizie drept unul cu impact semnificativ. În mod similar, considerăm că sintagma „consecințe importante”, prevăzută la art. 14 alin. (2) lit. b), are, de asemenea, un caracter vag. Absența unor criterii concrete pentru calificarea consecințelor drept „importante” conferă autorității publice-autor al proiectului dedecizie o marjă de apreciere excesiv de largă și poate conduce la limitarea dreptului părților interesate de a participa la procesul de consultare publică. Prin urmare, propunem revizuirea sintagmei citate, astfel încât să fie stabilite repere mai precise pentru determinarea cazurilor în care proiectele de decizii sunt susceptibile să producă astfel de consecințe.	sunt concepte distincte în proiectul legii. În ceea ce privește observațiile referitoare la formulări precum „modifică substanțial cadrul normativ existent” sau „consecințe importante”, acestea sunt, într-o anumită măsură, inerente normelor care operează cu noțiuni evaluative. Utilizarea unor astfel de concepte permite adaptarea normei la o varietate largă de situații și este compatibilă cu tehnica legislativă, în măsura în care acestea sunt însoțite de criterii orientative. În cazul de față, aceste criterii există deja, prin corelarea cu art. 10 alin. (4), care stabilește elemente concrete de apreciere (impact asupra drepturilor fundamentale, grupurilor specifice, relevanța socio-economică, gradul de interes public și sensibilitatea subiectului).
234.	Ministerul Energiei	Cu referire la criteriile instituite la art. 14 alin. (2) lit. a), b) și c) privind determinarea „impactului semnificativ al unor decizii” se recomandă clarificarea faptului dacă, proiectul de decizie urmează să întrunească toate criteriile enumerate sau se consideră suficient încadrarea în unul din ele. Ori, cu referire la criteriul instituit la lit. a) evidențiem că, orice proiect de decizie vine „să introducă	Se acceptă	
			Criteriile prevăzute la lit. a)–c) au un caracter alternativ, fiind menite să surprindă diferite ipoteze în	

			reglementări noi”, acesta fiind și consecința modificărilor legislative.	care un proiect de decizie poate avea un impact semnificativ. Impunerea caracterului cumulativ ar restrânge excesiv sfera de aplicare a normei și ar contraveni scopului acesteia, care este de a asigura organizarea ședințelor de consultare publică în toate cazurile relevante din perspectiva impactului.
235.		Ministerul Muncii și Protecției Sociale	La art. 14 alin. (2) lit. a) cuvintele „afectând stabilitatea și predictibilitatea acestuia” se propune a fi excluse, or „predictibilitatea” conform art. 3 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 100/2017 cu privire actele normative este un principiu obligatoriu la elaborarea proiectelor de decizii.	Se acceptă parțial Utilizarea noțiunii de predictibilitate în art. 14 alin. (2) lit. a) nu are rolul de a reitera un principiu general, ci de a califica intensitatea impactului unei intervenții normative, în vederea determinării obligației de organizare a ședinței de consultare publică. În acest context, sintagma „afectând stabilitatea și predictibilitatea” nu instituie o cerință nouă și nici nu dublează principiul legal, ci funcționează ca un criteriu de evaluare a impactului, indicând acele situații în care modificările normative depășesc nivelul obișnuit și pot genera efecte relevante asupra

				securității juridice. Eliminarea acestei referințe ar conduce la o formulare mai generală și mai puțin precisă, diminuând capacitatea normei de a delimita proiectele cu impact semnificativ. Dat fiind faptul că observația semnalează o posibilă percepție de redundanță, se consideră oportună atenuarea acesteia, norma fiind ajustată prin redactare, însă fără a elimina complet ideea de impact asupra predictibilității.
236.		CNTM	Problemă: Criteriile pentru obligativitatea ședinței de consultare, în special "consecințe importante" (lit. b) și "obiective strategice" (lit. c) sunt calitative și susceptibile de interpretare divergentă. Recomandare: Introducerea, prin act normativ subsecvent (hotărâre de Guvern), a unor criterii orientative suplimentare care să operaționalizeze noțiunea de impact semnificativ. Se propune delegarea expresă în text: "Guvernul stabilește prin hotărâre criterii orientative suplimentare privind identificarea deciziilor cu impact semnificativ, în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi."	Nu se acceptă Criteriile precum „consecințe importante” sau „obiective strategice”, prin natura lor, presupun o anumită marjă de apreciere din partea autorităților publice. Această marjă nu constituie, în sine, un viciu de reglementare, fiind inerentă normelor care operează cu noțiuni de impact și proporționalitate, și este deja temperată prin criteriile generale prevăzute la art. 10 alin. (4), care oferă repere concrete de

				evaluare (efecte asupra drepturilor, grupuri afectate, relevanță socio-economică, sensibilitate etc.). previzibile a normei. Totuși, introducerea în textul legii a unei delegări expresse către Guvern, însoțită de un termen imperativ, nu este necesară și poate fi considerată excesivă. O asemenea abordare ar crea o dependență formală de adoptarea unui act subsecvent, deși aplicarea normei este deja posibilă în baza criteriilor existente. Din perspectiva tehnicii legislative, legea trebuie să stabilească cadrul general și principiile, în timp ce detalierea operațională poate fi realizată prin instrumente subsecvente fără a fi impusă în mod expres. În plus, există deja premise instituționale pentru elaborarea unor ghiduri sau instrucțiuni metodologice, inclusiv la nivelul autorității centrale competente, fără a fi necesară o normă de delegare explicită.
237.		AO EcoContact	La art. 14. Ședința de consultare publică	Se acceptă parțial

			Art. 14 alin. (2) stabilește caracterul obligatoriu al ședinței de consultare publică pentru proiectele de decizii care „pot avea un impact semnificativ”, iar ulterior enumeră situațiile considerate ca fiind de impact semnificativ. Deși intenția normei este justificată, formularea actuală ridică mai multe probleme de claritate și aplicabilitate. Sintagma „pot avea un impact semnificativ” introduce o marjă largă de apreciere pentru autoritatea publică-autor, fără a stabili un mecanism sau criterii obiective de determinare a impactului. În lipsa unor indicatori măsurabili, calificarea unui proiect ca având sau nu impact semnificativ rămâne la discreția autorității. Expresii precum „consecințe importante”, „modifică substanțial”, „afectând stabilitatea și predictibilitatea” sunt noțiuni juridice deschise, dar fără parametri de evaluare, fiind susceptibile de interpretări diferite. Aceasta poate conduce la practici administrative neuniforme și la riscul evitării organizării ședinței obligatorii. De asemenea, remarcăm lipsa corelării cu alte instrumente de evaluare și analiză prevăzute de legislație, precum analiza impactului de reglementare, sau activitatea de documentare (art. 27/1 din Legea nr. 100/2017), sau determinarea conceptului (art. 28 din Legea nr. 100/2017), care ar putea constitui un reper obiectiv pentru determinarea impactului semnificativ. Pentru asigurarea clarității și prevenirii aplicării arbitrare, se recomandă definirea sau stabilirea unor criterii orientative suplimentare pentru determinarea „impactului semnificativ”, precum și precizarea că enumerarea literelor a)–c) are caracter exemplificativ sau exhaustiv, după caz, pentru a evita incertitudinile de interpretare.	Utilizarea unor concepte precum „consecințe importante” sau „modificări substanțiale” este compatibilă cu tehnica legislativă, în măsura în care acestea sunt interpretate sistemic, în corelație cu alte dispoziții ale legii. În acest sens, în proiect au fost făcute ajustările necesare care să ofere repere relevante. Art. 10 alin. (4) stabilește criterii generale de apreciere a impactului (efecte asupra drepturilor, grupurilor afectate, relevanță socio-economică, sensibilitate), care funcționează ca un cadru de evaluare transversal. În plus, mecanismele existente în Legea nr. 100/2017 privind actele normative, inclusiv analiza impactului de reglementare și etapele de fundamentare a proiectelor, pot servi ca instrumente complementare pentru aprecierea caracterului semnificativ al impactului, fără a fi necesară o integrare formală suplimentară în prezenta lege.
--	--	--	--	--

				În ceea ce privește sintagma „pot avea un impact semnificativ”, aceasta nu conferă o marjă discreționară necontrolată, ci reflectă caracterul prospectiv al evaluării impactului, care, prin natura sa, nu poate fi determinat cu certitudine absolută ex ante. În același timp, această marjă este limitată de criteriile enumerate la lit. a)–c), obligațiile de transparență și motivare și posibilitatea activării mecanismului prevăzut la alin. (10). Referitor la propunerea de a stabili criterii suplimentare detaliate sau de a preciza caracterul exhaustiv/exemplificativ al enumerării, se consideră că o detaliere excesivă la nivel de lege ar restrânge nejustificat sfera de aplicare, în timp ce o calificare ca exemplificativă ar putea accentua percepția de incertitudine.
238.		CLT și CRP Cahul	Modificarea textului la Articolul 14 alin.(2) prin excluderea sintagmei "pot avea" și adăugarea cuvântului "au" Comentariu: În practică formulările opționale sunt frecvent utilizate pentru a evita consultările.	Nu se acceptă Utilizarea verbului „pot avea” reflectă corect natura anticipativă a analizei

				și este în concordanță cu mecanismele de fundamentare prevăzute de Legea nr. 100/2017 privind actele normative. Înlocuirea cu „au” ar presupune existența unui impact deja produs sau cert determinabil, ceea ce nu este întotdeauna posibil în faza de elaborare. Totodată, utilizarea acestei formulări pentru a evita organizarea consultărilor, este deja limitată prin: (i) criteriile concrete prevăzute la lit. a)–c); (ii) principiul proporționalității și criteriile din art. 10 alin. (4); (iii) obligațiile de motivare și transparență; (iv) mecanismul de la alin. (10), care permite părților interesate să solicite organizarea ședinței.
239.		CLT și CRP Cahul	Modificarea textului la Articolul 14 alin.(2), lit b) prin includerea sintagmei "și de sănătate", excluderea cuvântului "sau", includerea sintagmei ", regional, transfrontalier;" Comentariu: Impactul deciziilor publice este deseori complex și trebuie analizat în toate dimensiunile.	Nu se acceptă Din perspectiva tehnicii legislative, formularea actuală („economic, social, cultural, de mediu”) are un caracter general și cuprinzător, iar noțiunea de „social” include, în mod implicit, și dimensiuni precum

				sănătatea, educația sau protecția socială. Extinderea enumerării domeniilor de impact prin includerea expresă a „sănătății” creează un precedent de sectorializare a normei, care este dificil de gestionat și justificat în mod coerent. Odată deschisă această logică, devine dificil de argumentat de ce alte domenii relevante precum: educația, agricultura, infrastructura sau construcțiile, nu sunt, la rândul lor, menționate expres.
240.		CLT și CRP Cahul	Modificarea textului la Articolul 14 alin.(2), lit c) prin excluderea cuvântului "sau", includerea cuvântului "regional." Comentariu: Deciziile locale pot avea efecte la nivel regional.	Nu se acceptă Modificarea textului prin eliminarea conjuncției „sau” nu este oportună, întrucât ar transforma enumerarea într-una cumulativă, restrângând nejustificat sfera de aplicare a criteriului. Logica normei este de a acoperi situații alternative, nu condiții cumulative. Formularea actuală („la nivel național, sectorial sau local”) are un caracter general și funcțional, iar nivelul regional poate fi, în practică, atribuit fie dimensiunii sectoriale, fie

				cele locale extinse. Introducerea unui nivel suplimentar în enumerare nu este esențială pentru aplicarea normei și riscă să conducă la o detaliere progresivă a textului, similară altor propuneri de extindere (ex. transfrontalier), fără un beneficiu proporțional.
241.	(3) Autoritatea publică-autor plasează anunțul privind organizarea ședinței de consultare publică, cu minim 5 zile lucrătoare înainte de desfășurarea acesteia, pe portalul de participare publică, care cuprinde următoarele elemente: a) data plasării anunțului; b) formatul ședinței de consultare publică (cu prezență fizică, online sau mixt); c) data și locul ședinței de consultare publică; d) în cazul ședinței de consultare publică desfășurată online sau mixt – modalitatea de conectare; e) modul de înregistrare a participanților;	ANRE	La art.14 alin.(3) de exclus cuvântul „lucrătoare”. Argumentare: Ținând cont de faptul că, actele normative ierarhic superioare pot stabili termene restrânse pentru elaborarea și adoptarea actelor normative subordonate, reducerea termenului de la 5 zile lucrătoare la 5 zile calendaristice ar permite autorității publice să asigure respectarea termenelor stabilite prin actele normative respective. Totodată, o asemenea ajustare nu afectează dreptul persoanelor interesate să participe la ședința de consultare publică, întrucât termenul de 5 zile calendaristice este rezonabil pentru informare și participare.	Nu se acceptă Menținerea termenului de „5 zile lucrătoare” este justificată din perspectiva asigurării unui termen efectiv de participare, care să permită informarea și implicarea reală a părților interesate. Utilizarea zilelor lucrătoare este aliniată practicilor în materie de transparență și contribuie la evitarea comprimării artificiale a termenelor prin includerea zilelor nelucrătoare. Totodată, necesitatea de flexibilitate în situații excepționale este deja acoperită prin mecanismul prevăzut la art. 16, care reglementează procedura de urgență.

242.	f) ordinea de zi a ședinței de consultare publică; g) proiectul de decizie și materialele aferente care vor fi supuse discuției, dacă ședința se desfășoară la etapa consultării publice a proiectului; h) datele de contact ale persoanei responsabile de elaborarea proiectului de decizie.	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Cu titlu general, observăm că textul unor alineate au un caracter eminamente tehnico-procedural și nu se justifică regăsirea lui într-un act normativ care ia forma unei Legi, care prin natura sa cuprinde norme de maximă generalitate. Astfel considerăm necesar să se analizeze suplimentar necesitatea ridicării la nivel de lege a textului următoarelor alineate: d) Art. 14: alin. (3) și (4) reglementarea conținutului anunțului privind organizarea ședinței de consultare publică a deciziei și a modalității direcționate de transmitere a acestuia;	Nu se acceptă Prevederile art. 14 alin. (3) și (4), care reglementează conținutul minim al anunțului și modalitatea de comunicare a acestuia, nu au un caracter pur tehnic, ci constituie garanții procedurale esențiale pentru asigurarea efectivă a dreptului la participare. Lipsa unor asemenea elemente la nivel de lege ar putea conduce la aplicare neuniformă între autorități și diminuarea transparenței prin omiterea unor informații relevante, aspect care au fost constatate permanent în Rapoartele anuale de monitorizare a transparenței decizionale, dar și în Studiul privind aspectele practice de implementare a Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional.
243.		Consiliul Concurenței	Proiectul de lege propune un nou cadru normativ și are ca scop consolidarea democrației participative prin promovarea guvernării deschise și asigurarea participării publice în procesul decizional al autorităților publice, inclusiv aplicabil pentru autoritățile publice autonome, cum ar fi BNM, CNPF, ANRE, CC, ANI și altele. În acest scop, pentru a garanta promovarea deplinei transparențe și participarea efectivă a persoanelor interesate în procesul decizional al autorităților publice autonome, se propune completarea textului	Se acceptă Cu referință la acest aspect, posibilitatea publicării informațiilor pe pagina web oficială a autorității a fost reglementată la art. 6 alin. (5), care are caracter general și este

			art. 6 alin. (4), art. 11 alin. (1), art. 12 alin. (1), art. 14 alin. (3), art. 17 alin. (1)-(5) și art. 20 alin. (1) cu prevederea privind posibilitatea alternativă de publicare a anunțului pe pagina web oficială a autorității publice autonome. Având în vedere că portalul particip.gov.md este utilizat în principal de organele subordonate Guvernului, această măsură va asigura atât respectarea principiului transparenței și accesului la informație, cât și posibilitatea persoanelor interesate de a participa efectiv la consultările publice și la procesul decizional al autorităților publice autonome.	aplicabil inclusiv autorităților publice autonome. Completarea art. 14 alin. (1) cu o prevedere similară ar conduce la dublare normativă, deaceia se face doar trimiterea la art. 6. Astfel, autoritatea publică-autor, publică informațiile de interes public pe platforma aplicabilă conform art. 6 (site-ul web sau portalul particip.gov.md)
		CLT și CRP Cahul	Modificarea textului la Articolul 14 alin.(3), lit c) prin excluderea cifrei "5", includerea cifrei "10" și adăugarea sintagmei ", pe pagina web oficială, " Comentariu: Termenele mai lungi permit analizarea reală a proiectelor de decizie.	Se acceptă parțial Termenul de 5 zile lucrătoare stabilit reprezintă un standard rezonabil și echilibrat, care asigură un minim efectiv de informare și participare, fără a afecta disproporționat operativitatea procesului decizional. Extinderea acestuia la 10 zile ar putea genera întârzieri nejustificate, în special în cazul proiectelor cu un grad redus sau mediu de complexitate, contravenind principiului proporționalității. Autoritatea publică-autor, publică informațiile de interes public pe platforma aplicabilă conform art. 6 (site-ul web sau portalul particip.gov.md)

	(4) Anunțul privind desfășurarea ședinței de consultare publică este transmis de autoritatea publică-autor direcționat părților interesate conform listei, prin portalul de participare publică.			
	(5) Autoritatea publică-autor poate informa publicul și prin alte căi de comunicare precum: afișarea anunțului la sediul său într-un spațiu accesibil publicului, difuzarea în mass-media centrală sau locală, publicarea pe profilul oficial al autorității pe rețelele de socializare, după caz.			
244.	(6) În ședința de consultare publică: 1) reprezentantul autorității publice - autor prezintă: a) la etapa de inițiere – justificarea intenției de elaborare a proiectului de	Comisia Electorală Centrală	Referitor la art. 14 alin. (6) , se observă că prevederea „părțile interesate participante la ședință prezintă verbal recomandările asupra proiectului” este marcată cu lit. „c)”, desi aceasta nu constituie o diviziune a punctului „1)”, care vizează acțiunile reprezentantului autorității publice-autor, ci o diviziune distinctă în cadrul alineatului. Luând în considerare acest fapt, textul urmează a fi însemnat cu punctul „2)”.	Se acceptă Redactarea a fost operată
245.	decizie și, după caz, necesitățile și problemele identificate, propunerile și eventualele soluții; b) la etapa de consultare publică - proiectul de decizie;	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Cu titlu general, observăm că textul unor alineate au un caracter eminamente tehnico-procedural și nu se justifică regăsirea lui într-un act normativ care ia forma unei Legi, care prin natura sa cuprinde norme de maximă generalitate. Astfel considerăm necesar să se analizeze suplimentar necesitatea ridicării la nivel de lege a textului următoarelor alineate: d) Art. 14: alin. (6) reglementarea aspectelor prezentate de părți în cadrul ședinței de consultare publică;	Se acceptă În contextul corelării cu art. 13, menținerea art. 14 alin. (6) nu mai este necesară. Art. 13 alin. (1) reglementează deja în mod expres dreptul părților interesate de a formula

	2) părțile interesate participante la ședință prezintă verbal recomandările asupra proiectului.			recomandări, inclusiv în formă verbală, în cadrul ședințelor de consultare publică. Prin urmare, garanția participării efective în cadrul ședinței este deja consacrată la nivelul normei generale.
246.		Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	La art. 14 alin. (6) lit. c) se propune a fi atribuit elementul de structură „2)”, întrucât din context se deduce că reglementarea literei c) nu se atribuie ipotezei de la subpunctul 1).	Se acceptă În contextul corelării cu art. 13, menținerea art. 14 alin. (6) nu mai este necesară.
247.		Ministerul Muncii și Protecției Sociale	La art. 14 alin. (6) punctul 1) se propune completarea litera c) cu cuvintele „sau în formă scrisă”.	Se acceptă În contextul corelării cu art. 13, menținerea art. 14 alin. (6) nu mai este necesară. Art. 13 alin. (1) reglementează deja în mod expres dreptul părților interesate de a formula recomandări, inclusiv în formă verbală, în cadrul ședințelor de consultare publică. Prin urmare, garanția participării efective în cadrul ședinței este deja consacrată la nivelul normei generale.
		CLT și CRP Cahul	Completarea Articolului 14 alin.(6), lit.b) cu sintagma "însoțită de nota de fundamentare și materialele aferente; " Comentariu: Lipsa documentației complete limitează capacitatea societății civile de a formula recomandări.	Nu se acceptă Publicarea proiectului de decizie, a notei de

				fundamentare și a materialelor aferente este reglementată prin norma de publicare a anunțului de consultare publică a proiectului.
248.	(7) Pentru formatele online și mixt se asigură posibilitatea intervenției părților interesate participante online.			
249.	(8) Părțile interesate participante la ședința de consultare publică sunt informate despre regulile de dialog din cadrul ședinței de consultare publică, asigurând posibilitatea fiecărui participant de a prezenta recomandările.	Ministerul Energiei	La art. 14 alin. (8) după cuvintele „din cadrul ședinței de consultare publică” se propune completarea cu cuvintele „precum și despre obligația respectării acestora”. Astfel, în scopul evitării perturbării activității în cadrul ședințelor de consultare publică, precum și pentru asigurarea posibilității tuturor părților de a-și expune propunerile/recomandările în mod constructiv sunt necesare instituirea unor reguli clare de dialog. Deși scopul autorităților publice este elaborarea actelor normative prin consultarea tuturor părților interesate, în prezent, autoritatea publică nu dispune de un instrument legal instituit, care să-i permită stoparea sau curmarea acțiunilor ce pot tulbura ori distorsiona desfășurarea ședințelor de consultare publică.	Se acceptă Art. 14 a fost suplinit că câteva norme care permit autorității publice să asigure desfășurarea ordonată a ședințelor de consultare publică.
250.		Secretariatul Parlamentului	Art.14: - la alin.(8) textul „participante la ședință de consultare publică” se va exclude ca fiind de prisos;	Se acceptă
251.		AO EcoContact	Alin. (8) prevede că „părțile interesate participante la ședința de consultare publică sunt informate despre regulile de dialog din cadrul ședinței de consultare publică, asigurând posibilitatea fiecărui participant de a prezenta recomandările”. Deși norma urmărește garantarea unui cadru organizat și echitabil de desfășurare a ședinței, formularea actuală ridică anumite probleme de claritate și aplicabilitate. Nu este clar dacă aceste reguli sunt stabilite prin regulament intern al autorității, fiind publicate sau pot fi anunțate la	Se acceptă Nivelul de detaliu propus (timp alocat, criterii de acordare a cuvântului etc.) nu este adecvat pentru norma primară. Astfel de elemente au un caracter eminamente operațional și

			începutul ședinței. În lipsa unor repere minime, există riscul ca regulile să fie stabilite ad-hoc și să varieze de la o ședință la alta. Complementar, există riscul de limitare excesivă a intervențiilor. Deși textul prevede că se asigură posibilitatea fiecărui participant de a prezenta recomandările, nu sunt stabilite garanții minime privind timpul alocat intervențiilor, criteriile de acordare a cuvântului, eventualele limitări justificate. Fără asemenea repere, „regulile de dialog” ar putea fi utilizate pentru a restrânge în mod disproporționat exprimarea opiniilor. De asemenea, relieăm o neclaritate privind aplicabilitatea în formatele online sau mixte. Deși alin. (7) menționează posibilitatea intervenției online, alin. (8) nu precizează dacă regulile de dialog trebuie adaptate explicit pentru a asigura egalitatea de tratament între participanții fizici și cei conectați online. Pentru asigurarea transparenței și a unui tratament egal al participanților, se recomandă corelarea sau cadrarea „regulilor de dialog” din cadrul ședinței de consultare publică cu/în reglementările interne privind procedurile de asigurare a participării publice în procesul decizional, menționate la art. 6 alin. (4) pct.4) sau eventualele instrucțiuni și ghiduri, menționate la art. 10 alin. (5) din proiect, precizarea faptului că regulile de dialog trebuie stabilite în prealabil și includerea unor garanții minime privind accesul egal la exprimare. În forma actuală, prevederea este corectă ca principiu, însă insuficient detaliată pentru a preveni aplicarea neuniformă sau restrictivă a regulilor de desfășurare a ședinței de consultare publică.	trebuie reglementate la nivel subsecvent (reglementări interne, ghiduri), pentru a permite adaptarea la tipul ședinței, numărul de participanți și formatul (fizic/online). În context, Art. 14 a fost modificat astfel încât să ancoreze regulile de dialog în instrumente preexistente (reglementări interne privind procedurile de asigurare a participării publice în procesul decizional), să prevină stabilirea ad-hoc arbitrară, precum și să asigure tratament egal, inclusiv în formate online sau hibride.
252.	(9) Pentru proiectele de decizii menționate la art. 2, alin. (3), lit. g) – i), la etapa de consultare publică a proiectului de decizie, autoritatea publică-autor este obligată să desfășoare cel puțin o ședință de consultare publică.	Secretariatul Parlamentului	Prevederile alin.(9) necesită a fi corelate cu prevederile art.10 alin.(1) pct.2) care deja să referă la ședința de consultare publică pentru deciziile respective;	Se acceptă În urma modificării art. 10 alin. (1) pct. 2, obligația de desfășurare a ședințelor de consultare publică pentru proiectele de decizii prevăzute la art. 2 alin. (3) lit. b) este deja reglementată la nivelul normei generale. Aceasta stabilește explicit

				că pentru aceste categorii de proiecte se desfășoară ședințe de consultare publică, în corelație cu art. 14. În acest context, menținerea unui alineat similar distinct la art. 14 nu se consideră oportună, deoarece duce la dublare normativă.
253.	(10) În cazul în care o parte interesată constată, până la aprobarea proiectului de decizie, încălcarea procedurilor de participare publică menționate la art. 11 – 14, aceasta înaintea autorității publice-autor, o solicitare argumentată de desfășurare, conform prezentului articol, a ședinței de consultare publică, care nu poate fi refuzată.	Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru a Republicii Moldova	În art. 14 alin. (10) din proiect este stabilit că, în cazul în care o parte interesată constată, până la aprobarea proiectului de decizie, încălcarea procedurilor de participare publică menționate la art. 11 – 14, aceasta înaintea autorității publice-autor, o solicitare argumentată de desfășurare, conform prezentului articol, a ședinței de consultare publică, care nu poate fi refuzată. Prevederea nu clarifică în mod obiectiv cum poate fi stabilit că s-au încălcat procedurile de participare publică. Această lipsă de criterii permite unei părți interesate să facă uz abuziv de prevederea dată, depunând solicitări nejustificate pentru organizarea ședinței de consultare publică. Dispoziția citată presupune obligativitatea autorității publice-autor de a organiza ședința fără a-i conferi autorității publice posibilitatea de a evalua dacă solicitarea este întemeiată. Aceasta poate conduce la organizarea de consultări inutile sau formale, care pot bloca procedura decizională. Lipsa unui mecanism de examinare preliminară de către autoritatea publică ridică riscul de abuz și incertitudine procedurală. Considerăm necesară introducerea unui mecanism clar de verificare preliminară a temeiniciei solicitării, prin care autoritatea publică-autor să poată constata dacă există indicii obiective de încălcare a procedurilor de participare publică înainte de a organiza ședința. De asemenea, este necesar să se stabilească un termen maxim pentru depunerea solicitării argumentate privind organizarea ședinței de consultare publică, precum și un termen limită în care autoritatea publică-autor trebuie să ia o decizie privind oportunitatea și desfășurarea acestei ședințe. Propunem următoarea	Se acceptă Prevederile au fost revizuite substanțial, fiind extrase din cadrul art. 14 și integrate într-un articol distinct al Capitolului II „Consultarea publică”, cu caracter general. Totodată, a fost instituit un mecanism de examinare a solicitării de către autoritatea publică-autor, inclusiv termenul de examinare și posibilitatea respingerii motivate a solicitărilor vădit neîntemeiate, repetitive sau abuzive. Propunerea privind stabilirea unui termen limită pentru depunerea solicitării ar putea restrânge nejustificat dreptul părților interesate de a sesiza deficiențe procedurale intervenite în diferite etape ale

			redacție a art. 14 alin. (10) din proiect: „În cazul în care o persoană interesată consideră că procedurile de participare publică prevăzute la art. 11–14 au fost încălcate, aceasta poate transmite autorității publice-autor o solicitare în scris, justificată prin argumente concrete și documente relevante, în termen de maximum 10 zile lucrătoare de la data publicării proiectului de decizie sau de la data la care proiectul a devenit accesibil publicului. Autoritatea publică-autor este obligată să analizeze temeinicia solicitării și, dacă aceasta este întemeiată, să organizeze o ședință de consultare publică în termen de maximum 15 zile lucrătoare de la data recepționării solicitării.”	procesului decizional și urmează a fi examinate suplimentar.
254.		Banca Națională a Moldovei	La art. 14 alin. (10) din proiectul de lege, propunem revizuirea expresiilor „în cazul în care o parte interesată constată” și „care nu poate fi refuzată”, întrucât nu permite autorităților publice să aprecieze temeinicia solicitării părții interesate de desfășurare a ședinței de consultare publică. Considerăm oportună revizuirea prevederii prin instituirea criteriilor obiective pentru admiterea solicitării părții interesate.	Se acceptă Propunerea de revizuire a expresiilor „constată” și „care nu poate fi refuzată” a fost acceptată. În acest sens, formularea normei a fost ajustată pentru a reflecta caracterul de apreciere al părții interesate și pentru a permite autorității publice-autor evaluarea temeiniciei solicitării. De asemenea, au fost introduse criterii de admisibilitate și posibilitatea respingerii motivate a solicitărilor neîntemeiate, prevederile fiind integrate într-un articol distinct al Capitolului II.
255.		Biroul Național de Statistică	Art. 14 alin. (10) se propune a fi revăzut, în sensul includerii de criterii clare care pot fi contestate de către o parte interesată în procesul de organizare și desfășurare a ședințelor de participare publică, până la etapa de aprobare a proiectului de decizie.	Se acceptă Observațiile privind necesitatea stabilirii unor criterii clare de admisibilitate,

			Totodată, textul normei actuale exprimă că, ședința de consultare publică, nu poate fi refuzată de autoritatea publică – autor, respectiv, unele părți interesate, ar putea face exces de această prevedere, îngreunând procesul de aprobare a proiectului de decizie. De asemenea, există riscul ca, în etapele avansate ale procesului decizional, să fie inițiate consultări suplimentare asupra unor prevederi care au fost deja supuse consultării publice, ceea ce poate afecta predictibilitatea și stabilitatea procedurii de elaborare a actelor normative. În acest sens, se consideră oportună stabilirea unor condiții procedurale clare, inclusiv termene și criterii de admisibilitate a solicitărilor de organizare a ședințelor suplimentare de consultare publică. Aceste completări ar contribui la asigurarea unui echilibru între exercitarea dreptului de participare publică și necesitatea asigurării eficienței procesului decizional.	a termenelor procedurale și prevenirea riscurilor de abuz au fost preluate integral. Astfel, mecanismul a fost reglementat într-un articol distinct al Capitolului II „Consultarea publică”, fiind prevăzute condițiile de examinare a solicitării, precum și cazurile de respingere motivate, inclusiv pentru solicitări repetate sau pentru aspecte deja consultate în mod suficient.
256.		ANRE	La art.14 alin.(10) de exclus cuvintele de la sfârșitul aliniatului „care nu poate fi refuzată”. Argumentare: Considerăm că, sintagma „care nu poate fi refuzată” urmează a fi exclusă, întrucât aceasta instituie o obligație absolută pentru autoritatea publică – autor de a accepta orice solicitare privind desfășurarea ședinței publice, indiferent de temeinicia și justificarea acesteia. În lipsa posibilității de a aprecia caracterul întemeiat al solicitării, autoritatea este obligată să organizeze ședința solicitată, ceea ce ar putea genera tergiversări nejustificate în procesul de elaborare și aprobarea unui act normativ. Prin urmare, se propune excluderea sintagmei respective, menținându-se competența autorității publice de a examina solicitarea înaintată și de a decide asupra acesteia în funcție de temeinicia argumentelor invocate.	Se acceptă Excluderea sintagmei „care nu poate fi refuzată” a fost acceptată. În forma revizuită, autoritatea publică-autor are competența de a examina solicitarea și de a decide asupra acesteia în funcție de temeinicia argumentelor invocate, inclusiv posibilitatea respingerii motivate a solicitărilor abuzive sau neîntemeiate. Prevederile au fost integrate într-un articol distinct al Capitolului II.

257.		Consiliul Superior al Procurorilor	Art. 14 alin. (10) Se propune reformularea substanțială. Formula „solicitare ... care nu poate fi refuzată” este excesiv de rigidă și poate permite cereri abuzive. Ar trebui mai să existe situații/prevederi în care această cerere să treacă o etapă prealabilă de admisibilitate și să fie indicate situațiile în care poate aceasta poate fi respinsă, de ex. „ este vădit neîntemeiată, repetitivă, abuzivă sau dacă cerințele de participare publică au fost deja realizate în mod suficient. ”	Se acceptă Instituirea unui filtru de admisibilitate și a unor criterii de respingere a solicitărilor abuzive au fost considerate oportune spre preluare. În acest sens, au fost introduse expres cazurile în care solicitarea poate fi respinsă (ex. vădit neîntemeiată, repetitivă, abuzivă sau în cazul în care cerințele de participare publică au fost deja realizate în mod suficient), iar mecanismul a fost reglementat într-un articol distinct al Capitolului II.
258.		Ministerul Afacerilor Interne	Articolul 14 alin. (10) necesită o reglementare suplimentară, întru completarea acestuia cu prevederi referitoare la termenul de examinare a solicitării, modalitatea de depunere a acesteia și efectele asupra termenului de adoptare a proiectului de decizie, pentru a evita blocarea nejustificată a procesului decizional.	Se acceptă A fost introdus termenul de examinare a solicitării și obligația autorității publice-autor de a adopta o decizie motivată și o transmite solicitantului în termene stabilite. De asemenea, mecanismul a fost reglementat distinct, pentru a asigura aplicabilitatea generală și a preveni utilizarea abuzivă.
259.		Comisia Electorală Centrală	În privința dispozițiilor art. 14 alin. (10) , observăm că, potrivit acestora, autoritatea publică-autor este obligată să accepte	Se acceptă

			„solicitare[a] argumentată de desfășurare” a ședinței de consultare publică, înaintată de partea interesată, fără a i se permite evaluarea circumstanțelor concrete ale cazului. În opinia noastră, această prevedere poate conduce la situații în care autoritatea este constrânsă să organizeze o ședință chiar și atunci când tipul sau obiectul proiectului de decizie nu justifică o astfel de procedură. Totodată, sintagma „aceasta înaintează” sugerează existența unei obligații a părții interesate de a se adresa autorității publice-autor, deși, în opinia noastră, ar fi judicios ca solicitarea privind desfășurarea unei ședințe de consultare publică să fie reglementată ca un drept al acesteia. Având în vedere aceste observații, propunem, în primul rând, înlocuirea verbului „înaintează” cu formularea „poate înainta”, precum și excluderea sintagmei „conform prezentului articol”. În al doilea rând, propunem excluderea tezei „care nu poate fi refuzată”, precum și completarea alin. (10) cu următoarea frază: „În cazul în care autoritatea publică- autor admite solicitarea părții interesate, aceasta organizează o ședință de consultare publică, conform prezentului articol.”	Formularea normei a fost revizuită, fiind utilizată sintagma „poate înainta”, iar prevederea privind imposibilitatea refuzului a fost eliminată. Totodată, a fost instituit mecanismul de examinare a solicitării de către autoritatea publică-autor, iar reglementarea a fost integrată într-un articol distinct al Capitolului II.
260.		Ministerul Apărării	revizuirea art. 14 alin. (10). Formularea actuală creează premise pentru tergiversarea procesului de aprobare a proiectului de decizie, și anume: „în cazul în care o parte interesată constată, până la aprobarea proiectului de decizie, încălcarea procedurilor de participare publică, menționate la art. 11 – 14, aceasta înaintează autorității publice-autor, o solicitare argumentată de desfășurare, conform prezentului articol, a ședinței de consultare publică, care nu poate fi refuzată”. În acest sens, este necesar de a stabili condiții clare, inclusiv termene și criterii de admisibilitate a solicitărilor de organizare a ședințelor suplimentare de consultare publică.	Se acceptă Au fost introduse criterii de examinare și respingere a solicitărilor, precum și termenul de examinare, iar mecanismul a fost reglementat distinct într-un articol al Capitolului II, cu aplicabilitate generală.
261.		Ministerul Energiei	La același articol, alin. (10) se propune revizuirea textului „care nu poate fi refuzată.”. În acest sens, solicitarea privind desfășurarea unei ședințe de consultare publică trebuie să fie argumentată și întemeiată, iar posibilitatea de acceptare sau refuz ar trebui analizată în funcție de circumstanțele concrete ale fiecărui caz.	Se acceptă Au fost prevăzute expres situațiile în care solicitarea poate fi respinsă (inclusiv

			Totodată, se impune clarificarea acestui aspect, inclusiv prin reglementarea situațiilor în care recomandările care stau la baza solicitării au fost deja examinate și response anterior sau în care solicitarea este înaintată în mod repetat, fără a aduce elemente noi relevante. În asemenea cazuri, autoritatea publică ar trebui să aibă posibilitatea de a refuza motivat organizarea unei noi ședințe de consultare publică.	în cazul solicitărilor repetate sau care nu aduc elemente noi), iar mecanismul a fost integrat într-un articol distinct al Capitolului II.
262.		Secretariatul Parlamentului	Textul de la alin.(10) „nu poate fi refuzată” poate crea blocaje administrative sau abuzuri în formă de solicitări repetate.	Se acceptă A fost eliminată obligația absolută de acceptare a solicitării și au fost introduse garanții procedurale care permit respingerea motivată a solicitărilor neîntemeiate sau repetate, în cadrul unui articol distinct al Capitolului II.
263.		CPR&OSC INSPIRED	Recomandăm o reformulare mai clară a alineatului (10).	Se acceptă Alineatul (10) a fost exclus, fiind inclus un articol distinct privind remedierea nerespectării procedurilor de participare publică în cadrul Capitolului II.
264.	Articolul 15. Consultarea publică repetată (1) În cazul în care, după desfășurarea etapei de consultare publică, a avizării sau a expertizării, proiectul de	Aparatul Președintelui Republicii Moldova	Cu referire la art. 15 „Consultarea publică repetată”, se constată că prevederile acestuia reproduc în mod identic reglementările deja stabilite la art. 12 „Consultarea publică a proiectului de decizie”, fără a aduce elemente suplimentare de substanță sau particularizări specifice etapei respective. Prin urmare, se recomandă fie eliminarea dispozițiilor redundante din art. 15, fie reformularea acestuia astfel încât să reglementeze exclusiv particularitățile consultării publice repetate, în măsura în	Se acceptă Articolul a fost reformulat pentru a reglementa exclusiv condițiile în care intervine consultarea publică repetată, fără a dubla procedura generală prevăzută

	decizie a fost completat cu aspecte și concepte noi sau dacă mai mult de 30% din textul proiectului de decizie a fost modificat, acesta este supus consultării publice repetate.		care acestea diferă de procedura generală prevăzută la art. 12, asigurând astfel coerența și unitatea cadrului normativ.	la art. 12–13, la care se face trimitere expresă.
265.		Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale	La art. 15 Consultarea publică repetată, pragul „ 30% modificări ” este dificil de aplicat juridic. Se va substitui cu „modificări substanțiale care afectează scopul sau soluțiile normative”.	Se acceptă Urmare modificării operate, „pragul de 30%” a fost substituit cu noțiunea de „modificări substanțiale”, definite prin introducerea unor elemente noi sau revizuirea semnificativă a soluțiilor normative inițiale.
266.		Fundația „Dorcas-Moldova”	Articolul 15. Consultarea publică repetată Propunere modificare punct g): g) forma de consultare publică (focus-grup, audieri, dezbateri, referendum, sondaj), modalitatea și termenul-limită. Propunere modificare punct h): h) mențiunea despre forma de consultare publică utilizată, conform art. 14.	Nu se acceptă Art. 15 a fost formulat astfel încât să reglementeze exclusiv particularitățile consultării publice repetate, evitând supra reglementarea și menținând coerența sistemică a cadrului normativ. Detalierea formelor și modalităților de consultare publică nu a fost realizată, deoarece aceste aspecte sunt deja reglementate în cadrul prevederilor generale ale art. 12–13, aplicabile și consultării publice repetate.
267.	(2) În cazurile prevăzute la alin. (1), autoritatea publică-autor plasează pe portalul de	ANRE	La art.15 alin.(2), lit. d) de completat cu cuvântul „după caz”. Argumentare: În cadrul consultărilor publice repetate, anumite elemente precum „domeniul de politică ” nu se modifică. Astfel,	Se acceptă Art. 15 a fost reformulat astfel încât să reglementeze

	participare publică un anunț privind consultarea publică repetată a proiectului de decizie, care cuprinde următoarele elemente: a) data plasării anunțului; b) proiectul de decizie; c) materialele aferente proiectului de decizie, inclusiv, sinteza recomandărilor recepționate în termenul-limită prevăzut la art. 11 alin. (4) și la art. 12 alin. (4); d) domeniul de politică; e) descrierea succintă a obiectivelor și a principalelor prevederi ale proiectului de decizie; f) datele de contact ale persoanei responsabile de elaborarea proiectului de decizie;		menținerea obligatorie a acestui element pentru consultare publică repetată ar genera formalități inutile.	exclusiv particularitățile consultării publice repetate, evitând supra reglementarea repetitive și menținând coerența sistemică a cadrului normativ. Alin. (2) prevede că normele art. 12-13 la această etapă sunt aplicate corespunzător.
268.	g) termenul-limită și modalitatea de înaintare a recomandărilor; h) după caz, mențiunea despre desfășurarea ședinței de consultare publică a proiectului de decizie, conform art. 14;	Banca Națională a Moldovei	Recomandăm revizuirea redacției art. 15 alin. (2) lit. d) din proiectul de lege, în vederea precizării informațiilor vizate prin termenul „domeniul de politică” (categorie care pare a fi relevantă pentru documentele de politici, mai puțin pentru actele normative).	Se acceptă Art. 15 a fost reformulat astfel încât să reglementeze exclusiv particularitățile consultării publice repetate, evitând supra reglementarea repetitive și menținând coerența sistemică a cadrului normativ. Alin. (2) prevede că normele art. 12-13 la această etapă sunt aplicate corespunzător.
269.		Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	Cu titlu general, observăm că textul unor alineate au un caracter eminent tehnico-procedural și nu se justifică regăsirea lui într-un act normativ care ia forma unei Legi, care prin natura sa cuprinde norme de maximă generalitate. Astfel considerăm necesar să se analizeze suplimentar necesitatea ridicării la nivel de lege a textului următoarelor alineate: e) Art. 15 alin. (2), reglementarea conținutului anunțului privind consultarea publică repetată.	Nu se acceptă Prevederile art. 15 alin. (2) care reglementează conținutul minim al anunțului și modalitatea de comunicare a acestuia, nu au un caracter pur tehnic, ci constituie garanții procedurale esențiale pentru asigurarea efectivă a dreptului la participare. Lipsa unor asemenea elemente la nivel de

				lege ar putea conduce la aplicare neuniformă între autorități și diminuarea transparenței prin omiterea unor informații relevante, aspect care au fost constatate permanent în Rapoartele anuale de monitorizare a transparenței decizionale, dar și în Studiul privind aspectele practice de implementare a Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional. Menționăm că Art. 15 a fost reformulat astfel încât să reglementeze exclusiv particularitățile consultării publice repetate, evitând supra reglementarea repetitivă și menținând coerența sistemică a cadrului normativ. Alin. (2) prevede că normele art. 12-13 la această etapă sunt aplicate corespunzător.
270.		Ministerul Muncii și Protecției Sociale	La art. 12: alin. (1), litera e), se propune substituirea descrierii succinte a obiectivelor și a principalelor prevederi ale proiectului de decizie cu scopul proiectului. Or, descrierea succintă și principalele prevederi fac parte a Notei de fundamentare, care este anexată la proiect. Același propunere este relevantă și în cazul art. 15, alin. (2), lit, e) în cazul consultării publice repetate.	Se acceptă Modificarea a fost operată la nivelul art. 12. Totodată, Art. 15 a fost reformulat astfel încât să reglementeze exclusiv particularitățile consultării

				publice repetate, evitând supra reglementarea repetitive și menținând coerența sistemică a cadrului normativ. Alin. (2) prevede că normele art. 12-13 la această etapă sunt aplicate corespunzător.
271.		Ministerul Finanțelor	Conform denumirii Anexei nr. 2 la Legea nr. 100/2017, se recomandă: - la art. 15 alin. (2) lit. c) și art. 17 alin. (1) lit. c) substituirea sintagmelor „sinteza recomandărilor” și „sinteza propunerilor și recomandărilor” cu sintagma „sinteza la proiect a propunerilor și recomandărilor”.	Se acceptă Modificarea respectivă a fost operată la nivelul art. 11 – 14. Totodată, Art. 15 a fost reformulat astfel încât să reglementeze exclusiv particularitățile consultării publice repetate, evitând supra reglementarea repetitive și menținând coerența sistemică a cadrului normativ. Alin. (2) prevede că normele art. 12-13 la această etapă sunt aplicate corespunzător.
272.		AO EcoContact	La art. 15. Consultarea publică repetată La alin. (2) lit. c) reiterăm obiecția formulată anterior referitoare la necesitatea publicării exprese a notei de fundamentare împreună cu proiectul de decizie. Respectiv, după proiectul deciziei, la lit. c) se va indica nota de fundamentare. Lit. e) prevede includerea în anunț a „descrierii succinte a obiectivelor și a principalelor prevederi ale proiectului de decizie”. Or, obiectivele și principalele prevederi ale proiectului sunt deja reflectate, în mod sistematic și detaliat, în nota de fundamentare,	Se acceptă Modificarea a fost operată la nivelul art. 12. Totodată, Art. 15 a fost reformulat astfel încât să reglementeze exclusiv particularitățile consultării publice repetate, evitând supra reglementarea

			document care justifică oportunitatea reglementării și explică soluțiile propuse, impactul preconizat și alternativele analizate. În lipsa unei mențiuni exprese privind publicarea notei de fundamentare, se creează riscul ca procesul de consultare publică repetată să se desfășoare doar în baza textului proiectului și a unei descrieri sumare, ceea ce contravine exigențelor de transparență și participare efectivă. Consultarea repetată presupune, cu atât mai mult, o informare completă asupra modificărilor operate și a fundamentării acestora.	repetitive și menținând coerența sistemică a cadrului normativ. Alin. (2) prevede că normele art. 12-13 la această etapă sunt aplicate corespunzător.
273.		AO EcoContact	În același context, subliniem că lit. c) prevede includerea sintezei recomandărilor recepționate anterior, ceea ce este pozitiv pentru transparență. Totuși, nu se prevede explicit obligația de a evidenția modificările operate față de versiunea anterioară; iar în lipsa unei versiuni comparative, consultarea repetată poate deveni formală. Ținem să menționăm că, potrivit art. 40 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, un element obligatoriu al dosarului de însoțire a proiectului actului normativ este tabelul comparativ, întocmit conform modelului indicat în anexa nr. 3 la Legea nr. 100/2017. Tabelul comparativ are rolul de a evidenția modificările propuse în raport cu reglementarea în vigoare, asigurând claritatea intervenției legislative și facilitând analiza juridică a impactului normativ. Lipsa mențiunii privind tabelul comparative afectează transparența procesului de elaborare și consultare, limitează posibilitatea părților interesate de a identifica exact intervențiile propuse asupra cadrului normativ existent.	Se acceptă Modificarea a fost operată la nivelul art. 12. Noua redacție a art. 15, alin. (2) prevede că normele art. 12-13 la această etapă sunt aplicate corespunzător. Tabelul comparativ este întocmit în cazul în care este inițiată elaborarea modificării legislației în vigoare. După cum este menționat și în recomandare: Tabelul comparativ are rolul de a evidenția modificările propuse în raport cu reglementarea în vigoare, asigurând claritatea intervenției legislative și facilitând analiza juridică a impactului normativ. Respectiv, această componentă a dosarului survine, după caz.

274.		AO EcoContact	Conform lit. h), anunțul privind consultarea publică repetată a proiectului de decizie cuprinde „după caz, mențiunea despre desfășurarea ședinței de consultare publică a proiectului de decizie, conform art. 14”. Prezintă incertitudine utilizarea cuvântului „mențiunea”, dacă vizează informarea despre faptul că ședința urmează a fi organizată sau că ședința a avut deja loc, cu indicarea unui hyperlink către anunțul distinct al ședinței și procesul verbal. La fel, se impune o precizare dacă ședința este obligatorie în cazul consultării repetate pentru proiectele care anterior aveau caracter de impact semnificativ; dacă se reiau toate procedurile din art. 14 sau doar unele elemente. Ambiguitatea formulării poate genera practici neuniforme și diminuarea caracterului efectiv al informării publicului. Se recomandă reformularea lit. h) într-un mod clar și determinat, cu precizarea expresă a situațiilor în care ședința devine obligatorie la consultarea repetată.	Se acceptă Art. 15 a fost completat cu un alineat nou privind condițiile de organizare a ședinței de consultare publică la etapa de consultare publică repetată. Astfel, s-a prevăzut că autoritatea publică-autor decide asupra oportunității organizării unei ședințe, în funcție de natura, impactul și amploarea modificărilor operate, cu aplicarea corespunzătoare a prevederilor art. 14. Această abordare asigură claritatea și flexibilitatea necesară aplicării normei, totodată fiind evitată instituirea unei obligații rigide, iar forma de consultare poate fi adaptată la specificul modificărilor intervenite.
	(3) Termenul-limită pentru înaintarea recomandărilor este de cel puțin: a) 5 zile lucrătoare de la publicarea anunțului – în cazul proiectelor de decizii			

	menționate la art. 2, alin. (3), lit. a) – f); b) 10 zile lucrătoare de la publicarea anunțului – în cazul proiectelor de decizii menționate la art. 2, alin. (3), lit. g) – i).			
275.	(4) După expirarea termenului-limită stabilit pentru înaintarea recomandărilor, autoritatea publică-autor întocmește sinteza recomandărilor, în conformitate cu art. 13 alin. (4) - (7) și o publică pe portalul de participare publică.	Ministerul Afacerilor Interne	La art. 15 alin. (4) se va concretiza dacă urmare a consultării publice repetate, se va publica doar sinteza recomandărilor sau toate actele aferente dosarului final al proiectului de act normativ.	Se acceptă parțial Responsabilitatea de publicare a dosarului definitivat al proiectului de decizie și componentele acestuia sunt reglementate la Articolul 17. Definitivarea și adoptarea proiectului de decizie
276.		Secretariatul Parlamentului	La alin.(4) urmează a se înlătura incoerența primei fraze: „Termenul-limită pentru înaintarea recomandărilor este de cel puțin:...” – nu considerăm suficient de clară formularea, deoarece poate crea confuzii în aplicare. Expresiile „termenul-limită” și „de cel puțin” au propriile scenarii de aplicare, iar punându-le împreună, autorul riscă să creeze confuzii. Aceeași obiecție se referă la formularea de la art.12 alin.(4) din proiect, precum și la art.15 alin.(4); Obiecție valabilă și pentru etapa de consultare publică (reglementată la art.12 alin.(4) din proiect) și pentru etapa de consultare publică repetată (art.15 alin.(4)). Recomandăm a se lua în calcul mai multe aspecte, precum nivelul de percepere și conștientizare a proiectului de către participanții „neprofesioniști” la procesul de elaborare a actelor normative/de adoptare a deciziilor, cu posibila extindere a termenului de consultare a publicului larg.	Se acceptă Intenția normei este de a stabili un termen minim de depunere a recomandărilor, lăsând autorității posibilitatea de a acorda un termen mai extins. Prin urmare, nu se impune modificarea substanțială, ci doar o reformulare pentru eliminarea ambiguității. Aceeași logică a fost aplicată și pentru prevederile similare din art. 11 alin. (4) și art. 15 alin. (4), prin uniformizarea formulării.

277.		Ministerul Finanțelor	Conform denumirii Anexei nr. 2 la Legea nr. 100/2017, se recomandă: - la art. 11 alin. (6), art. 12 alin. (6), art. 13 alin. (4) și art. 15 alin. (4) substituirea sintagmei „sinteza recomandărilor” cu sintagma „sinteza la proiect”;	Se acceptă
278.	Articolul 16. Procesul decizional accelerat (1) Autoritatea publică-autor poate desfășura procesul decizional fără efectuarea consultării publice, în cazul în care o astfel de măsură este necesară și proporțională pentru: a) prevenirea situațiilor excepționale, prevăzute de actele normative, sau combaterea consecințelor acestora; b) protejarea împotriva amenințărilor la viața sau sănătatea persoanelor ori la siguranța publică.	ANRE	La art.16 alin.(1) , după cuvântul „decizional” de completat cu sintagma „fără a plasa pe portalul de participare publică a anunțului de inițierea elaborării proiectului de decizie,” Argumentare: Adăugarea sintagmei respective se justifică prin caracterul excepțional și urgent al situațiilor în care autoritatea publică autor poate r procesul decizional fără consultare publică. Astfel, respectarea procedurii standard de publicare a anunțului prevăzută la art.11 din proiect ar putea întârzia intervenția necesară pentru prevenirea situațiilor excepționale.	Se acceptă parțial Transparența procesului decizional este standard de la care nu pot fi făcute excepții, doar în cazurile expres prevăzute de lege, în mod special informații cu acces limitat. Totuși, la alineatul (2) au fost operate modificări de ordin procedural care să asigure spațiul necesar pentru desfășurarea procesului decizional în circumstanțe de urgență. Totodată, la art. 11 au fost operate modificările necesare pentru ajustarea platformelor de publicare a anunțurilor în funcție de autoritățile vizate.
279.		Banca Națională a Moldovei	La art. 16 din proiectul de lege, propunem clarificarea mai detaliată a situațiilor în care se consideră necesară și proporțională aplicarea procedurii procesului decizional accelerat, pentru a evita interpretări excesiv de largi a normelor privind procedura procesului decizional accelerat.	Se acceptă Formularea a fost ajustată pentru a delimita mai clar situațiile în care poate fi aplicată această procedură, prin raportare la existența

				unor circumstanțe excepționale și la principiul proporționalității. Totodată, s-a menținut un anumit grad de flexibilitate, necesar pentru a permite adaptarea la diversitatea situațiilor practice.
280.		Ministerul Afacerilor Interne	La art. 16, care reglementează procesul decizional accelerat, se recomandă examinarea modului de aplicare a acestei proceduri în raport cu celelalte etape ale procesului decizional. Deși, articolul în cauză se referă la desfășurarea procesului decizional în regim accelerat, textul acestuia prevede, în mod expres, doar posibilitatea neorganizării consultării publice, fără a clarifica în ce măsură celelalte cerințe procedurale privind inițierea, elaborarea și publicarea proiectelor de acte normative rămân aplicabile. În practică, în situațiile care impun intervenția imediată a autorităților publice, adoptarea/aprobarea unor acte normative poate avea loc într-un termen foarte scurt, inclusiv în aceeași zi, pentru a permite intervenția operativă și utilizarea rapidă a bunurilor sau resurselor necesare. Așadar, se menționează că, potrivit art. 3 alin. (2) din Legea nr. 104/2020 cu privire la rezervele de stat și de mobilizare, în situații de maximă urgență, provocate de anumite cazuri excepționale, Prim-ministrul dispune eliberarea bunurilor din rezervele de stat și de mobilizare de către Agenția Rezerve Materiale, cu elaborarea imediată și prezentarea spre aprobare a hotărârii de Guvern. Totodată, reglementările privind managementul situațiilor de criză, prevăzute în Legea nr. 248/2025 privind managementul situațiilor de criză, presupun adoptarea unor măsuri operative de către autoritățile publice pentru gestionarea rapidă a situațiilor de criză. În acest context, se consideră oportună examinarea modului de aplicare a procedurii prevăzute la art. 16 din proiectul de lege, astfel încât să fie reflectate particularitățile intervențiilor urgente și necesitatea adoptării/aprobării rapide a actelor normative.	Se acceptă Formularea a fost ajustată pentru a reflecta terminologia utilizată în legislația specială și pentru a permite aplicarea procedurii în contextul intervențiilor urgente. Totodată, nu se consideră necesară detalierea exhaustivă a tuturor etapelor procedurale aplicabile, întrucât acestea se deduc din structura generală a legii.

			Consecvent, întru evitarea unor interpretări eronate, la lit. a) a alin. (1) din art. 16 se sugerează substituirea textului „prevenirea situațiilor excepționale, prevăzute de actele normative, sau combaterea consecințelor acestora” cu sintagma „prevenirea și lichidarea consecințelor situațiilor de criză”. Propunerea rezultă din necesitatea ajustării proiectului de lege la terminologia utilizată în Legea nr. 248/2025 privind managementul situațiilor de criză.	
281.		Comisia Electorală Centrală	Art. 16 reglementează „procesul decizional accelerat”, care permite autorității publice-autor să desfășoare procesul decizional fără efectuarea consultării publice în cazul în care o astfel de măsură este necesară și proporțională pentru „prevenirea situațiilor excepționale, prevăzute de actele normative, sau combaterea consecințelor acestora” [art. 16 alin. (1) lit. a)] sau pentru „protejarea împotriva amenințărilor la viața sau sănătatea persoanelor ori la siguranța publică” [art. 16 alin. (1) lit. b)]. Art. 16 își găsește corespondent în dispozițiile art. 14 din actuala Lege nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional (în continuare – Legea nr. 239/2008), referitoare la adoptarea deciziilor în regim de urgență. Totuși, spre deosebire de prevederile art. 14 alin. (1) din Legea nr. 239/2008, art. 16 alin. (1) din proiectul de lege nu mai prevede caracterul optional al consultării publice în cazul actelor ce urmează a fi adoptate de Comisie în perioada electorală. În opinia noastră, anume optica Legii nr. 239/2008 este cea potrivită, întrucât se pliază pe specificul activității Comisiei în perioada electorală, caracterizată prin necesitatea adoptării unor decizii critice într-un termen restrâns. Excluderea consultării publice pentru proiectele de acte adoptate de Comisie în perioada electorală nu constituie o negare a principiului transparenței, ci o adaptare a acestuia la particularitățile unui domeniu în care factorul timp are un rol decisiv. În aceste condiții, propunem completarea art. 16 alin. (1) cu lit. c), având următorul cuprins: „c) adoptarea actelor de către Comisia Electorală Centrală în perioada electorală.”	Se acceptă
282.		Ministerul Muncii și Protecției Sociale	La art. 16 se propune completarea cu un alineat nou, care să prevadă un termen redus de 5 zile pentru consultarea proiectelor ce au ca	Nu se acceptă

			obiect transpunerea legislației UE, în cazul transpunerii prevederilor cu caracter tehnic.	Instituirea termenelor reduse pentru consultarea proiectelor de transpunere a legislației UE nu a fost acceptată, întrucât aceasta nu se circumscrie ipotezei procesului decizional accelerat, care vizează situații de urgență sau necesitate imediată.
283.		Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor	Referitor la mecanismul procesului decizional accelerat și limitele sale materiale, art. 16, alin. (1) permite desfășurarea procesului decizional fără efectuarea consultării publice doar dacă o astfel de măsură este necesară și proporțională pentru prevenirea situațiilor excepționale prevăzute de actele normative ori combaterea consecințelor acestora, precum și pentru protejarea împotriva amenințărilor la viața sau sănătatea persoanelor ori la siguranța publică. Totodată, art. 16, alin. (3) exclude de la această procedură proiectele incluse în planurile anuale de activitate ale autorității și proiectele de decizii menționate la art. 2, alin. (3), lit. g)-i) și la art. 14, alin. (2). Sub acest aspect, se observă că soluția normativă este construită strict în jurul unor ipoteze de urgență sau de protecție imediată a unor valori precum viața, sănătatea și siguranța publică. Prin urmare, norma nu vizează în mod expres situațiile în care necesitatea limitării publicității sau accelerării procesului decizional decurge din natura sensibilă a mecanismelor de reglementare și din riscul ca divulgarea unor elemente tehnice să compromită eficiența instrumentelor de prevenire și combatere a criminalității financiare. Din perspectiva Serviciului, aceasta nu reprezintă o concluzie de inadmisibilitate a normei, ci o constatare că sfera actuală a art. 16 este mai restrânsă decât spectrul potențial al situațiilor în care, în practică, pot apărea exigențe concurente între participarea publică și protejarea eficienței unor mecanisme instituționale sensibile.	Nu se acceptă Extinderea domeniului de aplicare a procedurii accelerate pentru situații ce țin de natura sensibilă a anumitor mecanisme de reglementare nu a fost acceptată, întrucât ar extinde excesiv sfera derogărilor de la principiul consultării publice. Norma este concepută pentru situații excepționale strict determinate, iar alte considerente pot fi reglementate prin legislație specială.
284.		APSCF	Art. 16 permite excluderea integrală a consultării dacă este: „necesară și proporțională” pentru prevenirea situațiilor	Se acceptă parțial

		excepționale; necesară pentru protejarea vieții/sănătății/siguranței publice. Formulările sunt largi, permit interpretări subiective și favorizează abuzuri. Termeni precum „necesară”, „proporțională”, „amenințări la viață sau siguranță publică” nu sunt definiți în lege și pot fi utilizați arbitrar. Totodată, nicio instituție nu are un rol explicit în verificarea legalității invocării alineatului (3). Alin. (2) obligă autoritatea să indice motivele aplicării procedurii simplificate. Totuși, legea nu impune o justificare detaliată, nu obligă la demonstrarea proporționalității; nu cere publicarea documentelor justificative. În lipsa unor cerințe explicite, riscul este ca autoritățile să invoce justificări generale, vagi sau șablonizate. În lipsa unor criterii obiective, a unui mecanism de control și a unor sancțiuni pentru utilizarea nejustificată, procedura simplificată riscă să fie folosită pentru a evita dezbaterile publice reale; Amendament: În cazul adoptării actelor în regim de urgență fără consultare prealabilă, autoritatea (este necesar de identificat organul de control) este obligată să inițieze o procedură de consultare publică ex-post în termen de x luni de la adoptare, pentru evaluarea efectelor și eventuala revizuire. De stabilit obligația de justificare transparentă, care să includă: evaluarea riscurilor, analiza proporționalității, explicația imposibilității consultării normale.	A fost introdusă expres mențiunea caracterului excepțional al procedurii și au fost clarificate condițiile de aplicare a acesteia. Propunerile privind instituirea unor mecanisme suplimentare de control și consultare ex-post nu au fost incluse la nivelul alineatului (1), acestea urmând a fi analizate în contextul altor prevederi ale articolului.
285.	Centrul Național al Tineretului din Moldova (CNTM)	Problemă juridică: Sintagma "situații excepționale, prevăzute de actele normative" este circulară: dacă sunt prevăzute de alte acte, trimiterea este redundantă; dacă nu sunt explicit prevăzute, formula lasă o marjă de discreție excesivă. Experiența aplicării legii actuale confirmă că autoritățile utilizează frecvent excepțiile vag formulate pentru a omite consultările publice. Un al doilea deficit structural al Art. 16 este absența obligației de consultare ex-post, adică după adoptarea deciziei în regim de urgență. Practica comparată (Estonia, Slovenia) impune că orice decizie adoptată fără consultare prealabilă trebuie supusă consultării în termen de 30–60 de zile de la adoptare. Recomandare: Reformularea Art. 16 cu: (1) enumerare exhaustivă, nu exemplificativă, a situațiilor de urgență, stare de urgență declarată conform legii; pericol iminent confirmat pentru viață sau sănătate;	Se acceptă parțial Textul a fost ajustat pentru a reflecta caracterul excepțional al procedurii și pentru a corela aplicarea acesteia cu existența unor circumstanțe reglementate de legislația specială. Propunerile privind instituirea unei liste exhaustive și a obligației de consultare ex-post au fost acceptate parțial, pentru a

			obligații internaționale cu termen imperativ; (2) instituirea obligației exprese de consultare ex-post în termen de 60 de zile de la adoptare; (3) raportare anuală separată a cazurilor de aplicare a Art. 16.	menține flexibilitatea necesară aplicării normei.
286.		AO EcoContact	La art. 16. Procesul decizional accelerat La alin. (1) lit. a) prevederea potrivit căreia autoritatea publică poate desfășura procesul decizional fără efectuarea consultării publice „pentru prevenirea situațiilor excepționale, prevăzute de actele normative, sau combaterea consecințelor acestora” este formulată excesiv de general și nu indică în mod expres cadrul normativ la care face trimitere. Sintagma „situații excepționale, prevăzute de actele normative” este imprecisă și poate genera interpretări extinse, inclusiv aplicarea mecanismului accelerat în afara situațiilor reglementate de legislația specială privind regimurile juridice excepționale. Or, în dreptul național, noțiunile de „situație de urgență” și „situație excepțională” sunt definite expres în Legea Inspectoratului General pentru Situații de Urgență nr. 93/2007, iar regimurile juridice speciale (stare de asediu, stare de război) sunt reglementate distinct prin Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război. De asemenea, Legea nr. 248/2025 privind managementul situațiilor de criză prevede noțiunile de „stare de urgență” și „stare de alertă” și redefinește mecanismele de intervenție instituțională în context de criză. Mai mult, procesul decizional accelerat reprezintă o derogare de la regula consultării publice, iar în conformitate cu principiile legalității și proporționalității, derogările trebuie interpretate restrictiv și reglementate clar. Se recomandă indicarea expresă a actelor normative care reglementează situațiile ce pot justifica aplicarea procedurii accelerate. Obiecția este valabilă și pentru lit. b).	Se acceptă parțial Formularea a fost ajustată pentru a face trimitere la situațiile reglementate de legislația relevantă, asigurând o interpretare mai restrictivă și previzibilă a normei. Totodată, nu a fost considerată necesară enumerarea exhaustivă a actelor normative aplicabile.
287.		CLT și CRP Cahul	Completarea Articolului 16 alin.(1) cu sintagma „cu titlu de excepție,” Comentariu: Clarifică faptul că limitarea consultărilor trebuie să fie o situație rară.	Se acceptă Expresia a fost introdusă expres în textul alineatului.

288.		CLT și CRP Cahul	Adăugarea la Articolul 16 alin.(1) a unei noi litere cu textul "c)securitatea națională." Comentariu: Este necesară clarificarea situațiilor în care consultările pot fi restricționate.	Se acceptă Textul a fost ajustat pentru a permite aplicarea diferențiată a procedurii accelerate, în funcție de circumstanțe.
289.		CPR&OSC INSPIRED	Sugerăm reformularea alineatului 1, după cum urmează. (1) Autoritatea publică-autor poate desfășura procesul decizional fără efectuarea consultării publice, fie organiza consultarea în termeni mai restrânși decât cei prevăzuți în prezenta lege , în cazul în care o astfel de măsură este necesară și proporțională în unul din cazurile de mai jos și doar dacă consultarea ar putea conduce la prejudicii : a) prevenirea și remedierea situațiilor excepționale, prevăzute de actele normative, sau combaterea consecințelor acestora; b) protejarea împotriva amenințărilor iminate la viața sau sănătatea persoanelor ori la siguranța publică.	Se acceptă Formularea alineatului a fost revizuită cu preluarea aspectelor necesare pentru a menține coerența terminologică a actului normativ.
290.	(2) Autoritatea publică-autor publică proiectul de decizie care urmează a fi adoptat în conformitate cu alin. (1) pe portalul de participare publică, cu indicarea motivelor care au stat la baza aplicării alin. (1).	Ministerul Afacerilor Interne	La alin. (2) al aceluiași articol, se recomandă examinarea obligației privind publicarea proiectului de decizie pe portalul de participare publică, în cazul aplicării procedurii decizionale accelerate. În situațiile care impun intervenția imediată a autorităților publice, proiectele de acte normative pot fi elaborate și adoptate într-un termen foarte scurt, inclusiv în aceeași zi, actele respective fiind ulterior publicate în Monitorul Oficial și în Registrul de stat al actelor juridice. În aceste condiții, utilitatea publicării proiectului pe portalul de participare publică poate fi dificil de demonstrat în practică, ceea ce ar putea necesita clarificarea modului de aplicare a acestei obligații în cadrul procedurii prevăzute.	Se acceptă parțial A fost menținută obligația publicării proiectului anterior adoptării, ca standard minim de transparență. Totodată, pentru situațiile excepționale în care adoptarea imediată nu permite respectarea acestei obligații, a fost prevăzută publicarea de îndată a deciziei adoptate, însoțită de dosarul proiectului și de justificarea aplicării procedurii accelerate.

	(3) Prevederile prezentului articol nu se aplică în cazul proiectelor de decizii incluse în planurile de activitate anuală a autorității publice-autor și al proiectelor de decizii menționate la art. 2, alin. (3), lit. g) – i) și la art.14, alin. (2).			
291.	Articolul 17. Definitivarea și adoptarea proiectului de decizie (1) După desfășurarea consultării publice și definitivarea proiectului de decizie, precum și în cazul prevăzut la art. 16, autoritatea publică-autor plasează pe portalul de participare publică: a) proiectul definitivat al deciziei care urmează să fie adoptat de autoritatea publică competentă; b) nota de fundamentare;	ANRE	La art.17 alin(1),lit. d) de exclus cuvintele „procese verbale ale ședințelor de consultare publică desfășurate, precum și”. Argumentare: Propunerea de excludere a sintagmei „procese verbale ale ședințelor de consultare publică desfășurate, precum și” se justifică prin faptul că aceste documente se încadrează, prin natura lor, în categoria generală a altor materiale aferente participării publice.	Nu se acceptă Publicarea proceselor verbale ale ședințelor de consultare publică reprezintă un element esențial pentru asigurarea transparenței procesului de consultare publică și pentru reflectarea fidelă a opiniilor exprimate. Menținerea acestora contribuie la creșterea încrederii publicului în procesul decizional.
292.	c) sinteza propunerilor și recomandărilor; d) după caz: procesele verbale ale ședințelor de consultare publică desfășurate, precum și alte materiale, aferente participării publice și în baza cărora a fost elaborat proiectul deciziei.	Comisia Electorală Centrală	La art. 17 alin. (1) lit. c) , propunem adăugarea în final a expresiei „după caz”, pentru a reflecta cazurile în care consultarea publică nu a fost efectuată.	Se acceptă parțial Formularea a fost ajustată prin corelarea prevederii cu situațiile reglementate la art. 16, fără a introduce sintagma „după caz”, pentru a evita ambiguități în aplicare.
293.		Aparatul Președintelui Republicii Moldova	art. 17 alin. (1) lit. c) - „După desfășurarea consultării publice și definitivarea proiectului de decizie, precum și în cazul prevăzut la art. 16, autoritatea publică-	Se acceptă

			autor plasează pe portalul de participare publică: ... c) sinteza propunerilor și recomandărilor; ...” În primul rând, se remarcă faptul că atât în textul Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, cât și în anexa nr. 2 la aceasta, este utilizată expresia unică de „sinteză”, ceea ce impune menținerea unei terminologii coerente. În al doilea rând, având în vedere că sinteza constituie un document unic care însoțește proiectul de decizie pe parcursul etapelor procedurale, se recomandă ca aceasta să fie completată cu menționarea expresă a etapei la care se referă recomandările incluse, pentru a asigura claritate, coerență normativă și aplicare uniformă a prevederilor.	Terminologia a fost ajustată pentru a asigura coerența cu prevederile Legii nr. 100/2017, fiind utilizată sintagma „sinteză la proiect”, la prima utilizare, iar ulterior „sinteză”. Totodată, trebuie de menționat că pe parcursul procesului decizional desfășurat, sinteza se completează corespunzător cu etapele parcurse, ca la final să înlobeze toate propunerile, obiecțiile sau recomandările recepționate la proiect.
294.	Ministerul Afacerilor Interne	La art. 17, autorul reglementează publicarea rezultatelor consultărilor publice, prin indicarea mai multor acte aferente, cum ar fi: sinteza propunerilor și recomandărilor, a procesului-verbal al ședinței, a referinței la înregistrarea video sau audio a ședinței, după caz. Totuși, în lipsa unei precizări exprese privind redactarea prealabilă a datelor cu caracter personal care nu sunt necesare de a fi publicate, există riscul ca procesele-verbale sau alte materiale publicate să conțină, în mod excesiv, nume, prenume, date de contact ori alte date cu caracter personal ale participanților. Mai mult, în cadrul proiectului de lege este stabilită expres necesitatea publicării hyperlink-ului la înregistrarea video sau audio a ședinței. Deci, pentru a asigura proporționalitatea măsurii și a preveni expunerea nejustificată a persoanelor participante, se consideră necesară completarea art. 17 cu un alineat nou, cu următorul cuprins: „(2) Materialele aferente participării publice care conțin date cu caracter personal se publică, după caz, în versiune redactată, cu excluderea datelor care nu sunt strict necesare pentru asigurarea transparenței în procesul decizional.”. În continuare se va revedea ordinea numerotării alineatelor.	Se acceptă A fost introdus un alineat nou care reglementează publicarea materialelor în versiune redactată, pentru a asigura protecția datelor cu caracter personal și respectarea principiului proporționalității.	

295.		Consiliul Concurenței	Proiectul de lege propune un nou cadru normativ și are ca scop consolidarea democrației participative prin promovarea guvernării deschise și asigurarea participării publice în procesul decizional al autorităților publice, inclusiv aplicabil pentru autoritățile publice autonome, cum ar fi BNM, CNPF, ANRE, CC, ANI și altele. În acest scop, pentru a garanta promovarea deplinei transparențe și participarea efectivă a persoanelor interesate în procesul decizional al autorităților publice autonome, se propune completarea textului art. 6 alin. (4), art. 11 alin. (1), art. 12 alin. (1), art. 14 alin. (3), art. 17 alin. (1)-(5) și art. 20 alin. (1) cu prevederea privind posibilitatea alternativă de publicare a anunțului pe pagina web oficială a autorității publice autonome. Având în vedere că portalul particip.gov.md este utilizat în principal de organele subordonate Guvernului, această măsură va asigura atât respectarea principiului transparenței și accesului la informație, cât și posibilitatea persoanelor interesate de a participa efectiv la consultările publice și la procesul decizional al autorităților publice autonome.	Se acceptă Cu referință la acest aspect, posibilitatea publicării informațiilor pe pagina web oficială a autorității a fost reglementată la art. 6 alin. (5), care are caracter general și este aplicabil inclusiv autorităților publice autonome. Completarea art. 17 alin. (1) cu o prevedere similară ar conduce la dublare normativă, de aceea se face doar trimiterea la art. 6. Astfel, autoritatea publică-autor, publică informațiile de interes public pe platforma aplicabilă conform art. 6 (site-ul web sau portalul particip.gov.md)
296.		Ministerul Energiei	La art. 17 alin. (1) lit. d) cuvintele „după caz” nu oferă suficientă certitudine cu privire la situațiile în care procesele-verbale ale ședințelor de consultare publică urmează a fi publicate, precum și la criteriile care determină publicarea acestora. În acest sens, se recomandă revizuirea normei prin stabilirea unor condiții clare și previzibile privind publicarea proceselor-verbale.	Se acceptă Condiția de bază pentru publicarea proceselor-verbale ale ședințelor de consultare publică este desfășurarea acesteia. Formularea a fost revizuită pentru a stabili în mod explicit că procesele-verbale se publică în cazul în care ședințele de consultare publică au fost desfășurate,

				asigurând claritate și aplicare uniformă a normei.
297.		Ministerul Finanțelor	Conform denumirii Anexei nr. 2 la Legea nr. 100/2017, se recomandă: - la art. 15 alin. (2) lit. c) și art. 17 alin. (1) lit. c) substituirea sintagmelor „sinteza recomandărilor” și „sinteza propunerilor și recomandărilor” cu sintagma „sinteza la proiect a propunerilor și recomandărilor”.	Se acceptă
298.		CNTM	Problemă: Deși art. 13 alin. (5)–(7) prevede obligația de examinare a recomandărilor, legea nu stabilește indicatori minimi de calitate ai procesului de consultare: diversitatea canalelor de participare, numărul minim de sesiuni pentru decizii cu impact major, standarde de accesibilitate a documentelor. Recomandare - Indicatori de calitate: Completarea legii cu indicatori minimi de calitate ai consultării, stabiliți prin hotărâre de Guvern: (a) minimum două canale de comunicare diferite pentru fiecare consultare; (b) motivare calitativă explicită a modului în care consultarea a influențat proiectul final; (c) capitol privind calitatea participării în raportul anual. Condiție de admisibilitate (modificare text legal): Introducerea în art. 17 a prevederii că sinteza recomandărilor completată conform art. 13 constituie o condiție de admisibilitate a proiectului pe ordinea de zi a ședinței de adoptare.	Nu se acceptă Condiția propusă este deja reglementată la nivelul Legii nr. 100/2017 privind actele normative, care stabilește în mod expres componența dosarului de însoțire a proiectului actului normativ. Astfel, potrivit art. 40 din legea menționată, proiectul actului normativ este prezentat autorității competente împreună cu dosarul de însoțire, care include, între altele, avizele și recomandările recepționate în cadrul consultărilor publice, precum și sinteza acestora. În lipsa acestor elemente, proiectul nu poate fi examinat în mod corespunzător. Prin urmare, instituirea suplimentară, în prezenta lege, a unei condiții de admisibilitate privind

				inclusiunea sintezei ar conduce la o dublare normativă și la o posibilă incoerență între reglementări. Totodată, pentru asigurarea transparenței la această etapă, prezentul proiect vine cu instituirea responsabilității autorității publice-autor de a publica dosarul definitivat, transmis spre aprobare, care conține în mod obligatoriu: proiectul de decizie, nota de fundamentare și sinteza la proiect.
299.		CLT și CRP Cahul	Completarea Articolului 17 alin.(1) cu sintagma "și pe pagina web oficială a instituției," Comentariu: Publicarea informațiilor pe pagina web este esențială pentru accesul publicului.	Se acceptă parțial Obligațiile privind publicarea informațiilor pe pagina web oficială sunt deja reglementate la art. 6, care stabilește cadrul general aplicabil autorităților și entităților publice, inclusiv din perspectiva canalelor de publicare. La art. 17 alin. (1) este specificată trimiterea la art. 6 alin. (5) sau (6) care urmează a fi aplicată de autoritatea publică-autor în funcție de specific.
300.		CLT și CRP Cahul	Excluderea din Articolul 17 alin.(1), lit.d) a sintagmei "după caz" Comentariu: Această formulare poate limita publicarea informațiilor.	Se acceptă

				Condiția de bază pentru publicarea proceselor-verbale ale ședințelor de consultare publică este desfășurarea acesteia. Formularea a fost revizuită pentru a stabili în mod explicit că procesele-verbale se publică în cazul în care ședințele de consultare publică au fost desfășurate, asigurând claritate și aplicare uniformă a normei.
301.		CPR&OSC INSPIRED	Termenul de „referință (hyperlink)” la portalul guvernamental particip.gov.md presupune doar referință la portal, dar nu și preluarea modului de participare care trebuie integrat. Recomandăm să fie reglementat și integrarea modului de participare pe paginile web, și anume fiecare compartiment de pe pagina „Transparență” să aibă integrat modulul corespunzător de pe platformă, de la inițiere, consultare șamd.	Nu se acceptă Reglementarea integrării pe paginile web ale autorităților publice a modului de participare de pe particip.gov.md este reglementat prin actul normativ de instiuire și de aprobare a Conceptului și repulamentului de funcționare a portalului național de participare publică – particip.gov.md .
302.	(2) După aprobarea de către autoritatea competentă a proiectului de decizie, autoritatea publică – autor plasează pe portalul de participare publică referința la decizia aprobată, înregistrată în	AO EcoContact	La art. 17. Definitivarea și adoptarea proiectului de decizie La alin. (2) și alin. (3) cuvântul „aprobarea” se va substitui cu cuvântul „adoptarea”.	Se acceptă Termenul „aprobarea” a fost substituit cu „adoptarea” pentru alinierea terminologiei la normele de tehnică legislativă și la practica juridică consacrată privind actele normative.

303.	Registrul de stat al actelor juridice legis.md sau Registrul de stat al actelor locale actelocale.gov.md.	CLT și CRP Cahul	Completarea Articolului 17 alin.(2) cu sintagma "și pe pagina web oficială a instituției," Comentariu: Asigură transparența procesului de consultare.	Se acceptă parțial Obligațiile privind publicarea informațiilor pe pagina web oficială sunt deja reglementate la art. 6, care stabilește cadrul general aplicabil autorităților și entităților publice, inclusiv din perspectiva canalelor de publicare.
	(3) În cazul proiectelor de decizii transmise spre aprobare Parlamentului, autoritatea publică – autor plasează pe portalul de participare publică referința la proiect de pe site-ul Parlamentului.			
304.	(4) Pe site-ul Aparatului Președintelui Republicii Moldova, prin referință (hyperlink) la portalul de participare publică, se publică următoarele informații: a) proiecte de legi recepționate spre promulgare; b) proiecte de legi transmise spre reexaminare Parlamentului; c) proiecte de legi promulgate	Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru a Republicii Moldova	În art. 17 alin. (4) lit a) și lit. c) din proiect se constată utilizarea improprie a sintagmei „proiecte de legi promulgate”. Aceste formulări nu sunt pe deplin conforme cu natura juridică a actelor la etapa constituțională a promulgării. În conformitate cu art. 93 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, președintele promulgă legile, nu proiectele de lege. După adoptarea de către Parlament, actul are natura juridică de lege adoptată, iar ulterior promulgării, actul normativ devine lege promulgată. În acest context, pentru asigurarea rigorii terminologice și a conformității cu normele constituționale, se propune în art. 17 alin. (4) lit. a) din proiect substituirea sintagmei „proiecte de legi recepționate spre promulgare” cu sintagma „legi recepționate spre promulgare”. Subsidiar, în art. 17 alin. (4) lit. c) din proiect recomandăm substituirea sintagmei „proiecte de legi promulgate” cu sintagma „legi promulgate”. Această ajustare va asigura coerența terminologică și va elimina orice ambiguitate privind natura juridică a actelor vizate.	Se acceptă Formularea a fost ajustată pentru a reflecta corect natura juridică a actelor, în conformitate cu prevederile constituționale, fiind utilizate sintagmele „legi recepționate spre promulgare” și „legi promulgate”.

305.		Aparatul Președintelui Republicii Moldova	Referitor la art. 17 alin. (4), se constată o inadverență terminologică, întrucât Președintele Republicii Moldova primește spre promulgare legi adoptate de Parlament, și nu proiecte de legi. În consecință, se impune excluderea din text a sintagmei „proiecte de legi”, pentru a asigura corelarea normei cu cadrul constituțional și legislativ aplicabil procedurii de promulgare. Totodată, dispoziția privind plasarea pe pagina web a autorității publice responsabile a hyperlink-urilor la legile recepționate spre promulgare nu este suficient de clară sub aspectul finalității sale. În forma actuală, nu este precizat dacă se urmărește doar asigurarea transparenței informaționale privind actele transmise spre promulgare sau, suplimentar, evidențierea datei recepționării acestora de către Președintele Republicii Moldova. În acest context, se recomandă clarificarea expresă a scopului reglementării, inclusiv prin precizarea informațiilor ce urmează a fi publicate (de exemplu, actul în sine, data transmiterii și/sau data recepționării), pentru a evita interpretări diferite și pentru a asigura previzibilitatea normei.	Se acceptă Textul a fost revizuit pentru a utiliza terminologia corectă („legi” în loc de „proiecte de legi”) și pentru a preciza expres informațiile ce urmează a fi publicate, inclusiv datele relevante privind recepționarea, transmiterea și promulgarea actelor.
	(5) În caz de retragere a unui proiect de decizie din procesul decizional, autoritatea publică-autor, publică pe portalul de participare publică anunțul privind retragerea proiectului de decizie, cu argumentarea motivului de retragere.			
CAPITOLUL III INIȚIATIVA CIVICĂ				
306.	Articolul 18. Înregistrarea și înaintarea inițiativei civice	Agenția de Guvernare Electronică	Cu referire la prevederile proiectului de lege care reglementează posibilitatea inițierii elaborării unei decizii prin intermediul platformei pentru susținerea democrației participative e-Democrație (în continuare - platforma e- Democrație), AGE atrage atenția că, la etapa actuală, platforma respectivă nu oferă funcționalități pentru demararea unei inițiative civice și colectarea semnăturilor în	Se acceptă Pe platforma e-Democrație urmează a fi dezvoltat modulul „Inițiative civice”, context în care,

			acest sens. Platforma e-Democrație poate susține exclusiv posibilitatea depunerii de petiții. Totuși, prin prisma proiectului de lege, petiția nu este echivalentă cu inițiativa civică. Acestea reprezintă instrumente distincte, cu natură juridică, finalitate și efecte diferite. Conform definiției propuse la art. 3, inițiativa civică este acțiunea prin care cetățenii Republicii Moldova își exprimă voința și pot propune inițierea elaborării deciziilor la nivel național sau local. În schimb, petiția constituie o solicitare, sesizare adresată unei autorități, care generează obligația acesteia de a formula un răspuns administrativ într-un termen legal. Deși potrivit Conceptului platformei pentru susținerea democrației participative (e-Democrație), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 564/2024, petiția inițiativa civică este asimilată petiției colective, analiza funcționalităților actuale ale platformei confirmă o limitare în depunerea inițiativelor civice, anume în formatul descris de proiect. Formularul „Depune petiție colectivă” este construit exclusiv în logica mecanismului de petiționare.	Capitolul respectiv din lege va intra în vigoare peste un an de la intrarea în vigoare a legii date.
307.	(1) Cetățenii Republicii Moldova pot propune autorităților publice inițierea elaborării unei decizii, inclusiv de modificare sau actualizare a deciziilor în vigoare, prin intermediul platformei e-Democrație.	Ministerul Afacerilor Interne	La art. 18 alin. (1) și (2) se constată o limitare a dreptului persoanelor de a participa la administrarea treburilor publice, întrucât inițiativa civică poate fi înregistrată și înaintată, exclusiv prin intermediul platformei e-Democrație. Stabilirea unui format exclusiv electronic poate avea un caracter disproporționat, în special pentru persoanele care nu dispun de acces real la instrumente digitale sau la mijloace de identificare electronică (semnătură electronică). În context, se atenționează că restrângerea drepturilor este condiționată de prevederile art. 54 din Constituția Republicii Moldova (proportionalitate, necesitate, scop legitim), or, în lipsa unei opțiuni alternative, cum ar fi depunerea fizică a propunerilor, norma juridică riscă a fi calificată drept excesivă.	Se acceptă În vederea asigurării accesului efectiv la mecanismul inițiativei civice și respectării principiului proporționalității, a fost prevăzută posibilitatea depunerii inițiativei și prin alte modalități decât platforma e-Democrație, cu obligația autorității publice de a asigura înregistrarea acesteia pe platformă.
308.		CLT și CRP Cahul	Completarea Articolului 18 alin.(1) cu sintagma "organizațiile necomerciale constituite în conformitate cu legislația în vigoare a Republicii Moldova,"	Nu se acceptă Inițiativa civică presupune asumarea personală a

			Comentariu: Organizațiile societății civile trebuie recunoscute ca inițiatori ai inițiativelor civice.	proponerii de către o persoană fizică, fiind necesară identificarea autorului. Organizațiile necomerciale pot susține și promova inițiativele civice, fără a avea calitatea de autor formal al acestora. Totodată se va reține că, nu toate organizațiile necomerciale constituite în conformitate cu legislația în vigoare, sunt organizații ale societății civile.
309.	(2) Înregistrarea și înaintarea inițiativelor civice se realizează doar în urma autentificării prin mijloace de identificare electronică a autorilor, în modul stabilit de Guvern.	APSCF	Discriminarea pe criterii de competențe digitale. Norma impune o condiție restrictivă: cetățenii pot iniția o decizie "doar în urma autentificării prin mijloace de identificare electronică" și "exclusiv în format electronic". Constituția R. Moldova Art. 39 garantează dreptul cetățenilor de a participa la administrarea treburilor publice. Condiționarea acestui drept de deținerea unor abilități tehnice avansate sau a unor dispozitive creează două categorii de cetățeni: Cetățeni "digitali" (tineri, urbani) care au drepturi depline. Cetățeni "analogici" (vârstnici, vulnerabili) care sunt excluși de facto de la inițiativa civică. Recomandarea CM/Rec (2009) a Consiliului Europei privind e-democrația stipulează clar că e-democrația trebuie să fie complementară, nu să înlocuiască procesele democratice tradiționale, atâta timp cât "diviziunea digitală" (digital divide) persistă. („Recommends that member states when introducing, implementing and reviewing e-democracy, ensure that it is additional, complementary to, and interlinked with traditional democratic processes, so as to widen the choices available to the public for taking part in political processes;” Amendament: Eliminarea cuvântului "doar". Autorul inițiativei (poate fi un grup de pensionari activi) trebuie să poată depune cererea fizic, primind număr de înregistrare de la cancelarie/secretariat.	Se acceptă Norma a fost revizuită prin instituirea unor modalități alternative de depunere a inițiativei civice, inclusiv prin mijloace poștale, electronice sau prin depunere la sediul autorității publice, cu obligația acesteia de a asigura înregistrarea inițiativei pe platforma e-Democrație.
310.		CPR&OSC INSPIRED	Prevederea privind necesitatea obligatorie a semnăturii digitale este	Se acceptă parțial

			discriminatorie față de persoanele care nu au acces la internet sau semnătură electronică, (decalajul digital). Recomandăm să fie luat în calcul procedura similară de colectare a semnăturilor pentru candidații la alegeri, unde semnăturile electronice se contrapun cu cele fizice și se calculează împreună: https://cicde.md/wp-content/uploads/2023/10/Ghidul-candidatului-la-AP2025__site.pdf Trebuie consolidată infrastructura de acces pe edemocratie.gov.md. Autentificarea prin semnătură electronică sau IDNP este justificată pentru integritate și prevenirea abuzurilor, însă implementarea trebuie să fie simplă, funcțională și bine explicată. Centrele de asistență din biblioteci, primării sau oficii poștale trebuie susținute prin instruire și buget, altfel rămân o prevedere formală. Oricum, autoritățile ar putea căuta soluții și pentru a combina semnăturile colectate pe hârtie.	A fost introdusă posibilitatea depunerii inițiativei în format fizic, cu utilizarea semnăturii olografe. Totodată, a fost menținută cerința autentificării prin mijloace de identificare electronică pentru inițiativele depuse prin intermediul platformei e-Democrație, aceasta fiind justificată de necesitatea asigurării integrității, trasabilității și prevenirii abuzurilor. Propunerea privind aplicarea unui mecanism mixt de validare a susținerilor, similar celui utilizat în procesul electoral, nu a fost examinată în cadrul prezentului articol, întrucât aceasta vizează etapa ulterioară de susținere și validare a inițiativelor civice.
311.		CPR&OSC INSPIRED	Trebuie reglementată obligativitatea/procedura de înregistrare a instituțiilor pe platforma edemocratie.gov.md, și atribuțiile de monitorizare a răspunsului la inițiativele civice, procedura de contestare, etc.	Nu se acceptă Aceste aspecte sunt reglementate la nivelul actelor ce reglementează funcționarea platformei e-Democrație. Totodată se va reține că articolul dat vizează doar aspectele de înaintare și înregistrare a inițiativelor civice.

312.		CPR&OSC INSPIRED	Recomandăm ca termenul „cetățeni” la alineatul (1) să fie înlocuit cu „părțile interesate”, or credem că și persoanele juridice, persoanele străine sau apatride ar putea fi subiecți	Nu se acceptă Inițiativa civică constituie o formă de exercitare a dreptului constituțional al cetățenilor de a participa la administrarea treburilor publice, fiind necesară identificarea unei persoane fizice în calitate de autor al inițiativei. Totodată, mecanismul este corelat cu stabilirea unor praguri de susținere raportate la numărul cetățenilor din aria teritorială vizată, ceea ce justifică menținerea acestei categorii de subiecți.
313.		CPR&OSC INSPIRED	Mecanismul de monitorizare trebuie clarificat. Raportarea anuală este un început, însă este necesară desemnarea explicită a unei autorități care să urmărească respectarea termenelor, publicarea proceselor-verbale și calitatea motivării, precum și introducerea unor consecințe administrative pentru nerespectarea obligațiilor. Evaluarea calitativă a unui instrument nou ar trebui realizată mai frecvent decât o dată la trei ani.	Se acceptă parțial Proiectul de lege instituie deja un cadru funcțional de monitorizare și evaluare, prin: obligația de raportare anuală la nivelul fiecărei autorități publice; elaborarea raportului generalizat de către Cancelaria de Stat; evaluarea periodică a calității participării publice; posibilitatea includerii evaluărilor alternative realizate de organizațiile societății civile; instituirea răspunderii juridice pentru nerespectarea obligațiilor legale.

				În acest context, desemnarea unei autorități suplimentare sau instituirea unor mecanisme de control distincte nu se consideră necesară, pentru a evita suprapuneri instituționale și fragmentarea cadrului de monitorizare.
314.	(3) Inițiativa civică conține următoarele elemente: a) descrierea problemei care urmează a fi soluționată prin decizia propusă; b) principalele elemente ale deciziei propuse; c) după caz, proiectul de decizie; d) după caz, alte informații și materiale relevante deciziei propuse.	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	La art. 18, alin. (3), se propune completarea cu un element suplimentar, și anume: „fundamentarea economico-financiară și sursa de acoperire”, în contextul în care nici un proiect nu poate fi aprobat fără sursa de acoperire.	Nu se acceptă Inițiativa civică constituie un instrument de participare publică, care nu poate fi asimilat unui proiect de act normativ în sensul legislației privind elaborarea actelor normative. Impunerea obligației de prezentare a fundamentării economico-financiare și a sursei de acoperire ar constitui o sarcină disproporționată pentru cetățeni și ar limita accesul efectiv la mecanismul inițiativei civice, aceste aspecte revenind autorităților publice în etapa de elaborare a proiectului de decizie.
315.		Secretariatul Parlamentului	Art.18: - la alin.(3) lit.b) nu este clar ce subînțelege autorul prin termenul „principalele elemente ale deciziei propuse”.	Se acceptă Pentru asigurarea clarității și previzibilității normei, sintagma „principalele elemente ale deciziei

				propuse” a fost reformu- lată, fiind înlocuită cu o formulare mai clară, care reflectă necesitatea indică- rii soluției sau a direcțiilor principale ale intervenției propușe.
316.		Secretariatul Parlamentului	Cu referire la prevederile alin.(3) lit.c) este de menționat că, potrivit noțiunii reglementate la art.3 din proiect, inițiativa civică este o acțiune prin care cetățenii Republicii Moldova își exprimă voința și pot propune inițierea elaborării deciziilor la nivel național sau local, nu și proiectul de decizie. Art.73 din Constituție prevede subiecții cărora le aparține dreptul la inițiativă legislativă;	Se acceptă S-a menținut posibilitatea anexării unui proiect de de- cizie, în mod opțional, ca element suplimentar al ini- țiativei civice, fiind însă clarificat caracterul ace- stui de propunere tehnică, fără a echivala cu exercita- rea dreptului de inițiativă legislativă în sensul preve- derilor constituționale.
317.	(4) Inițiativa civică trebuie să corespundă următoarelor criterii: 1) conține elementele obligatorii prevăzute alin. (3) lit. a) și b); 2) poate face obiectul unei decizii în sensul art. 2; 3) ține de competența unei autorități publice; 4) nu conține limbaj necenzurat sau ofensator; 5) nu conține amenințări la securitatea națională, la ordinea	Banca Națională a Moldovei	La art. 18 alin. (4) pct. 7) din proiectul de lege, considerăm necesară instituirea unei excepții privind aplicarea mecanismului inițiativei civice în domeniile de competență ale BNM, având în vedere exigența legală impusă BNM de a nu solicita și de a nu primi instrucțiuni/indicații de la orice terță persoană în exercitarea atribuțiilor sale stabilite în Legea nr. 548/1995 (art. 6 alin. (4) din Legea nr. 548/1995), precum și obligația oricărei persoane terțe de a nu influența procesul decizional al BNM (art. 6 alin. (5) din Legea nr. 548/1995). Prevederile respective sunt aliniate la dispozițiile imperative ale art. 130 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, care stabilește că „băncile centrale naționale sau membrii organelor lor de decizie nu pot solicita și nici accepta instrucțiuni din partea instituțiilor, organelor, oficiilor sau agențiilor Uniunii, a guvernelor statelor membre sau a oricărui alt organism. Instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii,	Se acceptă parțial Inițiativa civică nu produce efecte juridice obligatorii și nu poate fi asimilată unei instrucțiuni sau ingerințe în activitatea autorităților pu- blice. Excluderea generală a domeniilor ce țin de com- petența Băncii Naționale a Moldovei ar constitui o restrângere disproporțio- nată a dreptului de partici- pare publică. Totodată, ne- cesitatea protejării inde- pendenței autorităților pu- blice autonome a fost luată

	publică sau la viața și sănătatea persoanelor; 6) nu este identică cu o altă inițiativă civică care a fost publicată pe platforma e-Democrație; 7) nu vizează: a) suprimarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora; b) alegerea, numirea, demiterea persoanelor în/din anumite funcții, care țin de competența Parlamentului, a Președintelui Republicii Moldova și a Guvernului; c) subiecte ce contravin garantării autorității și imparțialității justiției; d) subiecte ce aduc atingere normelor constituționale.		precum și guvernele statelor membre se angajează să respecte acest principiu și să nu încerce să influențeze membrii organelor de decizie ale Băncii Centrale Europene sau ale băncilor centrale naționale în îndeplinirea misiunii lor.”. Totodată, prin prevederile respective din Legea nr. 548/1995 se asigură implementarea recomandării Fondului Monetar Internațional din Raportul său nr. 21/167 din iulie 2021 (pct. 184), prin care se propune ca interdicția pentru autoritățile publice de a instrui sau influența BNM să fie extinsă și la sectorul privat. În acest sens, propunem completarea art. 18 alin. (4) pct. 7) cu o nouă literă, cu următorul cuprins: „e) domeniile ce țin de competența Băncii Naționale a Moldovei.”.	în considerare prin formularea criteriilor de inadmisibilitate într-o manieră care exclude inițiativele ce ar putea afecta exercitarea atribuțiilor acestora.
318.		Consiliul Superior al Procurorilor	Art. 18 alin. (4) pct. 7 lit. b) Se propune extinderea excluderilor privind inițiativa civică. Textul actual exclude doar alegerea, numirea și demiterea persoanelor în/din funcții ce țin de competența Parlamentului, Președintelui și Guvernului. Se recomandă completarea astfel încât să fie excluse și inițiativele ce vizează proceduri individuale de selectare, numire, evaluare, promovare ori răspundere disciplinară ce țin de competența altor autorități publice, inclusiv a autorităților publice autonome.	Se acceptă În vederea prevenirii utilizării mecanismului inițiativei civice pentru influențarea procedurilor individuale din cadrul autorităților publice, a fost extinsă sfera excluderilor, astfel încât să includă nu doar funcțiile ce țin de competența Parlamentului, Președintelui și Guvernului, ci și procedurile individuale de numire, evaluare, promovare sau răspundere disciplinară din cadrul altor autorități publice, inclusiv al autorităților publice autonome.
319.	(5) La recepționarea notificării platformei e-Democrație, autoritatea publică	Comisia Electorală Centrală	Art. 18 alin. (5) conține unele inadvertențe de ordin gramatical. Astfel, utilizarea virgulei după sintagma „autoritatea publică vizată” este incorectă. Totodată, formularea „examinează prealabil conformitatea inițiativei civice criteriilor” este incorectă din punct de	Se acceptă Textul a fost revizuit în vederea corectării greșelilor

	vizată, examinează prealabil conformitatea inițiativei civice criteriilor prevăzute la alin. (4) și decide publicarea acesteia pe partea publică a platformei.		vedere gramatical, întrucât substantivul „conformitate” impune utilizarea prepoziției „cu”. În consecință, recomandăm reformularea textului de lege după cum urmează: „(5) La recepționarea notificării platformei e-Democrație, autoritatea publică vizată efectuează examinarea prealabilă a inițiativei civice dacă îndeplinește criteriile prevăzute la alin. (4) și decide publicarea acesteia pe partea publică a platformei.”	gramaticale și asigurării unei formulări clare și coerente.
320.		Ministerul Afacerilor Interne	La fel, la alin. (5) se recomandă examinarea modului de reglementare a procedurii de verificare a conformității inițiativei civice de către autoritatea publică, inclusiv sub aspectul termenului de examinare și al motivării deciziei de nepublicare, în vederea asigurării transparenței și previzibilității procedurii. Consecutiv, în contextul propunerii reliefate la pct. 3 din prezentul aviz, se impune stabilirea unor limite clare pentru domeniile vizate ante, pentru a evita interferențe cu activitatea autorităților în domeniul apărării, securității naționale și ordinii și securității publice. În acest sens, se propune completarea art. 18 cu un alineat nou, cu următorul cuprins: „(8) Inițiativele civice nu pot viza proiecte de acte normative sau decizii ce țin de organizarea activităților operative ale organelor de forță, planuri de intervenție, măsuri privind asigurarea, restabilirea și menținerea ordinii și securității publice, securității și apărării naționale, precum și alte documente sau informații cu accesibilitate limitată, conform actelor normative în domeniu.”	Se acceptă parțial Pentru asigurarea transparenței și previzibilității procedurii, a fost instituit un termen pentru examinarea inițiativei civice, precum și obligația autorității publice de a motiva decizia de respingere a publicării. Aspectele privind protecția securității naționale, ordinii publice și informațiilor cu accesibilitate limitată sunt deja reglementate prin criteriile de admisibilitate prevăzute la alin. (6), nefiind necesară instituirea unor prevederi suplimentare.
321.		Secretariatul Parlamentului	Alin.(5) și (6), se va concretiza textul „pe partea publică a platformei”.	Se acceptă Formularea „partea publică a platformei” a fost revizuită în vederea asigurării clarității normei.
322.		Agencia de Guvernare Electronică	Cu referire la alin. (5) care se referă la publicarea inițiativei pe partea publică a platformei e-Democrație, comunicăm că la etapa actuală,	Se acceptă

			la depunerea unei petiții colective, aceasta se publică automat pe platformă, fără o etapă distinctă de verificare prealabilă a conformității cu anumite criterii. Nu există un mecanism tehnic sau procedural care să permită autorității: - examinarea prealabilă a conținutului; - verificarea competenței; - evaluarea respectării criteriilor de admisibilitate; - aprobarea sau respingerea publicării. Prin urmare, norma propusă presupune existența unei etape de filtrare și validare care, în prezent, nu este implementată la nivel funcțional. Pentru ca alin. (5) să fie aplicabil în practică, este necesară dezvoltarea unui mecanism distinct care să prevadă: - transmiterea inițiativei către autoritatea competentă înainte de publicare; - un termen clar pentru verificarea conformității; - posibilitatea de respingere motivată în caz de neconformitate; - publicarea doar după validarea prealabilă; - notificarea autorului cu indicarea expresă a elementelor neconforme.	Normele au fost ajustate pentru a reflecta necesitatea instituirii unui mecanism de examinare prealabilă a inițiativelor civice, inclusiv stabilirea unui termen de examinare, posibilitatea de respingere motivată și notificarea autorului, pentru asigurarea aplicabilității practice a prevederilor.
323.	(6) În cazul constatării neconformității inițiativei civice elementelor și criteriilor menționate la alin. (3) și (4), inițiativa civică nu este publicată pe partea publică a platformei e-Democrație, fapt despre care este notificat autorul inițiativei civice.	Comisia Electorală Centrală	În privința alin. (6) al art. 18, în vederea asigurării corectitudinii gramaticale și a coerenței în raport cu prevederile alin. (5), propunem următoarea redacție a textului: „(6) În cazul în care se constată că inițiativa civică nu îndeplinește criteriile prevăzute la alin. (4), aceasta nu este publicată pe partea publică a platformei e-Democrație, fapt despre care este notificat autorul inițiativei civice.”	Se acceptă parțial Textul a fost reformulat astfel încât să asigure corectitudinea gramaticală și coerența cu prevederile alin. (5), fiind utilizată o formulare mai clară privind neîndeplinirea cerințelor de admisibilitate. Totodată, s-a menținut trimiterea atât la elementele inițiativei civice, cât și la criteriile de admisibilitate și a fost introdusă obligația de notificare motivată a autorului.

324.	(7) Autorul inițiativei civice, în termen de 15 zile lucrătoare, poate reformula inițiativa civică în conformitate cu elementele și criteriile menționate la alin. (3) și (4) și a o înainta repetat.	Agenția de Guvernare Electronică	Prevederea de la alin. (7) care oferă autorului posibilitatea de a reformula inițiativa civică în termen de 15 zile lucrătoare de la notificare și de a o înainta repetat, nu poate fi aplicată în condițiile funcționalităților actuale ale platformei. În prezent, nu există o opțiune tehnică de editare și retransmitere a aceleiași inițiative în cadrul aceluiasi flux.	Se acceptă Modificările operate asigură aplicabilitatea practică a normei, prevederea fiind reformulată astfel încât să nu presupună editarea și retransmiterea aceleiași inițiative în cadrul aceluiasi flux, fiind prevăzută posibilitatea depunerii unei noi inițiative reformulate.
325.		Ministerul Finanțelor	Se propune excluderea art.18 alin.(7), întrucât prevederea respectivă generează activități administrative suplimentare și repetarea procedurilor, fără a aduce un beneficiu real procesului de examinare a inițiativei civice.	Nu se acceptă Prevederea data instituie un mecanism necesar de remediere a inițiativei civice, care permite autorilor să corecteze deficiențele constatate și contribuie la asigurarea accesului efectiv la mecanismul participativ, fără a genera sarcini administrative disproporționate.
	Articolul 19. Colectarea semnăturilor (1) După publicarea inițiativei civice în conformitate cu art. 18, părțile interesate pot să se alăture inițiativei prin susținerea acesteia exclusiv în format electronic, prin platforma e-Democrație.			

326.	(2) Inițiativele civice pot fi susținute doar de cetățenii Republicii Moldova care au atins vârsta de 16 ani.	Banca Națională a Moldovei	La art. 19 alin. (2) din proiectul de lege, remarcăm că proiectul de lege stabilește că inițiativele civice pot fi susținute de cetățeni care au atins vârsta de 16 ani. În lipsa unei argumentări clare în Nota de fundamentare și, având în vedere că inițiativele civice vizează inițierea elaborării unei decizii (act normativ sau document de politici), considerăm oportună examinarea corelării acestei prevederi cu regimul general al dreptului electoral consacrat la art. 38 alin. (2) de Constituția RM, potrivit căruia cetățenii Republicii Moldova au drept de vot de la vârsta de 18 ani.	Nu se acceptă Susținerea inițiativelor civice reprezintă o formă de participare publică cu caracter consultativ, distinctă de exercitarea dreptului de vot, reglementat de art. 38 din Constituție, astfel încât stabilirea unei vârste minime de 16 ani nu contravine cadrului constituțional.
327.		Secretariatul Parlamentului	Art.19: - alineatul (2) prevede că „Inițiativele civice pot fi susținute doar de cetățenii Republicii Moldova care au atins vârsta de 16 ani.” Autorul riscă să creeze conflicte de norme cu reglementările cadrului normativ actual care stabilește deplinătatea capacității de exercițiu începând cu 18 ani (de exemplu, dreptul de a alege - art.14 din Codul electoral nr.325/2022). Reținem art.38 alin.(2) din Constituție potrivit căruia cetățenii Republicii Moldova au drept de vot de la vârsta de 18 ani. Luând în considerație că inițiativele civice se răsfrâng asupra politicilor naționale, considerăm necesar de a corela vârsta prevăzută prin proiect cu prevederile constituționale, respectiv recomandăm ridicarea vârstei minime pentru susținerea inițiativelor civice, de la 16 la 18 ani;	Nu se acceptă Deși dreptul de vot este exercitat de la vârsta de 18 ani, mecanismul inițiativei civice are un caracter participativ și neobligatoriu, ceea ce permite stabilirea unei vârste minime diferite, fără a genera conflicte de norme. Susținerea unei inițiative civice nu constituie un act juridic în sensul dreptului civil și nu implică asumarea unor obligații juridice sau patrimoniale, ci reprezintă o formă de exprimare a opiniei și de participare la viața publică. Prin urmare, stabilirea unei vârste minime inferioare celei prevăzute pentru

				exercitarea dreptului de vot nu contravine cadrului constituțional și nici regimului general al capacității de exercițiu.
328.		Ministerul Energiei	La art. 19 alin. (3) în vederea excluderii interpretărilor ambigue, se recomandă revizuirea cuvintelor „pot fi” fie prin eliminarea acestora, fie prin completarea normei cu prevederi care să indice expres situațiile în care cetățenii care au atins vârsta de 16 ani pot susține o inițiativă civică. Analiza suplimentară a vârstei de 16 ani și a acțiunilor ce se impun din partea părinților acestora, este necesară inclusive prin prisma prevederilor art. 26 alin. (1) și (3) din Codul civil, potrivit cărora capacitatea deplină de exercițiu începe la data când persoana fizică devine majoră, respectiv la împlinirea vârstei de 18 ani „Capacitatea deplină de exercițiu începe la data când persoana fizică devine majoră, adică la împlinirea vârstei de 18 ani. Minorul care a atins vârsta de 16 ani poate fi recunoscut ca având capacitate de exercițiu deplină dacă lucrează în baza unui contract de muncă sau, cu încuviințarea părinților sau a reprezentantului legal, practică activitate de întreprinzător. Atribuirea capacității depline de exercițiu unui minor (emancipare) se efectuează prin hotărâre a autorității tutelare, cu încuviințarea ambilor părinți sau a reprezentantului legal, iar în lipsa unei astfel de încuviințări, prin hotărâre judecătorească.”.	Se acceptă parțial Norma a fost modificată pentru a indica expres că cetățenii care au atins vârsta de 16 ani pot susține o inițiativă civică Pe dimensiunea de presupus conflict cu Codul civil, menționăm că susținerea unei inițiative civice nu constituie un act juridic în sensul dreptului civil și nu implică asumarea unor obligații juridice sau patrimoniale, ci reprezintă o formă de exprimare a opiniei și de participare la viața publică. Prin urmare, stabilirea unei vârste minime inferioare celei prevăzute pentru exercitarea dreptului de vot nu contravine cadrului constituțional și nici regimului general al capacității de exercițiu.
329.		CNTM	Problemă: Proiectul prevede că inițiativele civice pot fi susținute de cetățeni de la vârsta de 16 ani. Prevederea nu este în contradicție	Se acceptă

			explicită cu Constituția, care la art. 39 nu precizează o limită de vârstă. Participarea consultativă este distinctă de dreptul de vot (art. 38-18 ani). Totodată, Legea tineretului și programele conexe încurajează participarea adolescenților chiar și sub 16 ani, prin consilii de tineri și consilii de elevi, etc.. Ce necesită clarificare: Nota de fundamentare nu explicitează baza rațională a acestei alegeri legislative. Absența justificării bazate pe dovezi expune prevederea unui risc de contestare, nu neapărat de neconstituționalitate certă. Recomandare: Completarea notei de fundamentare cu referire la: (a) caracterul consultativ al inițiativei civice; (b) practicile europene comparate; (c) corelarea cu Legea tineretului, care definește tânăr/ă ca persoană cu vârsta cuprinsă între 14 și 35 de ani asigurând că Legea privind participarea publică în procesul decizional este aliniată la prevederile legii tineretului.	Aspectele privind justificarea opțiunii legislative privind stabilirea vârstei minime de 16 ani pentru susținerea inițiativelor civice, în raport cu caracterul participativ al mecanismului și politicile de implicare a tinerilor, au fost reflectate în Nota de fundamentare.
330.	Fundația „Dorcas-Moldova”	CAPITOLUL III – Inițiativa civică Articolul 19. Colectarea semnăturilor Prevedere: Inițiativele pot fi susținute de cetățeni de la 16 ani. Comentariu Se face referire la art. 26 alin. (3) Cod civil privind capacitatea de exercițiu. Propunere: – fie se exclude alin. (2), – fie se completează cu prevederile Codului civil.	Nu se acceptă Susținerea unei inițiative civice nu constituie un act juridic în sensul Codului civil și nu implică asumarea unor obligații juridice, nefiind necesară corelarea cu regimul capacității de exercițiu.	
331.	CLT și CRP Cahul	Modificarea vârstei de la 16 la 18 ani în alineatul (2) al Articolului 19 Comentariu: Corelează prevederile legii cu alte acte normative privind capacitatea juridică.	Nu se acceptă Mentținerea vârstei de 16 ani urmărește asigurarea unei participări mai largi a cetățenilor, inclusiv a tinerilor, la procesul decizional, în concordanță cu caracterul consultativ al inițiativei civice.	

332.	(3) Cetățenii pot susține o inițiativă utilizând una dintre următoarele metode de autentificare: a) semnătura electronică calificată recunoscută de stat; b) autentificare unică prin IDNP, cu verificarea identității în registrul de stat al populației.	Aparatul Președintelui Republicii Moldova	Cu referire la art. 19 alin. (3), privind colectarea semnăturilor electronice pentru susținerea unei inițiative civice, se constată că dispoziția referitoare la verificarea identității (IDNP) în Registrul de stat al populației necesită clarificări suplimentare. Formularea actuală poate crea impresia că orice funcționar sau utilizator cu profil de lucru în platforma e-Democrație ar avea acces direct la datele din registrul de stat al populației, ceea ce ar ridica probleme de proporționalitate, securitate și protecție a datelor cu caracter personal.	Se acceptă Norma a fost modificată. A fost exclusă formularea care putea genera interpretări privind accesul la Registrul de stat al populației, fiind eliminată referirea la verificarea identității prin IDNP.
333.		Ministerul Afacerilor Interne	La art. 19 alin. (3) sunt reglementate metodele de autentificare pe platforma e-Democrație, fapt justificat prin necesitatea asigurării autenticității și unicității susținerii inițiativei civice. Totuși, proiectul de lege nu prevede expres că datele de autentificare și identitate utilizate pentru validarea semnăturilor electronice nu se publică și se utilizează, exclusiv în scopul verificării eligibilității și validității susținerii inițiativei civice. Având în vedere sensibilitatea operațională a acestor date, se propune completarea art. 19 cu un alineat nou, cu următorul cuprins: „(5) Datele utilizate pentru autentificarea autorilor și susținătorilor inițiativelor civice, inclusiv datele de identificare obținute în procesul de validare, se prelucrează exclusiv în scopul verificării identității și validării susținerii inițiativei civice, respective acestea nu se fac publice și sunt accesibile doar persoanelor autorizate, în condițiile legii.”.	Se acceptă A fost introdus un alineat distinct care stabilește că datele utilizate pentru autentificare și validare sunt prelucrate exclusiv în scopul verificării identității și nu se fac publice, fiind accesibile doar persoanelor autorizate.
334.		Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal	Analizând proiectul de lege, remarcăm că, la prevederile art. 19 alin. (3), susținerea inițiativelor civice se realizează prin două metode de autentificare: utilizarea semnăturii electronice calificate sau autentificarea prin IDNP, cu verificarea identității în Registrul de stat al populației. Pornind de la dispozițiile art. 4 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 133 din 08/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, potrivit căruia datele cu caracter personal care fac obiectul prelucrării trebuie să fie adecvate, pertinente și neexcesive în ceea ce privește scopul pentru	Se acceptă Norma a fost modificată astfel încât să asigure respectarea principiilor de protecție a datelor cu caracter personal și a evitării riscurilor asociate utilizării identificatorului de stat al

		care sunt colectate și/sau prelucrate ulterior, menționăm că IDNP-ul reprezintă un identificator unic al persoanei fizice, iar colectarea, utilizarea, transmiterea și stocarea acestuia urmează a fi realizată numai în scopuri determinate, explicite și legitime, cu asigurarea confidențialității și securității informațiilor, precum și cu respectarea principiilor de legalitate, proporționalitate, minimizare a datelor și securitate a prelucrării. Independent de faptul că, potrivit art. 9 al Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal, IDNP-ul reprezintă un identificator cu aplicabilitate generală, iar prelucrarea acestuia este permisă în următoarele condiții: a) subiectul datelor cu caracter personal și-a dat consimțământul; b) prelucrarea este prevăzută în mod expres de legislație, se va nota că IDNP -ul are un regim juridic special tocmai datorită capacității sale de a permite identificarea univocă a persoanei fizice în multiple sisteme informaționale, ceea ce implică un risc sporit pentru viața privată și securitatea datelor cu caracter personal. În aceste condiții, susținerea unei inițiative civice pentru cetățeni, prin metoda de autentificare cu IDNP, reprezintă o măsură disproporționată în raport cu scopul urmărit, în contextul în care există alternativă mai puțin intruzivă, precum utilizarea semnăturii electronice calificate. Totodată, identificatorul de stat al persoanei fizice – IDNP poate fi cunoscut cu relativă ușurință de către alte persoane decât titularul acestuia, având în vedere că acest identificator este utilizat frecvent în diverse raporturi juridice și administrative (de exemplu, în relațiile de muncă, în raporturile fiscale, în contracte sau în interacțiunea cu autoritățile publice). În consecință, există posibilitatea ca IDNP-ul să fie accesibil unor terțe persoane, fără ca titularul datelor să aibă control efectiv asupra modului în care acesta este utilizat ulterior. În aceste condiții, utilizarea IDNP drept metodă de autentificare pentru susținerea unei inițiative civice poate genera riscuri sporite de înregistrări neautorizate, uz nelegitim al identității sau acces abuziv la platforma electronică, în special în situațiile în care mecanismele de verificare nu asigură un nivel adecvat de certitudine privind identitatea persoanei care efectuează autentificarea. Prin urmare, reglementarea unei metode de autentificare bazate exclusiv	persoanei fizice. A fost exclusă metoda de autentificare bazată pe IDNP, fiind prevăzută utilizarea serviciilor electronice guvernamentale de autentificare securizată.
--	--	---	--

			pe IDNP necesită o analiză riguroasă a proporționalității măsurii, a riscurilor pentru securitatea datelor cu caracter personal și a garanțiilor tehnice și organizatorice care ar trebui instituite pentru a preveni utilizarea abuzivă a acestui identificator. În aceste condiții, se propune excluderea lit. b) alin. (3) al art. 19 din proiect „autentificare unică prin IDNP, cu verificarea identității în registrul de stat al populației”, cu identificarea altor soluții de autentificare. Totodată, la alin. (4) al aceluiași articol se stipulează că, cetățenii care nu dispun de competențe digitale pot accesa platforma prin intermediul punctelor de acces asistat, precum bibliotecile, primăriile sau alte instituții publice. În acest context, considerăm că posibilitatea autentificării din diferite locații, prin utilizarea IDNP-ului, ar putea genera riscuri suplimentare din perspectiva securității datelor. Prin urmare, se impune examinarea oportunității instituirii unor garanții suplimentare de securitate și a unor mecanisme clare de autentificare și verificare a identității, în special în situațiile în care accesarea platformei are loc prin intermediul unor terminale publice sau cu suportul personalului instituțiilor respective. O asemenea abordare ar contribui la diminuarea eventualelor riscuri de utilizare neautorizată a datelor cu caracter personal și ar consolida încrederea utilizatorilor în funcționarea sistemului.	
335.		Agenția de Guvernare Electronică	Art. 19, alin. (3) lit. b), atenționăm că IDNP-ul nu poate fi o metodă de autentificare într-un sistem informațional. O persoană, în afară de faptul că își cunoaște propriul IDNP, mai poate cunoaște IDNP-urile altor persoane, iar aceasta nu asigură autentificarea persoanei în mod securizat. Considerăm că unica modalitate de logare în sistemele informaționale de stat este prin intermediul serviciului electronic guvernamental de autentificare și control al accesului (MPass) care asigură accesul securizat la sistemele informaționale de stat;	Se acceptă Norma a fost reformulate. Autentificarea utilizatorilor urmează să se realizeze prin serviciile electronice guvernamentale de autentificare și control al accesului, fapt ce va asigura un nivel adecvat de securitate și conformitate tehnologică.
336.		CLT și CRP Cahul	Excluderea lit.b) din alin.(3) din Art.19 Comentariu: IDNP-ul este cea mai importantă dată cu caracter personal.	Se acceptă

				Metoda de autentificare bazată pe IDNP a fost exclusă, având în vedere caracterul sensibil al acestui identificator și riscurile asociate utilizării acestuia.
337.		CLT și CRP Cahul	Adăugarea unei noi litere în alin.(3) din Art.19 cu sintagma "semnătură olografă" Comentariu: Clarifică modalitatea de validare a inițiativei civice în special în zonele rurale cu acces limitat la serviciile publice de informare/documentare a populației.	Nu se acceptă Susținerea inițiativelor civice se realizează exclusiv în format electronic, pentru asigurarea trasabilității, unicității și securității procesului. Pentru persoanele care nu dispun de competențe digitale, sunt prevăzute mecanisme de acces asistat.
	(4) Pentru cetățenii care nu dispun de echipamente sau competențe digitale, accesul la platforma e-Democrație se asigură prin: a) centrele unificate de prestare a serviciilor publice; b) biblioteci publice, primării sau oficii poștale desemnate, dotate cu tehnică de calcul și conexiune la internet.			
338.	(5) Termenul pentru colectarea semnăturilor este stabilit de autorul inițiativei civice, însă nu poate fi mai mic de o lună.	Agenția de Guvernare Electronică	Alin. (5) stabilește termenul de colectare a semnăturilor de cel puțin o lună, dar trebuie să precizăm că acest termen nu este reflectat de configurația actuală a platformei.	Se acceptă La dezvoltarea modului urmează a se ține cont de acest aspect specific și a se asigura funcționalitatea de

				setare a termenelor, inclusiv minim, pentru colectarea susținerilor.
339.	(6) Pragul minim de semnături de susținere pentru inițiativa civică inițiată: a) la nivel național este de 10 000 de semnături;	Consiliul Superior al Procurorilor	Art. 19 alin. (6) lit. b)–h) Corectare de redactare. Sintagma eronată „unități administrativ teritoriale” se va substitui cu forma corectă: „ unități administrativ-teritoriale ”.	Se acceptă A fost corectată redactarea sintagmei „unități administrativ-teritoriale”.
340.	b) în unități administrative teritoriale cu o populație peste 500 mii locuitori – 5 000 de semnături; c) în unități administrative teritoriale cu o populație de la 100 000 până la 499 999 locuitori – 4 000 de semnături; d) în unități administrative teritoriale cu o populație de la 50 000 până la 99 999 locuitori – 2000 de semnături;	Ministerul Apărării	revizuirea art. 19 (6) a). În versiunea actuală, pragurile minime de semnături de susținere pentru inițiativa civică inițiată, nu sunt proporționale. Stabilirea unor valori absolute poate genera dezechilibre între unitățile administrativ-teritoriale cu populații diferite. În vederea asigurării echității și aplicării uniforme a mecanismului de inițiativă civică, considerăm oportun stabilirea pragurilor de susținere, sub forma unor procente fixe, raportate la numărul populației localității, în locul valorilor absolute arbitrare.	Nu se acceptă Stabilirea pragurilor în valori absolute asigură claritate, previzibilitate și aplicabilitate practică, evitând complexitatea determinării procentuale și dificultățile de verificare. În practica statelor UE, majoritatea mecanismelor similar folosesc: praguri fixe sau praguri combinate (fix + procent). Pentru
341.	e) în unități administrative teritoriale cu o populație de la 20 000 până la 49 999 locuitori – 1000 de semnături; f) în unități administrative teritoriale cu o populație de la 5000 până la 19 999 locuitori – 500 de semnături;	Secretariatul Parlamentului	la alin.(6) lit.a): „Pragul minim de semnături de susținere pentru inițiativa civică inițiată: a) la nivel național este de 10 000 de semnături;” - ni se prezintă ca o condiție oarecum insuficientă sub aspectul reprezentativității. Pentru comparație, aducem aminte de condiția de 200 000 voturi pentru revizuirea Constituției (art.141 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova). Bineînțeles, nu ridicăm pretenții exagerate față de pragul minim de semnături, dar totuși, o majorare a acestuia, mai ales pentru inițiativele de nivel național, o considerăm necesară.	Nu se acceptă Pragul minim de susținere pentru inițiativele civice de nivel național trebuie analizat prin prisma naturii juridice și a finalității mecanismului reglementat de prezentul proiect de lege, care este distinct de alte forme de participare cu caracter decizional.

	g) în unități administrativ teritoriale cu o populație de la 2000 până la 4 999 locuitori – 200 de semnături; h) în unități administrativ teritoriale cu o populație de până la 1999 locuitori – 100 de semnături.			În acest sens, comparația cu pragul de 200 000 de semnături prevăzut pentru inițiativa de revizuire a Constituției, conform art. 141 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, nu este relevantă, întrucât aceasta vizează un mecanism de natură constituțională, cu efecte juridice directe și obligatorii asupra ordinii juridice fundamentale a statului. Spre deosebire de aceasta, inițiativa civică reglementată prin prezentul proiect are un caracter exclusiv participativ și consultativ, neproducând efecte juridice directe și neobligând autoritatea publică la adoptarea unei decizii în sensul propus. Rolul acesteia este de a semnaliza o problemă de interes public și de a declanșa procesul de analiză și eventual de elaborare a unei decizii de către autoritatea competentă. În aceste condiții, stabilirea unui prag excesiv de ridicat ar transforma mecanismul inițiativei civice într-un instrument dificil de utilizat în practică și ar
--	--	--	--	---

				contraveni obiectivului legii de a încuraja participarea publică și implicarea cetățenilor în procesul decizional. Totodată, pragul propus a fost calibrat astfel încât să asigure un nivel minim de reprezentativitate, fără a crea bariere disproporționate de acces, fiind în concordanță cu bunele practici internaționale în materie de participare civică, care promovează mecanisme accesibile și incluzive.
342.		Ministerul Finanțelor	La art. 19 alin. (6) se propune a fi substituită sintagma „unități administrativ teritoriale” în „unități administrativ-teritoriale”.	Se acceptă
343.		Ministerul Finanțelor	La art. 19 alin. (6) lit. d)–e) se recomandă indicarea marjei pragului minim „de la – până la”, potrivit literelor b), c), f), g).	Se acceptă
344.		APSCF	Condiție excesivă - Cerința semnăturilor din 50% din raioane blochează inițiativele regionale legitime cu impact național. Dacă presupunem o inițiativă civică pentru salvarea râului Prut, acestea este o temă de interes național, dar care va strânge semnături preponderent din raioanele riverane. Eliminare: Abrogarea cerinței de reprezentativitate teritorială ("jumătate de autorități administrativ-teritoriale"). Păstrarea doar a pragului numeric.	Se acceptă Prevederea a fost exclusă după consultarea în cadrul Grupului de lucru. În proiectul de lege supus consultării această normă nu se regăsea deja.
345.		CLT și CRP Cahul	Micșorarea pragurilor de semnături pentru inițiativa civică menționate în alin.(6) din Articolul 19 în vederea majorării participării publice/implicării civice a cetățenilor Comentariu: Pragurile actuale pot descuraja inițiativa civică.	Nu se acceptă Pragurile de susținere au fost analizate suplimentar. Concluzia este că acestea asigură unui echilibru între

				accesibilitate și necesitatea unui nivel minim de reprezentativitate.
346.	Articolul 20. Examinarea inițiativelor civice de către autoritățile publice (1) În termen de o lună după ce o inițiativă civică acumulează numărul necesar de semnături, autoritatea publică vizată organizează o ședință de consultare publică în privința inițiativei. În acest scop, autoritatea publică plasează pe portalul de participare publică un anunț care cuprinde următoarele elemente: a) referința la inițiativa civică supusă dezbaterii;	Ministerul Afacerilor Interne	La art. 20 alin. (1), pentru a evita interpretările divergente cu referire la termenul procedural, se recomandă substituirea sintagmei „În termen de o lună după ce” cu textul „În termen de 30 de zile de la data la care”.	Se acceptă textul a fost ajustat prin utilizarea termenului „30 de zile”, fiind totodată clarificat momentul de la care începe curgerea acestuia, respectiv data atingerii pragului de susținere. În plus, pentru a reflecta specificul mecanismului digital, s-a precizat că atingerea pragului este constatată prin intermediul platformei e-Democrație, fără a introduce o procedură administrativă suplimentară de validare.
347.	b) formatul ședinței de consultare publică (cu prezență fizică, online sau mixt); c) data și locul ședinței de consultare publică; d) modalitatea de conectare în cazul ședinței de consultare publică desfășurate online sau mixt; e) modul de înregistrare a participanților; f) datele de contact ale persoanei responsabile de	Consiliul Concurenței	Proiectul de lege propune un nou cadru normativ și are ca scop consolidarea democrației participative prin promovarea guvernării deschise și asigurarea participării publice în procesul decizional al autorităților publice, inclusiv aplicabil pentru autoritățile publice autonome, cum ar fi BNM, CNPF, ANRE, CC, ANI și altele. În acest scop, pentru a garanta promovarea deplinei transparențe și participarea efectivă a persoanelor interesate în procesul decizional al autorităților publice autonome, se propune completarea textului art. 6 alin. (4), art. 11 alin. (1), art. 12 alin. (1), art. 14 alin. (3), art. 17 alin. (1)-(5) și art. 20 alin. (1) cu prevederea privind posibilitatea alternativă de publicare a anunțului pe pagina web oficială a autorității publice autonome. Având în vedere că portalul particip.gov.md este utilizat în principal de organele subordonate Guvernului, această măsură va asigura atât respectarea principiului transparenței și accesului la informație, cât și posibilitatea	Se acceptă Cu referință la acest aspect, posibilitatea publicării informațiilor pe pagina web oficială a autorității a fost reglementată la art. 6 alin. (5), care are caracter general și este aplicabil inclusiv autorităților publice autonome. Astfel, autoritatea publică-autor, publică informațiile de interes public pe platforma aplicabilă conform

	organizarea ședinței de consultare publică.		persoanelor interesate de a participa efectiv la consultările publice și la procesul decizional al autorităților publice autonome.	art. 6 (site-ul web sau portalul particip.gov.md)
348.		Fundația „Dorcas-Moldova”	Articolul 20. Examinarea inițiativelor civice Prevedere: Autoritatea organizează o ședință de consultare publică. Propunere: Se utilizează termenul general „consultare publică”, nu „ședință”. Modificare punct b): b) forma de consultare publică (focus-grup, audieri, dezbateri, referendum, sondaj) și formatul (fizic, online, mixt).	Se acceptă parțial În cadrul mecanismului instituit pentru inițiativele civice, organizarea unei ședințe de consultare publică are un rol procedural distinct, asigurând o dezbateră directă și transparentă a inițiativei cu participarea părților interesate. De asemenea, în versiunea revizuită a proiectului, ședința de consultare publică nu mai reprezintă etapa în care se adoptă soluția autorității, ci o etapă de deliberare prealabilă, urmată de o decizie motivată ulterioară, conform alin. (6). Astfel, observația privind lipsa de claritate a rolului ședinței este considerată remediată.
349.		CPR&OSC INSPIRED	Considerăm că trebuiesc clarificate efectele juridice ale unei inițiative civice: se face consultare publică de inițiere a deciziei, sau se ia decizia dacă inițiativa va ajunge la consultări. Pentru a nu descuraja inițiativele, trebuie de descris faptul că în urma colectării de semnături, vor fi făcute consultări, pe baza unui proiect de decizie elaborat de autoritate. Pentru inițiativele naționale, ar putea fi analizată opțiunea transmiterii automate către Parlament sau cel puțin examinarea într-o comisie parlamentară, astfel încât mobilizarea civică să nu	Se acceptă parțial Proiectul a fost consolidat prin reglementarea explicită a etapelor ulterioare ședinței de consultare publică. Astfel, potrivit alin. (6), în urma desfășurării ședinței

			depindă exclusiv de decizia instituției vizate. Legătura directă cu legislativul ar putea crește motivația de mobilizare și șansele de impact. Putem face diferența dintre pragurile locale și naționale, care ar fi autoritatea publică în cazul celor 10 000 de semnături. În țările care au inițiativă civică autoritatea este Parlamentul și fie trece în comisii parlamentare (Estonia, Letonia), fie poate fi dezbătut în Parlament (Austria, Lituania, Finlanda). Sau pot fi praguri diferențiate ca în Marea Britanie - un nr. când se oferă un răspuns sau o ședință de consultare și alt număr/prag când se dezbate în Parlament. În continuare, astfel de mecanism ocolește Parlamentul. Autoritatea publică (un minister, o direcție) poate decide că o inițiativă civică este respinsă.	de consultare publică, autoritatea publică adoptă o soluție finală privind inițiativa civică, fie de acceptare, fie de respingere, însoțită de o motivare argumentată, care este făcută publică. În cazul acceptării, inițiativa civică este preluată în procesul decizional al autorității publice, conform alin. (8). În ceea ce privește propunerea de transmitere a inițiativelor civice direct către Parlament, considerăm necesar a fi menționat că, instituirea unui astfel de mecanism ar echivala cu atribuirea unui drept de inițiativă legislativă cetățenilor, care nu este prevăzut de Constituție, unde subiecții acestui drept sunt expres și limitativ enumerați. Proiectul de lege propune un mecanism complementar, prin care inițiativele civice sunt examinate de autoritățile publice competente, în funcție de natura acestora, fără a interfera cu regimul constituțional al inițiativei legislative. De asemenea, nu toate inițiativele civice de nivel național vizează intervenții
--	--	--	---	--

				legislative, o parte dintre acestea fiind de competența executivului (politici publice, acte administrative sau normative subordonate legii), ceea ce justifică soluția propusă.
350.	(2) Autoritatea publică asigură transmiterea anunțului privind organizarea ședinței de consultare publică a inițiativei civice semnatarilor inițiativei, notificându-i prin intermediul platformei e-Democrație.	Agencia de Guvernare Electronică	La art. 20 alin. (2), în partea ce ține de notificare semnatarilor inițiativei, comunicăm că în prezent, platforma e-Democrație nu dispune de: - un mecanism de notificare individuală a tuturor semnatarilor unei inițiative, deoarece asta ar însemna necesitatea de a colecta e-mailurile persoanelor care semnează; - un modul dedicat gestionării etapelor ulterioare depunerii (consultare, examinare, soluționare);- un sistem de urmărire a statutului inițiativei (ex.: „în consultare publică”, „examinată”, „soluționată” etc.).	Se acceptă parțial Din perspectiva stadiului actual de dezvoltare a platformei e-Democrație se consideră relevantă obiecția. Totodată, reglementarea propusă are în vedere funcționalitatea viitoare a modului dedicat inițiativelor civice, care urmează a fi dezvoltat, în contextul în care prevederile Capitolului III sunt planificate pentru intrare în vigoare în anul 2028. În acest sens, norma juridică stabilește cadrul funcțional necesar, urmând ca soluțiile tehnice să fie dezvoltate și adaptate corespunzător. Mecanismele de informare a utilizatorilor reprezintă o componentă standard a platformelor digitale participative, iar dezvoltarea acestora este esențială pentru asigurarea

				caracterului efectiv al participării publice și a transparenței procesului decizional. De asemenea, textul normei a fost modificat în modul în care permite o aplicare flexibilă, inclusiv prin utilizarea altor mijloace de informare disponibile, în funcție de evoluția tehnică a platformei, fără a afecta obiectivul de bază al reglementării.
351.	(3) Autoritatea publică poate informa publicul și prin alte căi de comunicare precum: informarea direcționată prin e-mail, afișarea anunțului la sediul său într-un spațiu accesibil publicului, difuzarea în mass-media centrală sau locală, publicarea pe profilul oficial al autorității pe rețelele de socializare, după caz.	CPR&OSC INSPIRED	La art. 20, alin.3., considerăm că autoritatea trebuie să informeze și prin alte căi, nu doar „poate”.	Se acceptă parțial Utilizarea altor căi de comunicare decât cele obligatorii (publicarea pe platforma e-Democrație și notificarea semnatarilor) depinde de contextul specific al fiecărei inițiative civice, inclusiv de nivelul acesteia, complexitatea subiectului și resursele disponibile ale autorității publice. Instituirea unei obligații generale și cumulative de utilizare a tuturor canalelor de comunicare ar putea genera dificultăți de aplicare și formalism excesiv, fără a garanta în mod necesar o informare mai eficientă.

				În acest sens, prevederea a fost menținută cu caracter flexibil, oferind autorităților posibilitatea de a utiliza, după caz, canale suplimentare de comunicare, în funcție de specificul situației, pentru a asigura o informare adecvată a publicului.
	(4) În cadrul ședinței de consultare publică, autoritatea publică prezintă inițiativa civică și o supune discuției, urmată de intervențiile verbale ale părților interesate care s-au înregistrat la ședință.			
	(5) Participanții la ședința de consultare publică sunt informați despre timpul alocat intervențiilor individuale, luând în considerare necesitatea asigurării posibilității fiecărui participant de a prezenta opinia.			
352.	(6) În termen de 10 zile lucrătoare de la desfășurarea ședinței de consultare publică, autoritatea publică plasează pe portalul de participare publică: 1) procesul-verbal al ședinței de consultare publică;	ANRE	La art.20 alin. (6), pct.1) se exclude. Argumentare: Propunerea de excludere a obligației de publicare a procesului verbal al ședinței de consultare publică se justifică prin faptul că rezultatele consultărilor sunt deja reflectate în Sinteza recomandărilor, document care conține în mod sistematizat toate propunerile formulate de părțile interesate, precum și analiza acestora și argumentarea acceptării sau respingerii lor de către autoritatea publică autor.	Nu se acceptă Procesul-verbal al ședinței de consultare publică a inițiativei civice are o funcție distinctă față de alte documente, reflectând desfășurarea efectivă a consultării, intervențiile participanților și aspectele discutate. La

	2) un comunicat cu privire la modul de soluționare a inițiativei civice examinate, care cuprinde: a) referința la inițiativa civică examinată; b) mențiunea despre organizarea ședinței de consultare publică în privința inițiativei civice; c) soluția finală a autorității publice (de acceptare sau de respingere a propunerii de inițiere a elaborării deciziei); d) motivarea argumentată a soluției finale.			această etapă prealabilă inițierii procesului decizional nu se elaborează sinteză, se consemnează opiniile pro și contra pentru a fi, în final, baza argumentării deciziei autorității publice privind acceptarea sau neacceptarea inițiativei. Acesta constituie un element esențial pentru asigurarea transparenței și trăsabilității procesului participativ.
353.		CLT și CRP Cahul	Completarea Articolului 20 alin.(6), pct.2), lit.c) cu sintagma "proiectului de decizie aparține comisiilor consultative de specialitate APL;" Comentariu: Comisiile consultative au un rol important în analiza proiectelor de decizie.	Nu se acceptă Articolul reglementează un mecanism general aplicabil tuturor autorităților publice, iar introducerea unor elemente specifice organizării interne a autorităților publice locale ar afecta caracterul unitar și general al normei. Rolul comisiilor consultative de specialitate este reglementat prin acte normative specifice organizării și funcționării autorităților publice locale și poate fi valorificat în cadrul procesului decizional, fără a fi necesară includerea expresă în prezenta lege.

354.		CPR&OSC INSPIRED	Recomandăm evitarea sintagmei „soluție finală” la alineatul (6), pct. 3 și înlocuire cu „decizie motivată”	Se acceptă
	(7) Comunicatul cu privire la modul de soluționare a inițiativei civice este publicat concomitent și pe platforma e-Democrație.			
355.	(8) În cazul în care soluția finală a autorității publice este de a accepta inițierea elaborării deciziei, inițiativa civică trece în procesul decizional al autorității publice și se desfășoară conform prevederilor prezentei legi.	Ministerul Afacerilor Interne	Implicarea activă a societății civile, inclusiv cu formularea mai multor propuneri aferente unui domeniu, poate afecta direct realizarea acțiunilor deja planificate. În acest sens, se propune analiza oportunității completării proiectului de lege cu o prevedere (ca alternativă, completarea art. 20 din proiectul de lege), care să stabilească posibilitatea inițierii de către autoritatea publică a elaborării proiectului de decizie, în baza propunerilor înaintate prin inițiative civice, cu includerea ulterioară a acțiunii de elaborare a proiectului de decizie în planul de acțiuni al instituției pentru anul următor recepționării propunerii. Auxiliar, în cadrul inițiativelor civice, pentru proiectele de decizii, care presupun cheltuieli financiare, se consideră necesar de reglementat în proiectul de lege necesitatea/obligativitatea identificării de către autor a surselor de finanțare. Luând în calcul că resursele financiare anuale ale autorităților publice sunt alocate în conformitate cu calendarul bugetar, autoritatea publică, în domeniul căreia au fost înaintate propuneri, poate rămâne în imposibilitate de promovare a proiectului, care reiese din inițiativă publică, din motiv că nu are acoperire financiară.	Nu se acceptă Introducerea unei obligații de amânare a inițierii procesului decizional sau de condiționare a acestuia de includerea în planurile anuale ale autorităților ar afecta caracterul efectiv și oportun al mecanismului inițiativelor civice. Proiectul de lege stabilește un cadru procedural pentru examinarea inițiativelor, iar decizia autorității publice de acceptare sau respingere este motivată, inclusiv prin raportare la resursele disponibile și prioritățile instituționale, conform prevederilor alin. (6). În ceea ce privește aspectele financiare, acestea sunt reglementate prin cadrul general aplicabil elaborării actelor normative și politicilor publice, inclusiv prin procedurile de

				planificare bugetară, nefiind necesară instituirea unor cerințe suplimentare pentru inițiativele civice.
356.		Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	La art. 20 alin. (8), atragem atenția că prin definiție procesul decizional cuprinde și etapa de inițiere, care în opinia noastră, pentru inițiativele civice nu se justifică, întrucât potrivit aceluiași articol aceste inițiative sunt deja supuse consultărilor publice prealabile elaborării actului normativ, care reprezintă o etapă a procesului decizional. Prin urmare considerăm că textul „trece în procesul decizional” urmează a fi substituit cu textul „trece la etapa de elaborare al procesului decizional”	Se acceptă parțial Inițiativele civice sunt supuse unei ședințe de consultare publică anterioare deciziei autorității privind acceptarea sau respingerea acestora, etapă distinctă de inițierea procesului decizional în sensul Capitolului II. S-a considerat necesară clarificarea faptului că, în cazul acceptării inițiativei civice, procesul decizional se inițiază ulterior, în conformitate cu prevederile legii, și nu este considerat deja parcurs prin consultarea inițială. Formularea propusă privind limitarea la „etapa de elaborare” nu a fost acceptată, deoarece aceasta nu acoperă întreg ciclul decizional și ar putea restrânge nejustificat marja de acțiune a autorității publice.
CAPITOLUL IV RĂSPUNDEREA ȘI CONTESTAREA				

357.	Articolul 21. Răspunderea juridică	Aparatul Președintelui Republicii Moldova	Referitor la Capitolul IV „Răspunderea și contestarea”, se impune revizuirea necesității menținerii tuturor normelor incluse în acest capitol, din perspectiva oportunității și a coerenței cadrului juridic. Astfel, pentru atragerea la răspundere contravențională ar fi necesară completarea Codului contravențional cu o componentă de contravenție cu obiect special, privind încălcarea legislației în domeniul participării publice — ipoteză care nu se susține, întrucât enumerările prevăzute la art. 17 alin. (2), care definesc situațiile de încălcare a legislației privind participarea publică, reprezintă, în esență, abateri de la atribuțiile funcționale stabilite prin fișa postului. Aceste abateri pot fi deja sancționate în temeiul cadrului normativ general aplicabil funcționarilor publici, inclusiv potrivit Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public. Se recomandă, prin urmare, reanalizarea oportunității Capitolului IV, pentru a evita paralelismele normative și suprapunerea cu reglementările deja existente în legislația generală.	Se acceptă. Capitolul IV a fost revizuit. La art. 21: alin. (1), cuvintele „și civilă” se exclud; alin.(2) lit. g) și h) se exclud. Art. 22 și 23 au fost excluse, întrucât procedura de contestare este reglementată de cadrul general aplicabil, iar menținerea unor reguli speciale ar putea genera neconcordanțe și aplicare neuniformă
358.		Ministerul Energiei	Se propune completarea Capitolului IV. Răspundere și contestarea , cu un articol nou, care să reglementeze răspunderea și consecințele încălcării ordinii în cadrul ședințelor de consultare publică de către participanți. Astfel, se propune următoarea redacție „Participanții la ședințele de consultare publică sunt obligați să respecte regulile de dialog stabilite pentru desfășurarea ședinței, despre care au fost informați în conformitate cu prevederile art. 14 alin. (8). În cazul în care un participant încalcă regulile de dialog, reprezentantul autorității publice care prezidează ședința îl avertizează. Dacă încălcarea continuă, acesta poate dispune părăsirea ședinței de consultare publică de către participant, iar recomandările formulate de acesta după dispunerea părăsirii ședinței nu se iau în considerare.”.	Se acceptă parțial Aspectele invocate au fost reglementate prin prevederile art. 14 alin. (7)–(9), care stabilesc obligația informării participanților cu privire la regulile de dialog, asigurarea tratamentului egal și competența autorității publice de a dispune măsuri necesare pentru desfășurarea ordonată a ședinței. Introducerea unor prevederi suplimentare în Capitolul IV ar conduce la dublarea normelor existente

				și la o detaliere excesivă a unor aspecte care țin de organizarea practică a ședințelor, reglementate deja prin cadrul general și prin regulamentele interne ale autorităților publice. Totodată, instituirea unor sancțiuni sau consecințe explicite la nivelul legii pentru comportamentul participanților ar putea afecta caracterul deschis și incluziv al procesului de consultare publică, care urmărește facilitarea participării și exprimării opiniilor de către părțile interesate.
359.		Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale	Art. 21 definește încălcări ale procedurii de participare publică, însă nu stabilește răspunderea administrativă aferentă, fapta contravențională, sancțiunea aplicabilă și autoritatea constatoare. Se propune corelarea proiectului de lege cu Codul contravențional nr. 218/2008, prin introducerea unor norme privind răspunderea contravențională pentru încălcarea obligațiilor de participare publică, inclusiv examinarea oportunității desemnării Cancelariei de Stat în calitate de agent constator, în condițiile art. 415¹ din Codul contravențional.	Se acceptă parțial. Concomitent, vor fi propuse modificări la Codul contravențional nr. 218/2008 (completarea art.71) pentru reglementarea răspunderii contravenționale aferente încălcării obligațiilor privind participarea publică. Astfel, Agent constator va fi organul responsabil pentru examinarea încălcărilor legislației privind accesul la informație și cu privire la petiționare

360.		Secretariatul Parlamentului	Art.21: Norma nu oferă suficientă claritate în partea ce ține de răspunderea juridică a funcționarului public/demnitarului. Principiul legalității incriminării este fundamental în dreptul contravențional. Atunci când o normă care reglementează procesul de consultare publică este vagă cu privire la sancțiuni, ea devine normă care stabilește o conduită, dar nu prevede o pedeapsă pentru nerespectarea ei. Includerea sancțiunilor direct în Codul contravențional este imperativă ori simpla mențiune într-o lege specială că „fapta atrage răspundere contravențională” este nulă dacă nu există un corespondent în Codul contravențional care să prevadă componenta de contravenție – obiect, subiect, latura obiectivă, latura subiectivă.	Se acceptă. Concomitent, vor fi propuse modificări la Codul contravențional nr. 218/2008 pentru reglementarea răspunderii contravenționale aferente încălcării obligațiilor privind participarea publică, inclusiv sub aspectul stabilirii faptei, sancțiunii și autorității competente.
361.		Ministerul Finanțelor	La art. 21, deși sunt enumerate faptele ce constituie încălcări, ar fi utilă o formulare mai explicită a temeiului sancționator, prin indicarea expresă a normei de trimitere la cadrul contravențional sau disciplinar aplicabil, pentru a evita eventuale incertitudini de aplicare.	Se acceptă parțial. Abaterile disciplinare sunt deja sancționabile în temeiul cadrului normativ general aplicabil funcționarilor publici, inclusiv al Legii nr. 158/2008 privind funcția publică și statutul funcționarului public. Concomitent, vor fi propuse modificări la Codul contravențional nr. 218/2008 pentru reglementarea răspunderii contravenționale aferente încălcării obligațiilor privind participarea publică, inclusiv sub aspectul stabilirii faptei, sancțiunii și autorității competente.

362.	Serviciul Prevenirea și Combateră Spălării Banilor	În ceea ce ține de mecanismele de răspundere juridică și contestare prevăzute de proiect, art. 21 califică drept încălcări ale legislației privind participarea publică anumite fapte ale funcționarului public sau demnitarului public, iar art. 22 stabilește că orice persoană care se consideră vătămată în drepturile sale prevăzute de lege poate contesta în instanța de judecată orice acțiune sau inacțiune a autorității publice prin care au fost încălcate prevederile legii, acțiunea urmând a fi examinată în contencios administrativ. În lipsa unei precizări exprese privind raportul dintre aceste dispoziții și restricțiile legale justificate de protecția informațiilor sensibile, există riscul ca autoritățile să fie expuse unor litigii generate tocmai de interpretarea diferită a limitelor transparenței în domenii în care obligațiile de publicitate trebuie conciliate cu obligații legale concurente de confidențialitate. Cu alte cuvinte, în absența unei clarificări normative exprese, problema nu este doar una de tehnică legislativă, ci și una de securitate juridică, întrucât autoritățile vizate vor fi nevoite să traseze, de la caz la caz, linia de demarcație dintre ceea ce trebuie făcut public și ceea ce trebuie protejat, sub riscul unei contestări judiciare ulterioare.	Se acceptă parțial. Art. 22 a fost exclus. Eventualele acțiuni vor fi exercitate potrivit cadrului procedural general aplicabil.
363.	CNTM	Problemă: Art. 21 instituie răspunderea "disciplinară, contravențională și civilă, conform legislației", fără a specifica norma sancționatoare aplicabilă. Codul contravențional nu conține în prezent o normă specifică privind încălcarea dreptului la participare publică. Trimiterea generică este lipsită de efect juridic practic, întrucât principiul legalității incriminării (art. 7 CEDO; art. 22 Constituție) impune că faptele contravenționale trebuie expres prevăzute de lege. Recomandare: Proiectul trebuie însoțit de o lege de modificare a Codului contravențional, cu o normă specifică privind obstrucționarea participării publice. Fără această completare, răspunderea contravențională prevăzută de proiect este pur nominală.	Se acceptă. Concomitent, vor fi propuse modificări la Codul contravențional nr. 218/2008 pentru reglementarea răspunderii contravenționale aferente încălcării obligațiilor privind participarea publică, inclusiv sub aspectul stabilirii faptei, sancțiunii și autorității competente.
364.	Centrul pentru Politici, Inițiative și Cercetări PLATFORMA	Introducerea, în Capitolul IV, RĂSPUNDEREA ȘI CONTESTAREA, a unui articol separate ce ar conține prevederi privind încetarea efectelor unei decizii sau chiar declararea nulității	Nu se acceptă. Regimul juridic al controlului

		acesteia în cazul nerespectării prevederilor privind participarea publică în procesul decizional. La moment proiectul conține doar sancțiuni disciplinare, penale și civile în privința demnitarilor care comit încălcări ale legislației privind participarea publică, dar nu prevede și efecte asupra actului (legii, politicii) aprobat/adoptat cu încălcări. Considerăm aceste prevederi suplimentare ca fiind extrem de necesare. Răspunderea juridică a funcționarului sau demnitarului public face parte din conceptul social ce se referă la suportarea anumitor constrângeri pentru încălcarea admisă. Activitatea lor a fost mereu în vizorul societății, deoarece reprezintă în sine un element de bază a administrării intereselor comune ale societății. Astfel, sancțiunea pentru încălcarea cadrului normativ este o măsură firească, scopul principal fiind de a produce schimbări în comportamentul persoanei responsabile, însă nu se referă la măsura de încetare a efectelor juridice ale actului normativ/administrativ adoptat. Ultima ține de oprirea producerii pagubelor apărute în urma adoptării și implementării deciziei vicioase (în materie sau pe procedură). Capitolul IV al proiectului de lege omite să dezvolte soluții ce țin de efectele deciziilor adoptate cu încălcarea procedurii de consultare publică. Odată ce Constituția RM (art. 39) prevede dreptul cetățenilor de a participa la administrarea treburilor publice și atribuie acestui un aspect fundamental în guvernare, și Codul Administrativ (art. 21) prevede legalitate ca și principiul comun aplicabil administrației publice, răspunsul la întrebare - se consideră încălcarea procedurii un viciu grav al actului adoptat, în sensul art. 140 al Codului Administrativ?, devine unul prioritar. Din perspectiva societății civile, considerăm că lipsa consultațiilor publice sau realizarea lor cu încălcarea procedurii este un viciu grav, în cazuri de proiectele de decizii care pot avea un impact semnificativ asupra interesului public, asupra drepturilor și obligațiilor persoanelor sau asupra mediului economic și social (art.14, alin. (2) al proiectului). Astfel, deciziile cu impact semnificativ și adoptate cu încălcarea procedurii de consultare publică urmează să fie supuse sancțiunii de nulitate, posibilă de realizat în procedura de contencios	constituționalității și al legalității actelor adoptate sau emise cu încălcarea cadrului normativ este deja reglementat de legislația în vigoare. Pentru actele supuse controlului constituționalității, competența revine Curții Constituționale, iar pentru actele administrative, inclusiv cele normative, este aplicabilă procedura contenciosului administrativ. În aceste condiții, o reglementare suplimentară ar fi redundantă și ar putea genera confuzie sau incertitudine în aplicare.
--	--	---	--

			administrativ (art. 20 Cod administrativ, prevede dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ). Această măsură ar oferi o claritate în numărul de instrumente de corectare a erorilor decizionale și ar oferi o garanție reală societății în realizarea efectivă a dreptului la participare în procesul decizional.	
365.		AO EcoContact	La art. 21 Răspunderea juridică Recomandăm asigurarea efectivității dreptului la participare publică în procesul decizional. În lipsa unor remedii care să vizeze actul adoptat cu încălcarea procedurii (suspendare, anulare ori revenire la etapa anterioară), obligațiile de consultare rămân predominant formale, iar încălcarea lor poate fi „acoperită” prin sancționarea ulterioară a persoanei responsabile, fără a înlătura efectele deciziei viciate asupra publicului și părților interesate. Introducerea posibilității de suspendare/anulare este necesară pentru prevenirea unui cerc vicios („adoptă acum, răspunde mai târziu”), în special în domenii în care actele produc efecte rapide și uneori ireversibile (tarife, reguli de furnizare, investiții, delegări, achiziții). Suspendarea efectelor actului până la remedierea procedurii protejează interesul public și persoanele afectate, reduce riscul prejudiciilor dificil de reparat și asigură că consultarea are loc în timp util, înainte de producerea consecințelor juridice și economice. Este necesară pentru a asigura efectivitatea dreptului la participare publică în procesul decizional și pentru a elimina un vid de protecție juridică în materia măsurilor provizorii. În prezent, Codul administrativ, în art. 172, alin. (2) reglementează suspendarea actului administrativ individual defavorabil prin temeuri generale (suspiciuni serioase privind legalitatea și pericol iminent de prejudicii ireparabile), însă nu reflectă explicit faptul că încălcarea procedurii de participare publică constituie un viciu procedural esențial care, prin natura lui, poate afecta legalitatea și legitimitatea actului și poate face iluzoriu dreptul procedural al publicului dacă efectele actului continuă să se producă până la soluționarea litigiului. Introducerea expresă a temeiului de suspendare în cazul	Nu se acceptă. Dreptul la participare la administrarea treburilor publice este garantat de art. 39 din Constituție, iar dacă printr-o activitate administrativă este încălcat un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acesta poate fi revendicat prin acțiune în contencios administrativ, potrivit normelor Codului administrativ. În plus, cadrul normativ existent deja permite contestarea actelor administrative și, după caz, solicitarea suspendării actului contestat ori a altor măsuri provizorii, astfel încât o reglementare suplimentară în proiect ar avea caracter redundant și ar putea genera confuzie în aplicare.

			nerespectării regulilor de participare publică este justificată deoarece asemenea încălcări generează un risc structural de ireversibilitate: actele adoptate fără consultare produc efecte imediate (tarife, reguli de furnizare, restricții, autorizări, delegări), iar executarea lor înainte de remedierea procedurii goleşte de conținut participarea publicului, transformând-o într-o formalitate ulterioară, fără capacitatea reală de a influența decizia. Suspendarea are rolul de a păstra utilitatea procedurii participative, de a preveni prejudiciile sociale și economice dificil de reparat, în care sancțiunea persoanei nu repară efectul actului viciat. Totodată, consacrarea explicită a acestui temei sporește previzibilitatea și uniformitatea aplicării măsurilor provizorii: instanța și părțile interesate vor avea un criteriu clar că nepublicarea proiectului/materialelor relevante, nerespectarea termenelor, limitarea accesului la consultări ori lipsa sintezei și a răspunsului motivat pot fundamenta suspendarea, chiar și atunci când evaluarea prejudiciului ireparabil este dificil de cuantificat imediat. În acest mod se consolidează controlul jurisdicțional asupra legalității procedurale, se întărește disciplina administrativă și se garantează că participarea publicului rămâne o condiție reală a bunei guvernări, nu o obligație fără remedii eficiente.	
366.	(1) Încălcarea dreptului de participare a cetățenilor la administrarea treburilor publice nemijlocit, precum și prin reprezentanții lor, atrage răspunderea disciplinară, contravențională și civilă, conform legislației.	Ministerul Afacerilor Interne	La art. 21 alin. (1), autorul indică că: „Încălcarea dreptului de participare a cetățenilor la administrarea treburilor publice nemijlocit, precum și prin reprezentanții lor, atrage răspunderea disciplinară, contravențională și civilă, conform legislației”, însă în Codul contravențional nr. 218/2008 nu se regăsește o contravenție specială, care să sancționeze direct încălcarea legislației privind participarea publică sau inițiativa civică. Cu toate acestea, ipotetic, poate fi admis ca unele fapte indicate la art. 21 alin. (2), să fie încadrate indirect în contravenții existente privind activitatea autorităților publice, cum ar fi: art. 312 – abuzul de putere sau abuzul de serviciu; art. 312² – neglijența în serviciu; art. 313 – excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu. În context, se recomandă o clarificare conceptuală, întrucât formularea	Se acceptă. Concomitent, vor fi propuse modificări la Codul contravențional nr. 218/2008 pentru reglementarea răspunderii contravenționale aferente încălcării obligațiilor privind participarea publică, inclusiv sub aspectul stabilirii faptei, sancțiunii și autorității competente.

			propusă poate crea incertitudini cu privire la temeiul contravențional concret aplicabil, iar în absența unei norme juridice contravenționale, indicarea răspunderii contravenționale riscă să rămână una declarativă. Analogia legis, sancționarea încălcării unei norme juridice fără tipizare clară a faptei ilicite contravine principiului legalității incriminării și al pedepsei, or, prin similitudine, la pct. 29 și 30 din Hotărârea Curții Constituționale privind excepția de neconstituționalitate a articolului 328 alin. (3) lit. d) din Codul penal (excesul de putere și depășirea atribuțiilor de serviciu soldate cu urmări grave) din 1 octombrie 2018, Curtea a reținut că: „...principiul legalității incriminării și a pedepsei penale presupune, prin definiție, că nicio faptă nu poate fi considerată infracțiune dacă nu există o lege care să o prevadă (nullum crimen sine lege) și că pedepsele nu pot fi aplicate dacă nu sunt prevăzute de lege (nulla poena sine lege)... În activitatea legislativă, principiul legalității incriminării și a pedepsei intervine atât sub aspect material, cât și sub aspect formal. Sub aspect material, acest principiu îi impune legislatorului două obligații fundamentale: (1) să prevadă într-un text de lege faptele considerate infracțiuni și pedepsele aferente; și (2) să redacteze textul legal cu suficientă claritate, pentru ca orice persoană să poată realiza care sunt acțiunile sau inacțiunile care intră sub incidența lui.”. Ținând cont de argumentele invocate, se consideră relevantă examinarea oportunității instituirii unei componente contravenționale distincte pentru încălcarea legislației privind participarea publică sau inițiativa civică.	
367.		Compania Națională de Asigurări în Medicină	La art. 21: alin. (1) se va reformula, având în vedere obiectul de reglementare al proiectului. Totodată, se va exclude mențiunea privind răspunderea civilă, or relațiile reglementate de legea în cauză nu sunt de natură civilă. Transparența decizională constituie o obligație de drept public. În consecință, sancționarea nerespectării dispozițiilor legale privind asigurarea participării publice se realizează prin mecanismele răspunderii disciplinare sau contravenționale;	Se acceptă. Capitolul IV a fost revizuit. La art. 21: alin. (1), cuvintele „și civilă” se exclud.

368.		Ministerul Energiei	La art. 21 alin. (1) textul „atrage răspunderea disciplinară, contravențională și civilă, conform legislației.” nu oferă predictibilitate și nu elucidează expres situațiile în care survine o anumită formă a răspunderii. Prin urmare, se recomandă clarificarea și individualizarea cazurilor/condițiilor în care se aplică fiecare formă de răspundere, astfel încât să fie expres delimitate situațiile care generează răspundere disciplinară, contravențională sau civilă.	Se acceptă parțial Capitolul IV a fost revizuit. La art. 21: alin. (1), cuvintele „și civilă” se exclud. Abaterile disciplinare sunt deja sancționabile în temeiul cadrului normativ general aplicabil funcționarilor publici, inclusiv al Legii nr. 158/2008 privind funcția publică și statutul funcționarului public. Concomitent, vor fi propuse modificări la Codul contravențional nr. 218/2008 pentru reglementarea răspunderii contravenționale aferente încălcării obligațiilor privind participarea publică, inclusiv sub aspectul stabilirii faptei, sancțiunii și autorității competente.
369.		CLT și CRP Cahul	Modificarea textului la Articolul 21 alin.(1), prin excluderea textului "a cetățenilor la administrarea treburilor publice nemijlocit, precum și prin reprezentanții lor, " și includerea textului "publică a părților interesate la etapele procesului decizional" Comentariu: Formularea propusă reflectă mai clar conceptul de participare publică.	Nu se acceptă. Formularea propusă la art. 21 alin. (1) reproduce terminologia consacrată de art. 39 din Constituția Republicii Moldova, care reglementează dreptul cetățenilor de a participa la administrarea treburilor publice nemijlocit, precum și prin reprezentanții lor.

				Menținerea acestei redactări asigură coerența proiectului cu normele constituționale și evită restrângerea sau reinterpretarea sferei dreptului garantat.
370.		CPR&OSC INSPIRED	La alineatul (1) recomandăm substituirea termenului „cetățenilor” cu „părților interesate”.	Nu se acceptă. Formularea propusă la art. 21 alin. (1) reproduce terminologia consacrată de art. 39 din Constituția Republicii Moldova, care reglementează dreptul cetățenilor de a participa la administrarea treburilor publice nemijlocit, precum și prin reprezentanții lor. Menținerea acestei redactări asigură coerența proiectului cu normele constituționale și evită restrângerea sau reinterpretarea sferei dreptului garantat.
371.	(2) Constituie încălcare a legislației privind participarea publică și se sancționează potrivit legislației fapta funcționarului public sau a demnitarului public care, din motive contrare legii: a) nu respectă condițiile generale pentru asigurarea participării publice;	Banca Națională a Moldovei	La art. 21 din proiectul de lege, este reglementată răspunderea disciplinară, contravențională și civilă pentru încălcarea dreptului de participare a cetățenilor la administrarea treburilor publice. În acest sens, recomandăm evaluarea necesității modificării Codului contravențional nr. 218/2008 în vederea reglementării componenței de contravenție aferente încălcării dreptului respectiv. La art. 21. alin. (2) din proiectul de lege, propunem revizuirea expresiei „din motive contrare legii”, întrucât poate genera dificultăți de interpretare în aplicarea prevederilor cu privire la răspunderea juridică. De asemenea, opinăm că încălcarea expusă la lit. h) este formulată într-o manieră generală și implică riscul unei interpretări excesive a „încălării principiului”. Prin urmare,	Se acceptă. La art. 21, alin.(2) lit. g) și h) se exclud. Concomitent, vor fi propuse modificări la Codul contravențional nr. 218/2008 pentru reglementarea răspunderii contravenționale aferente încălcării obligațiilor privind participarea publică, inclusiv sub

	b) restricționează accesul persoanelor la ședințele de consultare publică;		recomandăm revizuirea lit. h) în vederea neadmiterii abuzului de drept.	aspectul stabilirii faptei, sancțiunii și autorității competente.
372.	c) împiedică implicarea părților interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizie; d) limitează nejustificat posibilitățile de înaintare a inițiativelor civice; e) refuză examinarea inițiativelor civice; f) respinge inițiativa civică fără motivare întemeiată; g) împiedică, în procesul decizional, accesul părților interesate la informațiile de interes public, în condițiile Legii nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public;	Ministerul Afacerilor Interne	În al doilea rând, art. 21 alin. (2) nu definește acțiunile exacte, care ar constitui „împiedicare” sau „limitare nejustificată” a participării publice și nu determină concret elementele constitutive ale încălcărilor prevăzute la lit. a) – h). Absența unor prevederi exacte poate genera fie aplicarea arbitrară a sancțiunilor, fie ineficiența mecanismului de responsabilizare, prin neaplicarea acestora, din cauza lipsei unei delimitări precise a conduitei interzise. Concomitent, la lit. h) a alin. (2) al aceluiași articol, formularea potrivit căreia constituie încălcare a legislației „nerespectarea principiilor prezentei legi” necesită a fi revizuită, sub aspectul clarității normei juridice, întrucât principiile la care se face referire au caracter general, iar stabilirea răspunderii juridice presupune determinarea unor obligații concrete.	Se acceptă. La art. 21, alin.(2) lit. g) și h) se exclud.
373.	h) nu respectă principiile prezentei legi.	Compania Națională de Asigurări în Medicină	La alin. (2), norma privind nerespectarea principiilor prezentei legi trebuie să preceadă celelalte dispoziții, pentru respectarea succesiunii logice a reglementărilor în cadrul acestui alineat.	Se acceptă. La art. 21, alin.(2) lit. g) și h) se exclud.
374.		Ministerul Energiei	La același articol, alin. (2) cuvintele „potrivit legislației” conferă un caracter incomplet al normei. Or, în situația în care se urmărește instituirea unei forme de răspundere, subiecții vizați trebuie să cunoască în mod clar și previzibil actul normativ, precum și prevederea legală în temeiul căreia va fi încadrată abaterea săvârșită. În aceeași ordine de idei, pentru același aliniat, opinăm asupra următoarei formulări „fapta funcționarului public sau a demnitarului public”. Art. 2 din Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public definește următoarele noțiuni de bază, „funcționar public – persoană fizică numită, în condițiile prezentei legi, într-o funcție publică;” precum și „funcție de demnitate publică – funcție publică ce se ocupă prin mandat obținut direct în urma alegerilor organizate sau, indirect, prin numire în condițiile legii;”. Totodată, aceeași lege, definește expres noțiunea de „autoritate publică” ca fiind orice structură organizatorică sau organ, instituite	Se acceptă parțial. Responsabilitatea privind respectarea cadrului normativ în materia participării publice revine autorității publice, însă pentru încălcările concrete pot răspunde persoanele investite cu atribuții corespunzătoare. În acest sens, alin. (2) a fost revizuit, iar formularea a fost ajustată prin indicarea expresă a formelor de răspundere aplicabile,

			prin lege sau printr-un alt act normativ, care acționează în regim de putere publică în scopul realizării unui interes public. În acest context, se propune revizuirea alin. (2), întrucât funcționarii publici și demnitarii publici acționează exclusiv în numele și în cadrul autorității publice pe care o reprezintă, iar responsabilitatea pentru respectarea cadrului normativ privind participarea publică revine, în esență, autorității publice.	respectiv răspunderea disciplinară și contravențională, în condițiile legii, evitându-se instituirea unui regim sancționator paralel și asigurându-se corelarea cu cadrul normativ existent.
375.		Ministerul Energiei	În continuare, textul prevăzut la litera g „împiedică, în procesul decizional, accesul părților interesate la informațiile de interes public, în condițiile Legii nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public;” vine în contradicție cu prevederile Capitolului V al Legii nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public. Astfel, art. 29 din legea menționată, prevede expres aplicarea sancțiunii pecuniare „furnizorului de informații”, iar art. 5 al aceleiași legi stabilește în mod expres categoriile furnizorilor de informații, care în sensul legii sunt autoritățile publice și nicidecum funcționarii publici sau demnitarii publici. În aceste condiții, formularea actuală a normei generează o inconsecvență în ceea ce privește subiectul răspunderii juridice, dar și presupune instituirea unei răspunderi duale, pe de o parte conform art. 21 alin. (2) din prezentul proiect de lege, iar pe de altă parte conform Legii nr. 148/2023 privind accesul la informațiile de interes public.	Se acceptă
376.		Ministerul Energiei	Consecvent, se propune revizuirea normei instituite la lit. h „nu respect principiile prezentei legi”, având în vedere că, principiile prin natura și esența lor, reprezintă reguli de maximă generalitate care sintetizează experiența socială și asigură echilibrul dintre respectarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor. Din acest motiv, ele nu pot constitui, prin ele însele, un temei direct pentru atragerea la răspundere juridică. Prin analogie, se poate face referire la reglementările Codului administrativ, Codului civil, Codului contravențional, Codului penal, unde principiile consacrate au un caracter general și orientativ, fiind aplicate cu titlu subsidiar în interpretarea și aplicarea normelor juridice, fără a constitui în mod	Se acceptă. La art. 21, alin.(2) lit. g) și h) se exclud.

			direct temei pentru instituirea sau atragerea unei forme de răspundere juridică.	
377.		Ministerul Finanțelor	La art. 21 alin. (2) se propune excluderea literei a), întrucât nu toate condițiile prevăzute la art. 6 pot fi evaluate în mod imparțial, coerent și fără echivoc din perspectiva constatării încălcării acestora.	Se acceptă parțial Condițiile generale prevăzute la art. 6 au fost revizuite în sensul asigurării posibilității de a fi evidentă executarea acestora. Astfel, se consideră relevant a fi menținută în prezentul articol lit. a), care devine un mecanism funcțional de responsabilitate și control pentru participarea efectivă a părților interesate în procesul decizional al autorităților publice.
378.		Congresul Autorităților Locale din Moldova	La art. 21 alin. (2) din Proiect nu este clar la ce categorii de încălcări se atribuie faptele enumerate la articolul respectiv: abateri disciplinare, contravenții, delikte patrimoniale? Este posibilă și răspunderea penală pentru unele fapte mai grave ori nu? Enumerarea clară a faptelor ilegale și clasificarea acestora, conform principiului „obligație- responsabilitate” va servi ca fundament pentru claritatea ulterioară a componentelor de abateri disciplinare, contravenții, delikte patrimoniale din legislația privind răspunderea juridică.	Se acceptă Alin. (2) a fost revizuit, iar formularea a fost ajustată prin indicarea expresă a formelor de răspundere aplicabile, respectiv răspunderea disciplinară și contravențională, în condițiile legii, evitându-se instituirea unui regim sancționator paralel și asigurându-se corelarea cu cadrul normativ existent. Concomitent, vor fi propuse modificări la Codul contravențional nr.

				218/2008 pentru reglementarea răspunderii contravenționale aferente încălcării obligațiilor privind participarea publică, inclusiv sub aspectul stabilirii faptei, sancțiunii și autorității competente.
379.		CLT și CRP Cahul	Completarea Articolului 21 alin.(2), lit.g) cu sintagma ", îngrădește, limitează în procesul decizional," Comentariu: Clarifică situațiile în care participarea publică este restricționată.	Nu se acceptă. La art. 21, alin.(2) lit. g) și h) se exclud, respectiv careva completări nu sunt necesare
380.		CPR&OSC INSPIRED	Recomandăm examinarea posibilității includerii unor sancțiuni administrative față de instituție, similare cu cele prevăzute în Legea nr. 148 din 2023 privind accesul la informațiile de interes public.	Nu se acceptă. Concomitent, vor fi propuse modificări la Codul contravențional nr. 218/2008 pentru reglementarea răspunderii contravenționale aferente încălcării obligațiilor privind participarea publică, inclusiv sub aspectul stabilirii faptei, sancțiunii și autorității competente
381.		CPR&OSC INSPIRED	Trebuie prevăzută posibilitatea anulării/suspendării acțiunii actului adoptat cu încălcarea procedurii de participare sau întoarcerea la etapa anterioară.	Nu se acceptă. Cadrul normativ existent deja permite contestarea actelor administrative și, după caz, solicitarea suspendării actului contestat ori a altor măsuri provizorii, astfel încât o

				reglementare suplimentară în proiect ar avea caracter redundant și ar putea genera confuzie în aplicare.
382.		CPR&OSC INSPIRED	Recomandăm detalierea alin. 2, punctul 2, „nu respectă condițiile generale”. Pot fi introduse mențiuni ce țin de termenele de consultare, publicarea sau nu a sintezei/proceselor verbale etc.	Se acceptă parțial Condițiile generale prevăzute la art. 6 au fost revizuite în sensul asigurării posibilității de a fi evidentă executarea acestora. Astfel, se consideră relevant a fi menținută în prezentul articol lit. a), în redacția actuală, care devine un mecanism funcțional de responsabilitate și control pentru participarea efectivă a părților interesate în procesul decizional al autorităților publice.
383.	Articolul 22. Mecanisme de contestare a acțiunilor/inacțiunilor autorităților publice	Compania Națională de Asigurări în Medicină	Art. 22, ce prevede mecanismele de contestare a acțiunilor/inacțiunilor autorităților publice prin care s-au încălcat prevederile legii privind participarea publică în procesul decizional, nu este corelat cu dispozițiile Codului administrativ. Menționăm că, potrivit art. 2 alin. (3) lit. c) și d) din Codul administrativ, prevederile codului nu se aplică actelor supuse controlului de constituționalitate de către Curtea Constituțională, precum și procedurii de elaborare și adoptare a actelor normative. Astfel, în cazul actelor supuse controlului de constituționalitate, verificarea respectării inclusiv a normelor privind participarea publică în procesul decizional se realizează de către Curtea Constituțională, iar în cazul actelor administrative normative,	Se acceptă parțial Art. 22 a fost exclus, nu mai este necesară completarea acestuia. Contestarea se va realiza potrivit cadrului procedural general aplicabil.

			nerespectarea normelor prenotate poate fi invocată în acțiunea de control normativ. Totodată, atragem atenția că art. 209 alin. (3) din Codul administrativ prevede că pentru acțiunea de control normativ nu există termen de înaintare a acțiunii în contencios administrativ.	
384.		Comisia Electorală Centrală	Cu referire la dispozițiile art. 22, dedicat mecanismelor de contestare a acțiunilor și inacțiunilor autorităților publice, considerăm că acestea necesită a fi reexaminare sub aspectul corelării cu prevederile Codului administrativ nr. 116/2018 (în continuare – Codul administrativ). Astfel, potrivit alin. (2) și (3) ale art. 22, orice acțiune sau inacțiune a autorităților publice prin care ar fi încălcate prevederile legii pot fi contestate prin înaintarea unei acțiuni în contencios administrativ, în condițiile Codului administrativ. Termenul de depunere a cererii de chemare în judecată este indicat la alin. (3), acesta fiind de 30 de zile de la data adoptării unei decizii pentru care nu au fost respectate cerințele de participare publică. În acest context, observăm că obiectul de reglementare al proiectului de lege îl constituie participarea publică în procesul decizional aferent elaborării și adoptării actelor normative și documentelor de politici enumerate expres la art. 2 alin. (3) (legi, decrete, hotărâri și ordonanțe ale Guvernului, acte normative ale autorităților administrației publice centrale și locale). Or, potrivit art. 2 alin. (3) lit. d) din Codul administrativ, prevederile acestuia nu se aplică procedurii de elaborare și adoptare a actelor normative. Prin urmare, sesizăm o problemă de compatibilitate între mecanismul de contestare propus de proiect și domeniul de aplicare al Codului administrativ, care nu acoperă materia elaborării și adoptării actelor normative. În aceste condiții, recomandăm revizuirea mecanismului de contestare prevăzut la art. 22 din proiect, eventual prin instituirea unui mecanism distinct de contestare.	Se acceptă parțial Art. 22 a fost exclus, nu mai este necesară completarea acestuia. Contestarea se va realiza potrivit cadrului procedural general aplicabil.
385.		Comisia Națională a Pieței Financiare	Art. 22 din proiect se referă la mecanismul de contestare a acțiunilor/inacțiunilor autorităților publice, făcând trimitere la procedura contenciosului administrativ reglementată de Codul administrativ nr. 116/2018. Totodată, unele elemente ale normei	Se acceptă parțial Art. 22 a fost exclus, nu mai este necesară completarea acestuia.

			propușe nu sunt pe deplin corelate cu cadrul general stabilit de Codul administrativ. În special, alin. (1) prevede posibilitatea contestării oricărei acțiuni sau inacțiuni a autorității publice, formulare care poate fi interpretată în sens larg, incluzând și manifestări ale autorității ce nu produc efecte juridice directe sau nu se materializează într-un act formal. În același timp, alin. (3) stabilește un termen de 30 de zile calculat de la data adoptării unei decizii, ceea ce sugerează că mecanismul de contestare este raportat exclusiv la existența unui act formal. În acest context, este relevant de menționat că, în sistemul Codului administrativ (art. 206), obiectul acțiunii în contencios administrative poate fi: actul administrativ individual (acțiune în contestare) sau normative (acțiune de control normativ), refuzul de a emite un act (acțiune în obligare), acțiunea sau inacțiunea autorității (acțiune în realizare), nulitatea unui act administrativ individual sau a unui contract administrativ (acțiune în constatare). Prin prisma felurilor acțiunilor în contencios administrativ, dispozițiile alin. (1) și alin. (3), așa cum sunt formulate, pot genera neclarități cu privire la respectarea procedurii prealabile (art. 208 din Codul administrativ), calcularea termenelor de înaintare a acțiunii în contencios administrativ (art. 209 din Codul administrativ). De altfel, se creează impresia că sesizarea instanței este directă, fără respectarea unei proceduri prealabile, iar termenul distinct de 30 de zile instituit la alin. (3) urmează a fi aplicabil în toate cazurile, ceea ce vine în contradicție cu termenele prevăzute la art. 209 din Codul administrativ. În concluzie, se impune reexaminarea și ajustarea prevederilor art. 22 din proiect în vederea corelării acestora cu cadrul juridic și terminologia consacrată de Codul administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018, pentru a evita interpretările divergente privind obiectul și termenul de exercitare a acțiunii în contencios administrativ, precum și instituirea unor reguli procedurale paralele în materia contenciosului administrativ.	Contestarea se va realiza potrivit cadrului procedural general aplicabil.
386.		Consiliul Concurenței	Totodată, pentru asigurarea previzibilității normei juridice și evitarea dublei interpretării, la art. 22 din proiect se propune completarea prevederilor acestuia cu o normă care să stabilească	Se acceptă parțial Art. 22 a fost exclus, nu mai este necesară

			expres dacă aceste acțiuni în contencios administrativ vor putea fi înaintate cu sau fără necesitatea respectării procedurii prealabile prevăzute de Codul administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018.	completarea acestuia cu reguli privind procedura prealabilă. Contestarea se va realiza potrivit cadrului procedural general aplicabil.
387.		Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	La art. 22 alin. (1), atragem atenția autorului proiectului că potrivit articolului 224 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, acțiune în contestare, vizează un act administrativ individual, precum și o eventuală decizie de soluționare a cererii prealabile , pe când reglementarea propusă stabilește că acțiunea în contestare vizează o acțiune sau inacțiune a autorității publice. În opinia Ministerului, acțiunea în instanța de judecată urmează a fi una în constatare, dar nu contestare, întrucât nu suntem în prezența unui act administrativ individual.	Se acceptă Art. 22 a fost exclus, inclusiv pentru a evita utilizarea necorespunzătoare a noțiunilor de contestare/constatare în raport cu acțiunile sau inacțiunile care nu constituie acte administrative individuale.
388.		Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor	În ceea ce ține de mecanismele de răspundere juridică și contestare prevăzute de proiect, art. 21 califică drept încălcări ale legislației privind participarea publică anumite fapte ale funcționarului public sau demnitarului public, iar art. 22 stabilește că orice persoană care se consideră vătămată în drepturile sale prevăzute de lege poate contesta în instanța de judecată orice acțiune sau inacțiune a autorității publice prin care au fost încălcate prevederile legii, acțiunea urmând a fi examinată în contencios administrativ. În lipsa unei precizări exprese privind raportul dintre aceste dispoziții și restricțiile legale justificate de protecția informațiilor sensibile, există riscul ca autoritățile să fie expuse unor litigii generate tocmai de interpretarea diferită a limitelor transparenței în domenii în care obligațiile de publicitate trebuie conciliate cu obligații legale concurente de confidențialitate. Cu alte cuvinte, în absența unei clarificări normative exprese, problema nu este doar una de tehnică legislativă, ci și una de securitate juridică, întrucât autoritățile vizate vor fi nevoite să traseze, de la caz la caz, linia de demarcație dintre ceea ce trebuie făcut public și ceea ce trebuie protejat, sub riscul unei contestări judiciare ulterioare.	Se acceptă parțial Preocuparea privind riscul litigiilor legate de limitele transparenței este reținută, iar art. 22 și 23 au fost excluse. Totodată, proiectul păstrează trimiteri la respectarea regimului informațiilor cu accesibilitate limitată, ceea ce permite aplicarea echilibrată a obligațiilor de transparență și confidențialitate.

389.	(1) Orice persoană care se consideră vătămată în drepturile sale, prevăzute de prezenta lege, poate contesta în instanța de judecată orice acțiune sau inacțiune a autorității publice prin care au fost încălcate prevederile prezentei legi.	Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru a Republicii Moldova	Referitor la art. 22 din proiectul de lege, observăm că acesta reglementează dreptul persoanelor interesate de a contesta acțiunile sau inacțiunile autorităților publice care le afectează drepturile prevăzute de lege, prin acțiune în contencios administrativ. Aliniatele (1) și (2) stabilesc dreptul la contestare și fac trimitere la prevederile Codului administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018, în timp ce alin. (3) prevede un termen de 30 de zile de la adoptarea deciziei pentru depunerea acțiunii în contencios administrativ. Se constată însă o neconcordanță între alin. (1) și alin. (3) din norma citată. Alin. (1) permite contestarea „oricărei acțiuni sau inacțiuni”, ceea ce poate fi interpretat ca dreptul de a contesta toate manifestările autorității, inclusiv pe cele care nu produc efecte juridice imediate sau decizii formale. Pe de altă parte, alin. (3) limitează termenul de contestare la 30 de zile de la adoptarea deciziei, ceea ce exclude acțiunile sau inacțiunile care nu au produs un act decizional formal. Această discrepanță creează un conflict de interpretare și poate genera confuzii, deoarece nu toate acțiunile sau inacțiunile autorităților publice produc consecințe juridice concrete. Notăm că, potrivit art. 15 alin. (2) din Codul administrativ, operațiunile administrative, adică manifestările de voință sau activitățile autorităților care nu produc efecte juridice, pot fi contestate doar în legătură cu actul administrativ individual care le concretizează. Prin urmare, expresia „orice acțiune sau inacțiune” din art. 22 alin. (1) din proiect este excesiv de largă și contravine practicii administrative, iar termenul de 30 de zile prevăzut la alin. (3) din același articol nu poate fi aplicat rezonabil la acțiuni sau inacțiuni care nu se finalizează printr-un act decizional. În acest context, se recomandă limitarea dreptului de contestare la deciziile finale prin care se produc efecte juridice concrete sau, după caz, la lipsa emiterii unei decizii în termenul legal. Această limitare asigură claritate, previzibilitate și conformitate cu principiile contenciosului administrativ, prevenind contestarea abuzivă a unor acțiuni intermediare care nu afectează drepturile părților interesate. Curgerea termenului de contestare ar trebui să înceapă din momentul când persoana interesată a luat cunoștință de adoptarea deciziei sau	Se acceptă Art. 22 a fost exclus, inclusiv din motivul neconcordanței dintre posibilitatea contestării oricărei acțiuni/inacțiuni și termenul calculat de la adoptarea unei decizii. Regimul contestării va rămâne cel prevăzut de cadrul procedural general.
------	---	---	---	--

			din momentul când trebuia să ia cunoștință despre adoptarea unei astfel de decizii, dar nu din momentul adoptării deciziei respective.	
390.		ANRE	Art. 22, 23 de exclus. Argumentare: Se propune excluderea art.22, art.23 din proiect, întrucât procedura de contestare a acțiunilor sau inacțiunilor autorităților publice este deja reglementată în mod expres și exhaustiv de Codul administrativ al Republicii Moldova. În aceste condiții, reglementarea separată a mecanismelor de contestare în prezenta lege ar conduce la dublarea normelor procedurale, precum și la riscul aparițiilor unor neconcordanțe între prevederile acesteia și cadrul procedural instituit de Codul administrativ. Astfel, orice persoană interesată poate contesta un act administrativ individual sau normativ invocând motive de ilegalitate, inclusiv și motive pentru încălcarea principiilor transparenței și participării publice în procesul decizional. Prin urmare, instituirea unei proceduri speciale de contestare exclusiv pentru încălcarea cerințelor de participare publică ar putea genera un echivoc în aplicarea normelor procedurale. Astfel, în situația în care, reclamantul invocă atât încălcarea cerințelor de transparență, cât și alte motive de nelegalitate a actului administrativ normativ, ar putea apărea o incertitudine cu privir la regimul procedural aplicabil. Pe de o parte, motivele ce țin de transparență, ar urma să fie examinate în termenul special prevăzut de proiectul de lege și anume în termen de 3 luni, iar pe de altă parte, celelalte motive invocate de reclamant ar urma să fie examinate potrivit procedurii generale prevăzută de Codul administrativ. În consecință, o asemenea reglementare ar putea conduce la situația în care reclamantul să fie nevoit să înainteze două acțiuni distincte de contestare a aceluiași act administrativ normativ, în funcție de motivele invocate, fapt ce va genera o incertitudine și va compromite aplicarea uniformă a procedurii de contencios administrativ. Prin urmare, pentru a evita apariția unor interpretări contradictorii, este necesar excluderea prevederilor respective și aplicarea integrală a cadrului procedural stabilit de Codul administrativ.	Se acceptă Art. 22 și 23 au fost excluse, întrucât procedura de contestare este reglementată de cadrul general aplicabil, iar menținerea unor reguli speciale ar putea genera neconcordanțe și aplicare neuniformă.
391.		Consiliul Superior al Magistraturii	Consiliul apreciază că prevederile art. 22 și 23 din proiect contravin atât Codului administrativ, cât și Constituției Republicii Moldova.	Se acceptă Art. 22 și 23 au fost excluse, având în vedere

		Potrivit art. 2 alin. (1) din proiect, prezenta lege se aplică procesului decizional desfășurat de următoarele autorități publice: a) parlamentul; b) Președintele Republicii Moldova; c) Guvernul; d) autoritățile publice autonome; e) autoritățile administrației publice centrale de specialitate; f) autoritățile administrației publice locale. În același timp, art.2 alin. (3) din Codul administrativ prevede expres că dispozițiile acestuia nu se aplică: a) raporturilor juridice de drept privat la care participă autoritățile publice; b) raporturilor juridice ale autorităților publice care acționează în baza Codului contravențional sau a Codului penal; c) actelor supuse controlului de constituționalitate exercitat de Curtea Constituțională; d) procedurii de elaborare și adoptare a actelor normative. Prin urmare, proiectul propus contravine în mod expres Codului administrativ, întrucât procedura de adoptare a actelor normative de către Parlament și Guvern ține de controlul constituționalității, fiind examinat de Curtea Constituțională ca parte a principiului constituționalității actelor normative. Mai mult, articolele 22 și 23 din Codul administrativ - care reprezintă o lege organică ce stabilește procedura de examinare a actelor administrative individuale și a actelor administrative normative, precum și a actelor care nu sunt supuse controlului de constituționalitate - instituie, în primul rând, un criteriu de admisibilitate constând în existența unei încălcări a unui drept prevăzut de lege. În acest mod este exclusă actio popularis, în temeiul principiului eficienței procedurale. În contextul proiectului analizat, nu este clar care sunt drepturile prevăzute de lege ce ar putea fi considerate încălcate în asemenea situații. Totodată, adoptarea actelor normative care se supun controlului de legalitate este examinată inclusiv sub aspectul respectării principiului transparenței în procesul decizional. În schimb, în cazul actelor normative supuse controlului de constituționalitate, verificarea procedurii de adoptare este realizată de Curtea Constituțională, ca parte a principiului legalității și constituționalității actelor normative. Totodată, prevederile proiectului limitează dreptul de înaintare a acțiunilor de control normativ, inclusiv sub aspectul termenelor de contestare și al procedurii administrative aplicabile.	riscurile de necorelare cu prevederile Codului administrativ și Constituția RM, precum și limitările propuse asupra procedurii scrise și căilor de atac
--	--	--	--

			De asemenea, proiectul limitează drepturile participanților la proces prin instituirea unei proceduri exclusiv scrise, ceea ce conduce la diminuarea principiului contradictorialității în examinarea cauzei. Or, potrivit art. 218 lit. a) din Codul administrativ, examinarea și soluționarea acțiunii în contencios administrativ în procedură scrisă este posibilă doar în situația în care participanții la proces își exprimă acordul comun în acest sens. Prin urmare, instituirea prin proiect a caracterului obligatoriu al procedurii scrise apare ca fiind contrară cadrului normativ existent.	
392.		Congresul Autorităților Locale din Moldova	Articolele 22 și 23 din Proiect se referă la legislația administrativă și conform regulilor și principiilor de codificare a legislației, ar trebui să fie norme derogatorii în compartimentele respectiva ale Codului administrativ al Republicii Moldova. Pentru facilitarea procesului respectiv la art. 25 alin. (2) etc. ar putea fi incluse modificarea Codului administrativ RM conform celor propuse (proces permis în tehnica normativă). La fel ar putea fi incluse și cele propuse la punctul următor din prezenta.	Se acceptă Art. 22 și 23 au fost excluse, având în vedere riscurile de necorelare cu prevederile Codului administrativ și Constituția RM, precum și limitările propuse asupra procedurii scrise și căilor de atac
393.		CLT și CRP Cahul	Modificarea textului la Articolul 22 alin.(1) prin includerea textului "parte interesată în procesul decizional este în drept să conteste" și excluderea textului "persoană care se consideră vătămată în drepturile sale, prevăzute de prezenta lege, poate contesta" Comentariu: Asigură dreptul tuturor părților interesate de a contesta încălcarea procedurilor de transparență.	Nu se acceptă Propunerea nu se acceptă, deoarece art. 22 va fi exclus. Dreptul părților interesate de a invoca încălcări ale procedurii de participare se va exercita potrivit mecanismelor generale aplicabile, în funcție de natura actului.
394.		CPR&OSC INSPIRED	Recomandăm completarea alineatului (1) după cum urmează: „Orice persoană interesată sau/și care se consideră vătămată ...”	Nu se acceptă Art. 22 va fi exclus, astfel că nu este necesară completarea sferei persoanelor care pot contesta. Eventualele acțiuni vor fi exercitate potrivit cadrului

				procedural aplicabil.	general
395.		CPR&OSC INSPIRED	În scopul asigurării efectivității dreptului la participare publică în procesul decizional, considerăm necesară prevederea unor remedii care să vizeze actul adoptat cu încălcarea procedurii (suspendare, anulare ori revenire la etapa anterioară). Fără astfel de sancțiuni, obligațiile de consultare rămân predominant formale, iar încălcarea lor poate fi „acoperită” prin sancționarea ulterioară a persoanei responsabile, fără a înlătura efectele deciziei viciate asupra publicului și părților interesate. Introducerea posibilității de suspendare/anulare este necesară pentru prevenirea unui cerc vicios („adoptă acum, răspunde mai târziu”), în special în domenii în care actele produc efecte rapide și uneori ireversibile (tarife, reguli de furnizare, investiții, delegări, achiziții). Suspendarea efectelor actului până la remedierea procedurii protejează interesul public și persoanele afectate, reduce riscul prejudiciilor dificil de reparat și asigură că consultarea are loc în timp util, înainte de producerea consecințelor juridice și economice. Este necesară pentru a asigura efectivitatea dreptului la participare publică în procesul decizional și pentru a elimina un vid de protecție juridică în materia măsurilor provizorii. În prezent, Codul administrativ, în art. 172, alin. (2) reglementează suspendarea actului administrativ individual defavorabil prin temeiuri generale (suspiciuni serioase privind legalitatea și pericol iminent de prejudicii ireparabile), însă nu reflectă explicit faptul că încălcarea procedurii de participare publică constituie un viciu procedural esențial care, prin natura lui, poate afecta legalitatea și legitimitatea actului și poate face iluzoriu dreptul procedural al publicului dacă efectele actului continuă să se producă până la soluționarea litigiului. Introducerea expresă a temeiului de suspendare în cazul nerespectării regulilor de participare publică este justificată deoarece asemenea încălcări generează un risc structural de ireversibilitate: actele adoptate fără consultare produc efecte imediate (tarife, reguli de furnizare, restricții, autorizări, delegări), iar executarea lor înainte de remedierea procedurii	Nu se acceptă	Propunerea de introducere a remediilor speciale de suspendare/anulare nu se acceptă în această lege, deoarece ar crea un regim procedural paralel și ar putea intra în conflict cu prevederile Codului administrativ sau privind controlul constituționalității. Art. 22 și 23 vor fi excluse.

			golește de conținut participarea publicului, transformând-o într-o formalitate ulterioară, fără capacitatea reală de a influența decizia. Suspendarea are rolul de a păstra utilitatea procedurii participative, de a preveni prejudiciile sociale și economice dificil de reparat, în care sancțiunea persoanei nu repară efectul actului viciat. Totodată, consacrarea explicită a acestei teme sporește previzibilitatea și uniformitatea aplicării măsurilor provizorii: instanța și părțile interesate vor avea un criteriu clar că nepublicarea proiectului/materialelor relevante, nerespectarea termenelor, limitarea accesului la consultări ori lipsa sintezei și a răspunsului motivat pot fundamenta suspendarea, chiar și atunci când evaluarea prejudiciului ireparabil este dificil de cuantificat imediat. În acest mod se consolidează controlul jurisdicțional asupra legalității procedurale, se întărește disciplina administrativă și se garantează că participarea publicului rămâne o condiție reală a bunei guvernări, nu o obligație fără remedii eficiente. Vedeti și analiza Cum asigurăm implementarea standardelor de participare publică, care conține referințe la standarde și practici internaționale.	
396.	(2) Contestarea acțiunilor sau inacțiunilor autorității publice se realizează prin depunerea unei acțiuni în contencios administrativ, care se înaintează și se examinează în conformitate cu prevederile Codului administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018.	Banca Națională a Moldovei	Având în vedere că art. 22 alin. (2) din proiectul de lege stabilește că contestarea acțiunilor/ inacțiunilor autorității publice în cadrul procesului decizional (de elaborare a actului normativ) se realizează prin depunerea unei acțiuni în contencios administrativ în conformitate cu Codul administrativ nr. 116/2018, propunem evaluarea adițională a aplicabilității mecanismului de contestare reglementat de Codul administrativ nr. 116/2018 în raport cu procedurile de consultare a proiectelor de acte normative, fie revizuirea art. 22, urmare examinării următoarelor aspecte: - potrivit art. 2 alin. (3) lit. d) din Codul administrativ nr. 116/2018, prevederile codului nu se aplică procedurii de elaborare și adoptare a actelor normative; - felurile acțiunilor în contencios administrativ sunt prevăzute la art. 206 din Codul administrativ nr. 116/2018 și nu se poate determina în mod clar și previzibil la care categorie se raportează acțiunea	Se acceptă Art. 22 a fost exclus, având în vedere incertitudinile privind aplicabilitatea Codului administrativ la procedurile de consultare a proiectelor de acte normative, felul acțiunii și efectele admiterii unei asemenea acțiuni.

			depusă de persoana interesată în baza art. 22 alin. (2) din proiectul de lege; - nu este clar care este obiectul acțiunii în contencios administrativ: acțiunile sau inacțiunile autorității publice realizate/nerealizate în procesul decizional sau deciziile, în sensul actelor normative și documentelor de politici prevăzute la art. 2 alin. (3) din proiectul de lege. De asemenea, din prevederile proiectului de lege nu pot fi deduse efectele admiterii unei astfel de acțiuni (spre exemplu, dacă actul normativ adoptat ar fi pasibil de nulitate în legătură cu încălcarea dreptului unei persoane în cadrul procedurii de consultare publică).	
397.	(3) Acțiunea în contencios administrativ se înaintează în decurs de 30 de zile de la data adoptării unei decizii pentru care nu au fost respectate cerințele de participare publică.	Ministerul Afacerilor Interne	Cu referire la art. 22 și 23 se menționează că mecanismul propus generează o suprapunere juridică cu reglementările deja existente în Codul administrativ, fapt ce creează deficiențe de tehnică legislativă și de coerență normativă. La art. 22 alin. (3), autorul indică că: „Acțiunea în contencios administrativ se înaintează în decurs de 30 de zile de la data adoptării unei decizii pentru care nu au fost respectate cerințele de participare publică”. Pe de altă parte, în Codul administrativ sunt stabilite numeroase situații, termene diferite sau modalități distincte de curgere a acestora (de exemplu: de la data comunicării actului sau de la momentul luării la cunoștință). În consecință, prin instituirea unui termen într-o lege specială se modifică indirect regimul procedural stabilit în Codul administrativ, ceea ce poate genera confuzii în practică. Mai mult, procedura judiciară trebuie reglementată în mod sistematic în coduri, nu dispersată în acte normative speciale. În aceste condiții, având în vedere că legile speciale nu trebuie să dubleze procedurile generale și pentru a evita eventuale conflicte normative sau situații în care aceste dispoziții ar putea fi considerate excesive ori inutile, se consideră oportună menținerea în legea specială a unei singure prevederi cu caracter general, care, eventual, ar urma să stipuleze că acțiunile și inacțiunile autorităților publice pot fi contestate în contencios administrativ, în conformitate cu prevederile Codului administrativ.	Se acceptă Art. 22 și 23 au fost excluse, inclusiv alin. (3), pentru a evita suprapunerea cu termenele și regulile procedurale prevăzute de Codul administrativ.

398.		Ministerul Enenrgiei	La art. 22 alin. (3) se propune revizuirea redacției propuse prin prisma prevederilor Codului administrativ, precum și a dispozițiilor Constituției Republicii Moldova din următoarele considerente. Alin. (3) prevede că „Acțiunea în contencios administrativ se înaintează în decurs de 30 de zile de la data adoptării unei decizii pentru care nu au fost respectate cerințele de participare publică.”. Art. 3 din proiectul de lege prevede că, decizie este orice act prevăzut la art. 2 alin. (3); Iar, potrivit art. 2 alin. (3), autoritățile publice asigură participarea publică în procesul decizional pentru următoarele tipuri de proiecte de decizii: a) legile și documentele de politici adoptate de Parlamentul Republicii Moldova; b) decretele Președintelui Republicii Moldova; c) hotărârile și ordonanțele Guvernului; d) actele normative ale autorităților administrației publice centrale de specialitate; e) actele normative ale autorităților publice autonome; f) actele normative ale autorităților administrației publice locale; g) documentele de planificare și documentele de politici publice ale Guvernului; h) documentele de politici ale autorităților publice autonome, cu excepțiile prevăzute în Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative; i) documentele de politici de nivel local. Conform art. 12 din Codul administrativ, un act administrativ normativ este actul juridic subordonat legii adoptat, aprobat sau emis de o autoritate publică în baza prevederilor constituționale sau legale, care nu se supune controlului constituționalității și stabilește reguli de aplicare obligatorii pentru un număr nedeterminat de situații identice. În același timp, art. 135 alin. (1) lit. a) prevede că, Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte. Totodată, art. 191 alin. (2) statuează expres că, Curțile de apel soluționează în primă instanță acțiunile în contencios administrativ împotriva actelor administrative normative, care nu se supun controlului de constituționalitate. Mai mult, art. 209 alin. (3) Cod	Se acceptă Art. 22 alin. (3) a fost exclus
------	--	----------------------	---	---

			administrativ, stabilește că, pentru acțiunea în realizare, acțiunea în constatare și acțiunea de control normativ nu există termen de înaintare a acțiunii în contencios administrativ. Prin urmare, considerăm imperativ revizuirea redacției propuse, astfel încât mecanismul de contestare să fie corelat cu reglementările existente în Codul administrativ și cu competențele Curții Constituționale, evitându-se astfel ambiguitățile normative. Ori, termenul de 30 de zile propus în prezentul proiect, este aplicabil, prin prisma prevederilor Codului administrativ, exclusiv actelor administrative cu caracter individual. Din noțiunea de „decizie” propusă de autor la art. 3 rezultă că, această încorporează exclusiv acte administrative cu caracter normativ, precum și acte normative care se supun controlului de constituționalitate, iar instituirea acestui termen contravine prevederilor Codului administrativ, și în particular principiului delimitării actului administrativ individual și actului administrativ normativ.	
399.		CNTM	Problemă juridică: Termenul de 30 de zile calculat de la data adoptării este mai restrictiv decât regimul general prevăzut de art. 209 alin. (1) din Codul administrativ, întrucât data adoptării poate preceda semnificativ data aducerii la cunoștință publică. Prevederea poate afecta proporționalitatea accesului la justiție garantat de art. 20 din Constituție. Problema are o dublă dimensiune: (1) punctul de start al termenului, data adoptării poate preceda cu mult data publicării sau aducerii la cunoștință publicului; (2) durata de 30 de zile este insuficientă pentru ca o parte interesată să identifice încălcarea procedurală, să obțină consiliere juridică și să formuleze o acțiune motivată. În această ordine de idei, limitările procedurale trebuie să fie justificate și proporționale față de scopul urmărit. Recomandare: Reformularea art. 22 alin. (3): termen de o lună, calculat de la data la care persoana interesată a luat cunoștință sau trebuia să ia cunoștință de decizia adoptată cu nerespectarea cerințelor de participare publică, dar nu mai târziu de 1 an de la data publicării oficiale a deciziei, în armonizare cu dreptul comun al contenciosului administrativ.	Nu se acceptă Propunerea de reformulare a termenului nu se acceptă, deoarece art. 22 a fost exclus integral. Regimul termenelor va fi cel prevăzut de cadrul procedural general aplicabil.

400.	Articolul 23. Prevederi speciale privind examinarea și soluționarea cauzelor de contencios administrativ	Comisia Electorală Centrală	În continuarea ideii exprimate la punctul precedent, relevăm necesitatea excluderii referirilor la contenciosul administrativ din denumirea marginală a art. 23 , precum și din cuprinsul alin. (1) al acestuia.	Se acceptă Art. 23 a fost exclus integral.
401.	(1) Cauzele de contencios administrativ, intentate conform art. 22, se examinează și se soluționează în procedură scrisă, în termen de cel mult 3 luni de la data acceptării acțiunii.	Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru a Republicii Moldova	În privința art. 23 alin. (1) din proiect notăm că, instituirea procedurii scrise ca regulă generală, limitează participarea activă a părților și interacțiunea directă cu judecătorul, reducând posibilitatea de a fi auzite și de a-și susține argumentele verbal, ceea ce afectează principiul contradictorialității. Alin. (2) din același articol prevede că judecătorul poate admite participarea la ședința publică doar dacă apreciază necesar, putând respinge cererea chiar dacă părțile consideră participarea fizică esențială pentru apărarea drepturilor lor. Astfel, dreptul de a fi auzit devine discreționar și nu este garantat efectiv. Deși respingerea trebuie motivată și poate fi contestată odată cu fondul, nu există un remediu imediat care să asigure participarea reală. Prin urmare, alin. (1) și (2) din norma citată limitează efectiv dreptul de a fi auzit, ceea ce poate constitui o restrângere a dreptului la justiție. Conform principiilor dreptului la un proces echitabil (art. 6 CEDO), persoana are dreptul să își susțină cauza efectiv și să fie auzită. Pentru respectarea principiilor procesului echitabil, se recomandă garantarea unui drept efectiv de a solicita participarea la ședința publică, respingerea putând fi permisă numai în situații temeinic motivate (ex. confidențialitate sau securitate).	Se acceptă Art. 23 a fost exclus, inclusiv prevederile privind examinarea în procedură scrisă.
402.		Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	La art. 23 alin. (1), propunem substituirea cuvântului „acceptării” prin cuvintele „constatării admisibilității”, astfel cum reglementează art. 207 din Codul administrativ.	Nu se acceptă Propunerea de substituie terminologică nu se acceptă, deoarece art. 23 a fost exclus integral.
	(2) Judecătorul poate dispune citarea participanților la proces dacă apreciază acest fapt ca fiind necesar sau dacă admite solicitarea reclamantului de a			

	examina acțiunea în ședință publică. Judecătorul poate respinge o astfel de solicitare în cazul în care consideră că, ținând cont de împrejurările cauzei, nu sunt necesare dezbateri publice. Respingerea se dispune printr-o încheiere motivată, care poate fi atacată odată cu fondul.			
403.	(3) Dacă există temeiuri rezonabile, judecătorul, prin încheiere motivată, poate prelungi termenul de judecare a cauzei cu cel mult 3 luni. Încheierea de prelungire a termenului de judecare a cauzei poate fi contestată odată cu fondul.	CPR&OSC INSPIRED	Art 23 (3) „judecătorul poate prelungi termenul de judecare a cauzei cu cel mult 3 luni” – un termen prea lung pentru acte intrate în vigoare.	Se acceptă Art. 23 a fost exclus, inclusiv prevederea privind posibilitatea prelungirii termenului de judecare, astfel încât nu se mai menține termenul special criticat.
404.	(4) Hotărârea judecătorească poate fi atacată cu apel, care se examinează în condițiile prezentului articol. Deciziile instanței de apel nu se supun recursului, fiind definitive și irevocabile de la pronunțare.	Ministerul Afacerilor Intrene	Cu referire la art. 22 și 23 se menționează că mecanismul propus generează o suprapunere juridică cu reglementările deja existente în Codul administrativ, fapt ce creează deficiențe de tehnică legislativă și de coerență normativă. Succesiv, este imperativă revizuirea art. 23 alin. (4), prin prisma compatibilității normei juridice cu cadrul procesual general stabilit în Codul administrativ, care consacră regula exercitării recursului împotriva hotărârilor instanței de apel.	Se acceptă Art. 23 a fost exclus, inclusiv alin. (4), pentru a evita derogarea de la cadrul procesual general privind căile de atac.
405.		Comisia Națională a Pieței Financiare	Art. 23 alin. (4) din proiect stabilește că deciziile instanței de apel nu se supun recursului. O asemenea limitare a căilor de atac necesită o analiză suplimentară din perspectiva principiului accesului la justiție și a sistemului general al căilor de atac prevăzut de legislația procesuală.	Se acceptă Art. 23 a fost exclus, iar limitarea recursului nu se va menține în proiect.

406.		CNTM	Problemă juridică: Excluderea recursului constituie o derogare semnificativă de la dreptul comun procesual, nejustificată prin date concludente în nota de fundamentare. Recursul asigură unitatea jurisprudenței la Curtea Supremă de Justiție; absența sa poate genera interpretări contradictorii ale noțiunilor-cheie ale legii. Astfel, prevederea poate ridica probleme de compatibilitate cu art. 119 din Constituție. Recomandare: Autorii sunt invitați să fundamenteze explicit această opțiune procedurală sau să o reconsidere. Eliminarea alin. (4) din Art. 23, sau reformularea sa pentru a permite un recurs limitat la chestiuni de drept (în analogie cu alte materii speciale din dreptul administrativ), cu termen de 30 de zile de la decizia curții de apel și examinare prioritară la CSJ.	Se acceptă Art. 23 a fost exclus, inclusiv prevederea care exclude recursul urmare avizului CSM
CAPITOLUL V RAPORTAREA ȘI MONITORIZAREA				
407.	Articolul 24. Raportarea și evaluarea generală a autorităților publice privind participarea publică în procesul decizional (1) Persoana responsabilă de coordonarea și monitorizarea participării publice în procesul decizional al autorității publice-autor întocmește anual, până la data de 20 februarie, un raport privind participarea publică în procesul decizional pentru anul precedent și îl publică prin referință (hyperlink) la portalul de participare publică, pe site-ul web oficial al autorității publice-autor.	Ministerul Muncii și Protecției Sociale	La art. 24 se propune prevederea expresă a posibilității generării raportului anual privind participare publică pentru anul precedent pe portalul particip.gov.md.	Nu se acceptă Proiectul de lege stabilește obligația de întocmire și publicare a raportului anual, fără a limita modalitatea tehnică de realizare a acestuia. În acest sens, utilizarea funcționalităților portalului de participare publică pentru generarea automată sau asistată a raportului este posibilă și încurajată, în măsura dezvoltării tehnice a platformei.
408.		Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor	În ceea ce privește mecanismul de raportare și evaluare periodică, art. 24 instituie obligația întocmirii raportului anual privind participarea publică în procesul decizional și prevede că, la fiecare trei ani de la intrarea în vigoare a legii, Cancelaria de Stat efectuează evaluarea periodică a calității participării publice, iar implementarea recomandărilor raportului de evaluare periodică este obligatorie pentru autoritățile publice. Deși finalitatea de monitorizare este	Se acceptă parțial Proiectul de lege instituie un cadru general de raportare și evaluare, aplicabil tuturor autorităților publice, iar adaptarea

		legitimă, normele respective reclamă, în mod implicit, ca metodologiile și criteriile de evaluare să fie suficient de nuanțate pentru a reflecta specificul funcțional al diverselor categorii de autorități. În lipsa unei asemenea adaptări, există riscul ca evaluarea să fie realizată predominant în baza unor indicatori uniformi, insuficient calibrați pentru autoritățile care activează în domenii în care publicitatea nu poate opera în același grad sau în aceleași forme ca în alte sectoare administrative. Privit în ansamblu, proiectul nu instituie excepții exprese, complete și differentiate pentru autoritățile cu competențe în domenii sensibile, iar singurele clauze cu relevanță indirectă sub acest aspect sunt, pe de o parte, art. 2, alin. (4), care menține aplicabile eventualele reglementări speciale existente în alte legi, și, pe de altă parte, art. 16, care permite procesul decizional accelerat în ipoteze restrictive. Coroborate, aceste norme nu configurează însă un regim expres și suficient de clar pentru autoritățile a căror activitate presupune gestionarea unor informații sau mecanisme sensibile. Din această cauză, aplicarea proiectului în raport cu asemenea autorități ar urma să fie realizată în mare parte prin interpretare și corelare cu legislația specială incidentă, ceea ce poate genera practici administrative neuniforme și dificultăți de previzibilitate. În același timp, din perspectiva principiului proporționalității, se relevă necesitatea ca regimul general al participării publice să fie aplicat într-o manieră care să permită concilierea obiectivului legitim al transparenței decizionale cu alte exigențe legale și instituționale ce țin de protejarea eficienței mecanismelor de prevenire și control. În lipsa unor repere mai clare în textul proiectului, acest exercițiu de echilibrare va reveni în principal autorităților obligate să aplice legea, ceea ce amplifică riscul unor interpretări divergente și al unei aplicări neuniforme.	metodologiilor și criteriilor de evaluare la specificul funcțional al diferitelor categorii de autorități urmează a fi realizată la nivel de instrumente metodologice, elaborate de Cancelaria de Stat și consultate cu autoritățile publice vizate de evaluare. Totodată, aplicarea legii se realizează cu respectarea cadrului normativ special incident, inclusiv în domeniile care implică informații sensibile sau regimuri speciale de publicitate, în acest sens pe tot parcursul legii, în funcție de relevanță au fost consolidate prevederile privind informațiile cu acces limitat și specificul autorităților cu regimuri juridice speciale.
409.	Congresul Autorităților Locale din Moldova	Având în vedere prevederile art. 24 din Proiect, inclusiv instituirea persoanei responsabile de coordonarea și monitorizarea participării publice în procesul decizional, având în vedere și prevederile riguroase privind accesul la informațiile de interes public și	Se acceptă parțial Propunerea de modificare a Legii nr. 155.2011 va fi inclusă în proiectul de inițiere a modificărilor

			lipsa cronică de personal și resurse la nivel local (APL), propunem completarea Clasificatorului unic al funcțiilor publice, cu următoarele prevederi: „.....La capitolul III secțiunea a 2-a poziția „C74” din anexa la Legea nr. 155/2011 pentru aprobarea Clasificatorului unic al funcțiilor publice (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2011, nr. 164–165, art. 480), cu modificările ulterioare, textul „Specialist superior/specialistă superioară” se substituie cu textul „Specialist superior/specialist superioară (notă: inclusiv în domeniul participării publice și accesul la informațiile de interes public)”. Cele propuse ar asigura respectarea principiului corespunderii resurselor cu competențele APL – element cheie al descentralizării și autonomiei locale.	cadrului normativ, necesar pentru punerea în aplicare a Legii privind participarea publică în procesul decizional. În acest context, considerăm oportun de a completa ariile de competență ale funcției menționate cu: domeniul datelor deschise și domeniul protecției datelor cu caracter personal.
410.		CLT și CRP Cahul	Completarea Articolului 24 alin.(1), cu sintagma "desemnată prin act intern," Comentariu: Clarifică responsabilitatea instituțională privind monitorizarea procesului de transparență.	Se acceptă
411.		CPR&OSC INSPIRED	Considerăm că articolul dat trebuie să prevadă implicarea organizațiilor societății civile, a consiliilor locale/raionale de participare sau/și altei entități independente în monitorizarea periodică și nu doar în evaluarea o dată la trei ani.	Se acceptă parțial Proiectul de lege valorifică rolul organizațiilor societății civile în cadrul procesului de evaluare periodică realizat de Cancelaria de Stat, care poate include consultarea și implicarea actorilor relevanți. Totodată, monitorizarea curentă a proceselor de participare publică este realizată la nivelul fiecărei autorități publice, în baza responsabilităților instituite, iar implicarea permanentă a unor entități

				externe în acest proces nu a fost reglementată expres, pentru a evita crearea unor obligații administrative suplimentare.
412.	(2) Raportul prevăzut la alin. (1) cuprinde cel puțin următoarele informații: a) numărul de anunțuri privind inițierea elaborării proiectelor de decizii; b) numărul de proiecte de decizii consultate public, dezagregat pe formele de consultare; c) numărul de ședințe de consultare publică organizate de autoritatea publică-autor; d) numărul de ședințe în formate de lucru de implicare a părților interesate, dezagregat;	Ministerul Sănătății	În Capitolul V „Raportarea și monitorizarea”, articolul 24 „Raportarea și evaluarea generală a autorităților publice privind participarea publică în procesul decizional”, propunem completarea alineatului (2), cu o literă nouă cu următorul conținut: „numărul inițiativelor civice recepționate;”. Raportarea numărului de inițiative primite, corelată cu numărul celor acceptate sau examinate, va scoate la iveală eventualele bariere birocratice care descurajează participarea publică.	Se acceptă
413.	c) numărul de ședințe de consultare publică organizate de autoritatea publică-autor; d) numărul de ședințe în formate de lucru de implicare a părților interesate, dezagregat;	CPR&OSC INSPIRED	Rapoartele anuale ar trebui să includă și indicatori calitativi, pe lângă cei cantitativi menționați.	Se acceptă parțial Proiectul a fost ajustat prin introducerea posibilității includerii unor indicatori calitativi în raportul anual, lăsând definirea și dezvoltarea acestora la nivel metodologic.
414.	e) numărul de recomandări recepționate în cadrul procesului decizional; f) numărul de decizii adoptate de autoritatea publică-autor sau de autoritatea publică împuternicită cu aprobarea, adoptarea sau emiterea deciziei, dezagregat pe tipul acestora;	CPR&OSC INSPIRED	Considerăm necesară și detalierea prevederilor privind raportarea asupra utilizării platformei edemocratie.gov.md (respectiv a capitolului privind inițiativa civică)	Nu se acceptă Indicatorii relevanți aferenți utilizării platformei sunt deja reflectați în cadrul prevederilor alin. (2), în special prin cei ce vizează inițiativele civice (numărul inițiativelor recepționate, examinate și acceptate), care reprezintă componenta principală a

	g) numărul de proiecte de decizii retrase din procesul decizional; h) numărul inițiativelor civice examinate; i) numărul inițiativelor civice acceptate.			platformei reglementată de prezentul proiect de lege. Introducerea unor indicatori suplimentari privind utilizarea platformei ar conduce la dublarea informației și ar extinde nejustificat sfera raportării asupra unor module sau funcționalități care nu fac obiectul reglementării.
	(3) La solicitarea Cancelariei de Stat, autoritatea publică-autor prezintă și alte informații aferente procesului decizional.			
	(4) Raportul anual se publică în format deschis și reutilizabil pe portalul de participare publică și pe site-ul web oficial al autorității publice-autor prin referință (hyperlink) la portalul de participare publică.			
	(5) Anual, până la sfârșitul lunii aprilie, Cancelaria de Stat elaborează și publică, pe site-ul web oficial al Guvernului și pe portalul particip.gov.md, raportul anual generalizat privind participarea publică în procesul decizional, care constă în analiza datelor statistice			

	generalizate, prezentate de autoritățile publice conform alin. (2).			
415.	(6) La fiecare trei ani de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Cancelaria de Stat efectuează evaluarea periodică a calității participării publice în procesul decizional al autorităților publice-autor conform metodologiei aprobate prin ordinul Secretarului general al Guvernului.	Consiliul Superior al Procurorilor	Art. 24 alin. (6) Se propune reconsiderarea metodologiei aprobate prin ordinal Secretarului general al Guvernului pentru toate autoritățile publice. Se recomandă fie limitarea soluției la sfera executivului, fie stabilirea prin lege a unui mecanism mai adecvat pentru autoritățile din afara executivului.	Se acceptă Proiectul de lege instituie un mecanism unitar de evaluare a calității participării publice, realizat de Cancelaria de Stat, în baza unei metodologii aprobate prin ordinul Secretarului general al Guvernului, în vederea asigurării unei abordări coerente și comparabile la nivel național. Totodată, pentru a evita orice interpretare privind aplicarea rigidă a acestei metodologii în raport cu autoritățile publice autonome sau constituționale, textul a fost ajustat prin introducerea unei clauze care prevede aplicarea acesteia în mod corespunzător, cu respectarea competențelor și cadrului normativ specific fiecărei autorități.
	(7) Raportul de evaluare periodică și recomandările acestuia sunt consultate cu autoritățile publice și organizațiile societății civile ce			

	desfășoară evaluări alternative ale participării publice în procesele decizionale ale autorităților publice.			
416.	(8) Raportul de evaluare periodică poate conține recomandări din evaluările alternative desfășurate de organizațiile societății civile.	CNTM	Audit periodic independent al calității participării. Evaluarea trienală (Art. 24) să includă o component de audit independent, realizat de organizații ale societății civile sau institute de cercetare externe, pe baza unei metodologii publice aprobate de Cancelaria de Stat. Raportul de audit independent să aibă statut de document public obligatoriu, distinct de raportul administrativ intern.	Se acceptă parțial Norma a fost modificată prin prevederea posibilității includerii în raportul de evaluare periodică a recomandărilor formulate în cadrul evaluărilor alternative realizate de organizațiile societății civile și alți actori relevanți. Cât privește instituirea unei obligații generale privind realizarea unui audit independent extern, cu statut juridic distinct, aceasta nu a fost acceptată, fiind considerată excesivă pentru un mecanism de evaluare.
	(9) Raportul de evaluare periodică se publică pe site-ul web oficial al Guvernului și pe portalul național de participare publică până la data de 1 iulie a anului desfășurării evaluării.			
417.	(10) Implementarea recomandărilor Raportului de evaluare periodică este	Banca Națională a Moldovei	Observăm, că potrivit art. 24 alin. (10) din proiectul de lege, implementarea recomandărilor formulate în raportul de evaluare este obligatorie pentru autoritățile publice. În acest context, menționăm că BNM este o autoritate publică autonomă care exercită atribuțiile sale în mod independent (art. 1 alin. (2) din Legea nr. 548/1995).	Se acceptă Prevederea a fost reformulată pentru a institui obligația autorităților publice de a

	obligatorie pentru autoritățile publice.		Potrivit art. 6 alin. (4) din Legea nr. 548/1995, BNM și membrii organelor de conducere ale acesteia sunt independenți în exercitarea atribuțiilor stabilite de prezenta lege și nu pot solicita și nici accepta instrucțiuni de la autoritățile publice sau de la orice altă parte terță, iar conform art. 6 alin. (5) din Legea nr. 548/1995, alte autorități publice și persoane terțe nu vor încerca să influențeze sau să dea instrucțiuni BNM în exercitarea atribuțiilor sale. Prin urmare, propunem clarificarea aplicării art. 24 alin. (10) în raport cu autoritățile publice autonome, astfel încât mecanismul de evaluare realizat de Cancelaria de Stat să nu fie interpretat ca o formă de control sau influență asupra autorităților publice autonome.	examina recomandările și de a decide asupra implementării acestora sau de a motiva nepreluarea, fără a crea un regim de instrucțiuni obligatorii. Această soluție asigură responsabilizarea autorităților, menținând totodată respectarea competențelor și independenței instituționale.
418.		Consiliul Superior al Procurorilor	Art. 24 alin. (10) Se propune reformularea normei, întrucât noțiunea de „recomandări” este incompatibilă, sub aspect conceptual și normativ, cu caracterul „obligativ” al implementării acestora. Textul actual – „Implementarea recomandărilor ... este obligatorie” – este prea categoric. Se recomandă substituirea cu formula: „Autoritățile publice examinează recomandările Raportului de evaluare periodică și, după caz, aprobă măsuri de implementare sau motivează nepreluarea acestora.”	Se acceptă Textul a fost reformulat pentru a prevedea obligația de examinare a recomandărilor și de adoptare a măsurilor de implementare sau, după caz, de motivare a nepreluării acestora, asigurând coerența terminologică și juridică a normei.
419.		Comisia Națională a Pieței Financiare	La art. 24 alin. (10) se prevede că implementarea recomandărilor raportului de evaluare periodică este obligatorie pentru autoritățile publice. Această formulare poate ridica probleme de ordin juridic, deoarece recomandările, prin natura lor, nu au forță juridică obligatorie. Se recomandă reformularea normei în sensul că autoritatea publică examinează și ia în considerare recomandările raportului de evaluare.	Se acceptă parțial Proiectul a fost ajustat pentru a reflecta faptul că acestea nu au caracter obligatoriu în sine, fiind instituită obligația autorităților publice de a le examina și de a decide asupra implementării sau nepreluării, cu motivarea corespunzătoare.

420.		CNTM	"Obligativitatea" recomandărilor raportului periodic (Art. 24 alin. (10)). Recomandările unui raport (care nu este act normativ) nu pot fi obligatorii prin ele însele. Recomandare: Fie transformarea în plan de acțiuni aprobat prin Hotărâre de Guvern în termen de 90 de zile, fie reformularea alin. (10): "autoritățile publice prezintă Cancelariei de Stat un plan de implementare a recomandărilor din raport, în termen de 90 de zile".	Se acceptă parțial Modificarea operată instituie un mecanism de implementare prin stabilirea obligației autorităților publice de a adopta măsuri de implementare într-un termen determinat sau de a motiva nepreluarea acestora. Totodată, nu a fost considerată necesară instituirea unei obligații de aprobare a unui plan de acțiuni prin Hotărâre de Guvern, fiindcă ar încălca nejustificat procesul administrativ.
CAPITOLUL VI DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII				
	Articolul 25. Dispoziții finale (1) Prezenta lege intră în vigoare la 1 ianuarie 2027.			
421.	(2) La data intrării în vigoare a prezentei legi, se abrogă Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional.	Compania Națională de Asigurări în Medicină	La art. 25: alin. (2) se va completa cu sursa publicării Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, conform uzanțelor normative;	Se acceptă
422.		CPR&OSC INSPIRED	Data fiind introducerea articolului 22 care prevede procedura de contestare în contencios administrativ, considerăm că urmează a fi abrogată litera d) a alin.3 din Articolul 2 din Codul Administrativ care prevede că prevederile codului nu se aplică procedurii de elaborare și adoptare a actelor normative. Dacă rămâne în vigoare, această norma va face imposibilă aplicarea articolului 22 din lege.	Nu se acceptă Articolul 22 a fost exclus, respectiv nu este necesară operarea modificării sugerate la nivelul Codului Administrativ.
423.		Compania Națională de Asigurări în Medicină	cu referire la alin. (3) lit. a), ce prevede că Guvernul, până la intrarea în vigoare a prezentei legi, va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislației în concordanță cu prezenta lege,	Se acceptă

	(3) Guvernul, până la intrarea în vigoare a prezentei legi: a) va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislației în concordanță cu prezenta lege; b) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege.		remarcăm că, potrivit art. 63 alin. (4) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, modificarea cadrului normativ conex se include într-un proiect separat, care se prezintă împreună cu proiectul actului normativ de bază sau modificările se includ în dispozițiile finale ale actului normativ de bază. În acest sens, în compartimentul 8 Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent al notei de fundamentare se va indica lista actelor normative ce urmează a fi modificate, precum și din ce cauza proiectul de modificare a cadrului normativ conex nu poate fi prezentat odată cu proiectul actului normativ de bază.	Aspectele privind corelarea cadrului normativ conex au fost reflectate corespunzător în nota de fundamentare, inclusiv prin indicarea actelor normative ce urmează a fi modificate și justificarea etapizării acestui proces. Totodată, prevederea de la art. 25 alin. (3) lit. a) a fost menținută, întrucât aceasta constituie o normă standard în dispozițiile finale, necesară pentru asigurarea alinierii cadrului normativ ulterior adoptării legii.
424.		Agencia de Guvernare Electronica	De asemenea, publicarea comunicatului privind modul de soluționare a inițiativei civice pe platformă nu este, în prezent, dezvoltat. Platforma nu dispune de un spațiu dedicat afișării unui comunicat aferent etapelor de examinare și soluționare a petițiilor, integrat în fluxul de administrare a inițiativelor civice care să permită publicarea comunicatului, asocierea comunicatului cu inițiativa civică corespunzătoare, asigurarea vizibilității publice. În lipsa unui asemenea modul, autoritățile nu au posibilitatea tehnică de a încărca comunicate asociate unei inițiative. Prin prisma celor menționate, atenționăm cu privire la faptul că implementarea prevederilor proiectului de lege va necesita dezvoltarea de noi funcționalități în cadrul platformei e-Democrație pentru a susține mecanismul de depunere a inițiativelor civice, acțiuni care depind de alocarea unor resurse suplimentare financiare, de resurse umane și de timp. Implementarea unor noi module, ajustarea fluxurilor existente, testarea și integrarea cu alte sisteme informaționale partajate (servicii guvernamentale) presupun eforturi de dezvoltare care trebuie luate în considerație la etapa adoptării proiectului legii. De altfel, și autorul la pct.4.2 din Nota de	Se acceptă prevederea a fost completată prin introducerea unei noi litere, care stabilește obligația Guvernului de a întreprinde măsurile necesare pentru implementarea prezentei legi, asigurând astfel cadrul general pentru dezvoltarea soluțiilor tehnice, alocarea resurselor și adaptarea infrastructurii digitale.

			fundamentare la proiect a menționat „La nivel central, funcționarea portalului particip.gov.md și a platformei e-Democrație presupune costuri de dezvoltare și mentenanță IT, securitate, auditabilitate, suport pentru utilizatori și adaptări funcționale.” În contextul celor menționate, propunem completarea art.25 alin.(3) cu litera c) cu următorul cuprins: „c) va întreprinde măsurile necesare pentru implementarea prevederilor prezentei legi.”	
425.	Articolul 26. Dispoziții tranzitorii (1) Consultările publice în privința proiectelor de decizii care au fost inițiate până la data intrării în vigoare a prezentei legi, continuă conform reglementărilor valabile până la data intrării în vigoare a prezentei legi.	Comisia Electorală Centrală	Se constată că art. 26 alin. (1) este formulat ambiguu, deoarece nu precizează momentul de referință pentru aplicarea dispozițiilor tranzitorii. Pentru a asigura claritate și simetrie față de alin. (2), propunem reformularea alin. (1) astfel: „Consultările publice privind proiectele de decizii inițiate până la intrarea în vigoare a prezentei legi se desfășoară în conformitate cu reglementările în vigoare la data inițierii proiectului.”	Se acceptă Textul a fost reformulat pentru a stabili în mod expres că procesele de consultare publică se desfășoară în conformitate cu reglementările în vigoare la data inițierii proiectului de decizie, asigurând astfel claritate, previzibilitate și aplicare uniformă a normei.
426.	(2) Acțiunile în contencios administrativ și cererile de chemare în judecată înaintate până la intrarea în vigoare a prezentei legi se examinează și se soluționează conform legislației în vigoare la data înaintării acțiunii.	Comisia Electorală Centrală	În considerarea recomandărilor pentru art. 22 și art. 23, propunem excluderea expresiei „Acțiunile în contencios administrativ” din cuprinsul art. 26 alin. (2) .	Comentariu În urma revizuirii cadrului normativ propus și a excluderii prevederilor privind mecanismele speciale de contestare, s-a constatat că norma tranzitorie referitoare la cererile de chemare în judecată nu mai este necesară.
427.		CPR&OSC INSPIRED	Există riscul că pretextul „aderării la UE” poate fi abuzat astfel încât se va crea un regim de „urgență permanentă” care va zădărnici aplicarea legii. Autoritățile vor putea folosi această clauză pentru	Comentariu

			orice act controversat, iar participarea publică va devini formalitate de 5 zile, cu riscul de a exclude grupurile marginalizate și vulnerabile. Propunem revizuirea acestui articol, pentru a stabili exact și limitativ condițiile necesității urgente și a termenelor corespunzătoare, altele decât cele prevăzute la art. 16. Una din propunerile de ajustare, venite în cadrul dialogului de politici, ar fi adăugarea unui nou alineat, după cum urmează: (3) În termen de maximum 30 de zile lucrătoare de la data adoptării deciziei în condițiile alin. (1), autoritatea publică-autor organizează consultarea publică completă conform prevederilor prezentei legi (art. 11–15). În urma acestei consultări, autoritatea publică-autor este obligată să modifice sau să retragă actul adoptat în regim de urgență dacă recomandările recepționate și acceptate impun acest lucru.	Alineatul la care a parvenit recomandarea nu se regăsește în versiunea proiectului supusă avizării și consultării publice
Suplimentar proiectului supus avizării și consultării publice				
		CPR&OSC INSPIRED	Pentru a asigura participarea publică la toate etapele procesului decizional (și ale ciclului de politici) recomandăm adăugarea unui Capitol nou privind participarea publică în monitorizarea și evaluarea deciziilor și politicilor (Vezi recomandarea din următoarea secțiune)	
428.		CPR&OSC INSPIRED	Propunere de completare a proiectului de lege cu un Capitol V nou privind participarea publică la monitorizare și evaluare. Capitolul V , va deveni Capitolul VI ș.a.m.d. CAPITOLUL V (NOU) PARTICIPAREA PUBLICĂ LA MONITORIZARE ȘI EVALUARE Articolul 24. Formele participării publice la monitorizarea și evaluare Participarea publică la monitorizare și evaluare poate fi realizată prin: a) transmiterea opiniilor, recomandărilor și constatărilor privind implementarea politicilor publice; b) participarea în consultări publice privind rapoartele de monitorizare sau evaluare; c) participarea în grupuri de lucru, comitete sau alte mecanisme	Comentariu Apreciem relevanța recomandării din perspectiva asigurării unei abordări integrate a participării publice pe întreg ciclul politicilor publice. Totodată, menționăm că proiectul de lege reglementează participarea publică în procesul decizional, în sensul etapelor de inițiere, elaborare și adoptare a deciziilor, în

		permanente sau temporare de monitorizare constituite de autoritățile publice; d) prezentarea de rapoarte alternative elaborate de organizațiile societății civile sau grupuri de cetățeni; e) accesarea și utilizarea portalului de participare publică și a platformei e-Democrație pentru sesizări, comentarii și monitorizare civică; f) exercitarea inițiativei civice de evaluare a unei politici publice; g) alte forme prevăzute de legislație sau stabilite de autoritățile publice. Articolul 25. Integrarea în mecanismele de monitorizare și evaluare (1) Autoritățile publice pot constitui grupuri de monitorizare și evaluare cu participarea reprezentanților societății civile, inclusiv experți independenți, organizații ale societății civile și reprezentanți ai mediului academic. (2) Membrii desemnați ai părților interesate au dreptul să: a) solicite informații relevante privind politica publică supusă evaluării; b) participe la ședințe și discuții tematice; c) prezinte opinii și recomandări care sunt examinate în mod obligatoriu de autoritatea publică; d) acceseze datele și rapoartele necesare analizei. (3) Autoritatea publică asigură condițiile necesare pentru participarea efectivă, inclusiv accesibilitatea informațiilor și adaptarea formatelor pentru persoanele cu dizabilități. Articolul 26. Rapoarte alternative și sesizări publice (1) Părțile interesate pot elabora și prezenta rapoarte alternative privind implementarea politicilor publice. (2) Rapoartele alternative se publică pe portalul de participare publică, iar autoritatea publică-autor este obligată să analizeze și să răspundă public la constatări și recomandări. Articolul 27. Răspunsul autorităților publice privind recomandările (1) Autoritățile publice - autor examinează toate recomandările primite în procesul de monitorizare și evaluare și formulează un răspuns public motivat. (2) Răspunsul include: a) recomandările acceptate și măsurile de implementare;	conformitate cu cadrul stabilit de Legea nr. 100/2017 privind actele normative. Etapele de monitorizare și evaluare a politicilor publice sunt parte a ciclului de planificare strategică și sunt reglementate prin cadrul normativ distinct aplicabil la nivel guvernamental, inclusiv prin acte normative subsecvente. În acest context, includerea unui capitol dedicat în prezenta lege ar genera riscuri de suprapunere normativă și de fragmentare a regulii juridice aplicabil. Cu toate acestea, proiectul de lege nu exclude implicarea părților interesate în etapele ulterioare adoptării deciziilor, în măsura în care aceasta este realizată în conformitate cu cadrul normativ aplicabil. Totodată, mecanismele prevăzute în proiect, inclusiv cele privind raportarea și evaluarea participării publice, permit valorificarea contribuțiilor părților interesate, inclusiv a evaluărilor alternative.
--	--	---	---

			b) recomandările respinse și motivele respingerii; c) recomandările care necesită examinări suplimentare și termenul de reluare a discuțiilor. (3) Răspunsurile sunt publicate în format deschis pe portalul de participare publică. Articolul 28. Evaluarea participativă periodică (1) Autoritățile publice supun politicile publice unei evaluări participative periodice o dată la cel puțin 3 ani sau conform ciclului de planificare strategică în domeniu. (2) Evaluarea participativă include: a) analiza impactului politicii; b) evaluarea eficienței și eficacității măsurilor; c) analiza cost-beneficiu; d) consultarea părților interesate și integrarea opiniilor acestora; e) analiza riscurilor și recomandări pentru îmbunătățiri. (3) Raportul de evaluare este supus consultării publice și publicat în termen de 10 zile lucrătoare de la finalizare. Articolul 29. Resurse pentru participarea civică în monitorizare și evaluare (1) Autoritățile publice planifică și alocă resursele financiare, umane și tehnice necesare pentru desfășurarea proceselor participative de monitorizare și evaluare. (2) Autoritățile publice pot dezvolta programe de consolidare a capacităților părților interesate, în special ale grupurilor vulnerabile, privind monitorizarea politicilor publice.	
La Nota de fundamentare				
429.		Banca Națională a Moldovei	Urmare corelării art. 2 alin. (3) din proiectul de lege cu art. 6 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, observăm că proiectul de lege nu se referă la hotărârile Parlamentului cu caracter normativ și actele normative ale autorităților unităților teritoriale autonome cu statut juridic special (art. 6 alin. (1) lit. b) și g) din Legea nr. 100/2017). Recomandăm precizarea în Nota de fundamentare a raționamentelor excluderii acestor categorii de acte normative.	Se acceptă

			În conexiune, propunem a se revedea și lista autorităților publice prevăzută la art. 2 alin. (2) din proiectul de lege din perspectiva necesității menționării autorităților unităților teritoriale autonome cu statut special.	
430.		Ministerul Afacerilor Interne	La subcompartimentul nr. 4.2. „Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative” din nota de fundamentare, autorul proiectului indică, în mod general, asupra faptului că proiectul de lege implică costuri pentru implementare, rezumându-se la exprimări, cum ar fi: „generează costuri de capacitate și funcționare asociate implementării obligațiilor”, „costurile sunt rezonabile și proporționale cu obiectivul urmărit” etc. Drept urmare, este imperativă completarea notei de fundamentare cu estimări financiare concrete, inclusiv indicarea tipurilor de cheltuieli, a cuantumului aproximativ al acestora și, după caz, a sursei de acoperire, astfel încât să fie posibilă aprecierea exactă a impactului bugetar al proiectului de lege supus avizării.	Se acceptă Tipurile costurilor aferente implementării prevederilor prezentului proiect au fost incluse în Nota de fundamentare la subcompartimentul nr. 4.2.
431.		Ministerul Muncii și Protecției Sociale	Se consideră necesar ca nota de fundamentare să precizeze, în mod explicit, că reglementări propuse nu substituie dialogul social între partenerii sociali, respectiv consultarea și negocierea tripartită, și nici nu aduc atingere dreptului acestora de a participa activ în cadrul mecanismelor de participare publică prevăzute de proiect. După caz, acest lucru va fi statuat expres în textul proiectului. Astfel, se va asigura evitarea confuziilor privind aplicarea proiectului în domenii cu impact social sau economic și se va consolida implicarea organizațiilor reprezentative ale salariaților și angajatorilor. Totodată, se menționează că, proiectul urmează a fi avizat și de CNSM și CNPM. De asemenea, având în vedere necesitatea autorităților publice de a asigura resurse umane, financiare și tehnice suficiente pentru implementarea prevederilor proiectului, se recomandă realizarea unei evaluări detaliate a impactului bugetar și instituțional al acestuia. În mod special, urmează a fi analizată necesitatea suplinirii resurselor	Se acceptă Subcompartimentul 2.2 a fost completat cu informațiile necesare privind desfășurarea dialogului social.

			pentru autoritățile administrației publice locale, care pot întâmpina dificultăți în implementarea noilor cerințe procedurale, organizaționale și digitale prevăzute de proiect.	
--	--	--	---	--